T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI TİCARET VE AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU

DOKTORA TEZİ

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (CAS) ve KARARLARININ İPTALİ

Aytekin GÜRBÜZ
100051504

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ebru ŞENSÖZ MALKOÇ

İSTANBUL 2024

ETİK BEYAN SAYFASI

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Öğrenci Adı-Soyadı ve İmzası:

ÖZ

CAS, uluslararası düzeyde geniş kabul görmüş, sporun *"Supreme Court'u"* olarak kabul edilen en üst yargı mercidir. CAS tahkimi, spor ile ilgili uyuşmazlıkları uzman hakemler vasıtası ile sporun doğası gereği süratle çözüme kavuşturmak amacı ile kurulmuş olup geleneksel tahkim gibi kural olarak ihtiyaridir. Ancak sportif kurum ve kuruluşların statü, talimat vb. kurallarında yer alan ve CAS'ın yetkisini tanıyan tahkim şartı sebebiyle CAS tahkimi, bu kurum ve kuruluşların üyeleri için zorunlu tahkimi de barındırır. *"Lex sportiva'nın"* gelişimine büyük katkı sağlayan CAS hakem kararları, başta uluslararası mahkemeler daha sonra yerelde de İsviçre Federal Mahkemesi (İFM) tarafından sürekli olarak denetim altında tutulmaktadır. Bu çalışma kısa bir CAS takdiminin ardından CAS tahkiminin ayırt edici özelliklerini usul kuralları ile işleyerek CAS hakem kararlarının iptal davası özelinde İsviçre'de nasıl ve ne şekilde denetlendiği, hangi iptal nedenlerine tabi olduğu, Türkiye'de verilmiş spor ile ilgili kararların CAS tahkiminden geçip iptal nedenleri kapsamında İFM'de iptal davasına konu edilip edilemeyeceği, CAS hakem kararlarının tanıma ve tenfiz yapılıp yapılamayacağı sorularına cevap arayacaktır.

ABSTRACT

CAS is recognized as *"Supreme Court"* of sports which is widely accepted as the highest judicial authority at international level. CAS arbitration was established with the purpose of resolving sports related issues through expert artbitrators in an expeditious manner because of the nature of sports and is voluntary as a rule like traditional arbitration. However, due to the arbitration clause in the statutes, regulations, etc. of sporting bodies and organizations recognizing the jurisdiction of CAS, CAS arbitration also bears mandatory arbitration for the members of these bodies and organizations. CAS arbitral awards which are perpetually monitored by primarily by international courts, locally by the Swiss Federal Supreme Court (SFSC) make a great contribution to the development of the *"lex sportiva"*. After a brief introduction to CAS, this study will cover the distinctive features of CAS arbitration with its procedural rules and will seek responses to the question how and in what manner CAS arbitral awards are reviewed in Switzerland in the context of set aside proceedings, which gorunds for annulment they are subject to, whether sports-related awards rendered in Türkiye can be subject to set aside proceedings before the SFSC withing the scope of the gorunds for annulment after passing through CAS arbitraiton, and whether CAS arbitral awards can be recognized and enforced.

ÖNSÖZ

Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), 80'li yıllardaki kuruluşunun ardından IOC'ye bağlılığı sebebiyle çokça eleştirilmiş olsa da şu anda spor tahkiminin en üst yargı kurumu pozisyonunda bulunmakta ve spor yargısının *"Supreme Court'u"* olarak adlandırılmaktadır. Dünyada CAS'tan başka sportif yargılama yapan çeşitli kurum veya kuruluş bulunmasına rağmen hiçbiri CAS'ın elde etmiş olduğu tanınırlığa ve yargı gücüne kavuşamamıştır.

CAS kararları hem yerelde İsviçre'de hem de dünyada uluslararası alanda birçok yoldan denetime tabi tutulmaktadır. Çalışmada bu denetim yollarından özellikle İsviçre Federal Mahkemesi tarafından gerçekleştirilen iptal davası incelemesi ön planda olmuştur.

İsviçreli değerli meslektaşım Dr. iur. Lucien W. Valloni, 27 Şubat 2018'de bana bir email göndererek İsviçre Federal Mahkemesi'nde bir dava kazandığını ve bu dava ile CAS kararını iptal ettirdiğini, bunu olağanüstü bir zafer *("an extraordinary victory")* olarak adlandırdığını ifade etmişti. O zamanlar bu olayın çalışmama ışık olacağını pek düşünmemiştim. Ancak bu olay bu konu hakkında bende çok büyük bir merak uyandırmıştı.

Bu alanda bir tez yazmak istediğimi değerli danışman hocam Doç Dr. Ebru ŞENSÖZ MALKOÇ'a ifade etmiş ve kendisinden de çok olumlu bir yanıt almıştım. Çalışmanın meydana getirilmesinde, geliştirilmesinde ve nihayete ermesinde her daim bana yol gösterdiği, bana olan inancını hiçbir zaman yitirmediği ve beni her zaman desteklediği için kendisine teşekkürü büyük bir borç bilirim. Yine aynı şekilde çalışmamda bana yol gösterici olan değerli hocalarım Prof. Dr. Mehmet MELEMEN'e, Doç Dr. Nil KARABAĞ'a, Doç. Dr. Yasemin GÜLLÜOĞLU'na ve Dr. Öğretim Üyesi Nihat GÜMAN'a sonsuz şükranlarımı arz etmek isterim.

Spor hukukunu tanımama ve sevmeme vesile olan üzerimde büyük emekleri bulunan ve yakın geçmişte ayrı ayrı ebediyete uğurladığımız çok değerli meslektaşlarım, ağabeylerim ve hocalarım Av. Türker ARSLAN ve Av. Kısmet ERKİNER'i de yad etmeden geçmem mümkün değildir. Her ikisine de şükran dolusu sevgiler sunarım.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden beridir hocam olan, yıllar sonra İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde de yollarımın kesiştiği ve kendisi ile geçirdiğim her

andan büyük bir feyz aldığım, tez yazım dönemlerimde benden manevi desteğini ve tecrübelerini esirgemeyen Sayın hocam Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ'ye müteşekkirim. Yine tez yazım süreçlerinde ne zaman kapılarını çalsam yardıma koşan ve beni moral motivasyon konuşmalarıyla manevi olarak destekleyen Prof. Dr. Özgür ÇENGEL ve Prof. Dr. Figen YILDIRIM'a şükran dolusu sevgiler sunarım.

Çalışmanın hazırlanması sürecinde en büyük teşekkürü hak edenlerin başında sevgili eşim Neriman GÜRBÜZ gelmektedir. Bana özellikle bu dönemde göstermiş olduğu hoşgörü, sabır ve desteklerinden dolayı kendisine sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yine bu süreçte bana her daim sevinç ve sabır kaynağı olmuş iki güzel kızım Ahsen ve Beyza'ya da annelerine ettiğim teşekkür gibi sonsuz teşekkür ediyorum.

Bir insanın her zaman yanında duran bir ailesinin olması hayat boyu çok büyük bir avantaj teşkil eder. Ben de böyle bir aileye sahibim. Çalışmam boyunca en olumsuz düşüncelere kapıldığım anda bile benden manevi desteklerini eksik etmeyen çok değerli meslektaşım, öncüm, çok iyi bir insan, değerli Babam Av. Hüseyin GÜRBÜZ'e; beni yetiştiren, iyiyi, doğruyu ve güzeli her daim öğütleyen değerli annem Münevver GÜRBÜZ'e ve uzakta olsalar da beni sürekli arayarak hâl hatır soran, destek olan ablam Aylin'e ve kardeşim Cihan'a sevgi, saygı ve minnetle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANI……ii

ÖZ / ABSTRACT …….....iii

ÖNSÖZ …….....iv

İÇİNDEKİLER …….....vi

KISALTMALAR …….....xii

GİRİŞ …….....1

BİRİNCİ BÖLÜM
CAS VE CAS'TA İCRA EDİLEN UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

I. CAS (Spor Tahkim Mahkemesi).....5

A. Genel Olarak CAS.....5

B. CAS'ın Kuruluşu.....7

C. CAS'ın Nitelikleri.....8

D. CAS'ta Uyuşmazlıkların Çözümüne Dair Çalışan Organlar.....10

1. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) 10

2. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS).....12

E. CAS'a Yapılan Başvurular, CAS İçtihat Hukuku ve *"Lex Sportiva"*.....13

1. CAS'a Yapılan Başvurular 13

2. CAS İçtihat Hukuku ve *"Lex Sportiva"* Kavramı.....14

F. Genel Olarak CAS Kodu.....15

II. CAS'ta İcra Edilen Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Usul Kuralları.....19

A. Tahkim 19

1. Genel Olarak.....19

2. Tahkim Çeşitleri ve CAS Özelinde İncelenmesi.....21

a. İhtiyari Tahkim – Zorunlu Tahkim.....21

b. Milli Tahkim – Milletlerarası Tahkim.....27

c. Kurumsal Tahkim – Ad Hoc Tahkim 30

3. Tahkime Elverişlilik ve CAS Özelinde İncelenmesi.....31

a. Genel Olarak Tahkime Elverişlilik.....31

b. Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik..... 32

c. İsviçre Hukukunda Tahkime Elverişlilik.....33

d. Spor ile İlgili Uyuşmazlıklarda Tahkime Elverişlilik.....35

4. CAS Tahkim Usulüne İlişkin Kurallar.....36
a. İlk Derece ve Temyiz Tahkim Yargılamaları Ortak Usul Kuralları.....37
aa. Kuralların Uygulanması.....37
bb. Tahkim Merkezi.....37
cc. Tahkim Dili.....38
dd. Temsil ve Destek.....40
ee. Bildirimler ve İletişim.....41
ff. Süreler.....41
gg. Geçici ve Koruyucu Tedbirler.....43
b. İlk Derece (Olağan) Tahkim Yargılaması Usul Kuralları.....47
aa. Genel Olarak.....47
bb. Tahkime Başvuru ve Cevap.....47
cc. Üçüncü Kişilerin Tahkime Katılması.....49
dd. Gizlilik.....51
ee. Uygulanacak Hukuk.....51
ff. Yazılı ve Sözlü Yargılama.....52
c. Temyiz Tahkim Yargılaması Usul Kuralları.....54
aa. Genel Olarak.....54
bb. Temyiz Başvurusu ve Cevap.....55
cc. Uygulanacak Hukuk.....59
dd. Yazılı ve Sözlü Yargılama.....59
5. CAS Anti-Doping Tahkim Yargılaması Kuralları.....61
a. Genel Olarak.....61
b. ADD Tahkim Kuralları 61
6. Ad Hoc Tahkim Kuralları.....63
B. Arabuluculuk.....64
C.Uzlaşma.....66

İKİNCİ BÖLÜM

HAKEM KARARI KAVRAMI, CAS HAKEM KARARLARI VE BU KARARLARA KARŞI İPTAL DAVASININ İNCELENMESİ

I. Hakem Kararı Kavramı.....68
A. Genel Olarak.....68

B. Hakem Kararlarının Hukuki Niteliği....69
C. Hakem Kararlarının Çeşitleri....71
1. Nihai ve Kısmi Kararlar....71
2. Ara Kararlar....73
3. Geçici Hakem Kararları....73
II. CAS Hakem Kararları....73
A. Genel Olarak....73
B. CAS Hakem Kararlarının İçeriği....75
C. İlk Derece Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları....78
D. Temyiz Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları....79
E. Dopinge Dair Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları....80
F. Ad Hoc Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları....83
III. CAS Hakem Kararları Dışındaki CAS Kararları....84
A. ICAS Tarafından Verilen Kararlar....84
B. CAS Genel Direktörü Tarafından Verilen Kararlar....86
C. CAS Mahkeme Kalemi Tarafından Verilen Kararlar....87
IV. CAS Hakem Kararlarına Karşı Başvuru Yolları....88
A. İptal Davası....88
1. Genel Olarak....88
2. İsviçre Hukukunda İptal Davası....91
a. İsviçre Hukukunda İptal Davasının Yeri....91
b. İsviçre Hukukuna Göre İptal Davasının Açılacağı Mahkeme....92
c. İptal Davasının Şartları....93
aa. Genel Olarak....93
bb. İptal Davası Açmaya Ehil Kişiler....93
cc. İptal Davası Açılabilecek Karar Çeşitleri....95
dd. İptal Davası Açabilmek İçin Dava Değeri Sınırlaması....100
ee. İptal Davası Açabilmenin Süre Yönünden İncelenmesi....101
ff. İptal Davasına Başvuru....104
gg. İptal Davasının Hakem Kararının İcrasına Etkisi....106
hh. İptal Davasında Uygulanan Yargılama Usulü....108
ii. İptal Davası Açma Hakkından Feragat....110
jj. İptal Davasında Yargılama Masrafları ve Teminat Verilmesi....113
kk. İptal Davası Sonucu Verilebilecek Kararlar....115

3. Türk Hukukunda İptal Davası.....117
a. Türk Hukukunda İptal Davasının Yeri.....117
b. Türkiye'den Verilmiş Çeşitli Kararlar Açısından İFM'de İptal Edilebilirlik.....119
aa. GSB Tahkim Kurulu Tarafından Verilen Kararlar Açısından.....120
bb. TFF Tahkim Kurulu Tarafından Verilen Kararlar Açısından.....125
cc. TMOK Tarafından Verilen Kararlar Açısından.....129
B. Diğer Başvuru Yolları.....130
1. Hakem Kararına Karşı: Yorumlama ve Düzeltme.....131
2. Kesinleşmiş Hakem Kararına Karşı: Yargılamanın İadesi.....133

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CAS HAKEM KARARLARINA KARŞI İPTAL NEDENLERİ VE KESİNLEŞEN CAS KARARLARININ TANIMA ve TENFİZİ

I. Hakem Kararlarına Karşı İptal Nedenleri 136
A. Genel Olarak İptal Nedenleri.....136
B. İsviçre Hukukunda Yer Alan İptal Nedenlerine Genel Bakış.....136
II. CAS Hakem Kararlarının İptal Nedenleri.....138
A. Hakem Seçiminde veya Hakem Heyetinin Oluşturulmasında Usule Aykırılık.....138
1. Genel Olarak.....138
2. CAS Usul Kurallarında Yer Alan Konuya İlişkin Düzenlemeler.....139
a. Hakemlerin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı ile Niteliklerine İlişkin Usul Kuralları.....139
b. Hakeme İtiraz, Hakemlerin Görevden Alınması ve Hakem Değişikliğine İlişkin Usul Kuralları.....141
c. Hakem Seçim Usul Kuralları.....143
aa. İlk Derece Tahkim Usulüne Göre Hakem Seçim Usul Kuralları.....144
bb. Temyiz Tahkim Usulüne Göre Hakem Seçim Usul Kuralları.....145
cc. Anti Doping ve Ad-Hoc Daireleri Hakem Seçim Usul Kuralları.....147
3. Hakemlerin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı Bağlamında Karşılaşılan Çeşitli Durumların Değerlendirilmesi.....148
a. Genel Olarak.....148
b. Hakem Sayısının Usule Aykırı Belirlenmesi.....149
c. Hakemler, Taraflar ve Avukatlar Arasındaki Yakın İlişkiler.....150
d. Bir Hakemin Aynı Kişilerce Birden Fazla Kez Seçilmesi.....152

B. Hakem Heyetinin Yetki Konusunda Yanlış Karar Vermesi.....154
1. Genel Olarak 154
2. CAS'ın Yetkili Olabilme Şartları.....154
a. İlk Derece Tahkim Dairesi'nin (İDTD) Yetkisi.....155
aa. Spor ile İlgili Bir Uyuşmazlık Olması Şartı.....155
bb. CAS Tahkim Anlaşmasının Bulunması Şartı.....158
aaa. Tahkim Anlaşmasının Yazılı Olma Şartı.....158
bbb. Sözleşmede Yer Alan Bir Hükümle Tahkim Anlaşmasının Yapılması.....159
ccc. Sözleşmede Olmasa Bile Sonradan Bir Tahkim Anlaşması Yapılması.....159
b. Temyiz Tahkim Dairesi'nin (TTD) Yetkisi.....160
aa. Sportif Kurum ve Kuruluşların Statü veya Talimatlarında
Yer Alan Bir Düzenleme Bulunması Şartı.....161
bb. Temyiz Edilebilir Bir Kararın Olması Şartı.....161
cc. Temyiz Öncesi Tüm Hukuki Yolların Tüketilmiş Olması Şartı.....164
dd. Temyize Süresinde Başvurma Şartı.....165
c. Anti-Doping Dairesi'nin (ADD) Yetkisi.....166
d. Ad-Hoc Dairesi'nin (AHD) Yetkisi.....168
3. Hakemlerin Kendi Yetkilerine Kendilerinin Karar Vermesi.....169
4. Hakemlerin Yetkisiz Oldukları Halde Yetkili Olduklarına Karar Vermesi
veya Hakemlerin Yetkili Oldukları Halde Yetkili Olmadıklarına Karar Vermesi.....171
C. Hakem Heyetinin Talep Edilenden Fazlasına Karar Vermiş Olması, Talep Edilenden
Farklı Bir Şeye Hükmetmesi ya da Talep Edilen Konularda Karar Vermemiş Olması....174
1. Genel Olarak.....174
2. Talep Edilenden Fazlasına Karar Verme veya Talep Edilenden Farklı Bir Şeye
Hükmetme.....175
3. Talep Edilen Konularda Karar Vermeme.....177
D. Temel Usuli İlkelerin İhlal Edilmiş Olması.....179
1. Genel Olarak.....179
2. Eşit Davranılma İlkesi.....180
3. Dinlenilme Hakkı.....184
E. Kamu Düzenine Aykırılık.....188
1. Genel Olarak.....188
2. Kamu Düzeni Kavramı.....188
3. Usule İlişkin Kamu Düzenine Aykırılık.....190

4. Esasa İlişkin Kamu Düzenine Aykırılık.....192
III. CAS Hakem Kararlarının İcrası.....197
A. Genel Olarak CAS Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi.....198
B. CAS Hakem Kararlarının Türkiye'de Tanınması ve Tenfizi 199
1. Genel Olarak.....199
2. CAS Hakem Kararlarının Türkiye'de Tanıma ve Tenfizinin 1958 Tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında New York Konvansiyonu, 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunu ve Doğrudan Uygulanabilirlik Açısından İncelenmesi.....200
3. Değerlendirmemiz.....202
SONUÇ.....205
KAYNAKÇA.....217

KISALTMALAR

AAA : American Arbitration Association

ABAT : The Amateur Boxing Association of Thailand

ADD : Anti-Doping Dairesi

ADR : Alternatif Dispute Resolution

A.g.e : Adı geçen eser

AHD : Ad-Hoc Dairesi

AIBA : The International Boxing Association

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AİHM : Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

Art. : Article

ASA : Association Suisse de l'Arbitrage

Ass. : Assistant

ATP : Association of Tennis Professionals

ATP Tour : The Association of Tennis Professionals Tour

BGG : Bundesgerichtsgesetz

Bkz./bkz. : Bakınız/bakınız

CAS : Court of Arbitration for Sport

CAS Code : Code of Sports-Related Arbitration

CAS Kodu : Spor İle İlgili Tahkim Kodu

CHF : İsviçre Frangı

CMK : Ceza Muhakemeleri Kanunu

Çev. : Çeviren

Ed. : Editor

EFA : Egyptian Football Association

FEI	: International Equastrian Federation
FFAR	**:** FIFA Football Agents Regulations
FFU	**:** Ukrayna Futbol Federasyonu
FIFA	: Federation Internationale de Football Association/ International Association Football Federation
FIFA DRC	: FIFA Dispute Resolution Chamber
GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
IAAF	: International Association of Athletics Federations
IBA	: International Bar Association
ICAS	: International Committee of Arbitration for Sports
IF	: International Federation
IOC	: International Olympic Committee
Iss.	: Issue
ISU	: International Skating Union
ISTAC	: Istanbul Arbitration Centre
ITF	: International Tennis Federation
İDTD	: İlk Derece (ya da Olağan) Tahkim Dairesi
İFM	: İsviçre Federal Mahkemesi
İFMK	: İsviçre Federal Mahkeme Kanunu
LOC	: Latvian Olympic Committee
m.	: madde
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun

MTK	: Milletlerarası Tahkim Kanunu
p.	: page
PILA	: Private International Law Act
PROFAA	: Professional Football Agents Association
PTIOs	: Professional Tennis Integrity Officers
RBF	: Russian Basketball Federation
RG	: Resmi Gazete
RUSAF	: Russian Athletics Federation
s.	: sayfa
SCPC	: Swiss Code of Civil Procedure
SFA	: Sudanese Football Association
SGM	: Spor Genel Müdürlüğü
SHAUM	: Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi
TAS	: Tribunal Arbitral Du Sport
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TMOK	: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TTD	: Temyiz Tahkim Dairesi
UÇK	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
UEFA	: Union des Associations Europeennes de Football/Union of European Football Associations
UNCITRAL	: United Nations Commission on International Trade Law
UNIDROIT	: The International Institute for the Unification of Private Law
UOK	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi

WADA	: World Anti-Doping Agency
WADC	: World Anti-Doping Code
Vd.	: Ve devamı
Vol./vol.	: Volume
ZPO	: İsviçre Medeni Usul Kanunu

GİRİŞ

Spor Tahkim Mahkemesi *("CAS")*, spor ile ilgili uyuşmazlıkları tahkim yolu ile çözüme kavuşturan milletlerarası bir tahkim kurumudur. İsminin içinde "mahkeme" *("court")* ifadesinin yer alması CAS'ın bir devlet mahkemesi olduğu anlamına gelmemektedir[1]. Mahkemelerin yavaş işlemesi, sportif yargılamalarda hızlı ve uzman kişiler tarafından çözüme kavuşturma gereksinimi gibi nedenlerle hayata geçirilen CAS, sportif uyuşmazlıklar açısından milletlerarası tahkimin önemli bir parçası halinde gelmiştir. Milletlerarası tahkimin son yıllardaki gelişimi ve belki de olağan bir uyuşmazlık çözüm yöntemi haline gelmesinin Spor hukuku açısından en önemli yansımasının CAS olduğunu ifade etmek mümkündür.

CAS tahkimi, ilk derece, temyiz ve ad hoc usulü üç farklı tahkim yargılama usulü öngörmüştür ve ilk derece, temyiz ve anti-doping adları altında üç daimî; ad hoc adı altında da bir tane geçici tahkim dairesiyle hizmet vermektedir. CAS kendine özgü usul kurallarına sahiptir ve konusuna göre özel olarak oluşturulmuş hakem listelerinde yer alan hakemler ile uyuşmazlıkları çözüme kavuşturur.

CAS hakemlerinin verdiği yargısal kararlar da hakem kararlarıdır ve bu hakem kararları da kural olarak uyuşmazlığı sona erdirdiğinden nihai ve kesindir. Zaten spor ile ilgili bir uyuşmazlığın taraflarının CAS tahkim yargılamasını tercih etme sebeplerinden bir tanesi CAS tarafından kesin ve nihai kararların verilebiliyor olmasıdır. Ancak CAS hakem kararları da denetlenmektedir. CAS'ta *"lex arbitri"* İsviçre olduğundan İsviçre'de bu denetimi İsviçre Federal Mahkemesi yerine getirmektedir. İsviçre hukukunda milletlerarası hakem kararlarına karşı İsviçre Milletlerarası Özel Hukuka İlişkin Federal Kanunu *("PILA")* hükümlerine dayanarak iptal davası açılabilmektedir. CAS hakem kararları İsviçre hukukuna göre milletlerarası hakem kararları olarak kabul edildiğinden CAS hakem kararları da bu

[1] **Kısmet ERKİNER**, "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S. 2010 Değişikliklerini İçeren Açıklamalı İngilizce – Türkçe Mevzuatı", On iki Levha Yayınları, İstanbul 2010, s. 5; **Kendall THIELEMANN**, "The Court of Arbitration for Sport: Where are the Sidelines to its Authority?", The University of North Carolina School of Law, North Carolina Journal of International Law, Volume 45, Number 4, Article 3, 2019, s. 50; **Hatice ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yolu ile Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)", 1. Bası, İstanbul 2013, s. 163; **Aytekin GÜRBÜZ**, "Spor Tahkim Mahkemesi'nin (CAS) İsminde Yer Alan "Tahkim" ve "Mahkeme" Kavramlarının İncelenmesi ve Spor Tahkim Mahkemesi'nde Uygulanan Tahkim ile Geleneksel Tahkimin Karşılaştırılması", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 22, Sayı 48, 2023, s. 921-941.

şekilde denetlenebilmektedir. Kural olarak usule ilişkin; nadir olarak da esasa ilişkin inceleme yapabilen İsviçre Federal Mahkemesi, PILA m. 190 (2)'de yer alan sınırlı sayıdaki nedenden dolayı iptal kararı verebilmektedir.

Çalışmanın nihai hedefi CAS kararlarının iptali konusunun incelenmesidir. Ancak bu incelemenin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için CAS, CAS'ın organları, uyuşmazlık çözüm yolları ile usulleri, CAS'tan verilebilecek tüm karar çeşitleri, iptal davası ve şartları ile yine usul kuralları ve ilgili mevzuat hükümleri ışığında iptal nedenlerinin incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca çalışma Türkiye'de yer alan sportif yargı kurulları tarafından verilmiş kararların CAS tahkimi ve İsviçre Federal Mahkemesi yargılama süreçlerinden geçirilip geçirilemeyeceği ve CAS hakem kararlarının Türkiye'de tanıma ve tenfiz ile icra edilip edilemeyeceğine dair sorulara da cevap arayacaktır.

"Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Kararlarının İptali" başlığına sahip çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, öncelikle CAS ve CAS'ın kuruluşu, nitelikleri, organları ve CAS'a yapılan başvurular kısaca anlatılmaya çalışılmıştır. Bunun ardından *"lex sportiva"* kavramına ayrı bir başlık açılarak kavram doktrinde ileri sürülen görüşler çerçevesinde incelenmiştir. Sonrasında CAS Kodu ana hatlarıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bölümün devamında, CAS'ta icra edilen uyuşmazlık çözüm yolları olarak belirlenen tahkim, arabuluculuk ve uzlaşmadan özellikle tahkim hem genel olarak hem de CAS özelinde, tahkim çeşitleri ve tahkime elverişlilik açılarından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Ardından, CAS tahkiminde icra edilen usullerin kendine özgü kuralları ve özellikleri ayrı ayrı dikkate alınarak ortaya konulmaya çalışılmış ve bölüm sonunda CAS'ta icra edilen diğer uyuşmazlık çözüm yolları olan arabuluculuk ile uzlaşma konusunda da bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, öncelikle, genel olarak hakem kararı kavramı ve hakem kararı çeşitleri; sonrasında ise CAS özelinde hakem kararları açıklanmaya çalışılmıştır ve CAS kararları ile CAS hakem kararları kavramlarının açıklığa kavuşturulması istenmiştir. Uygulamadaki örnekler de dikkate alınarak bir CAS hakem kararında bulunan başlıklar ve bölümler irdelenmeye çalışılmış ve ortaya bir liste konmak istenmiştir. Sonrasında, CAS tahkim dairelerinden verilen kararlar her daireye özgü kurallar çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. İptal davasının

incelenmesine geçilmeden önce CAS'ın hem kurumsal olarak hem de yargısal olarak verdiği kararlar bu bölümde tüm unsurlarıyla ortaya konulmak istenmiştir. Ardından iptal davası hem genel hem de İsviçre hukuku çerçevesinde, doktrin ve içtihatlar doğrultusunda usul kuralları da incelenerek tartışılmıştır. Mukayeseli hukuk açısından Türk hukukunda iptal davasının yeri ve Türkiye'den çeşitli sportif yargı kararlarının CAS yargılamasından geçerek İsviçre Federal Mahkemesi önünde iptal davasına konu edilip edilmeyeceği doktrin görüşleri, mevzuat ve görüşlerimiz çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bölümün sonunda hakem kararlarına karşı yorumlama ve düzeltme, kesinleşmiş hakem kararlarına karşı ise yargılamanın iadesi başvuru yolları değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Çalışmanın son ve üçüncü bölümünde ise, en başta hem genel olarak hem de İsviçre hukuku özelinde iptal nedenleri incelemeye tabi tutulmuştur. Sonrasında da PILA kapsamında sınırlı sayıda sayılmış iptal nedenlerinin incelenmesine geçilmiştir. CAS tahkimi usul kurallarında yer alan hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile nitelikleri, hakeme itiraz, hakemlerin görevden alınması ve hakem değişikliği, hakem seçimi ve hakeme itiraz gibi başlıklar bu bölümde ilgili iptal nedeni başlığı altında ifade edilmeye çalışılmıştır. İptal nedenleri ayrı ayrı sahip oldukları tüm özellikler de dikkate alınarak hem doktrin ile içtihat hem de ifade etmeye çalıştığımız görüşlerimiz çerçevesinde mümkün olduğunca ayrıntılı olarak ele alınmaya çalışılmıştır. İsviçre hukukunda esasa girme yasağı ve bu yasağın tek ve nadir uygulanan istisnası doktrin ve emsal kararlar doğrultusunda ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölüm ve dolayısıyla çalışmanın son kısmında CAS hakem kararlarının genel olarak tanınması ve tenfizi konusundan sonra CAS hakem kararlarının Türkiye'de tanınması ve tenfizi üzerinde durularak hem doktrin görüşleri hem de konu hakkındaki düşüncelerimiz ifade edilmeye çalışılmıştır.

CAS hakem kararlarının denetlenebilmesi iptal davası ile mümkündür. Ancak CAS hakem kararları uluslararası mahkemelerce de denetlenmek istenmektedir. Çalışmada bu denetimden de bahsedilmiş ve emsal kararlar değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Çalışmada, CAS ve CAS kararlarının iptali doğrultusunda araştırmalara, incelemelere, değerlendirmelere, karşılaştırmalara ve hem doktrindeki hem de içtihada dayanan görüşlere yer verilmiştir. İsviçre hukukunda özellikle 1 Ocak 2021 tarihli

değişiklikler ile CAS Kodu'nda son yıllarda yapılan yenilikler ve değişikliklerin konumuz itibariyle ilgili kısımları da mümkün olduğunca dikkate alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

CAS ve CAS'TA İCRA EDİLEN UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

I. CAS (Spor Tahkim Mahkemesi)

A. Genel Olarak CAS

Merkezi İsviçre'nin Lozan kentinde bulunan ve spor ile ilgili uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmak amacıyla yargılama yapan CAS, uluslararası düzeyde bir tahkim kurumudur[2]. Hatta sportif uyuşmazlıkların en üst yargılama organı manasında sporda *"Supreme Court"* olarak da anılır[3]. Kendi sekretaryasına (yeni adıyla Genel Direktörlük – *"Director General"*) ve teşkilat yapısına dair ana bir statü ile tahkim yargılama usul kurallarını barındıran bir Kod'a (Spor ile İlgili Tahkim Kodu – CAS Kodu- *"Code of Sports-related Arbitration"*) sahiptir[4]. CAS'ta esas olarak tahkim yargılama usulü icra edilir. Bunu kendi bünyesindeki konusuna göre ayrılmış daireler vasıtasıyla ilk derece, temyiz ve ad hoc tahkim yargılama usulleri ile gerçekleştirir. CAS, müstakil arabuluculuk kuralları ile arabuluculuk uygulamasının da icra edilebildiği bir kurumdur[5].

CAS, kurulmasının ardından yıllar içerisinde spor alanında en faal ve en önemli uluslararası tahkim merkezlerinden biri haline dönüşmüştür[6]. Başlarda Uluslararası

---

[2] **Antonio RIGOZZI/Sebastian BESSON/William McAULIFFE,** "International Sports Arbitration", The European, Middle Eastern and African Arbitration Review, 2016, s. 1; **Louise REILLY,** "Introduction to the Court of Arbitration for Sports (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes", University of Missouri School of Law Scholarship Repository, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2012, Iss. 1 (2012), Art. 5, s. 1; **Dimitrios PANAGIOTOPOULOS,** "Court of Arbitration for Sports", Villanova University Charles Widger School of Law, Jeffery S. Moorad Sports Law Journal, 49 (1999), s. 53-54; **Hasan GERÇEKER,** "Spor Hukuku, Spor Tahkim Kurulları, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu", Seçkin Yayınları, Ankara 2016, s. 71.

[3] **Lorenzo CASINI,** "The Making of a Lex Sportiva by the Court of Arbitration for Sports", German Law Journal, Volume 12, Issue 5: Beyond Dispute: International Judicial Institutions as Lawmakers, s. 1321; **Paolo M. PATOCCHI,** "Justice by Specialists: Advantages and Risks (Real and Perceived)", ASA Special Series No:41, Elliott GEISINGER (Ed.)/Elena TRABALDO (Ed.)/de MESTRAL (Ed.), 2015, s. 34; **Clifford J. HENDEL,** "Jurisdiction of the CAS-The Basics", ABA Section of International Law, International Arbitration Insights: CAS & *Lex Sportiva*, 2017 Vol. I(I), s. 12; **RIGOZZI/BESSON/McAULIFFE,** s. 1.

[4] Spor ile İlişkili Tahkim Kodu, (Code of Sports-related Arbitration) son versiyonu için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2023__EN_.pdf., Erişim Tarihi: 01.05.2023.

[5] CAS Arabuluculuk Kuralları m.1.

[6] **James A.R. NAFZIGER,** "Globalizing Sports Law", Marquette Sports Law Review, Volume 9, Issue 2 Spring, Article 2, s. 232; **Daniel GIRSBERGER/Nathalie VOSER,** "Sports Arbitration", in

Olimpiyat Komitesi'ne *("International Olympic Committee – IOC")* bağımlı görülmesi çokça eleştiriyle karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Hatta bu bağlamda hem ulusal hem de uluslararası yargı makamlarınca farklı davalara konu edilmiştir. Özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından adil yargılama yapmadığı gerekçesiyle uluslararası yargı düzeyinde incelemeye tabi tutulan CAS, ulusal boyutta da İsviçre Federal Mahkemesi (İFM) tarafından iptal sebepleri kapsamında kuralları uygulayıp uygulamadığı ya da sahip olduğu veya olmadığı kriterler sebebiyle kapsamlı şekilde sürekli denetim içerisindedir. Halen hakkında eleştiriler devam ediyor olsa da CAS zaman içerisinde karşı karşıya kaldığı yargı kararları ve ihtiyaçlar doğrultusunda mevzuatında birçok değişiklik ve yenilik yapmıştır. CAS içtihat hukuku *("case-law")* da bu değişiklik ve yeniliklere paralel devamlı gelişim içerisinde olmuştur. Eleştirilere rağmen CAS, genel itibariyle, spor alanında güvenilir bir tahkim kurumu pozisyonunda bulunmaktadır.

CAS kurulduğu andan itibaren sporda neden böyle bir ihtiyacın doğduğunu açık bir şekilde ortaya koymuştur. Çoğu sportif kurum ve kuruluş, statü ve/veya talimatlarında CAS'ın yetkisini tanımış ve kabul etmişlerdir. Bu sebeple CAS'ın genel kabul gördüğü rahatlıkla söylenebilir. Yıllar içinde artan ve aşağıda CAS'a yapılan başvurular bölümünde istatistikleri verilen başvuru sayılarındaki artış bunun en sabit göstergesidir.

CAS, sportif yargılamaların süratli ve uzman kişiler aracılığı ile nihayete erdirilmesini hedeflemiştir[7]. Mahkemeler yavaş işlemektedir ve hakimler sportif uyuşmazlıklar konusunda uzman değillerdir. Yine ülkelerin kendi hukuklarının birbirinden farklı mevzuatlara sahip olması sonucu yeknesaklığı sağlamak ve devletlerin müdahalesini en aza indirme isteği sebepleriyle devlet yargısından ayrı bir sportif yargı kurumu oluşturmak CAS'ın ana hedefleri arasında olmuştur.

Ancak CAS, dünyadaki sporla ilgili uyuşmazlıkları çözüme kavuşturan tek tahkim kurumu değildir. Örneğin Amerika'da "1978 tarihli Ted Stevens ve Amatör Sporlar Kanunu" *("The Ted Stevens and Amateurs Sports Act – 1978")* gereğince

---

International Arbitration Comparative and Swiss Perspectives,Schulthess Juristische Medien AG, Fourth Extended Edition, 2021, s. 620; **HENDEL,** s. 12.

[7] **Diane KANE,** "Twenty Years On: An Evaluation of the Court of Arbitration for Sport", Melbourne Journal of International Law 2003, Vol 4, s. 2; **Claude RAMONI,** "CAS Arbitraiton at the Occasion of the Olympic Games – Jurisdictional Issues / I-III", in New Developments in International Commercial Arbitration 2022, Christoph MULLER (Ed.) /Sebastian BESSON (Ed.) /Antonio RIGOZZI (Ed.), Stampfli Verlag AG, 2022, s. 98; **ERKİNER,** "CAS 2010", s. 5.

amatör sporcuların faaliyetlerini düzenlemek, haklarını tanımak ve uyuşmazlıkların çözümü amacıyla Amerikan Tahkim Birliği'ne *("AAA- American Arbitration Association")* başvurulabilmektedir[8]. CAS'ın tanınırlığı ve bilinirliği kadar olmasa da dünyada bu ve bunun gibi spor ile ilgili konularda yargılama yürüten birçok tahkim merkezi vardır[9].

Genel bir CAS takdiminden sonra çalışmada bu aşamada, sırasıyla CAS'ın kuruluşundan, niteliklerinden, organlarından bahsedilecek olup CAS'a yapılan başvurular, *"lex sportiva"* kavramı ve genel olarak CAS Kodu ifade edilecektir.

B. CAS'ın Kuruluşu

CAS'ın kurulmasında Uluslararası Olimpiyat Komitesi- UOK *("International Olympic Committee – IOC")* öncü olmuştur. 1980'li yılların başlarında sportif uyuşmazlıkların sayısının arttığını tespit eden IOC, bu gereksinime yönelik olarak spor ile ilgili uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması amacıyla uzmanlaşabilecek bir tahkim kurumu düşünmüştür[10]. Bu fikir ilk defa 1981 yılında o zamanın IOC Başkanı Juan Antonio Samaranch tarafından ortaya atılmıştır[11]. İlk CAS Tüzüğü, 1983 yılında IOC Yeni Delhi'de onaylanmış ve tüzük 30 Haziran 1984'te yürürlüğe girmiştir[12]. CAS'a ilk başvuru 1986 yılında yapılmış olup 1987 yılında sona eren yargılamayla ilk CAS kararı verilmiştir[13]. Spor ile ilgili bütün uyuşmazlıklar CAS'ın görev alanına

---

[8] **James A.R. NAFZIGER,** "Arbitration of Rights and Obligations in the International Sports Arena", Valparaiso University Law Review, Volume 35, Number 2, in Symposium on Dispute Resolution in Sports, s. 358-359; **Walter T. CHAMPION JR.,** "Sports Law: Cases, Documents and Materials", Aspen Publishers, New York 2005, s. 620; **Jason GUBI,** "The Olympic Binding Arbitration Clause and the Court of Arbitration for Sport: An Analysis of Due Process Concerns", Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal, Volume 18, Num. 4, Book 4, Article 4, 2008, s. 998.

[9] CAS dışında faaliyet gösteren spor tahkim merkezleri için bkz: **Nuray EKŞİ,** "CAS Dışında Başlıca Spor Tahkim Merkezleri", Legal Blog, 24.01.2023, https://legal.com.tr/blog/genel/cas-disinda-baslica-spor-tahkim-merkezleri/, Erişim Tarihi: 01.11.2023.

[10] **Richard H. McLAREN,** "Sports Law Arbitraiton by CAS: is it the Same as International Arbitration?", Pepperdine University Law Review, Volume 29, Issue 1, Article 7, 2001, s. 101; **Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR,** "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2004, s. 5-6; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, "Sportif Uyuşmazlıklar" s. 158.

[11] Juan Antonio Samaranch'ın fikri olduğuna dair bkz: History of the CAS *("CAS'ın Tarihçesi")*; https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html, Erişim Tarihi: 02.05.2022.

[12] **Kısmet ERKİNER,** "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S. Açıklamalı İngilizce-Türkçe Mevzuatı", Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006, s. 8.

[13] **A.g.e,** s. 8**; Richard H. McLAREN,** "Introducing the Court of Arbitration for Sport: The Ad Hoc Division at the Olympic Games", Marquette Aports Law Review, Volume 12, Issue 1 Fall, Article 20, s. 518; **KANE,** s. 457; CAS'a yapılan ilk başvuru için bkz: https://jurisprudence.tas-

girmektedir[14]. CAS, *"Türkiye tarafından henüz onaylanmamış olan, 1986 yılında Strazburg'da imzalanan ve 1991 yılında yürürlüğe giren Uluslararası Hükümetdışı Örgütlerin Hukuki Kişiliğinin Tanınmasına İlişkin Avrupa Konvansiyonu ("European Convention on the Recognition of Legal Personality of International Non-Governmental Organizations") kapsamında tanınmıştır[15]"*. Ayrıca, Uluslararası Spor Tahkim Konseyi'nin *("International Committee of Arbitration for Sports -ICAS")* kuruluşu ve CAS'ın son yapısını oluşturan Paris Anlaşması da 1994 yılında kabul edilmiştir[16]. Paris Anlaşması'nın imzalanması CAS açısından dönüm noktası bir gelişmedir. Çünkü bu anlaşma ile beraber Uluslararası Olimpiyat Federasyonları ve birçok Ulusal Milli Olimpiyat Komitesi, CAS'ın yargı yetkisini tanımış ve uyuşmazlıkların CAS'a yönlendirilmesi için mevzuatlarına tahkim maddesi eklemişlerdir[17]. Örneğin Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin *("TMOK")* tüzüğünde yer alan CAS'a yetki verilmesine ilişkin düzenleme bunun sonucunda gerçekleşmiştir[18].

C. CAS'ın Nitelikleri

CAS, geleneksel tahkim yargılaması ile örtüşen niteliklere sahip olsa da onu diğer tahkim yargılamalarından ayıran bazı özelliklere de sahiptir. Spor ve Spor

---

cas.org/Shared%20Documents/1.pdf, "*Niederhasli Hockey Club v Swiss National Hockey Federation"*, CAS 86/02 sayılı, 30.01.1986 tarihli karar, Erişim Tarihi: 03.05.2023.

[14] **Cemal ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlık Çözüm Yolları", Beta Yayıncılık, Sekizinci Baskı, İstanbul 2023, s. 313-314; **Nuray EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2015, s. 508; **Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR,** "Spor Hukuku Uyuşmazlıkları", s. 13; **C.J. BURGER,** "Taking Sports Out Of The Courts: Alternative Dispute Resolution and the International Court of Arbitration for Sport", Journal of Legal Aspects of Sport, Volume 10, Number 2, Spring/Summer 2000, s. 124.

[15] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 508.

[16] Uluslararası Spor Tahkim Konseyi'nin (ICAS) Kurulmasına İlişkin Antlaşma *("Agreement Concerning the Constitution of the International Council of Arbitration for Sport - Paris Agreement"),* "Paris Anlaşması" olarak da bilinir. bkz: https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html, Erişim Tarihi: 29.04.2022.

[17] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 508.

[18] TMOK, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) 'Olimpik Antlaşması'na uyumlu tüzüğü, görev ve faaliyetleriyle Olimpik Hareket'in Türkiye'deki ve Türk sporunun Olimpik Hareket içerisindeki temsilcisidir. Başta Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunları olmak üzere Gençlik Olimpiyat Oyunları, Avrupa Oyunları, Avrupa Gençlik Olimpik Festivalleri ve Akdeniz Oyunları gibi IOC patronajındaki spor organizasyonlarına Türk sporcularının katılımı ve Olimpik Oyunlara adaylık konularında Türkiye'nin tek yetkili kurumudur. Ayrıntılı bilgi için bkz: https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Biz-Kimiz/8/1,TMOK, TMOK Tüzüğü özellikle m. 40 için bkz: https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/523527_TMOK_TUZUK_2021.pdf, Erişim Tarihi: 11.11.2023.

hukuku gibi CAS da durağan değildir. Değişen şartlara uygun olarak hem idari hem de yargılama faaliyeti anlamında kendine yeni özellikler kattığı gibi, geçmişte var olan bazı özelliklerini de terk edebilmektedir. Tek yargılama dairesiyle başlayıp daimî daire sayısının üçe çıkartılması, evvelce var olan danışma usulünün *("consultation proceedings")* zamanla kaldırılması, online başvuru sisteminin *("e-filing")* getirilmesi, yeni daimî komisyonların oluşturulması ve dava yönetimi *("case management")* gibi yeni usullerin yürürlüğe konulması buna örnek olarak verilebilir.

CAS, çeşitli hukukçular tarafından birçok değişik nitelendirmeye tabi tutulmuştur. Türk doktrininde CAS, farklı şekillerde nitelendirilmiştir. Bir nitelendirmeye göre CAS, *"sportif uyuşmazlıkların, kendi tahkim kuralları (Kod) çerçevesinde, tahkim veya uzlaştırma yoluyla çözümlenmesini, oluşturduğu heyetlerle (panel, formation) sağlamaktadır[19]."* Bir başka nitelendirmeye göre de CAS, *"spor dünyasının özgün gereksinimlerine uygun usullerle, tahkim veya arabuluculuk yöntemleriyle sporda meydana gelebilecek uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırmaya yönelik hizmet sunan ve bütün spor kuruluşlarından bağımsız bir kurumdur[20]."* Yine bir başkası CAS'ı, *"1984 yılında İsviçre'nin Lozan şehrinde kurulmuş olduğundan merkezi Lozan olup uluslararası alanda görev yapan ve sporla ilgili uyuşmazlıkları tahkim yoluyla kısa sürede çözen herhangi bir federasyona bağlı olmayan, bağımsız bir yargı kurumudur[21]"* şeklinde nitelendirmeye tabi tutmuştur.

Uluslararası doktrinde de bazı nitelendirmeler yapılmıştır. Bir nitelendirmeye göre CAS, *"uluslararası spor uyuşmazlıkları için genel yargılama mahkemesidir[22]"*. Diğer birinde ise, *"spor tahkim mahkemesi daimî bir tahkim yapısındadır ve sporla ilgili uyuşmazlıkları tahkim ve arabuluculukla çözüme kavuşturmaktadır[23]."* Bir başkasına göre, *"CAS, Uluslararası Spor hukuku sürecinde uyuşmazlıkların çözümünde merkezi bir konumda olup ulusal mahkemeler de dahil olmak üzere diğer kurumlara rehberlik etmek üzere özel kanun ("lex specialis") üretmektedir[24]"*.

[19] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar" s. 163.
[20] **Kısmet ERKİNER,** "CAS 2006", s. XIII.
[21] **Recep GÜLŞEN,** "Spor Hukuku", Adalet Yayınevi, Ankara 2013, 2. Baskı, s. 52; **Şeref ERTAŞ/Hasan PETEK,** "Spor Hukuku", Yetkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara 2017, s. 281-282.
[22] **CHAMPION JR.,** s. 632.
[23] **CASINI,** s. 1322.
[24] **NAFZIGER,** "Globalizing Sports Law", s. 232.

Kanaatimizce CAS için şu şekilde geniş bir nitelendirme yapılabilir:

"IOC öncülüğünde 1983 yılında kurulmuş[25], şu anda İsviçre'nin Lozan kentinde faaliyet gösteren, ilk derece, temyiz ve dopinge ilişkin konusuna göre üç genel daimi yargılama dairesine ve usul kurallarına sahip, Olimpiyat Oyunları sırasında özel ama geçici dördüncü bir daire ile özel usul kurallarınca ad hoc, ama genel itibariyle kurumsal tahkim yolu ile kendi listesinde yer alan hakem ya da hakem heyetlerince sportif uyuşmazlıklara ilişkin yargılama yapan, yine kendi listesinde yer alan arabulucularla arabuluculuğa da imkan veren, kararları ülkemizce de tanınan, tenfizi ve infazı mümkün, kural olarak nihai kararları sınırlı sayıda sebepten İFM'de iptal davasına konu edilebilen uluslararası tanınırlığa ve bilinirliğe sahip bir tahkim kurumudur." Tanımdaki tüm nitelikler çalışmada farklı başlıklar altında incelemeye tabi tutulacaktır.

D. CAS'ta Uyuşmazlıkların Çözümüne Dair Çalışan Organlar

CAS Kodu'nun "Spor ile İlgili Uyuşmazlıkların Çözümüne Dair Çalışan Organların Statüsü" *("Statutes of the Bodies Working for the Settlement")* ismiyle yer alan ilk bölümünde, sportif uyuşmazlıkların çözümü konusunda iki ana organ yer almaktadır[26]. Bunlar ICAS ve CAS'tir. Bu organlar spor ile ilgili uyuşmazlıkların çözümlenmesi amacı ile oluşturulmuştur. CAS'ın bu iki organı ayrı ayrı ele alınacaktır.

1. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi *("ICAS")*

İlk organ ICAS olarak ifade edilir. ICAS için bir nevi CAS'ın yönetim organı, idare eden birimi ve finansmanını sağlayan kurul nitelendirmeleri yapılabilir. CAS'ın ilk yıllarında IOC ile olan yakın finansal ilişkileri nedeniyle tarafsızlığının sekteye uğradığı düşünüldüğünden ICAS birçok eleştiriye uğramıştır[27].

Toplam 20 tecrübeli hukukçudan oluşan ICAS'in dört üyesi uluslararası federasyonlardan, dört üyesi Ulusal Olimpiyat Komiteler Birliği'nden *("International*

[25] **Fehim ÜÇIŞIK,** "Spor Hukuku" Ötüken Neşriyat, İstanbul 2017, s. 146; **Ulrich HAAS/Dirk-Reiner MARTENS,** "Sport", München 2004, s. 136.
[26] CAS Kodu m. S1.
[27] **Stephen A. KAUFMAN,** "Issues in International Sports Arbitration", B.U. Int'lL.J., 1995, vol. 13, Issue 2, 1995, s. 532 vd.; **Rıfat ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", Adalet Yayınevi, Ankara 2007, s. 238; **KANE,** s. 614.

Sports Federations"), dört üyesi UOK'den *("IOC"),* dört üyesi ilk seçilen on iki üye tarafından, son dört üye ise ilk seçilen on altı üye tarafından ICAS üyelerini belirleyen kuruluşlardan bağımsız olarak seçilir[28]. Üyeler dört yıl için görev alırlar ancak tekrar seçilmeleri mümkün olup görevlerini ifa ederken Kod hükümlerine uygun, bağımsız ve objektif görev yapacaklarına dair yazılı taahhütte bulunurlar. Hatta sır saklama mükellefiyetleri vardır. CAS hakem ve/veya arabulucu listelerine girmeleri Kod tarafından yasaklanmış olup yargılamadaki tarafların avukatı da olamazlar[29].

ICAS, CAS Kodu'nu kabul edebilir ve/veya değiştirebilir[30]. ICAS'in bir başkanı vardır ve bu başkan ile iki başkan yardımcısı ICAS tarafından seçilir. Yargılama daire başkanlarını seçebilen veya bunları değiştirebilen ICAS, kalıcı komisyonlar ve hakemin reddi komisyonu üyeleri ile hakem ve arabulucular listesinde yer alan kişileri CAS üyelik komisyonunun teklifi üzerine listeye koyup o listeden çıkarabilir[31]. Hakeme itiraz ve hakemlerin görevden alınması konularındaki kararları itiraz komisyonu üzerinden nihayete erdirme yetkisine sahip ICAS'in CAS'ı finanse etme ve finansal raporlama yapma görevleri de vardır[32].

ICAS ayrıca, CAS Genel Direktörünü seçebilir ve onun görevini başkanın teklifi ile sonlandırabilir[33]. ICAS, alternatif duruşma merkezleri de içeren bölgesel veya yerel, kalıcı ya da *ad hoc* tahkim sağlama yetkisine de haizdir[34]. Yine tarafların haklarını korumak ve tahkim ve arabuluculuk vasıtası ile spor ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü amacıyla anlaşmayı teşvik eder[35]. ICAS tüm bu görev ve yetkilerini kullanırken de ya bunu bizzat yapar ya da yönetim kurulu *("Board"),* başkanı *("President"),* iki başkan yardımcısı *("Two Vice-Presidents),* daire başkanları ve kalıcı komisyonlar vasıtasıyla yerine getirir[36].

CAS Kodu statü bölümünde görev ve yetki alanları belirlenen ICAS'in zamanla artan iş gücü ve sorumlulukları sebebiyle bazı görevlerini çeşitli komisyonlara devrettiği görülmektedir. Daimî komisyonlar *("Permanent*

[28] CAS Kodu m. S4.
[29] CAS Kodu m. S5.
[30] CAS Kodu m. S6(1).
[31] CAS Kodu m. S6(3)-(4).
[32] CAS Kodu m. S6(6).
[33] CAS Kodu m. S6(7).
[34] CAS Kodu m. S6(8).
[35] CAS Kodu m. S6.
[36] CAS Kodu m. S7.

Commissions") olarak tabir edilen bu komisyonlar CAS Üyelik Komisyonu *("CAS Membership Commission"),* Hukuki Yardım Komisyonu *("Legal Aid Commission")* ve İtiraz Komisyonu *("Challenge Commission")* olarak adlandırılmış ve adı geçen komisyonların tamamı 01.01.2020 tarihli CAS Kodu değişiklikleriyle göreve başlamışlardır. Ancak 01.02.2023 tarihli CAS Kodu'ndaki değişiklikle Hukuki Yardım Komisyonu yerine aynı göreve Sporcu Komisyonu *("Athletes Commission")* getirilmiş ve görev çerçevesi genişletilmiştir.

CAS Üyelik Komisyonu hakem ve arabulucuların aday gösterilmesi ve listedeki hakem ve arabulucuların silinmesi işlemlerinden sorumludur[37]. Sporcu Komisyonu ismiyle Hukuki Yardım Komisyonu yerine getirilen komisyon ise CAS'a başvurabilmek için yeterli düzeyde maddi imkânlara sahip olmayan kişilerin CAS'a erişimini kolaylaştırmak için göreve getirilmiştir[38]. İtiraz Komisyonu" *("Challenge Commission")* da yeni kurulan daimî komisyonlardan bir tanesidir. İtiraz Komisyonu ise hakeme itiraz edilmesi sonucunda hakemin görevinden alınıp alınmayacağına dair karar verme görevi üstlenmiştir[39]. ICAS, hakeme itiraz prosedürünü artık bu komisyon vasıtasıyla işletmektedir. Hakemlerin görevlerine ilişkin karar vermesi ve bu kararların iptal davasında gündeme getirilebiliyor olmasından dolayı itiraz komisyonu çalışmamızın konusu itibariyle de ayrı bir yere sahiptir.

2. Spor Tahkim Mahkemesi *("CAS")*

İkinci organ ise CAS'tır. Uygulamada, CAS kavramının iki farklı şeyi anlatmak için kullanıldığını söylemek gerekir. İlk olarak CAS'ı bir kurum olarak anlatabilmek için CAS ifadesinin kullanılması gösterilebilir. Kurumu kasteden CAS ifadesinin içinde CAS'ın idari olarak işlerinin yürütüldüğü binası, bünyesindeki tüm birimleri, sekretaryası vb. şeyler kastedilir. İkinci olarak ise yargılamayı yapan daireler için CAS ifadesi kullanılır ve çalışmada CAS kararları dendiğinde bu dairelerden verilmiş kararlar kastedilmektedir[40]. İkinci anlam yargılama faaliyetidir. CAS kavramından esas itibariyle anlaşılması gereken de budur.

Bu kararları veren daireleri şu şekilde sıralayabiliriz:

[37] CAS Kodu m. S7(2)(a), S6(4).
[38] CAS Kodu m. S7(2)(b).
[39] CAS Kodu m. S7(2)(c).
[40] CAS Kodu m. S12.

1) İlk Derece (ya da Olağan) Tahkim Dairesi – "İDTD" *("The Ordinary Arbitration Division")* (CAS Kodu m. S12/3-a)
2) Anti-Doping Dairesi – "ADD" *("The Anti-doping Division")* (CAS Kodu m. S12/3-b)
3) Temyiz Tahkim Dairesi – "TTD" *("The Appeals Arbitration Division")*(CAS Kodu m. S12/3-c)

Bunlara dördüncü olarak sadece olimpiyatlarda veya bazı şampiyonalarda oluşturulan Ad-Hoc Tahkim Dairesi (AHD) eklenebilir. İDTD, ADD ve TTD her somut uyuşmazlık başvurusunda o uyuşmazlığa özel atanan hakem ya da hakem heyetiyle görev yaptığından bu daireleri CAS daimî tahkim daireleri; AHD'yi ise sadece olimpiyatlarda veya şampiyonalarda belirli bir süre oluşturulması sebebiyle geçici tahkim dairesi olarak değerlendirmek gerekir. Dairelerin görev ve işleyişi hakkında aşağıda "CAS Tahkim Usulüne İlişkin Kurallar" başlığı altında detaylı olarak inceleme yapılacağından bu konuda burada daha fazla detaya değinilmeyecektir.

E. CAS'a Yapılan Başvurular, CAS İçtihat Hukuku ve "*Lex Sportiva*"

1. CAS'a Yapılan Başvurular

İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olmak üzere üç dilde hizmet veren CAS'ın resmi internet sitesinde 1986 yılından itibaren başvurular *("commence")* ile ilgili güncel istatistikler yer almaktadır[41]. Güncel haliyle, (1986-2022) CAS'ın kuruluşundan itibaren başvuru yılına göre 2022 yılının sonuna kadar 1551 ilk derece, 7721 temyiz, 161 Ad Hoc, 75 Anti-Doping, 105 arabuluculuk, 82 danışma, toplamda da 9695 tane başvurusu yapılmış prosedür istatistiği yer almaktadır[42]. 1986 yılından 2004 yılı sonuna kadar CAS'a toplam 847 başvuru yapıldığı[43] göz önüne alındığında her geçen yıl CAS'a başvuruların katlanarak arttığı açıkça görülmektedir. Tüm bu veriler ışığında 1986 yılından 2004 yılı dahil 19 senede 854 başvuru, 1986 yılından

[41] İspanyolca versiyon 01.01.2020 tarihli değişiklikle yer almıştır. Bu tarihten önce sadece İngilizce ve Fransızca versiyonlar mevcuttu. CAS'a yapılan başvurular için CAS'ın resmi internet sitesinde *"procedure commenced" – "başlatılan prosedür"* anlamına gelen ibare kullanılmıştır.
[42] Güncel CAS başvuru istatistiği için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2022.pdf, Erişim Tarihi: 01.08.2023.
[43] **ERKİNER,** "CAS 2006", s. 10.

2022 yılı dahil 37 senede 9695 başvuru yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Danışma usulü dışındaki diğer prosedürler halen devam etmektedir. Danışma usulü, bazı spor organlarının karşılarına çıkan sorunlarda CAS'a fikir sorulması amacı ile öngörülmüş bir yol olarak yer almaktaydı. Ancak Kod'un danışma usulünü düzenleyen maddeleri R60, R61 ve R62 yürürlükten kaldırılmıştır. Kaldırılan başvuru usulleri dışında kalanlara çalışmada çeşitli başlıklar altında değinilecektir.

2. CAS İçtihat Hukuku ve *"Lex Sportiva"* Kavramı

Spor evrenseldir. Spor gibi evrensel olması sebebiyle Spor hukukunun da sadece bir ülke hukukuna ait olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Bu anlamda, Spor hukuku çok çeşitli kaynaklara sahiptir. Genel itibariyle yazılı hukuk kuralları, içtihatlar, doktrin ve hukukun genel ilkeleri gibi kaynaklar Spor hukukunun da başlıca kaynakları olarak sayılabilir.

CAS, ICAS vasıtasıyla kural koyarak yazılı hukuk kuralı; daireleri vasıtasıyla yürüyen yargılama sonucu hakem kararlarıyla da içtihat oluşturma görevini üstlenmiştir. Her iki görev de Spor hukukuna çok büyük katkılar sağlamaktadır. Tanınırlığının ve güvenirliğinin artması ile birlikte CAS'a yapılan başvurular yıllar içerisinde artmış ve sonuçta bir CAS içtihat hukuku *("case-law")* oluşmuştur. CAS'ın resmi internet sitesinde bu içtihat hukuku kayıtları düzenli olarak tutulmakta ve yayımına izin verilen kararlar yayımlanmaktadır[44]. CAS kararları Spor hukukunun gelişimi anlamında çok büyük bir değere sahiptir. CAS içtihat hukuku ile *lex sportiva* arasında da çok yakından bir bağlantı vardır. Bu konu hakkında bir CAS kararında şöyle bir görüş ileri sürülmüştür: *"CAS içtihadı, Spor hukukunun, gelişmekte olan bir "lex sportiva'nın" parçası olarak görülebilecek bir dizi ilkesini önemli ölçüde rafine etmiş, geliştirmiştir. CAS içtihadı, büyük ölçüde çeşitli spor düzenlemelerine dayandığından, tarafların savunmalarında CAS içtihatlarına dayanmaları, spor düzenlemelerinden türetilen ve bu düzenlemelere uygulanabilen belirli genel ilkeleri kapsayan bir içtihat hukukun seçilmesi anlamına gelmektedir.[45]"* Kanaatimizce bu

[44] CAS'ın internet sitesinde güncel ve düzenli olarak tutulan bir karar veri tabanı *("database")* mevcuttur. Bkz: https://www.tas-cas.org/en/jurisprudence/archive.html., Erişim Tarihi: 15.11.2023.

[45] **Ken FOSTER,** "Lex Sportiva and Lex Ludica: The Court of Arbitraiton for Sport's Jurisprudence, Entertainment and Sports Law Journal", 2006, s. 1'den alıntılanmıştır: İlgili CAS kararı "CAS 2002/O/372 sayılı kararı", para 65 at fn. 15; bkz: https://www.entsportslawjournal.com/article/id/722/, Erişim Tarihi: 01.10.2023.

karar, CAS kararlarının da *lex sportiva'nın* içine dahil olduğunu önceleyen önemli bir karardır. Ancak CAS'ın bir yandan da Spor Hukuku bağlamında kural koyma görevi vardır. İşte bu noktada bu kuralların *lex sportiva* içine dahil edilip edilmeyeceği hususu irdelenmesi gereken bir husustur. Çünkü bu konu doktrinde tartışmalıdır.

Lex sportiva kavramı, "global Spor hukuku" veya "uluslararası Spor hukuku" *("global sports law" – international sports law")* kavramları ile eşdeğer kabul edilir[46]. Ancak, doktrinde *lex sportiva'*nın kapsamı konusunda farklı düşünceler dile getirilmiştir. NAFZIGER'e göre sadece örneğin CAS içtihatları ve bu içtihatlarda ortaya konan görüşler *lex sportiva'yı* oluştururken[47], FOSTER'a göre ise CAS içtihatlarının yanında örneğin CAS Kodu ve benzeri Spor Hukuku kuralları da *lex sportiva* kapsamında değerlendirilmelidir[48].

Bu tartışma hakkındaki görüşümüze göre, *lex sportiva*'yı sadece içtihatlarla sınırlandırmak ve açıklamak mümkün değildir. Anglo-Sakson hukuku temelli bu görüş[49] Spor hukukuna özel olarak öngörülen kuralları *lex sportiva*'ya dahil etmemekte ve içtihat hukukunu önceleyerek Spor hukukunun kaynaklarını daraltmaktadır. Halbu ki *lex sportiva* sadece içtihatlarla değil, Spor hukukuna çok büyük katkısı olan çeşitli milli ve milletlerarası kurallarla güçlenmekte ve gelişmektedir. O yüzden *lex sportiva'nın* hem içtihat hukukunu hem de hukuk kurallarını kapsaması gerektiği kanısındayız.

F. Genel Olarak CAS Kodu

CAS Kodu 22 Kasım 1994 yılında yürürlüğe girmiştir[50]. Öncesinde 1984 tarihli CAS Statüsü *"CAS Statute"* uygulanmıştır. Şu anda CAS Kodu'nun 01.02.2023 tarihli değişiklikleriyle oluşturulan son versiyonu yürürlüktedir[51].

---

[46] **James A. R. NAFZIGER,** "International Sports Law", Transnational Publishers, Inc., 2. Edition, Ardsley, New York 2004, s. 47; **FOSTER,** s. 1; **CASINI,** s. 1320.
[47] **NAFZIGER,** "International Sports Law", s. 49.
[48] **FOSTER,** s. 11.
[49] Bilindiği gibi Anglo-Sakson hukuku common law diye de tabir edilir ve hâkimin oluşturduğu içtihatlar bütününden meydana gelir. Bu hukuk hâkimin oluşturduğu hukuk *("judge-made law")* olarak da anılır. Common law sistemi hakkında daha detaylı bilgi için bkz: **Kemal GÖZLER,** "Hukuka Giriş", Ekim Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2023, s. 155.
[50] **ERKİNER,** "CAS 2006", s. 9; **CHAMPION,** s. 632; **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 238; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 158; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku" s. 509.
[51] 01.02.2023 tarihli CAS Kodu son versiyonu için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2023__EN_.pdf, Erişim Tarihi: 22.11.2023.

Toplam 70 maddeden oluşan Kod'un iki ana temel bölümü vardır: İlki, Spor ile İlişkili uyuşmazlıkların çözümü için çalışan *"Organların Statüsü"* (CAS Kodu m.S1-S26) bölümü, ikincisi de *"Usul Kuralları"* (CAS Kodu m. R 27-R70) bölümüdür. CAS Organlar Statüsü *("Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes)* m. 1'den m. 27'ye kadar her maddesinin başında "S" harfi barındırırken, usul kuralları bölümü m. 27'den m. 70'e kadar m. 70 dahil her maddesinin başına "R" harfi almaktadır. Bu yöntem maddenin başında "S" ve "R" oluşuna göre hangi bölümden kaynaklandığını tahmin etme açısından oldukça pratik ve başarılı bir yöntemdir. Başında "S" alan bir madde Statü *("Statutes")* bölümünden, başında "R" alan bir maddenin de Usul Kuralları *("Procedure Rules")* bölümünden gelmektedir. S'yi Statü *("Statutes")* kavramının, R'yi de Rules *("Kurallar")* kavramının baş harfi olarak düşünmek gerekir.

CAS Kodu'nda m. R27'den başlayarak m. R38'e kadar genel maddeler *("General Provisions")* düzenlenmiştir. Genel maddelerde, usul kurallarının uygulanma şartları, *("Application of the Rules – m. R27")* merkezin *("Seat – m.R28")* kural olarak Lozan-İsviçre olduğu, CAS'ın çalışma ve yargılama dilinin hangileri olduğu *("Language – m.R29"),* tarafların nasıl temsil edildiği ve nasıl yardım alabilecekleri *("Representation and Assistance – m. R30"),* bildirimin nasıl yapılacağı, iletişimin nasıl sağlanacağı *("Notifications and Communications – m. R31*"), sürelere ilişkin kuralların ne olduğu *("Time Limits" – m. R32),* hakemlerin bağımsızlığına ve niteliklerine ilişkin kriterlerin ne olduğu *("Independence and Qualifications of Arbitrators" m. R33)* hakemlerin nasıl reddedilebileceği *("Challenge" – m. R34),* nasıl görevden alınabileceği *("Removal" – m. R35),* yeni bir hakem atanmasının nasıl yapılacağı *("Replacement" – m. R36),* geçici ve koruyucu tedbirlerin neler olduğu *("Provisional and Conservatory Measures" – m. R37)* düzenlenmiştir.

CAS Kodu m. R38'den başlayarak m. R70'e kadar yargılamada uygulanacak usul kurallarını barındırmaktadır. Bu bölümü de kendi içinde ayırmak mümkündür: CAS Kodu m. R38'den m. R47'ye kadar olan bölümde ilk derece tahkim yargılaması usul kurallarına özel düzenlemeler *("Special Provisions Applicable to the Ordinary Arbitration Procedure")*; m. R47'den m. R60'a kadar da temyiz tahkim yargılaması usul kurallarına özel düzenlemeler *("Special Provisions Applicable to the Appeal Arbitration Procedure"*) yer almaktadır.

İDTD'ye ilk derece merci olarak başvurulabildiğinden çalışmada "olağan kavramı" yerine "ilk derece" tahkim dairesi ya da yargılama usulü" tabirleri tercih edilmiştir. Türk doktrininde benzer tabirleri tercih eden yazarlar da mevcuttur[52]. Ancak "olağan" tahkim yargılaması-usulü (bölümü) tabirini kullanan yazarlar da olmuştur[53]. Uluslararası doktrinde orijinal isim olarak "ordinary" *("olağan")* kullanılırken bunun bir "first instance" *("ilk derece/birinci derece)* yargılama yaptığı çoğunlukla belirtilmektedir[54].

CAS Kodu ifadesi konusunda Türk doktrininde bir birlik yoktur ve kanımızca ifade, terminolojik olarak değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *"CAS Kodu"* ibaresini kullanmış ve bölümlerini de *"statü"* ("organların statüsü bölümü") ve *"tahkim tüzüğü"* ("usul kurallarının yer aldığı bölümü") olarak adlandırmıştır[55].

GERÇEKER, CAS Kodu yerine "*CAS Spor Yasası"* tabirini kullanmıştır[56]. Bu tabir, CAS Kodunu tam manasıyla karşılamamakta olup içinde *"yasa"* ibaresi geçmesinden dolayı sanki İsviçre'de kanun koyucunun usulüne uygun olarak yürürlüğe koymuş olduğu bir kanunu, CAS'taki yargılamanın bir mahkeme yargılaması olduğunu ve hakem kararı yerine mahkeme kararına karşı gidilebilecek yolları çağrıştırdığından çalışmada tercih edilmemiştir.

ÜÇIŞIK *"CAS Tahkim Kuralları"* tabirini kullanmıştır[57]. Bu tabir de CAS Kodu'nun ikinci bölümünde yer alan sadece tahkim yargılamasına dair usul kurallarını çağrıştırdığından CAS Kodu'nun tamamını kapsayıcı olmaması sebebiyle çalışmada tercih edilmemiştir.

GÜLŞEN tarafından *"CAS Tahkim Tüzüğü"* kavramı kullanılmıştır[58]. Ancak bu kavram iki soruyu akıllara getirmektedir: Acaba tahkim tüzüğü denmekle CAS

---

[52] **KÜÇÜKGÜNGÖR,** "Spor Hukuku Uyuşmazlıkları", s. 11; **ERKİNER,** "CAS 2006", s. XIV; **ÜÇIŞIK,** s. 147; **ERTAŞ/PETEK**, s. 334; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar" s. 286; **GERÇEKER,** s. 71; **GÜLŞEN,** s. 53.
[53] **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor" s. 242; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku" s. 520.
[54] **Genevieve F. E. BIRREN,** "An Analysis of the Results of Court of Arbitration for Sport Doping Awards Involving Athletes between 1994 and 2008", University of Mexico, UNM Digital Repository, Health, Exercise and Sport Sciences ETDs, New Mexico, 2018, s. 8; **RIGOZZI/BESSON/McAULIFFE,** s. 3; **REILLY,** s. 2.
[55] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar" ,s. 159.
[56] **GERÇEKER,** s. 71.
[57] **ÜÇIŞIK,** s. 147.
[58] **GÜLŞEN,** s. 55.

Kodu'nun tamamı mı kastedilmektedir, yoksa CAS Kodu m. R27'den başlayan ve devam eden usul kuralları mı kastedilmektedir? *"Tahkim Tüzüğü"* kavramı bu anlamda tereddütlere yol açmaktadır ve CAS Kodunu tam manasıyla karşılamamaktadır. Diğer yandan, normlar hiyerarşisine göre düşünüldüğünde, -*Anayasa'nın 2017 yılından önceki halinde*[59]- tüzüklerin, Bakanlar Kurulunca çıkarılmış, kanunun uygulanmasını göstermesi veya emrettiği şeyleri belirtmesi yönüyle Anayasa ve kanunların altında olduğunu söylemek gerekir[60]. Bu açıdan bakıldığında da tüzüğün CAS Kodu ile kastedilen ve hükümlerine verilmek istenen anlam ve gücü sağlayamayacağını düşündüğümüzden CAS Kodu yerine kullanılmasının isabetli olmadığı kanaatindeyiz.

ŞAHİN *"CAS Statüsü"* tabirini kullanmıştır[61]. Bu tabir de CAS Kodunu tam anlamıyla karşılamamaktadır. Çünkü *"statü"* ibaresi CAS Kodunun ilk bölümünde yer alan *"spor ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü için çalışan organların statüsü"* bölümünü andırmaktadır. Yine CAS Statüsü kavramı 1994 yılına kadar kullanılmış CAS Kodunun diğer adıdır ve *"CAS Statüsü"* adı 1994 yılındaki reform niteliğindeki değişiklikle bugün bildiğimiz anlamı ile CAS Koduna dönüşmüştür[62]. Bu nedenle CAS Statüsü, şu anki CAS Kodunu karşılamadığından ve CAS Kodu'nun daha eski bir versiyonunu çağrıştırdığından bu çalışmada tercih edilmeyecektir.

BİLGİNOĞLU *"CAS Yönetmeliği"* tabirini kullanmıştır[63]. Hukukumuzda yönetmelik, idarenin, kendi görev alanlarına dair ilgili kanun ve kararnamelerin uygulanması amacıyla ve bunlara ters düşmeden faaliyetlerini düzenlemek için çıkarılır[64]. Yönetmelik ülkemizde bu manayı çağrıştırmaktadır. Bu itibarla, CAS

---

[59] T.C. Anayasası'nda "tüzüğü" düzenleyen m. 115, 21.01.2017 tarihinde mülga edilmiştir. GÖZLER'e göre, *"yeni sistemde artık tüzük çıkarılması mümkün değildir, 9 Temmuz 2018 günü itibariyle yürürlükte olan tüzükler yürürlükten kaldırılmadıkça yürürlükte kalmaya ve uygulanmaya devam olunurlar".* Ayrıntılı bilgi için bkz: **GÖZLER,** "Hukuka Giriş", s. 189-190.

[60] **Süheyl BATUM/Didem YILMAZ/Serkan KÖYBAŞI,** "Anayasa Hukuku Temel Kavramlar ve Genel Esaslar", On iki Levha Yayıncılık, 1. Bası, İstanbul 2021, s. 261; **Ender Ethem ATAY,** "Hukuk Başlangıcı", Gazi Kitabevi, Ankara 2014, s. 173-174; **GÖZLER,** "Hukuka Giriş", s. 189.

[61] **Onur ŞAHİN,** "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü", On iki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2016, s. 26.

[62] 1994 yılındaki reform hakkında daha detaylı bilgi için bkz: https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html, Erişim Tarihi: 09.05.2022.

[63] **Nurettin Emre BİLGİNOĞLU,** "Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü", Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2015, s. 99.

[64] **Bülent TANÖR/Necmi YÜZBAŞIOĞLU,** "1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku", Beta Yayıncılık, 21. Bası, İstanbul 2023, s. 415; **Adnan GÜRİZ,** "Hukuk Başlangıcı", Siyasal Kitabevi, 20. Baskı, Ankara 2022, s. 60; **BATUM/YILMAZ/KÖYBAŞI,** s. 263.

Yönetmeliği tabiri CAS Kodu yerine kullanılmamalıdır ve tüzük kavramı gibi verilmek istenen manayı tam anlamıyla veremeyecek olmasından dolayı çalışmada kullanılmamıştır.

Kanaatimizce yukarıda bahsedilen gerekçeler de dikkate alındığında, *"Spor Tahkim Kodu"* veya *"CAS Kodu"* ya da sadece *"Kod"* kavramları amacına en uygun olan kullanımlardır. Bu tabirler birçok yazar tarafından da kullanılmaktadır[65]. Çalışmada Spor Tahkim Koduna *"CAS Kodu"* kavramını, CAS'ın organlarının statüsünü düzenleyen ilk bölüme *"CAS Organlar Statüsü"*, usul kurallarını barındıran ikinci bölüme de *"CAS Tahkim Usul Kuralları*" tabirlerini kullanmayı uygun görüyoruz.

II. CAS'ta İcra Edilen Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Usul Kuralları

CAS'ta üç farklı uyuşmazlık çözüm yolu icra edilmektedir. Bunlar: Tahkim, arabuluculuk ve uzlaşmadır. "Tahkim" *("arbitration")* ve "arabuluculuk" *("mediation")* başlıca iki uyuşmazlık çözüm yolu olarak öngörülmüştür[66]". Tahkim öncesi veya sırasında tarafların arabuluculuğa gitmesi mümkündür. "Uzlaşma" *("conciliation")* da yargılamanın her aşamasında sağlanabilmektedir[67].

Tahkim, CAS yargılamasında en çok başvurulan uyuşmazlık çözüm yoludur. Çalışmada bu aşamada önce yetki ve usul kurallarıyla birlikte CAS tahkimi incelenecektir. Her ne kadar çalışma kapsamında olmasa da tahkim incelemesinin hemen ardından da arabuluculuk ve uzlaşma yollarından da kısaca bahsedilecektir.

A. Tahkim

1. Genel Olarak

Tahkim, tarafların anlaşmasıyla, yargılamanın uzman hakem ya da hakemler eliyle yürütüldüğü ve uyuşmazlığın yine bu kişilerce karara bağlandığı bir alternatif

[65] **Ümit ORHAN,** "Profesyonel Futbol Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulama Sorunları", Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2013, s. 130 vd.; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar" s. 159 vd.; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 510 vd.; **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 238 vd., **ERKİNER,** "CAS 2006", s. XIV vd.

[66] CAS Kodu m. S12 (1).

[67] Uzlaşma konusunda, İDTD Yargılaması için CAS Kodu m. R42; TTD Yargılaması için m. R 56: *"Conciliation".*

uyuşmazlık çözüm yoludur[68]. Tahkimin alternatif olduğu mahkemeler ise devletin yargı yetkisini kullandığı mercilerdir[69]. Mahkemeler, uyuşmazlık konusu hakkında yargılama yaparak haklı olan kişi ya da kişiler yararına hüküm veren devletin yargı organlarıdır[70]. Devlet, kural olarak, yetkisi dahilindeki topraklarında var olan yabancılar da dâhil herkese yönelik yargı yetkisini kullanabilir[71]. Ancak tahkim, mahkemelerin varlığına rağmen, mahkemeye başvurmadan, bir uyuşmazlık hakkında nihai ve bağlayıcı karar almanın etkili bir yoludur[72].

Devlet mahkemelerinin yavaş işleyişi ve müdahalesinin sporda uygun karşılanmaması sebepleriyle sportif yargılamanın doğasına uygun olarak CAS'ta başlıca uyuşmazlık çözüm yolu tahkim tercih edilmiştir[73]. Diğer bir ifade ile CAS, spor ile ilgili uyuşmazlıkları, uzman hakemler vasıtası ile çözüme kavuşturmak için oluşturulmuştur[74]. Bu uzman hakemler de uyuşmazlıkları süratle nihayete erdirir. Zaten sportif yargılamalarda "süratle çözüm" hedeflenen amaçlardan bir tanesidir[75].

---

[68] **Baki KURU,** "İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku", Legal Yayınevi, İstanbul 2016, s. 928; **Süha TANRIVER,** "Medeni Usul Hukuku", Cilt II, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 333; **Murat ATALI/İbrahim ERMENEK/Ersin ERDOĞAN,** "Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı", Yetkin Yayınları, 1. Bası, Ankara 2018, s. 721; **Murat ATALI,** "Medeni Usul Hukuku", Tolga AKKAYA (Ed.), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2287, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1284, Eskişehir 2018, s. 231.

[69] **Hakan PEKCANITEZ/Oğuz ATALAY/Muhammet ÖZEKES,** "Medeni Usul Hukuku", On iki Levha Yayıncılık, 11. Bası, İstanbul 2023, s. 613; **Nuray EKŞİ,** "Milletlerarası Ticaret Hukuku", Beta Yayıncılık, 2. Bası, İstanbul 2015, s. 160.

[70] **Hakan PEKCANITEZ,** "Medeni Usul Hukuku", Cilt I, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 110; **ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN,** s. 721; **İsmail ALTAY,** "Sporda Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü ve Türk Futbolunda Tahkim", Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM) Yayın No:3, Spor Hukuku Tezleri, s. 5.

[71] **Cemal ŞANLI/Emre ESEN/İnci ATAMAN-FİGANMEŞE,** "Milletlerarası Özel Hukuk", Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016, s. 336; **Cemile DEMİR GÖKYAYLA,** "Ticari Uyuşmazlıklarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi", Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021, s. 9.

[72] **Nigel BLACKABY/Constantine PARTASIDES/Alan REDFERN/J. Martin H. HUNTER,** "Redfern and Hunter on International Arbitration", Oxford University Press, 1st Edition, New York 2009, s. 1; **Daniel C.K. CHOW/Thomas J. SCHOENBAUM,** "International Business Transactions Problems, Cases and Materials", Aspen Publishers, New York 2005, s. 677; **Hacı CAN/Ekin TUNA,** "Milletlerarası Tahkim Hukuku", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 33.

[73] **CASINI,** s. 1334; **REILLY,** s. 15-16; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 157.

[74] **Kısmet ERKİNER,** "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi "C.A.S." Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", Spor Hukuku Dersleri, Kısmet ERKİNER (Ed.) /Ali SOYSÜREN (Ed.), Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM), Yayın No:2, 29. Bölüm 2007, s. 465; **Rıfat ERTEN,** "Spor Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim ve Türk Futbol Tahkiminde Güncel Gelişmeler", On iki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 128; **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 233.

[75] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 143; **Ümit KOCASAKAL,** "Spor Hukukunun Özellikleri Çerçevesinde Tahkim Yargılaması ve Türkiye futbol Federasyonu Tahkim Kurulu", İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı, Mayıs 2007, s. 42; **Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR**, "Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemlerinin Benimsenme Sebepleri", Türkiye Futbol Federasyonu Tam Saha Dergisi, Sayı 24, Ekim 2006, s. 74.

Hatta bu hedef bir zorunluluk haline dönüşmüştür[76]. Tahkim bu amacı yerine getirmek için ise en pratik usul sistemine sahiptir. Devletin sportif yargılamalara müdahalesinin önüne geçerek bağlayıcı ve icra edilebilir kararlar verebilmek de buna eklenebilecek diğer bir sebeptir[77].

CAS bu hedefleri karşılamak üzere kurduğu bir sistemle tahkim yargılaması icra etmektedir. Bu sistem içerisinde de birden fazla tahkim çeşidinin uygulanmasına imkân verilmektedir. Bu tahkim çeşitleri aşağıda CAS özelinde incelenecektir.

2. Tahkim Çeşitleri ve CAS Özelinde İncelenmesi

Doktrinde tahkim, çeşitli niteliklere göre birden çok ayrıma tabi tutulmuştur. En temel tahkim çeşidi ayrımları: İhtiyari Tahkim-Zorunlu Tahkim, Milli Tahkim-Milletlerarası Tahkim ve Kurumsal Tahkim-Ad Hoc Tahkim'dir[78]. Doktrinde, alelade (adi) tahkim-ticari tahkim, vicahi tahkim-çevirimiçi tahkim, tek kademeli tahkim-iki kademeli tahkim, iki taraf tahkimi-çoklu taraf tahkimi ve olağan tahkim-kamu katılımlı tahkim şeklinde ayrımlar da vardır[79]. Ancak aşağıda CAS özelinde en temel üç tahkim ayrımı incelenecektir.

a. İhtiyari Tahkim – Zorunlu Tahkim

Bir uyuşmazlığın çözümü amacıyla tahkime başvurmanın kanunen zorunlu olup olmadığına bağlı olarak tahkim "ihtiyari "ve "zorunlu" olarak ikiye ayrılır. Taraflar, müşterek bir noktada ayrı ayrı irade ortaya koyarak uyuşmazlığın çözümü konusunda tahkim yolunu öngörebilirler. Bunu, tarafların aralarında var olan ya da

---

[76] **Nihan ESENDAL,** "Uluslararası Spor Uyuşmazlıklarının Tahkim Yolu ile Çözümü" Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Uluslararası Özel Hukuk) Anabilimdalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010, s. 38; **Melissa R. BITTING,** "Mandatory, Binding Arbitration for Olympic Athletes: Is the Process Better or Worse for "Job Security"?", Florida State University Law Review, Vol. 25, Iss. 3, 1998, s. 673; **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 313 ve 380; **McLAREN,** "Sports Law Arbitraiton by CAS", s. 104; **İlgen ERCAN,** "Futbol ve Tahkim", İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı-3, 2007, s. 150.

[77] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 157'den naklen: **SCHWAAR,** s. 61, **REEB**, "Le role du TAS", s. 127, **REEB,** "L'activite jurisdictionnelle", s. 73.

[78] **EKŞİ,** "Milletlerarası Ticaret Hukuku", s. 161-162; **Doğan AĞIRMAN,** "Milli & Milletlerarası Tahkim", Adalet Yayınevi, Birinci Baskı, Ankara 2022, s. 86; **TANRIVER,** s. 333-343; **CAN/TUNA,** s. 86-95; **Gürkan PAK,** "Spor Uyuşmazlıklarında Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Yargılama Usulü", Seçkin Yayınları, Birinci Baskı, Ankara 2023, s. 32-36; **BİLGİNOĞLU,** s. 4-12.

[79] Alelade (adi) Tahkim-Ticari Tahkim ayrımı için bkz: **TANRIVER,** s. 339; Vicahi Tahkim-Çevirimiçi Tahkim, Tek Kademeli Tahkim-İki Kademeli Tahkim, İki Taraf Tahkimi-Çoklu Taraf Tahkimi ve Olağan Tahkim-Kamu Katılımlı Tahkim ayrımları için bkz: **CAN/TUNA,** s. 95-97.

ileride var olabilecek uyuşmazlıklarının özel kişilerce çözümlenmesi amacıyla bir sözleşme ile yapabilirler[80]. Bu, doktrinde tahkim sözleşmesi veya tahkim anlaşması olarak tabir edilir[81]. Taraflarca tahkim bu şekilde bir anlaşma ile kararlaştırıldığında "ihtiyari" tahkimden söz edilir. Zorunlu tahkim haricindeki uyuşmazlıkların tahkime götürülebilmesi bu anlaşmaya bağlıdır[82].

Tahkim kural olarak tarafların seçimine imkân vermesi nedeniyle ihtiyaridir[83]. Zorunlu tahkim ise istisnaidir[84]. Uyuşmazlık konusunda, kanunların açık düzenlemesi sebebiyle tarafların mahkemeler yerine tahkime başvurmaları zorunlu ise, "zorunlu" tahkimden söz edilir[85]. Böyle bir halde taraflar dava açamaz ve zorunlu olarak düzenlemedeki hakemlere başvurmak zorundadır[86].

İhtiyari tahkim-zorunlu tahkim ayrımını CAS özelinde düşündüğümüzde, ilk önce CAS'taki uyuşmazlığın ilk derece veya temyize ilişkin olup olmadığına dair ikili bir ayrımdan bakarak hareket etmek gerekir.

CAS'ta ilk derece tahkim usulü açısından, spor ile ilgili bir uyuşmazlığın İDTD'de çözümlenebilmesi için ya taraflar arasında sözleşmede bir kloz düzenlenerek CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşması yapılmış olması gerekir ya da sözleşmede yer almasa bile taraflar arasında CAS'ı yetkilendiren müstakil bir tahkim sözleşmesi

---

[80] **Bilge UMAR,** "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi", Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2014, s.1185; **Ali Cem BUDAK/Varol KARAASLAN,** "Medeni Usul Hukuku", Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2018, s. 409; **EKŞİ,** "Milletlerarası Ticaret Hukuku", s. 161.

[81] "Tahkim Anlaşması" tabiri için bkz: **EKŞİ,** "Milletlerarası Ticaret Hukuku", s. 162; **Ziya AKINCI,** "Yargıtay Kararları Işığında Tahkim Şartının Geçerliliği", Tahkim Anlaşması, Hatice ÖZDEMİR KOCASAKAL (Ed.) /Süheyla BALKAR (Ed.), On iki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 69; **Ziya AKINCI**, "Milletlerarası Tahkim", Vedat Kitapçılık, 4. Baskı, İstanbul 2016, s. 15; **CAN/TUNA,** s. 168-173; Tahkim Sözleşmesi tabiri için bkz: **ŞANLI/ESEN/ATAMAN-FİGANMEŞE**, s. 586; **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 296; **KURU,** s. 932; **TANRIVER,** s. 345; **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES,** s. 618; **AĞIRMAN,** s. 219.

[82] **Emre ESEN,** "Uluslararası Ticari Tahkimde Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul 2008, s. 16; **Ergin NOMER/Nuray EKSİ/Günseli ÖZTEKİN GELGEL,** "Milletlerarası Tahkim Hukuku-Cilt I", Beta Yayınları, 5. Bası, İstanbul 2016, s. 13; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 31.

[83] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim" s. 6; **KURU,** s. 129; **CAN/TUNA**, s. 37.

[84] **KURU,** s. 929; **Nuray EKŞİ,** "Türkiye'de Kurumsal Tahkim", Beta Yayınları, İstanbul 2020, s. 20; Zorunlu tahkimin istisnai değil, inceleme dışı bırakılması gerektiğine dair görüş için bkz: **Yavuz H. ALANGOYA,** "Medeni Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi", Fakülteler Matbaası, İstanbul 1973, s. 3.

[85] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 6; **KURU,** s. 129; **TANRIVER,** s. 333; **Ramazan ARSLAN/Süha TANRIVER,** "Yargı Örgütü Hukuku", 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2001, s. 213.

[86] **KURU,** s. 929; **EKŞİ**, "Türkiye'de Kurumsal Tahkim", s. 21; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 139-140.

yapılmış olması gerekmektedir. Uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra dahi CAS'ı yetkilendiren bir tahkim sözleşmesi yapılabilir[87]. Böyle bir durumda CAS'ta ihtiyari tahkimin olduğunu söylemek gerekir[88].

CAS'ta temyiz tahkim usulü açısından ise, CAS tahkiminin sportif kurum veya kuruluşların statü, talimat vb. düzenlemelerinde CAS'ı yetkilendiren bir tahkim şartına bağlı olarak da icra edildiğini belirtmek gerekir. Bu tip bir tahkim şartı çoğunlukla sportif kurum veya kuruluşların kurallarının içinde yer alır ve uyuşmazlığın CAS nezdinde temyiz merci olarak hükme bağlanacağı şeklinde bulunmaktadır[89]. Diğer yandan bazı sportif kurum veya kuruluşlar kurallarında CAS'ı ilk derece tahkim ve bu ilk derece tahkimden verilen hükme karşı yine CAS'ta temyizen tahkim yargılaması yapılabilmesi için de yetkili kılmış olabilirler[90]. Böyle bir durumda CAS önce sanki o sportif kurum veya kuruluşun ilk derece yargılama makamıymış gibi hareket ederek karar verir[91]. Aynı karar, CAS nezdinde temyiz edilirse bu sefer CAS, kararı temyizen inceler.

Tarafların anlaşmaları ile CAS'ı yetkilendirmesi sonucu icra edilen tahkimin ihtiyari olduğunu söylemek oldukça kolaydır. Ancak uyuşmazlıkların çözümü için bir sportif kurum veya kuruluşun kurallarında CAS'ı yetkilendiren bir tahkim şartının bulunması sonucunda icra edilecek tahkimin ihtiyari veya zorunlu tahkimden hangisi olarak kabul edileceği konusunda inceleme yapılması gerekir. Zira, ihtiyari tahkim tarafların iradeleriyle belirlenebilir[92]. Ancak zorunlu tahkimde irade dışı bir durum söz konusudur[93]. Bu noktada, karşımıza çıkan en büyük sorun, bir federasyonun

---

[87] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 517; **ERTAŞ/PETEK,** s. 334; **GERÇEKER,** s. 72.

[88] **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 313; **ERTEN,** "Futbol Tahkimi", s. 128; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Merkezleri", Bölüm II, ikinci cümle.

[89] **Annie BERSAGEL,** "Is There a Stare Decisis Doctrine in the Court of Arbitration for Sport? An Analysis of Published Awards for Anti-Doping Disputes in Track Field", Volume 13, Issue 2, 2012, Pepperdine Dispute Resolution Law Journal, s. 193-194; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 191; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 517; **KÜÇÜKGÜNGÖR,** "Spor Hukuku Uyuşmazlıkları", s. 12.

[90] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 192.

[91] **A.g.e.,** s. 191; **Christian KRAHE,** "The appeals procedure before the CAS, in The Court of Arbitration for Sport 1984-2004", Ian S. BLACKSHAW(Ed.) /Robert C.R. SIEKMANN(Ed.) /Janwillem SOEK(Ed.), T.M.C. Asser Press, The Hague, The Netherlands 2006, s. 99; **Talat Emre KOÇAK,** Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, s. 65-66.

[92] **AĞIRMAN,** s. 88; **TANRIVER,** s. 335; **Bedriye İclal POYRAZ,** "Milletlerarası Ticari Uyuşmazlıkların Tahkim Yolu ile Çözümü", Ticaret Hukuku Monografileri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 22.

[93] **Burak K. ÖZTÜRK,** "İdarenin Denetlenmesinde Zorunlu Tahkim Yolu", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Zabunoğlu Armağanı, Ankara 2011, s. 620-621.

kurallarında üyeleri ile ortaya çıkabilecek bir uyuşmazlığın çözümü amacıyla bu uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözümlenmesi şartının zorunlu olarak öngörülmesi halidir. Aslında ilgili sportif kurum veya kuruluşun statü, talimat vb. kuralları içinde CAS'ın ilk derece olarak, kurum ya da kuruluşlara üye kişi ya da kuruluşları bağlayıcı olduğu konusunda bir şüphe yoktur[94]. Hatta Spor hukuku bağlamında düşünüldüğünde buradaki tahkim şartının zorunlu tahkime işaret ettiği de söylenebilir. Bu durum doktrinde ve İFM kararlarında *"nolens volens*[95]*"* ile açıklanmıştır. *"Nolens volens",* tarafların bir tahkim şartına zorunlu olarak uymaları gerektiği durumlarda kullanılan ve *"ister beğen ister beğenme bu tahkim şartı aramızda geçerlidir"* manasına gelen bir durumu ifade etmek için kullanılır.

WALLER LJ'e göre, *"nolens volens"* tahkim şartı sadece sözleşmenin yapılmasının kendisinin yasaya aykırı bir eylem olduğu durumlarda geçersizdir[96]. Buna göre temel sözleşme kanuna aykırı ise *"nolens volens"* öneren tahkim şartı da geçerli olamaz.

Amerikan Temyiz Mahkemesi konu ile ilgili bir kararında, bir bahisçinin sözleşmede yer alan kabul koşullarında mevcut zorunlu bir tahkim şartının bahis oynanamaz (1854 tarihli Oyun Kanunu kapsamında oyun işlemlerinin geçersizliği) şartından bağımsız düşünülemeyeceği için geçersiz olduğuna karar vermiştir[97].

İFM ise, "*Guillermo Canas v. ATP Tour*[98]*" davasında, "nolens volens"* tahkim şartını doktrindeki görüşlere atıfla ortaya koymuş, federasyonlara ait kurallarda yer alan ve CAS'ı yetkilendiren tahkim şartında sporcu ya da kulüplerin iradesinin olup olmamasına bakılmayacağını, spor yapmaktan başka bir seçeneği olmayan sporcunun müsabakalara katılmak için *"nolens volens"* olarak bu tahkim şartını kabul etmek zorunda kalacağını önemle vurgulamıştır. Somut olayda, İFM sporcuların ATP

---

[94] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 192-193'ten naklen: **KAUFMANN-KOHLER/RIGOZZI,** s. 77; **RIGOZZI,** "L'arbitrage, s. 414.

[95] *"Nolens Volens"* tabiri Latince olup referans alınan İngilizce sözlükteki Türkçe anlamı gereğince, *"beğen ya da beğenme", "ister istemez", "mecburen"* gibi anlamlara gelmektedir. Sözlük anlamı için bkz: https://www.merriam-webster.com/dictionary/nolens%20volens, Erişim Tarihi: 02.12.2023.

[96] **Sudhansuhu CHANDRA,** "Doctrine of Seperability", UPBIL/2013/55327, Vol 6, Issue 5 January 2019, s. 49'da yer alan Hâkim WALLER LJ'in dipnot 39'da yazılı yargılamadaki "[1988] 3 WLR 811, at p 823" görüşü.

[97] **A.g.e.**, s. 49'dan alıntı olup ilgili Amerikan Temyiz Mahkemesi kararı *"O'Callaghan v. Coral Racing Ltd."* olarak yer almaktadır.

[98] İFM 4P.172/2006 nolu, 22 Mart 2007 tarihli kararın tam İngilizce metni için bkz: https://law.marquette.edu/assets/sports-law/pdf/2012-conf-canas-english.pdf, Erişim Tarihi: 02.12.2023.

Kurallarına *("Profesyonel Tenisçiler Birliği Kuralları – Association of Tennis Professionals Rules")* bağlı olarak CAS'ın yetkisini kabul etmesinin zorunlu olduğu kanaatine varmıştır[99]. Bu dava, İsviçre Federal Mahkemesi'nin (İFM) iptal ettiği ilk CAS kararı olarak da bilinir[100].

Daha yeni tarihli CAS kararının iptali istemli, *"A. SA" v. "B Federasyonu" ile "C. SA"*, davasında ise İFM, spor ile ilgili uyuşmazlıklar açısından sportif kurum ve kuruluşların mevzuatında yer alan CAS tahkim şartının zorunlu bir yol olduğu, taraflar hakkında da bağlayıcı olduğuna hükmetmiştir[101]. İFM, bahsi geçen kararında, "*spordaki uyuşmazlıkların doğasının farklı olduğunu ve spordaki rekabetin hem uluslararası hem de yerel düzeyde oldukça hiyerarşik bir yapıda olduğunu, sporcular ve çeşitli sporlarla uğraşan organizasyonlar arasındaki ilişki dikey olduğunu, bu nedenle taraflar arasındaki yatay ilişki içeren sözleşmeye dayalı bir ilişkiden farklı olduğunu, prensip olarak iki taraf eşit şartlarda işlem yaptığında, her biri diğerinin iyi niyetine bağlı olmaksızın kendi iradesini açıklayabildiğini, bunun genellikle uluslararası ticarette böyle olduğunu, spor alanında ise durumun farklı olduğunu, çoğu zaman, bir sporcunun bağlı bulunduğu federasyonuna karşı tam bir serbestiyeti olmadığını, sporcu bu federasyona saygı gösterecektir ve **ister beğensin ister beğenmesin** federasyonun isteklerine boyun eğmek durumunda kalacağını, bu sebeple statüsünde tahkime başvurulması öngörülmüş bir spor federasyonunun kontrolünde düzenlenen bir şampiyonaya katılmak isteyen bir sporcunun bu şartı kabul etmekten başka bir çaresinin olmadığını, sporcunun şöyle bir ikilemle karşı karşıya kaldığını: ya tahkimde mutabık kalacaktır ya da dışarıda kendi kendine sporunu icra edecektir, yani, sporcu ya tahkimin yargı yetkisini kabul edecek ya da arka bahçesinde sporunu yapacaktır veya şampiyonaları televizyondan izleyecektir, gerçek rakiplerle karşılaşmak isteyen ve tek gelir kaynağı olduğu için bunu yapmak zorunda olan*

[99] ATP Kuralları (2005 Edition) m. P3'e göre; CAS kararı, nihai olup tüm taraflar için bağlayıcıdır ve CAS kararına karşı herhangi bir temyiz hakkı yoktur. CAS kararı derhal yürürlüğe girecek olup tüm taraflar bu kararın uygulanmasını sağlamak için gerekli önlemleri alacaktır. ATP Kurallarının şu anda Ekim 2023'ten beridir yeni versiyonu yürürlüktedir. Bkz: https://www.atptour.com/en/corporate/rulebook, Erişim Tarihi: 02.12.2023.

[100] **Cem ÖZCAN,** "Spor Tahkim Mahkemesi'nin Kuruluşu ve İşleyişi", İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 1(3), s. 168.

[101] CAS'ın 2019/A/6380 nolu, 10.10.2020 tarihli kararına karşı iptal istemiyle açılmış davada İFM'nin 4A_600/2020 sayılı, 27 Ocak 2021 tarihli kararı için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_TAS_2021-02.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2023. Kararın faydalanılan İngilizce metninde taraf isimleri baş harfleri ile yer aldığından bu metne sadık kalınmıştır.

*sporcu, aslında, bu alternatifin ilk dönemi için **"nolens volens'i**" tercih etmeye zorlanacaktır"* şeklinde hükme varmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM), *"Mutu and Pechstein v. Switzerland*[102]*"* davasını da bu noktada gündeme getirmek gerekir. AİHM de, İFM gibi taraflardan birisinin özgür iradesi ile rızasının mevcut olmamasına rağmen, sporla ilgili konularda tahkime başvurulmasının mümkün olduğunu düşünmektedir. Çünkü AİHM, Pechstein davasında, Alman atletin CAS nezdinde tahkime zorlandığını kabul etmiş ancak CAS'ın gerçekten bağımsız ve tarafsız bir yargı mercii olduğunu da vurgulamıştır.

Doktrinde de benzer görüşler vardır. Buna göre, sportif kurum ve kuruluşların statü veya talimatlarında yer alan tahkim şartı için; ticari tahkimden farklı olarak, bu tahkim anlaşmasının her iki tarafın rızasına dayanmadığı, aksine sporculara dayatıldığı söylenmektedir[103]. "Hatta doktrinde Olimpiyatlardaki ad hoc tahkimin de zorunlu tahkim *("mandatory arbitration")* olduğu açıkça kabul edilmektedir[104].

Bu durumda, bir sportif kurum veya kuruluşun kurallarında yer alan geçerli ve münhasır bir CAS tahkim şartının varlığında CAS tahkimine gidilmesinden başka bir alternatif düşünülemeyecektir. Bu sportif kurum ve kuruluşların, çoğunlukla da federasyonların, üyelerine zorunlu kıldığı bu tahkim şartının üye tarafından bilinerek istenerek ve görülerek kabulünde tahkimin ihtiyari; ama istemeden de olsa, gönül rızası olmadan kabul etmek durumunda kalıp tahkime zorlandığı durumda ise zorunlu tahkimin olduğunun kabulü gerekmektedir görüşündeyiz.

---

[102] Davanın İngilizce tam metni için bkz: https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:[%22001-186828%22]%7D, Erişim Tarihi: 02.12.2023. Bu dava aslında AİHM'nin CAS'ta aleni yargılamaya ilişkin değerlendirmeleri sebebiyle çok daha fazla gündeme gelmiştir. Davanın bu yönü temyiz tahkim yargılama usul kuralları incelemesinde yazılı ve sözlü yargılama başlığı altında değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

[103] **Despina MAVROMATI,** "An Overview of the Appeal Procedure before the CAS", CAS Bulletin, 2023/01, s. 15.

[104] **Richard C. REUBEN,** "And the Winner is … Arbitrators to Resolve Disputes as They Arise at Olympics", American Bar Association Journal, April 1996, s. 20; **BITTING,** s. 663.

b. Milli Tahkim – Milletlerarası Tahkim

Tahkim, milletlerarası özellikler taşıyıp taşımadığına göre ikiye ayrılır. Bir ülkenin milli tahkimi çerçevesinde değerlendirmeyen tahkim milletlerarası tahkim olarak adlandırılır. Bu ayrım önce Türk ve İsviçre hukukları açısından ayrı ayrı incelenecek olup daha sonra da CAS özelinde değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Türk hukukunda tahkim birbirinden farklı birçok düzenlemede yer almaktadır[105]. Ancak milli tahkim- milletlerarası tahkim ayrımı konusunda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu[106] (HMK) ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu[107] (MTK) başlıca düzenlemelerdir.

HMK m. 407, MTK'daki yabancılık unsuru kavramına atıfla, yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklarda HMK'nın uygulanacağını belirlemiştir. Bu anlamda bu kanun gereğince uygulanacak tahkim türü milli tahkim olacaktır. Çünkü bir ülkenin kendi hukukuna göre milletlerarası olmayan tahkimine milli tahkim denilir[108].

MTK m. 1 ise, kanunun milletlerarası tahkimi düzenlemek amacına sahip olduğunu, yabancılık unsuru içeren ve tahkim yerinin Türkiye olduğu uyuşmazlıklarda MTK'nın uygulanacağını belirlemiştir. Buna göre, eğer bir uyuşmazlık yabancılık unsuruna sahipse o tahkim milletlerarası tahkim olarak kabul edilir[109]. Doktrinde bu ayrıma rağmen, ayrımın anlam ve kapsamı bakımından müşterek bir uygulamanın olmadığı vurgulanmıştır[110].

---

[105] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 17-36; **KURU,** s. 928-930; **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES,** s. 614; **TANRIVER,** s. 333-343; **AĞIRMAN,** s. 78-80; **CAN/TUNA,** s. 62-66; **BUDAK/KARAASLAN,** s. 409-412; **ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN,** s. 721-724.

[106] HMK, 27836 sayılı, 05.07.2011 tarihli Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

[107] MTK, 24453 sayılı, 04.02.2001 tarihli Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

[108] **TANRIVER,** s. 341.

[109] **Cemal ŞANLI,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk", Ankara 1989, s. 689; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 56; **TANRIVER,** s. 342; **Nuray EKŞİ,** "Milletlerarası Tahkim Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Cilt: 23, S:1-2, 2003, s. 301-302; MTK m. 2'de yabancılık unsurundan ne anlaşılması gerektiği açıkça düzenlenmişse de burada tartışılmayacaktır.

[110] **EKŞİ,** "Milletlerarası Ticaret Hukuku", s. 162.

Ayrımı CAS özelinde incelemek için İsviçre hukukunun incelenmesi gerekir. Çünkü CAS'ta tahkim yeri İsviçre'nin Lozan kentidir. İsviçre'de de milli tahkime ve milletlerarası tahkime ilişkin farklı düzenlemeler vardır.

İsviçre Federal Medeni Usul Kanunu *("Swiss Code of Civil Procedure – SCPC")* 2011 yılında yürürlüğe girene kadar milli tahkime ilişkin kurallar "Konkordat" diye tabir edilen ve kantonların tümünde kabul edilmiş bir mevzuatta yer almaktaydı[111]. Hatta sadece milli tahkime değil, milletlerarası ve kurumsal tahkime ilişkin hükümler de içermekteydi[112]. Ancak zamanla milletlerarası tahkime yeterli gelmemeye başlamıştır[113]. Bu nedenle, 01.01.1989 tarihinde İsviçre Milletlerarası Özel Hukuka İlişkin Federal Kanun *(Private International Law Act -PILA)* yürürlüğe girmiştir[114]. PILA'da 12. bölüm içinde m. 176'dan başlayarak *"Milletlerarası Tahkim"* düzenlenmektedir[115]. *"Uygulama Alanı"* ve *"Hakem Heyetinin Tahkim Yeri"* başlığı altında PILA m. 176, milletlerarası tahkim hükümlerinin uygulanma şartlarını belirlemiştir. Buna göre, *"tahkim anlaşmasının yapıldığı tarihte taraflardan en az birisinin yerleşim yerinin veya mutad meskeninin veya merkezinin İsviçre'de bulunmadığı hallerde işbu hükümler uygulanır*[116]*"*. Diğer bir ifadeyle, maddedeki şartlar dahilinde PILA'daki milletlerarası tahkim hükümleri uygulanacaktır. PILA ile birlikte milletlerarası tahkim 1989 yılından itibaren kendine yeni bir düzenleme ve bu düzenlemeye bağlı uygulama alanı bulmuş ve milli tahkim hükümlerinden ayrılmıştır. Çalışma konusu açısından da PILA ayrı bir öneme sahiptir ve şu anda İsviçre'de

[111] **Cesare JERMINI/Nicola BERNARDONI,** "Domestic Arbitraiton under the New Swiss Code of Civil Procedure-Part II", Manuel ARROYO (Ed.) in Arbitration in Switzerland: The Practitioner's Guide, Kluwer Law International, Alphen ann den Rjin, The Netherlands 2013, s. 17; **Ulrich HAAS,** "Die (neue) ZPO unde die Sportschiedsgerichttsbarkeit", in Association Suisse de L'Arbitrage (ASA) Bulletin, 2012, Volume 30, Issue 2, s. 312.

[112] **HAAS,** "Sportschiedsgerichttsbarkeit", s. 312.

[113] **A.g.e.** s. 312; **Marc BLESSING,** "The New International Law in Switzerland: A Significant Step Forwards Liberalism", Journal of International Arbitration, Kluwer Law International, 5 J. Int'l Arb. 9 (1988), s. 12.

[114] **HAAS,** "Sportschiedsgerichttsbarkeit", s. 312; **JERMINI/BERNARDONI,** s. 17.

[115] PILA İngilizce versiyonu için bkz: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/en, Erişim Tarihi: 05.12.2023.

[116] PILA'nın uygulanabilmesi için tahkim anlaşmasının yapıldığı tarihte taraflardan en az birisinin yerleşim yerinin veya mutad meskeninin veya merkezinin İsviçre'de bulunması şartlarının CAS özelinde uygulanamadığına ilişkin ileride iptal davası açma hakkından feragat başlığı altındaki tartışmaya bakınız.

milletlerarası tahkim bu kanuna göre yürütülmektedir. İsviçre'de milli tahkim ise şu anda SCPC'ye göre yürütülmektedir[117].

Geçtiğimiz yıllar içerisinde İsviçre hem milli hem de milletlerarası tahkim açısından dünyada en revaçta ülkelerden birisine dönüşmüş, geleneksel olarak en tercih edilen tahkim yargılama merkezlerinden birisi haline gelmiştir[118]. CAN'a göre de İsviçre'de milletlerarası tahkim uygulamalarının yoğunluğu oldukça yüksek orandadır[119]. GRAVING ise, tarafsız bir ülke olmasından bahisle, çok dilli nüfusunun da etkisiyle, İsviçre'yi üçüncü ülke tahkimi için harikulade bir yer haline dönüşmüş olarak tasvir etmektedir[120].

CAS, İsviçre dışında da faaliyet gösteren sportif kurum ve kuruluş ile sporculara, hatta ticari tüzelkişilere hizmet vermektedir. McLAREN'e göre, *"CAS, Spor hukukunun evrensel ilkelerini geliştirirken, küresel sporun ihtiyaçlarıyla uyumlu küresel bir uyuşmazlık çözümü sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır*[121]*."* VETTER'e göre ise *"CAS, çok başarılı bir milletlerarası tahkim organı haline gelmiştir*[122]*."*

Tüm bu değerlendirmeler ışığında CAS'ın sadece diğer ülkeler açısından değil, İsviçre açısından da milletlerarası tahkim türünde bir yargılama kurumu olduğunu söylemek gerekir. Zaten CAS'ın milli tahkim olma gibi bir hedefinin de hiçbir zaman olmadığını eklememiz gerekir.

---

[117] İsviçre Medeni Usul Kanunu'nun İngilizce versiyonu için bkz: https://fedlex.data.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/2010/262/20230101/en/pdf-a/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-2010-262-20230101-en-pdf-a-1.pdf, Erişim Tarihi: 10.12.2023.

[118] **Franz Stirnimann FUENTES/Jean MARGUERAT,** "Switzerland-A favorable Seat of Arbitration for Foreign Antitrust Claims", Expert Guides, Thought Leadership From Our Experts, Published: 14/10/2016, s. 1, FRORIEP, bkz: https://www.froriep.com/wp-content/uploads/ExpertGuides-SwitzerlandaFavoraleseatofarbitrationforforeignantitrustclaims..pdf, Erişim Tarihi: 01.10.2023.

[119] **CAN/TUNA,** s. 112.

[120] **Richard J. GRAVING,** "The International Commercial Arbitration Institutions: How Good A Job Are They Doing?", American University Internartional Law Review, Vol. 4, Issue 2, 2011, s. 353-354.

[121] **McLAREN,** "Sports Law Arbitration by CAS", s. 102.

[122] **Mainrad VETTER,** "The CAS – An Arbitral Institution with its Seat in Switzerland", Bond University Faculty of Law Sports Law eJournal, 2008, s. Abstract.

c. Kurumsal Tahkim – Ad Hoc Tahkim

Milletlerarası tahkim günümüzde kurumsal şekli bakımından ikiye ayrılır: İlki "kurumsal tahkim", ikincisi de "ad hoc tahkimdir[123]".

Bir tahkim kurumu tarafından yönetilen tahkim kurumsal tahkimdir[124]. Kurumsal tahkimde taraflar, tahkim anlaşması ile aralarındaki uyuşmazlığın tahkim yolu ile bu kurumun kurallarına uygun olarak yürütülmesine karar verirler[125]. Bu kurumca önceden hazırlanmış yargılama kuralları vardır ve tarafların iradeleriyle mutabık kalınmamış noktalarda bu kurumun kuralları uygulanacaktır[126].

Ad Hoc tahkimde ise kuralları taraflar belirler. Tahkim herhangi bir kurumun kurallarına göre değil, tarafların kendi iradelerine bağlı oluşturdukları düzenlemeler bağlamında yürütülür[127].

Her iki tahkim çeşidi de CAS'ta icra edilmektedir. CAS'ın bir sekreteryası vardır. Hakem listeleri mevcuttur ve tahkim usul kuralları önceden hazırlanmıştır. Tüm bu göstergeler CAS'ın kurumsal tahkim icra ettiğine işarettir. Zaten doktrinde de CAS, kurumsal tahkim merkezleri arasında sayılmaktadır[128]. ÖZDEMİR KOCASAKAL'a göre de *"CAS günümüzde uluslararası ticari tahkim uygulamasında örneğine çok rastlanan "kurumsal tahkim" hizmeti sunan merkezlerden birisidir[129]".*

---

[123] **ŞANLI/ESEN/ATAMAN-FİGANMEŞE,** s. 591; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 4; **AĞIRMAN,** s. 90; **Cemile DEMİR GÖKYAYLA,** "Milletlerarası Tahkimde Ad Hoc Tahkim ve Kurumsal Tahkim", Uğur Alacakaptan'a Armağan, C.II, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008, s. 161 vd.

[124] **Turgut KALPSÜZ,** "İnşaat Sözleşmelerinde Tahkimin Genel Esasları, İnşaat Sözleşmeleri, (Yönetici-İşletmeci-Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer", 18-19 Mart 1996, Ankara 1996, s. 364; **Süha TANRIVER/Ramazan ARSLAN,** "Yargı Örgütü Hukuku Ders Kitabı", 2. Basım, Ankara 2001, s. 215; **NOMER/EKŞİ/ÖZTEKİN GELGEL,** s. 3; **Banu ŞİT,** "Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", İmaj Yayıncılık, Ankara 2005, s. 5; **TANRIVER,** s. 337.

[125] **Ercüment ERDEM,** "Milletlerarası Ticaret Hukuku", On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 525; **Muharrem BALCI,** "İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim", Danışman Yayınları, İstanbul 1999, s. 109; **ŞANLI/ESEN/ATAMAN-FİGANMEŞE,** s. 591; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 4; **AĞIRMAN,** s. 72; **BİLGİNOĞLU,** s. 11.

[126] **Feyiz ERDOĞAN,** "Uluslararası Hukuk ve Tahkim", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 148; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 4; **AĞIRMAN,** s. 91.

[127] **ERDEM,** s. 524; **EKŞİ,** "Milletlerarası Ticaret Hukuku", s. 162; **AĞIRMAN,** s. 90.

[128] **James A.R. NAFZIGER,** "The Future of International Sports Law", Willamette Law Review 42-4, 8/31/2006, s. 875 vd.; **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 354; **AĞIRMAN,** s. 92; **Hilal Tuğba ÖKSÜZOĞLU,** "Türkiye'de Deniz Ticareti Tahkim Merkezi Kurulması Üzerine Düşünceler", İstanbul Üniversitesi Yayınevi, Public and Private International Law Bulletin, 38(2), 2018, s. 381.

[129] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 163.

CAS'ta olimpiyat oyunları sırasında ad hoc tahkim de icra edilmektedir[130]. Bunun için ayrı bir daire dahi kurulmuştur. CAS'ta Ad Hoc, Olimpiyat Oyunlarında geçici olarak kurulur. Ad Hoc Dairesi (Ad Hoc Division – AHD) olarak isimlendirilmiş bu dairenin tüm yargılamaları ICAS tarafından her Olimpiyat öncesinde tasarlanan ve yürürlüğe konan tahkim kurallarına tabidir[131]. AHD'nin kendi özel hakem listesi vardır[132]. Ayrıca ICAS, AHD için bir sekreterya kurar[133]. AHD aşağıda Ad Hoc yargılamasında inceleneceğinden burada daha fazla değinilmeyecektir. Ancak sonuç olarak CAS'ta hem kurumsal hem de ad hoc tahkim çeşitlerinin her ikisinin de hayata geçtiğini önemle vurgulamak gerekir.

3. Tahkime Elverişlilik ve CAS Özelinde İncelenmesi

Tahkim yargılamasının icra edilebilmesi için başlıca şartlardan birisi olan tahkime elverişlilik konusu bu bölümde önce genel olarak sonra hem Türk hukuku hem de İsviçre hukuku uyarınca incelenecek ve değerlendirilecek olup son olarak da sportif uyuşmazlıklar ve CAS özelinde değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

a. Genel Olarak Tahkime Elverişlilik

Bir uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözümlenebilmesi için tarafların anlaşmasının yanında o uyuşmazlığın tahkime elverişli olması gereklidir[134]. Diğer bir ifade ile, tarafların salt tahkim konusunda anlaşmış olması o uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümleneceği anlamına gelmez.

Bir uyuşmazlık konusunun tahkime elverişli olup olmaması ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Çünkü tahkime elverişliliğin kamu düzenini ilgilendiren bir tarafı vardır. Kamu düzeni tahkime elverişliliğin sınırlarını belirlemede önemli bir

---

[130] **McLAREN,** "The Ad Hoc Division", s. 520; **Domenico Di PIETRO,** "The Ad Hoc Division of the Court of Arbitration for Sport at the Athens 2004 Olympic Games – An Overview", The International Sports Articles Law Journal, 2005/3-4, s. 23; **ERKİNER,** "CAS 2006", s. 69.

[131] **McLAREN,** "The Ad Hoc Division", s. 521; Ad Hoc Kurallarının 2021 tarihli son versiyonu İngilizce metni için bkz: Arbitration Rules Applicable to the CAS Ad Hoc Division for the Olympic Games (Olimpiyat Oyunları için CAS Ad Hoc Dairesi'nde Geçerli Tahkim Kuralları) : https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Arbitration_Rules_Olympic_Games_July2021.pdf, Erişim Tarihi: 07.12.2023.

[132] Olimpiyat Oyunları için CAS Ad Hoc Dairesi'nde Geçerli Tahkim Kuralları m.3.

[133] Olimpiyat Oyunları için CAS Ad Hoc Dairesi'nde Geçerli Tahkim Kuralları m.5.

[134] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 5.

etkendir[135]. Devletler, hangi konulardaki uyuşmazlıkların tahkim ile çözülemeyeceğini kendi düzenlemeleriyle belirler[136]. Yani taraflar özgür iradeleri ile yol almak istedikleri tahkim sürecinde bu kısıtlama sebebiyle ilerleme gösteremeyebilirler. Başka bir anlatımla, tahkime elverişli olmayan konularda tahkim sözleşmesi yapılması mümkün değildir. Hatta doktrinde, tahkime elverişli olmayan bir konuda tahkim anlaşması yapılması durumunda, o tahkim anlaşmasının geçerli olmadığı kabul edilir[137]. Tahkime elverişli olmayan bir konuda hakem heyetince bir karara varılsa dahi bu karar bağlayıcı olamaz ve icra kabiliyetine sahip değildir[138].

b. Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik

Türk hukukunda hem HMK hem de MTK tahkime elverişliliği benzer şekilde düzenlenmiştir: *"Taşınmazlar üzerindeki ayni haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklar"* tahkime elverişli değildir[139]. Örneğin, Türk hukukunda gayrimenkul aynına ilişkin uyuşmazlıklar kesin bir dille istisna tutulmuştur. Buna benzer birçok istisna doktrinde dile getirilmektedir[140]. Ama Türk hukukunda tahkime elverişli olup olmamada kriter uyuşmazlığın tarafların sulh olabilecekleri bir uyuşmazlık türü olup olmadığıdır[141]. Tarafların üzerinde sulh

---

[135] **Doğuş DAROĞLU,** "Tahkime Elverişlilik Doktrini", Altınbaş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2023, s. 13.

[136] **Loukas A. MISTELIS/Julian D. M. LEW,** "Pervaise Problems in International Arbitration, The Netherlands: Kluwer Law International", 2006, s. 363; **Burcu HENDEM,** "Tahkime Elverişliliğin İtiraz Üzerine İncelenmesine İlişkin Bazı Değerlendirmeler (HMK m. 422/1)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 72(3), 2023, s. 1363; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 223.

[137] **Nuray EKŞİ,** "Hukuk Muhakemeleri Kanununda Tahkim (6100 sayılı HMK m. 407-444)", Beta Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul 2013, s. 73; **Burak HUYSAL,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik", Vedat Kitapçılık, 1. Basım, İstanbul 2020, s. 12-13; **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES,** s. 616; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 225.

[138] **Fatih AYDEMİR,** "Tahkim Sözleşmesinin Kaynakları, Tanımı, Hukuki Niteliği ve Yapılış Türleri", On iki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2017, s. 220-221.

[139] HMK m. 408: *"Taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir."* MTK m. 1(4): *"Bu Kanun, Türkiye'de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile her iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz".*

[140] **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES'e** göre, *"iki tarafın arzusuna tabi olmayan işlerde tahkim sözleşmesi yapılamaz; boşanma davası hakkında taraflar tahkim sözleşmesi yapamaz; ilgililer çekişmesiz yargıya tabi uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümünü kararlaştıramazlar; ahlaka aykırı bir sözleşme hakkında tahkim sözleşmesi geçerli değildir; soybağı ile ilgili davalar tahkim yolu ile çözümlenemez",* s. 616.

[141] **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES,** s. 616-617.

olamayacakları türden bir uyuşmazlık tahkime elverişli kabul edilmez[142]. Sadece tarafların sulh olabileceği bir uyuşmazlık tahkime elverişli kabul edilir.

c. İsviçre Hukukunda Tahkime Elverişlilik

İsviçre hukukunda ise İsviçre milli tahkimini düzenleyen İsviçre Medeni Usul Kanunu *("SCPC - Swiss Civil Procedure Code")* ile İsviçre milletlerarası tahkimi düzenleyen İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu *("PILA - Private International Law Act")*, tahkime elverişlilik konusunu farklı unsurlara bağlayarak düzenleme yoluna gitmiştir. SCPC'nin üçüncü bölümü tahkimi düzenlemektedir. Bu bölümün içinde m. 354'te "Tahkime Elverişlilik" *("Arbitrability")* konusu yer almaktadır. Maddeye göre, *"Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri her türlü uyuşmazlık bir tahkim anlaşmasının konusu olabilir[143]".* Bu yüzden tarafların serbestçe tasarruf edemeyecekleri uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir denebilir. PILA'da ise 12. bölümde milletlerarası tahkim düzenlenmiştir. Bu bölüm içinde m. 177'de ise "Tahkime Elverişlilik" *("Arbitrability")* konusu yer almaktadır. Maddenin birinci fıkrasına göre, "*Ekonomik bir menfaat içeren her türlü uyuşmazlık tahkime götürülebilir.[144]"* İsviçre hukukuna göre, finansal bir yarar bulunan her uyuşmazlık tahkime elverişlidir[145]. ÖZDEMİR KOCASAKAL'a göre, maddenin ilk fıkrasında yer alan "ekonomik bir menfaat" *("economic interest")* kavramından *"malvarlığına ilişkin hakların"* anlaşılması gerekmektedir[146].

Kanaatimizce İsviçre'deki her iki düzenleme de farklı bir yol ile tahkime elverişliliği düzenliyor gözükse de düzenlemeler temelde birbirlerine uyumludur. SCPC *"tarafların serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlık"* tabirini kullanırken PILA *"ekonomik bir menfaat içeren uyuşmazlık"* tabirini kullanmıştır. PILA'nın kastettiği ve malvarlığına ilişkin haklar olarak anlaşılması gereken ekonomik bir menfaat zaten tarafların serbestçe tasarruf edebilecekleri haklarından birisi olduğundan SCPC'nin tahkime elverişlilik kapsamının içinde kabul edilmelidir. Diğer bir deyişle, SCPC'nin tahkime elverişlilik sınırları PILA'ya göre daha geniş

---

[142] **A.g.e.,** s. 617.
[143] SCPC m. 354.
[144] PILA m. 177 (1).
[145] **Antonio RIGOZZI,** "Challenging Awards of the Court of Arbitration for Sport, Journal of International Dispute Settlement", Vol. 1, No. 1, 2010, s. 243.
[146] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 224.

tutulmuştur. Ancak PILA, SCPC'ye göre bir sınırlama daha getirmiştir. Buna göre tahkime elverişlilik, tahkime taraf olan bir devlet ya da devlet kuruluşu tarafından kendi hukuklarındaki itiraz yoluna başvurarak bir değerlendirmeye tabi tutulamaz[147]. Burada esas alınacak olan ve tahkime elverişlilikten anlaşılması gereken başka bir ülke hukukunun değil, İsviçre hukukunun belirlediği tahkime elverişliliktir. Bu düzenleme gereği tahkime elverişlilik başka bir hukuka göre yorumlanamayacaktır. İsviçre hukuku bunun yolunu kapatmıştır.

Mukayeseli hukuk perspektifi ile her iki hukuk sistemine birlikte bakıldığında, Türk hukukundaki milli tahkim-milletlerarası tahkim düzenlemelerindeki tahkime elverişlilik ile İsviçre hukukundaki milli tahkim-milletlerarası tahkim düzenlemelerindeki tahkime elverişliliğin farklı yol izlenerek düzenlendiği görülmektedir. Buna rağmen HMK ve MTK'daki *"iki tarafın iradesine tabi olan uyuşmazlıklar"* ile SCPC'deki *"tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlık"* kavramları örtüşmektedir. Bu kavramların PILA'daki *"ekonomik bir menfaat içeren bir uyuşmazlık"* kavramını kapsadığı yine burada da söylenebilir.

İFM, 1 Mart 2021 tarihli bir kararında, *A. v. B. Ltd.,* İsviçre hukukuna göre, tahkime elverişli uyuşmazlık tanımının geniş yorumlanması gerektiğini, ekonomik menfaat içeren tüm uyuşmazlıkların ve finansal değeri olan her iddianın PILA 177(1) kapsamında tahkime elverişli olduğunun kabul edilmesi gerektiğine hükmetmiştir[148]. Buna göre İFM nezdinde tahkime elverişli kabul edilebilecek uyuşmazlık türü açısından belirli bir listenin olmadığı ama bu listeye dahil edilecek uyuşmazlık türlerinin de çok kısa olmayacağı söylenebilir.

[147] PILA m. 177 (2).

[148] İFM'nin 5A_910/2019 sayılı, 1 Mart 2021 tarihli kararın Almanca metni için bkz: https://www.bger.ch/ext/eurospider/live/fr/php/aza/http/index.php?lang=fr&type=highlight_simple_similar_documents&page=1&from_date=&to_date=&sort=relevance&insertion_date=&top_subcollection_aza=all&docid=atf%3A%2F%2F135-III-470&rank=8&azaclir=aza&highlight_docid=aza%3A%2F%2F01-03-2021-5A_910-2019&number_of_ranks=986, Erişim Tarihi: 13.12.2023.

d. Spor ile İlgili Uyuşmazlıklarda Tahkime Elverişlilik

Spora ilişkin tek bir uyuşmazlık türü yoktur. Çeşitli ölçütlerle ayrımlar söz konusu olabilir. Doktrinde dört veya daha fazla türe ayrıldığı söylenmiş olsa da[149]; kanaatimizce, özellikle CAS özelinde spor ile ilgili uyuşmazlıklar, ana eksende, *"sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar"* ve *"yönetim ve disiplinden kaynaklanan uyuşmazlıklar"* olarak ikili bir ayrıma tabi tutulabilir. Ancak en başta belirtmek isteriz ki spor sözleşmelerine ilişkin uyuşmazlıklar ile sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıkların her ikisi de tahkime elverişlidir[150].

Sözleşmeden doğan parasal uyuşmazlıkların tahkime elverişli olduğunu söylemek daha basit olsa da bazı zamanlarda sportif uyuşmazlıkların mal varlığına ilişkin olup olmadığı belli olmayabilir ve o türde bir uyuşmazlığın tahkime elverişli olup olmaması konusunda tereddütler yaşanabilir. ÖZDEMİR KOCASAKAL'a göre, tahkime elverişlilik konusunda, İsviçre hukukuna göre uyuşmazlığın malvarlığına ilişkin olup olmama kriterinin tam olarak ortaya konulamadığı durumlarda CAS, ekonomik bir menfaate dair bir sonucun daha ağır basması durumunda uyuşmazlığın tahkime elverişli bir uyuşmazlık olduğu kanaatine varmaktadır[151]. Bu sebeple böyle durumlarda, her somut olayda uyuşmazlığın ekonomik açıdan sonuçlarının değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuç ve kanaate göre karar verilmesi gerekecektir.

CAS, her kararında CAS'ın yetkisi *("Jurisdiction of the CAS")* başlığı altında, önüne gelen uyuşmazlığa bakma açısından kendi yetkisinin olup olmadığını gerekçeleriyle incelemeye tabi tutar. CAS, yetkisinin var olup olmadığına dair sebebini ve dayanaklarını ortaya açıkça koyar. Ama kararlarında, yetki incelemesi içinde ya da dışında, tahkime elverişlilik konusunda özel bir başlık açmaz. Diğer bir deyişle, tahkime elverişlilik kriterleri her kararda ayrı ve özel bir biçimde incelenmemektedir. CAS, bazı kararlarında tahkime elverişliliği re'sen incelemişken, bazı kararlarında da uyuşmazlığın tahkime elverişli olmadığına dair itiraz ileri

---

[149] **CHAMPION,** s. 1 vd.; **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 195; **Adam SAMUEL/Richard GEARHART,** "Sporting Arbitration and the International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport", Journal of International Arbitration, 1989, Volume 6, Issue 4, s. 40.

[150] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 138; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 233-235.

[151] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 235-236.

sürülmemesini tahkime elverişliliğe ilave bir dayanak olarak göstermiştir[152]. Bu sebeple CAS'ın bu konuda istikrarlı bir tutumunun olduğunu söylemek zordur.

CAS Kodu spor ile ilgili uyuşmazlık *(sports-related issues)* kavramını tanımlamamıştır. Sistematiğine göre CAS Kodu, uyuşmazlığın taraflarca CAS'ın önüne taşınabilmesinde anlaşmayı esas alır, bu anlaşmanın kaynağının nereler olabileceğini gösterir ve en son olarak da CAS'ta görülebilecek bu tip uyuşmazlıkların hangi konuları içerebileceğine dair bazı kriterler ortaya koyar[153]. Kanımızca bu bir nevi tahkime elverişli uyuşmazlıkların neler olabileceğine dair bir işaret gibidir. Ancak CAS bunu tahkime elverişlilik başlığı altında değil, kuralların uygulanması *("application of the rules")* başlığı altında düzenlemiştir. Buna göre uyuşmazlıklar, *"spor ile ilgili prensip sorunlarını, sporun uygulanması veya geliştirilmesiyle ilgili maddi veya diğer menfaat sorunlarını içerebilir ve daha genel olarak sporla ilgili veya bağlantılı herhangi bir faaliyeti veya konuyu içerebilir"*. Ama tahkime elverişlilik konusunda, her halükârda itiraza binaen ya da re'sen PILA 177(1) maddesindeki *"ekonomik bir menfaat"* olup olmama kriteri CAS tarafından dikkate alınmak durumundadır.

İsviçre hukukundaki tahkime elverişlilik konusundaki kriterlere çoğunlukla uygun olduğundan, spor ile ilgili uyuşmazlıklar tahkime elverişli uyuşmazlıklar olarak kabul edilirler. Ama uyuşmazlığın taraflarını bile her kararında ayrıntılı bir şekilde takdim eden CAS hakemlerinin kararlarında kısa da olsa tahkime elverişlilik başlığı açarak ya da en azından yetki başlığı altında bu hususu her somut uyuşmazlıkta re'sen değerlendirmesi gerektiğinin daha faydalı olacağını düşünmekteyiz.

CAS tahkimine ilişkin bu genel girişten sonra aşağıdaki bölümde CAS tahkimi usul kuralları incelemeye tabi tutulacaktır.

4. CAS Tahkim Usulüne İlişkin Kurallar

CAS tahkimi, konusuna göre hizmet veren, bünyesindeki daireler *("divisions")* yönetiminde, her uyuşmazlık için önceden oluşturulmuş hakem listelerinden seçilen

[152] **A.g.e.,** s. 237.
[153] CAS Kodu R27 (1)-(2).

hakem veya hakem heyetleri vasıtasıyla icra edilir. CAS mevzuatında ortak usul kuralları olduğu gibi bu dairelerin her biri için özel usul kuralları da öngörülmüştür. Çalışmanın bu aşamasında, ortak usul kuralları ardından dairelere ait özel usul kuralları incelemeye tabi tutulacaktır.

a. İlk Derece ve Temyiz Tahkim Yargılamaları Ortak Usul Kuralları

CAS Kodu, m. R27 ile R38 arasındaki maddelerde, Genel Hükümler *("General Provisions")* başlığı altında tahkim usulüne ilişkin ortak hükümleri düzenlemiştir. Çalışmada, öncelikle bu düzenlemeler incelemeye tabi tutulacaktır. Ancak ortak usul kurallarında hakemler hakkında kendine düzenleme alanı bulmuş tarafsızlık ve bağımsızlık, hakemlerin nitelikleri, hakeme itiraz, hakemlerin görevden alınması ve hakem değişikliği konuları çalışmanın üçüncü bölümünde yer alan iptal nedenlerinden ilk sırada sayılan "hakem seçiminde veya hakem heyetinin oluşturulmasında usule aykırılık" başlığı altında incelenecek olup bu konulara burada değinilmeyecektir.

aa. Kuralların Uygulanması *("Application of the Rules")*

Kuralların uygulanması başlığı CAS tahkim usul kurallarının ilk başlığıdır. Düzenleme, CAS ilk derece (İDTD) ve temyiz tahkim dairelerinin (TTD) kurallarının uygulanması için tarafların anlaşmalarının esas olduğunu, bu anlaşmanın bir sözleşme ile veya sportif kurum ve kuruluşların statü veya talimatlarından kaynaklanabileceğini konu alır[154]. Üçüncü bölümde iptal nedenleri kısmında hakemlerin yetkisine dair konu içinde CAS'ın yetkili olabilme şartlarında dairelerin yetkisi detaylı olarak incelendiğinden burada bu şartlara değinilmeyecektir.

bb. Tahkim Merkezi *("Seat")*

CAS'ta tahkim yeri İsviçre'nin Lozan kentidir[155]. Aslında CAS'ın Sydney-Avusturalya ve New York-Amerika Birleşik Devletleri'nde iki merkezi daha vardır ve

[154] CAS Kodu m. R 27.

[155] **Antonio RIGOZZI/Erika HASLER/Michael NOTH,** (Ed:Manuel ARROYO), "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part I: Introduction to the CAS Code", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018,

her iki merkez de Lozan'daki merkez gibi başvuru alabilmektedir[156]. Ancak başvuru nereden yapılırsa yapılsın tahkim yeri İsviçre'dir ve değişmemektedir[157]. Sadece, şartların gerektirmesi halinde ve tüm taraflara danışıldıktan sonra, hakem heyeti başkanı duruşmanın başka bir yerde yapılmasına karar verebilir[158].

Tahkim yerinin İsviçre olması şartı CAS AHD için de geçerlidir ve bu durum CAS tahkim prosedüründe İsviçre tahkim hukukunun geçerli olduğunu göstermektedir[159]. Taraflardan en az birinin ikametgahı veya mutat meskeni İsviçre dışında ise PILA, 12. Bölüm; tarafların her birinin İsviçre'de ikametgahı veya mutat meskeni mevcut ise, İsviçre Medeni Usul Kanunu (ZPO) hükümleri uygulanacaktır[160]. Bunun sonucu olarak, CAS Kodu'na uygun olarak icra edilen CAS tahkimi, İsviçre tahkim hukukundaki emredici düzenlemelere aykırılık teşkil edebilecek bir yargılama gerçekleştiremeyecektir[161].

cc. Tahkim Dili

Şu anda CAS'ın çalışma dilleri *("working languages")* Fransızca, İngilizce ve İspanyolca'dır. İspanyolca, 1 Temmuz 2020 tarihli değişiklikle birlikte İngilizce ve Fransızca'ya üçüncü ve yeni bir yargılama dili olarak eklenmiştir[162]. CAS'ın çalışma dili ile kastedilen, tüm yargılama boyunca kullanılacak dil anlamına gelir ve tüm resmî

s.1419; **C. Christine ANSLEY,** "International Athletic Dispute Resolution: Tarnishing the Olympic Dream", The University of Arizona Libraries, 12 Ariz. J. Int'l & Comp. L. 277 (1995), s. 298; **Michael STRAUBEL,** "Enhancing the Performance of the Doping Court: How the Court of Arbitration for Sport Can Do Its Job Better", Loyola University Chicago Law Journal, Volume 36, Issue 4, Article 4, s. 1204; **KANE,** s. 613; **BITTING,** s. 673; **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 313 ve 380; **McLAREN,** "Sports Law Arbitration by CAS", s. 104; **REILLY,** s. 68; **CASINI,** s. 1323; **ERKİNER,** "CAS 2006", s. XIII; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 519.

[156] **VETTER,** s. 3; **Matthieu REEB,** "The Court of Arbitration for Sport: History and Operation", Matthieu REEB (Ed.), in Digest of CAS Awards III (2001-2003) (2004), s. xxvii-xxxiii; **Ian S. BLACKSHAW,** "The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Setting Disputes Effectively With in the Family Of Sport, Entertainment Law", 2C., S.2, London 2003, s. 69; **BIRREN,** s. 8; **ERKİNER,** "CAS 2006", s. XIII.

[157] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 220; **REILLY,** s. 68; **VETTER,** s. 3.

[158] **PANAGIOTOPOULOS,** s. 54.

[159] **RIGOZZI/HASLER/NOTH,** "Introduction to the CAS Code", s. 1427.

[160] **A.g.e.,** s. 240.

[161] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 240.

[162] CAS Kodu m. R29'daki değişiklikle İspanyolca CAS'ın resmi çalışma dilleri arasına girmiştir. 01.07.2020 tarihli değişikliklerin tamamı için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2020__EN__-_modifications_visible.pdf, Erişim Tarihi: 27.11.2023.

belgeler, temyiz dilekçeleri, cevaplar, tüm deliller, CAS ve heyet ile yazışmalar, duruşmanın yürütülmesi ve karar metni hep bu başta seçilen dilde yapılır[163].

Taraflar arasında yargılama dili konusunda herhangi bir anlaşma yoksa daire başkanı tüm kriterleri inceleyerek yargılama için en uygun dili seçer ve yargılama aksi kararlaştırılmadıkça bu dilde devam eder[164]. Ancak hakem heyeti, tercümesi sağlanmak koşuluyla, taraflardan birine resmi dillerden farklı bir dili kullanma konusunda izin verebilir[165]. Bu itibarla, CAS yargılamasında dil, çeşitli ihtimaller dahilinde gündeme gelebilir. Düzenleniş şekli uyarınca CAS Kodu bu konuda önce taraflara dil seçme hakkı tanımış, böyle bir seçimin bulunmaması durumunda dili CAS'ın seçmesini öngörmüş ve nihayetinde taraflardan herhangi birisine başka bir dilde savunma imkânı sağlamıştır.

Doktrinde, tahkim anlaşmasında henüz bir dil seçilmemişse, tarafların mümkün olan en kısa zamanda, hatta hakemlerin seçiminden önce, dil konusunda anlaşmasının gerektiği görüşü öne çıkmaktadır; çünkü dilin erken seçimi uygun hakemlerin ve avukatların seçimini kolaylaştırdığı ve dil becerilerinin yetersizliği nedeniyle daha sonradan değiştirme ihtiyacını ortadan kaldırdığı düşünülmektedir[166].

Taraflar arasında bir dil seçimi yoksa, CAS'ın dil seçiminde şu unsurlar dikkate alınmalıdır: Tarafların tabiiyeti ve dili, taraflar arasında daha önce kullanılmış dil, sözleşmede kullanılmış dil, evvelce temyize konu olan kararı veren kurum ya da kuruluşça uygulanmış dil, davanın esasına tabi hukuk dili, uyuşmazlığın ortaya çıktığı yer, hakemlerin ve tanıklar vb. davaya katılan önemli kişilerin dil becerileri[167].

İspanyolca'nın henüz resmi CAS dili olmadığı yıllarda hükme bağlanmış bir CAS kararında, "*Everton Giovanella v. FIFA",* Brezilyalı futbolcu Giovanella, İspanyolca'nın FIFA tarafından resmi dil olarak tanınmasını gerekçe göstererek CAS'ta da İspanyolca dilinin yargılama dili olarak icra edilmesini talep etmiş ancak

[163] **Despina MAVROMATI,** "Language of Procedure Before CAS: practice, creiteria and impact of the language on the outcome of the case", CAS Bulletin, 1/2012, s. 39.
[164] **A.g.e.,** s. 42-43.
[165] CAS Kodu m. 29 (2).
[166] **Michael NOTH/Ulrich HAAS,** "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part II: Commentary on the CAS Procedural Rules – Arts. R27 – R37", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO), Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1449.
[167] **A.g.e,** s. 1450; **MAVROMATI,** "Language of procedure", s. 42-44.

CAS'ta o dönem resmi diller arasında İspanyolca'nın olmaması ve futbolcunun avukatının İngilizce'ye hakim olması dikkate alınarak uyuşmazlıkta İngilizce yargılama dilinin kullanılmasına karar verilmiştir[168].

Dil konusu yargılamada önemlidir. Çünkü hem sözlü hem de yazılı safhalarda bir tarafın kendi iddialarını ileri sürebilmesi ve savunmasını sekteye uğratmadan icra edebilmesi için kullanacağı dilde kendini iyi ifade edebilmesi büyük önem arz etmektedir. Dil seçimindeki hatalar davanın aleyhe sonuçlanabilmesine sebep olabilir. Yine yanlış dilin seçilmesi iddia ve savunmaların yeterli düzeyde ileri sürülememesine yol açabilir.

CAS Kodu'nda dil konusunda diğer ve son bir düzenleme de metin dilleri arasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlık ile alakalıdır. Buna göre, her üç dilde de yazılmış metinlerin asıl olmasına rağmen dillerin metinleri arasında uyuşmazlık olması durumunda Fransızca metnin esas alınacağı hükme bağlanmıştır[169]. Kanaatimizce, CAS Kodu bu düzenlemeyle, Fransızca dilini eşitler arasında bir adım önde düşünerek Fransızca'ya ayrı bir önem atfetmektedir.

dd. Temsil ve Destek

CAS yargılamasında taraflar temsilcilerini ve kendilerine yargılamada destek olabilecek kişileri seçme konusunda serbesttirler[170]. Taraflar avukat, temsilci veya danışman ile temsil edilmek zorunda da değildir[171]. Hatta temsilci avukat olmak zorunda da değildir[172]. Kanaatimizce, CAS Kodu bu konuda büyük bir özgürlük alanı öngörmektedir. Ancak avukat ile temsil edilmek istenildiğinde bunu arzu eden tarafın vekillik ilişkisini ispatlar bir belgeyi CAS hakem ya da hakem heyetine sunması gereklidir[173]. Örneğin Türkiye'deki uygulamaya benzer avukatlara noterden

[168] CAS 2006/A/1155 sayılı, 22.02.2007 tarihli kararının İngilizce metni için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1155.pdf, Erişim Tarihi: 26.12.2023.
[169] CAS Kodu m. 69.
[170] CAS Kodu m. 30.
[171] **NOTH/HAAS**, "Arts. R27 – R37", s. 1453.
[172] **A.g.e,** s. 1453**; ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 245; **ERKİNER,** "CAS 2006", s. 32.
[173] **NOTH/HAAS**, "Arts. R27 – R37", s. 1454.

verilebilen bir vekaletnamenin CAS dillerinde bir dilde ya da başka dildeyse tercüme edilerek sunulması mümkündür.

ee. Bildirimler ve İletişim

CAS, hakem ya da hakem heyetinin öngördüğü tüm tebligatlar CAS Mahkeme Kalemi *("CAS Court Office")* vasıtasıyla taraflarca tahkim dilekçesi veya temyiz dilekçesinde sunulan ya da daha sonradan CAS'a bildirilmiş adrese yapılır[174]. CAS yargılamalarında bildirim ve iletişim konusunda büyük bir esneklik söz konusudur. Buna göre, hakem kararları, müzekkereler veya diğer kararların tamamı kurye, faks veya e-posta ile gönderilebilir[175]. Kanaatimizce, madde lafzından kaynaklı bu yöntemlerden her biri birlikte ya da ayrı ayrı aynı yargılama içinde kullanılabilir. Yani bir yargılama içinde bu yöntemlerden bir tanesinin başta seçilmesi ve hep bu yöntemin devam ettirilmesi zorunluluğu söz konusu değildir.

16.03.2020 tarihindeki değişiklikle özellikle Covid-19 pandemi döneminin etkisiyle *"e-filing"* yani online dava açma ve belge gönderme sistemi yürürlüğe girmiştir[176]. Bu sistemden önce faks veya e-posta ile gönderilebilen evrakların asılları daha sonradan CAS'a gönderilebilmekteydi. Bu yeni gelen sistemle beraber tüm dilekçe ve belgelerin sisteme yüklenmesi yolu ile de başvuru yapılıp tamamlanabilmektedir. Pandemi döneminde geçici olarak getirilen elektronik dava açma sistemi 01.07.2020 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle kalıcı hale getirilmiştir[177].

ff. Süreler

CAS yargılamasında süreler tebliğin yapıldığı günün ertesi günü ilk gün kabul edilerek hesaplanır ve resmî tatil günleri ile çalışma yapılmayan günler de süre

[174] CAS Kodu m. 31 (1).
[175] CAS Kodu m. 31 (2).
[176] E-filing sistemi için bkz: https://www.tas-cas.org/en/e-filing/e-filing.html, Erişim Tarihi: 05.06.2023.
[177] CAS Kodu m. 31(4).

hesaplanmasında dahil edilir.[178] Eğer tebligatın son günü resmî tatile ya da çalışma yapılmayan bir güne denk gelirse son gün ilk çalışma günü olarak kabul edilir[179].

Bazen tebligat gönderecek olan taraf ya da temsilcisi CAS merkezine göre farklı saat diliminde ikamet ediyor olabilir. Bu durumda, tebligatı gönderecek taraf ya da temsilcisinin ikamet ettiği yerdeki saat baz alınır ve son gün kabul edilen gün oranın saatine göre 11:59:59 ve öncesinde gönderilen tüm tebligatlar geçerli sayılır[180]. Örneğin cevap dilekçesi sunacak bir avukatın İsviçre'ye göre iki saat ileride bulunan bir zaman dilimindeki bir yerde ikamet etmesi durumunda İsviçre'de saat 22:00 olsa bile kendi ülkesinde cevap dilekçesini en azından e-posta ile saat 24:00 olmadan iletmesi gereklidir. Aksi halde cevap verilmemiş sayılır. Bu durum CAS Kodu'nda açıkça düzenlenmiştir. Yani, süre konusunda CAS Kodu m. R32'nin esas alınacağı kaçınılmazdır.

Süre ile ilgili kurallarda boşluk *("lacuna")* olduğu durumda ise hangi hukukun uygulanacağına dair doktrinde farklı görüşler vardır[181]. Makbuzun alındığı yer hukuku uygulanmalıdır görüşü ileri sürülmüşse de NOTH ve HAAS tarafından bu konuda yeknesak sonuçlar doğurması açısından İsviçre'nin taraf olduğu Zamanaşımı Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin Avrupa Konvansiyonu'na da *("European Convention on the Calculation of Time Limits")* paralel şekilde tahkim yeri hukukunun *("lex arbitri")* uygulanması gerektiği ileri sürülmüştür[182]. Bu görüş ilk bakışta sanki CAS Kodu'nun süreler ile ilgili düzenlemesine aykırı gibi gözükse de CAS Kodu son günün hesabında makbuzun alındığı yerdeki hukuku değil, saat dilimini dikkate almaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki herhangi bir yerin hukukunu dikkate almakla saat dilimini dikkate almak farklı şeylerdir.

Tahkim yerinin İsviçre olması, CAS Kodu'nun uygulanması ve her boşlukta ve her somut olayda tahkim yeri hukukundan başka hukukların araştırılması ve dikkate alınması gerekeceğinden boşluk durumunda tahkim yeri hukukunun tercih edilmesi kanaatimizce de yerindedir. Nitekim İFM bir kararında, *"A. ile N. v. B."*, CAS nezdinde temyiz ek süresini kaçıran tarafın CAS kararına karşı iptal istemiyle açtığı davada, davacı Covid-19 pandemi sebebiyle mücbir sebebe dayanarak savunma

[178] CAS Kodu m. 32 (1).
[179] CAS Kodu m. 32 (1) son cümle.
[180] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 247.
[181] **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1461.
[182] **A.g.e.,** s. 1461; Zamanaşımı Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin Avrupa Konvansiyonu İngilizce metni için bkz: https://rm.coe.int/16800730b5, Erişim Tarihi: 27.12.2023.

yapmış ve İFM bu savunmayı değerlendirirken mücbir sebebi ve süreleri İsviçre bakış açısıyla değerlendirmiş, davacının ülkesindeki pandemi sebebiyle posta gönderilemiyor olması ve o ülkenin hukukunun mücbir sebebi nasıl düzenlediği konuları ile ilgilenmemiştir[183]. Sonuç itibariyle davada İFM tarafından davacının süreyi kaçırmış olduğu hükmüne varılmıştır. Yakın zamanda verilmiş bir karar olması sebebiyle, CAS Kodu'nda boşluk olması karşısında hem CAS'ın hem de İFM'nin bakış açısını ortaya koyan önemli bir karardır.

Süre uzatım imkânı, pandemi döneminde, 16.03.2020 tarihli değişikliklerle yürürlüğe konulmuştur. Pandemi döneminde derdest bir CAS davasında daha önce süre uzatım talebinde bulunmamış bir taraf gerekçelerini de açıklamak şartıyla CAS Genel Sekreteri'nden usul kurallarındaki bir süre için -temyize ilişkin süre hariç- *"beş günlük"* süre uzatma kararı alabilmekteydi. Değişiklik pandemi sonrası yine ve yeni bir düzenlemeye tabi tutularak süre değişiklikleriyle kalıcı hale gelmiştir[184]. Buna göre, pandemi döneminde yürürlüğe sokulan *"5 günlük"* süre uzatım hakkı 01.07.2020 tarihli değişiklikle artırılarak *"10 gün"* olarak kalıcı hale gelmiştir ve süre uzatımına ilişkin kararı da CAS Genel Sekreterliği yerine de artık yeni adıyla CAS Genel Direktörü verecektir[185].

gg. Geçici ve Koruyucu Tedbirler

Tahkim, genellikle mahkemelere göre daha hızlı sonuca ulaşan bir yargılama yöntemidir[186]. CAS'ın kuruluş hedeflerinden bir tanesi spor ile ilgili uyuşmazlıkları süratli yargılama ile nihayete erdirmektir[187]. Bundan dolayı, uyuşmazlıkların çözümü amacıyla başlıca yöntem olarak CAS'ta tahkim benimsenmiştir. Ancak, süratli çözüm

---

[183] Karar metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_TAS-CAS_01-2022_.pdf, Erişim Tarihi: 01.03.2023.
[184] CAS Kodu m. 32(2).
[185] CAS Kodu m. 32(2). CAS "Genel Sekreterliği", ya da "Sekreterlik" aslında CAS nezdinde oturmuş ve uygulamada kullanılan kavramlardır. Sekreterlik zaman içerisinde birçok görev yüklenmiştir. Ancak 01.07.2020 tarihli değişiklikle artık CAS Genel Sekreterliği "CAS Genel Direktörlüğü" *("Director General")* ismini almıştır. Bu değişiklikle CAS Kodunda CAS Genel Sekreterliği yazan ibareler CAS Genel Direktörlüğü kavramıyla değiştirilmiştir. Örneğin CAS Kodu m. S8 ve S10'da yapılan değişiklikler. Böylelikle artık CAS'a yapılan başvuru sonrası uyuşmazlığın hangi daireye gideceğine sekreterlik değil genel direktörlük karar verecektir.
[186] **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 291; **EKŞİ**, "Milletlerarası Ticaret Hukuku, s. 162-163; **CAN/TUNA,** s. 77.
[187] **Antonio RIGOZZI,** "The Recent Revision of the Code of sports-related Arbitration (CAS Code), in Just Letter", 13 September 2010, s. 5; **CASINI,** s. 1336; **PANAGIOTOPOULOS,** s. 53; **ERTEN, "**Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 231.

hedefini yerine getirirken sadece süratin ön planda tutulması mümkün değildir. Yargılama sonucunda adaletli bir kararın ortaya çıkabilmesi için süratin yanında zamana da ihtiyaç vardır. Çünkü yargılama zaman alan bir faaliyettir. Sporun sürekliliği gereği hem bireysel hem de takım oyunlarında, bu zaman diliminde müsabakalar oynanmaya, şampiyonalar da aşama kaydetmeye devam edecektir. Spor tahkiminde en süratli yöntemler bile müsabakaların sıkışık takvimine her zaman ayak uyduramayabilir ve nihai karardan önceki zaman diliminde tarafları belirsizliğe itebilir[188]. Sporun yapısı gereği bu belirsizliği kusursuzca önlemek mümkün değildir. Ancak zaman zaman bazı tedbirlere başvurmak zorunda kalınabilir.

CAS tahkimi hızlı sonuç almaya odaklanmış bir yapıda yargılama faaliyeti icra ediyor olsa da tarafların haklarını geçici olarak koruma altına almak veya yargılamanın sonucuna kadar aralarındaki durumu düzenlemek için gerekli geçici tedbirlere ilişkin kararlar verilmesi gerekebilir[189]. Hızlı sonuç her zaman adil sonuç demek değildir. İşte bu yüzden CAS Kodu m. R37'de geçici ve koruyucu tedbirler düzenlenmiştir[190].

Geçici ve koruyucu tedbir verilebilmesi bazı şartlara bağlıdır. En başta, bir sportif kurum ve kuruluşun iç hukuk yolları kapanmamışken CAS'tan herhangi bir geçici veya ihtiyati tedbir istenemeyeceği bir ön koşul olarak öngörülmüştür[191]. Bu koşul CAS'ta temyiz öncesi tüm iç hukuk yollarının tüketilmesi şartı ile örtüşen bir koşuldur. Yani iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması durumunda ne TTD nezdinde bir temyiz tahkim yargılama usulü işletilebilir ne de CAS tahkimi başvurusu yapıldıktan sonra tedbir verilebilir.

Bir diğer şart da tedbire başvuru ile ödenmesi gereken ücrete ilişkindir. Geçici tedbir talebinde bulunan taraf iadesi olmayan 1000-İsviçre Frangı Mahkeme Kalemi ücretini ödemek durumundadır[192]. Bu ücret ödenmeden tedbir talebi incelenmez.

Hem ilk derece hem de temyiz tahkim usulüne ilişkin yargılamada gerek yargılama öncesinde gerekse de yargılama esnasında tedbir istenebilmektedir ve tedbir

---

[188] **Antonio RIGOZZI/Erika HASLER,** "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part II: Commentary on the CAS Procedural Rules – Art. R37", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO), Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1486.
[189] **RIGOZZI/HASLER,** "Art. R37", s. 1486-1487.
[190] **A.g.e.,** s. 1486; **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.
[191] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.
[192] CAS Kodu m. 37 (2).

isteyen taraf Kod usullerini seçerek devlet yargısı veya devlet kurumlarından tedbir isteme haklarından feragat etmiş sayılır[193].

Uyuşmazlık hakemlerin önüne gitmeden yargılama öncesi bir tedbir talebi ileri sürülmüşse Daire Başkanı; uyuşmazlık devam ederken bir tedbir talebi ileri sürülmüşse de Heyet Başkanı başvurudan itibaren on gün içinde veya somut olayda gerekli görülürse daha kısa bir süre içinde karşı tarafın bu tedbir talebine yönelik diyeceklerini sunması için davetiye çıkartır[194]. Ancak çok acil durumlarda karşı tarafın diyeceklerinin sunulmasının istenmesi daha sonraya ertelenebilir[195].

Bazen yargılama öncesinde talep edilen tedbir incelemesi yapılırken CAS Başkanı ilk bakışta *("prima facie")* yargı yetkisine ilişkin bir karar verebilir ve eğer Başkan CAS'ın yetkisiz olduğuna kanaat getirirse, yargılama daha başlamadan sona erer[196]. Yetkili olduğuna kanaat getirilmesi durumunda ise yargılama devam eder. Ayrıca Daire Başkanı veya Heyet Başkanı, tedbir kararını incelerken bu tedbirin gerekli olup olmadığını, talebin esasına ilişkin başarı olasılığını ve tedbir isteyenin menfaatlerinin diğer tarafın menfaatlerinden ağır basıp basmadığını dikkate alır[197]. Tedbir talep edilebildiği durumlarda teminat gösterilmesi de istenebilir[198].

Kod'da hangi türde tedbirler verilebileceği yönünde herhangi somut bir hüküm yoktur ve sadece maddi ve usuli gereklilikler belirtilmiştir[199]. Bu bağlamda hangi türden tedbir verilebileceğini görebilmek için tahkim yeri hukuku *("lex arbitri")* gereğince İsviçre mevzuatı, içtihatlar ve doktrin görüşlerine bakmak gerekir. CAS m. R37 dışında, İsviçre hukukunda yer alan konu ile ilgili PILA m. 183 ve İsviçre Medeni Usul Kanunu (ZPO) m. 374 tedbir türlerini ne saymış ne de kısıtlamıştır[200].

Doktrindeki genel kabule göre, genel tahkim heyetleri gibi CAS da tedbir konusunda geniş bir takdir yetkisine sahiptir ve tarafların anlaşması başta olmak üzere kanunun emredici hükümlerine aykırı olmamak kaydı ile davalarda uygulanabilecek tedbirlere hükmedilebilir[201]. Diğer deyişle, geleneksel tahkim yargılamasında

---

[193] CAS Kodu m. 37 (3).
[194] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.
[195] CAS Kodu m. 37 (4) son cümle.
[196] CAS Kodu m. 37 (4).
[197] CAS Kodu m. 37 (5).
[198] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.
[199] **RIGOZZI/HASLER,** "Art. R37", s. 1487.
[200] **A.g.e,** s. 1491.
[201] **A.g.e.,** s. 1491; **Christopher BOOG,** "The Laws Governing Interim Measures in International Arbitration", European Law Publishers in Confllict of Laws in International Arbitration, Franco FERRARI (Ed.) /Stefan KRÖLL(Ed.), Munich 2011, s. 432.

hükmedilebilecek tedbirlerden daha özel bir tedbir türü CAS nezdinde söz konusu değildir.

İsviçre hukukuna göre, (i) nihai kararın icrasını güvence altına almaya yarayan koruyucu tedbirler *("conservatory measures")*, (ii) taraflar arasındaki ilişkiyi düzenleyen düzenleyici tedbirler *("regulatory measures")*, ve (iii) geçici icrayı amaçlayan icra tedbirleri *("performans tedbirleri")* tanınmış ve uygulanan tedbirlerdir[202]. Spor ile ilgili uyuşmazlıklarda en çok başvurulan tedbir bir sportif kurum ve kuruluş tarafından verilmiş örneğin müsabakadan men gibi bir müeyyide içeren kararın icrasının durdurulmasına ya da ertelenmesine ilişkin tedbir türüdür[203]. Çünkü bu müeyyideyle karşılaşan bir sporcunun içinde bulunduğu şampiyona ya da çıkacağı müsabakalar devam etmektedir. Bu sporcunun bir sonraki müsabakada oynayıp oynamayacağı sportif kurum ve kuruluş tarafından verilmiş o kararın uygulanıp uygulanmayacağına bağlıdır. Başta o sporcuyu, sonra varsa takımını, takımı ile birlikte büyük kitleleri, hatta ülkeleri ilgilendiren bir menfaat silsilesi bu kararın uygulanması ile ilintili olabilir. Bu sebeple, bu ve benzeri bir tedbir istemi şartları incelenerek mümkün olan en kısa sürede karara bağlanmalıdır.

Bir miktar paranın ödenmesini içeren icra-i tedbirler hakkında karar verme yetkisi sadece İsviçre devlet mahkemelerinde olduğundan CAS'ta para ödemeye ilişkin tedbir mevcut değildir[204]. Yine, İsviçre hukuku uyarınca esasa ilişkin bir temyiz davası devam ettiği sürece, sporculara verilen para cezalarının icrasının ertelenmesi için tedbir talebinde bulunmaya gerek yoktur[205]. Çünkü İsviçre hukukunda temyiz esnasında maddi talepler İsviçre mercilerince uygulanmayacaktır. CAS da bu konuda oturmuş ve süreklilik arz eden bir içtihat oluşturmuştur[206]. Bu itibarla, para cezası içeren bir karar ile karşı karşıya kalan bir sporcunun işbu kararı temyiz etmesiyle

[202] **RIGOZZI/HASLER,** "Art. R37", s. 1487.
[203] **Antonio RIGOZZI**, "Provisional Measures in CAS Arbitrations", in, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. BLACKSHAW (Ed.) /Robert C.R. SIEKMANN (Ed.) /Janwilliem SOEK (Ed.), T.M.C. Asser Press, The Hague, The Netherlands 2006, s. 231; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 540.
[204] **Ulrich HAAS,** "Football Disputes between Players and Clubes Before the CAS, in, Sport Governance, Football Disputes, doping and CAS Arbitration", 2nd CAS & FSA Conference Lausanne 2008, Colloquium, Bernasconi M. (Ed.) /Rigozzi A. (Ed.), Editions Weblaw, Berne 2009, s. 218; **RIGOZZI/HASLER,** "Art R37", s. 1492; **RIGOZZI,** "Provisional Measures", s. 232.
[205] **RIGOZZI/HASLER,** "Art. R37", s. 1492; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 540-541; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 278.
[206] CAS'ın temyiz aşamasında para cezalarına ilişkin tedbir talebine ihtiyaç duyulmadığına dair verdiği emsal kararlar için bkz: **RIGOZZI/HASLER,** "Art. R37", s. 1487; 28 numaralı dipnot; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 278, 1025 numaralı dipnot.

yargılamada aleyhine bir nihai karar çıkana kadar bir hukuki koruma altında olduğunu söylemek pek de yanlış olmayacaktır.

İlk derece ve temyiz tahkim yargılamalarına ilişkin ortak usul kurallarından sonra Kod sistematiğine uygun olarak ilk derece ve temyiz tahkim yargılamaları usul kurallarının ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulması gerekir. Bu aşamada önce ilk derece, sonra da temyiz tahkim usulüne has yargılama usul kuralları incelenecektir.

b. İlk Derece (Olağan) Tahkim Yargılaması Usul Kuralları

aa. Genel Olarak

CAS İDTD, her somut uyuşmazlıkta ayrı ayrı atanan tek hakem ya da üç hakemli heyet kararıyla, ilgili ve bağlantılı tüm hükümler yanında esas itibariyle uyuşmazlığı CAS Kodu'nda yer alan ortak usul ve ilk derece yargılama usul kuralları uyarınca nihayete erdiren bir dairedir. Bir üst bölümde irdelendiği üzere, ortak usul kuralları hem İDTD hem de TTD'yi bağlayıcı kurallardır. Bu bölümde ise sadece İDTD tarafından uygulanan ilk derece tahkim usul kuralları incelemeye tabi tutulacaktır. CAS Kodu m. R38 ile R46 maddeleri arasında CAS İDTD'nin işleyişi ve çalışma prensipleri düzenlenmektedir[207]. Ancak ilk derece tahkim usulü için CAS Kodu'nda özel olarak düzenlenmiş hakem seçimi ve hakeme itiraz konuları çalışmanın üçüncü bölümünde yer alan iptal nedenleri başlığı altında "hakem seçiminde veya hakem heyetinin oluşturulmasında usule aykırılık" iptal nedeni kapsamında incelemeye tabi tutulacağından burada değinilmeyecektir.

bb. Tahkime Başvuru ve Cevap

CAS'ta ilk derece tahkim yargılaması yapabilmesi için ön şartlar olan *"spor ile ilgili bir uyuşmazlık olma"* ve *"CAS tahkim anlaşmasının bulunması"* şartları aşağıda İDTD'nin yetkisi başlığı altında detaylı olarak incelemeye tabi tutulacağından bu aşamada incelenmeyecektir. Ancak ilk derece tahkim yargılama usulüne

[207] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485; Kodda bu maddelerin başlığı, *"İlk Derece Tahkim Usulüne Uygulanabilir Özel Hükümler"* olarak yer almaktadır.

başvurabilmek için bu iki şartın birlikte yer alması gerektiğini öncelikli olarak söylemekte fayda vardır.

İlk derece tahkim yargılaması için CAS'a başvuru bir tahkim başvurusudur. Bu başvuru ihtiyari tahkim sürecini başlatır. Süreç tahkim talebini *("request for arbitration")* içeren bir dilekçe ile başlar. Başvuru yazılı olmalıdır[208]. Dilekçede bulunması gereken unsurlar Kodda açıkça yazılmıştır. Olağan tahkim usulüne başvurulabilmesi için dilekçede; davalının adı ve adresi, olayların kısa özeti, iddialar ve yasal dayanakların ne olduğu, talebin neleri içerdiği, tahkim anlaşması örneği, hakem sayısı ve hakem seçimine dair tüm bilgiler, üç hakemli yargılama öngörülmüşse davacının hakem tercihinin kim olduğu yer almalıdır[209]. Başvurunun yapılmasıyla m. R64.1'de yer alan 1000-İsviçre Frangı tutarındaki Mahkeme Kalemi başvuru ücreti de ödenir[210]. Bu yatırılmadığı taktirde başvuru devam ettirilmeyecektir. Başvuruda eksiklikler bulunması halinde CAS Mahkeme Kalemi bu eksiklikler için kısa bir süre verebilir ve bu eksiklik bu süre içinde tamamlanırsa işlemler devam eder[211].

Davacının başvurusunun tamamlanması ile artık bu başvurunun davalıya iletilmesi ve davalının harekete geçmesi beklenir. Ancak bu usulün uygulanabilmesi için tahkim anlaşmasının varlığının en başta saptanması gereklidir[212]. Buradaki inceleme CAS'ın yargı yetkisine sahip olup olmadığı değil, ilk bakışta *("prima facie")* bir incelemeyle sadece tahkim anlaşmasının fiilen olup olmadığına yöneliktir[213]. Tahkim anlaşmasının olmadığı bir durumda CAS Mahkeme Kalemi artık usuli işlemlere devam etmeyecek ve bunu taraflara bildirme durumunda kalacaktır. İDTD'nin işbu kararı PILA 190 (2) (e) gereğince İFM nezdinde iptale konu olabilir[214].

---

[208] **Gabreille KAUFMAN-KOHLER/Philippe BARTSCH,** "The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport", in, The Court of Arbitraiton for Sport 1984-2004, Ian S. BLACKSHAW (Ed.) /Robert C.R. SIEKMANN(Ed.) /Janwillem SOEK, T.M.C. Asser Press, The Hague, The Netherlands, 2006, s. 72; **Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR,** "Spor Hukuku Uyuşmazlıkları", s. 16.

[209] **KAUFMANN-KOHLER/BARTSCH,** s. 72; **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1506-1510; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 526; CAS Kodu m. R38 (1).

[210] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.

[211] CAS Kodu 38 son cümle.

[212] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1513.

[213] *"Tahkim anlaşması ile bir kurumsal tahkim merkezinin yetkilendirildiği durumlarda, henüz yargılama başlamadan da tahkim kurumu bünyesinde "prima facie" incelemeyle tahkim anlaşmasının geçerliliğine karar verilebilir"* görüşü için bkz: **Ebru ŞENSÖZ MALKOÇ/Müge DEĞİRMENCİOĞLU,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hibrit Tahkim Klozlarının Geçerliliği", MÜHF-HAD, Cilt 27, Sayı 1, Haziran 2021, s. 596.

[214] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1513.

Tahkim anlaşmasının varlığının tespiti ile beraber davacının başvurusu davalıya tebliğ edilir, taraflar uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk konusunda görüşlerini açıklamaları için davet edilir, hakemlerin sayısı ve seçimi ile ilgili her türlü bilgi ve belge için davalı tarafa cevap verme süresi belirlenir[215]. Davalının cevabında, kısa bir savunma, varsa yetkiye itiraz ve karşı iddialar veya varsa karşı davasına ilişkin talepleri bulunmalıdır[216].

Bu aşamada tez konusu bağlamında önemli noktalardan bir tanesi CAS'ın yetkisine itirazın bu aşamada yapılabiliyor olmasıdır. Bu aşamada yetki itirazı ileri sürülmezse yetki kabul edilmiş sayılır[217]. Verilen sürede davalı yanca yetkiye itiraz ileri sürülmemişse ileriki aşamada yetki itirazı ileri sürülemeyecektir. Nitekim, doktrinde itiraz süresinde ileri sürülmeden yetkisizliğe dayanarak iptal davası açılması durumunda iptal davasının dürüstlük kuralı gereğince reddedileceğine dair görüşler vardır[218]. Kanaatimizce de, böyle bir itirazın yargılamayı sürüncemede bırakma isteğinden başka bir gayesinin olmadığı açıktır.

Davalı, yargılamada masraflara da katılır ve cevabın sunulmasına ilişkin sürenin, masraf avansının kendi uhdesine düşen kısmının ödenmesinden sonra belirlenmesini talep edebilir[219].

cc. Üçüncü Kişilerin Tahkime Katılması

Bazen tahkim yargılamasına üçüncü kişilerin katılması söz konusu olabilir[220]. CAS düzenlemesinde üçüncü kişinin katılması ya tarafların ya da üçüncü kişinin talebiyle söz konusu olabilir[221]. Diğer yandan doktrinde CAS Kodu m. R 41.2 ve R.41.4'te yer alan katılma *("participation")* teriminin çok geniş olduğu, üçüncü kişinin katılımının davaya resmi katılım *("participation as a formal party")* örneğin alacaklı, borçlu, davacı, davalı şeklinde; ya da taraf olmayan katılım *("participation*

[215] CAS Kodu m. R 39 (1).
[216] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.
[217] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1516.
[218] **Antonio RIGOZZI,** "Available Remedies against CAS Awards in Sports Governance, Football Disputes, Doping and CAS Arbitration", 2nd CAS&FSA Conference Lausanne 2008, Colloquium, Bernasconi M. (Ed.)- Rigozzi A. (Ed.), Editions Weblaw, Berne 2009, s. 130.
[219] CAS Kodu m. R39 (3); CAS Kodu m. R64.2.
[220] **AĞIRMAN,** s. 504; **CAN/TUNA,** s. 438.
[221] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 487.

as a non-party katılım") örneğin kendi ya da davadaki bir tarafın menfaatlerini koruyan olarak iki ana ayrıma tabi tutulduğu belirtilmiştir[222].

CAS Kodu uyarınca üçüncü kişinin davaya katılımı ilk olarak davalının talebiyle mümkün olabilir. Davalı bu talebini cevap dilekçesinde belirtir, CAS Mahkeme Kalemi bu durumdan üçüncü kişiyi ve davacıyı haberdar eder ve bu konudaki görüşlerini bildirmeleri amacıyla hem üçüncü kişiye hem de davacıya süre verir[223].

CAS Kodunda diğer bir katılım şekli üçüncü kişinin kendi talebiyle mümkün olabilir. Üçüncü kişinin tahkime katılma talebini tahkimi öğrenmesinden itibaren on gün içinde CAS Mahkeme Kalemine gerekçeleriyle birlikte yapması gerekir[224]. Ancak bu başvurunun kabul görebilmesi için başvurunun duruşma öncesi ya da en azından delil yargılamasının sona ermesinden evvel yapılması gerekir. Başvuru, davacı ve davalıya görüşlerini belirtme amaçlı bildirilir ve bunun için kendilerine süre verilir[225].

Üçüncü kişinin hem iradesi dışında hem de kendi iradesiyle CAS tahkimine katılabilme yolunu açan bu iki düzenlemenin özellikle irade dışı katılım konusundaki kısmı doktrinde eleştirilmektedir. Bu eleştirel görüşe göre, üçüncü kişinin kendi iradesi dışında tahkime katılması, tahkimin iradeye dayalı ve ihtiyari olma özelliğiyle ters düşmektedir[226]. Ancak aynı görüşün devamında IOC gibi yapılanmalarda bu ve buna benzer düzenlemelerin makul kabul edildiği de vurgulanmıştır[227]. Gerçekten de bize göre de üçüncü kişinin iradesi dışında özellikle davalı talebiyle başlayan bir süreç sonunda davaya katılması belki de tahkimin temeli sayılan iradiliğe, kuralı olarak da kabul edilen ihtiyariliğine aykırıdır. Ancak CAS, her ne kadar IOC'nin öncülüğünde kurulmuş ve birçok dönem IOC'ye bağımlılığı konusunda eleştiriler almışsa da CAS Kodu'ndaki düzenlemenin IOC'nin kendi mevzuatıymış gibi düşünülmesi CAS mevzuatının oluşturulması konusunda CAS'ın IOC'den bağımsız olmadığı sonucunun ortaya çıkmasına sebebiyet verebilir.

---

[222] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1526.
[223] CAS Kodu m. R41.2.
[224] CAS Kodu m. R41.3.
[225] CAS Kodu m. R41.3 son cümle.
[226] **ESEN,** s. 352.
[227] **A.g.e.,** s. 352; **James M. HOSKING,** "The Third Party Non-Signatory's Ability to Compel in International Commercial Arbitration: Doing Justice Without Destroying Consent", Pepperdine Dispute Resolution Law Journal, Volume 4, 2004, s. 553-554; **James M. HOSKING,** "Non-Signatories and International Arbitration in the United States: the Quest for Consent", Arbitration International, Volume 20, Number 3, s. 297.

Üçüncü kişinin tahkime katılabilmesi iki şekilde mümkündür: (1) Üçüncü kişinin tahkim anlaşmasıyla bağlı olması, (2) tarafların üçüncü kişinin katılmasına yazılı olarak muvafakat vermesi[228]. Bu iki durum CAS Kodu'nda da benzer şekilde öngörülmüştür[229]. Katılım konusunda gerek üçüncü kişiye gerekse de taraflara verilen süreler sona erdiğinde İDTD Başkanı tahkim anlaşmasının *prima facie* olarak varlığını dikkate alarak katılım talebi hakkında karar verir[230].

Katılımın kabulü durumunda, heyet oluşumu usulüne uygun devam eder[231], heyet üçüncü tarafın durumunu ve usulen haklarını belirler[232].

dd. Gizlilik

CAS yargılamaları kural olarak gizlidir. CAS'ın izni olmadan taraflar, hakem ve CAS, uyuşmazlığa dair herhangi bir bilgi ve belgeyi üçüncü kişilere açıklamamayı taahhüt ederler[233]. Ancak tüm taraflar gizliliğin aksine anlaşır ya da İDTD Başkanı buna benzer bir karar verirse kararlar kamuya açık hale gelebilir[234].

ee. Uygulanacak Hukuk

CAS ilk derece yargılama usulünde ilk olarak tarafların seçtiği hukuk kurallarına *("rules of law")* göre; böyle bir seçimin olmaması halinde ise İsviçre hukukuna göre karar verilir[235]. Taraflar heyete, hakkaniyete uygun şekilde *("ex aequo et bono")* karar verme yetkisi verebilir[236].

Madddenin lafzından da görüleceği üzere, ilk derece tahkim yargılama usulünde uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk *("law applicable to the merits")* bağlamında taraflarca herhangi bir ülkenin hukukunun seçilmesi zorunlu değildir. Çünkü CAS Kodu m. R45, tarafların hukuk seçimi konusunda herhangi bir ülke hukuku yerine, "hukuk kuralları" *("rules of law")* tabirini kullanmıştır. Bu sebeple

[228] **ESEN,** s. 260 vd.
[229] CAS Kodu m. 41.4 ilk cümle.
[230] CAS Kodu m. 41.4 (2).
[231] CAS Kodu m. 41.4 (3).
[232] CAS Kodu m. 41.4 (5).
[233] CAS Kodu m. R43 ilk cümle.
[234] CAS Kodu m. R43 son cümle.
[235] CAS Kodu m. R45 ilk cümle.
[236] CAS Kodu m. R45 son cümle.

herhangi bir ülke hukuku olmayan kurallar da örneğin *"hukukun genel prensipleri ve örf-adet kuralları"* da seçilebilmektedir[237].

CAS'ta hâkim olan görüşe göre, hukuk seçimi anlaşması herhangi bir şekli şarta bağlı değildir ve açık ya da zımni anlaşmaların tanınması mümkündür[238]. Ancak tarafların ICC Kuralları gibi bazı tahkim kurallarını seçmesi bir bilinç ve iradenin ortaya konulmasını gerektirir[239]. Hangi hukuk ya da kural seçilmiş olursa olsun, spesifik bir hukuk ya da hukuk kuralı seçilmişse taraflarca bunun seçildiğinin ispatı açısından yazılılık, ispatı güçlendirecek nitelikte bir delil olacaktır.

ff. Yazılı ve Sözlü Yargılama

CAS yargılaması başlıca iki aşamada yürür. Tarafların karşılıklı dilekçeler sunması ve başkaca yazılı beyan dilekçelerini vermesi yazılı aşama; duruşmada sözlü beyanların sunulması, tanık ve/veya bilirkişilerin dinletilmesi ise son ve sözlü aşama olarak kabul edilir.

Yazılı aşamada kural olarak bir dava dilekçesi ve davaya karşı cevap dilekçesi verilir ancak koşullar gerektirirse cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri de verilebilir[240]. Taraflar, dava ve davaya cevap dilekçelerinde tahkime başvuru ve tahkime cevap dilekçelerinde ileri sürdükleri şeyleri değiştirebilir ancak dava dilekçesi ve davaya cevap dilekçesinin verilmesiyle iddiaların genişletilmesi yasağı başlar[241]. Bu yasağın başlamasıyla artık taraflar diğerinin rızası olmadan iddialarını genişletemez[242].

Taraflar yazılı beyanlarıyla birlikte tüm delillerini de sunmalıdır[243]. Karşılıklı dilekçeler teatisi tamamlandıktan sonra, karşılıklı mutabakat veya Heyetin istisnai şartlarda izni hariç, tarafların delil sunma hakkı sona ermektedir[244].

---

[237] **HAAS,** "Football Disputes", s. 218.
[238] **Lucas Ferre de ROBLES,** "Applicable Law in Sport-related Disputes and the influence of Swiss Law", published in Pinto Ruiz & del Valle, 2015, s. 1-2, https://pintoruizdelvalle.com/images/actualidad/prensa/pdfs/2015_applicable_LFDR.pdf, Erişim Tarihi: 05.01.2024.
[239] **A.g.e.**, s. 1-2
[240] CAS Kodu m. 44.1 (1) ilk cümle.
[241] CAS Kodu m. 44.1 (1).
[242] CAS Kodu m. 44.1 (1) son cümle.
[243] CAS Kodu m. 44.1 (2) ilk cümle.
[244] CAS Kodu m. 44.1 (2) son cümle.

Taraflar yazılı beyanlarıyla birlikte şahit isimlerini, şahitlerin hangi konular hakkında ifade vereceğinin özetini; uzman dinletmek istiyorlarsa uzmanların isimlerini, hangi konuda uzman olduklarını ve diğer delillerini de sunmalıdır[245]. Davalı tarafından karşı dava açılması ya da yetki itirazı sunulması durumunda da CAS Mahkeme Kalemi, davacıya karşı davaya cevap verme vDDe yetki itirazına karşı cevap ve diyeceklerini sunması amacıyla süre verir[246].

Sözlü safha olarak kabul edilen duruşma ise zorunlu değil istisnaidir[247]. Heyet tarafların görüşlerini aldıktan sonra, uyuşmazlık ve içeriği hakkında yeterince bilgi sahibi olduğu kanaatine varırsa, duruşma yapılmamasına karar verebilir[248]. Duruşma yapılacağı zaman İDTD Başkanı mümkün olan en kısa sürede duruşma ile ilgili talimatları yayınlar, duruşma tarihini tayin eder[249].

Genel olarak bir duruşma şu işlemler takip edilerek yürür: duruşmanın açılması, tarafların giriş beyanları, tanıkların ve bilirkişilerin sözlü ifadelerinin alınması, tarafların ifadeleri, ispata yarar diğer konular ve delillerin sunulması, sözlü son savunmalar ve kapanış ve müteakip müzakereler.[250] Bu sıralama genel bir sıralama olup somut davada uygun işlemleri yürütme sırasını belirlemek heyetin takdirindedir[251].

İDTD Başkanı duruşmayı yönetir, yapılan açıklamaların kısa ve öz olmasına özen gösterilmesini sağlar ve sözlü yargılamanın yazılı beyanlarla sınırlı kalmasını gözetir[252]. Taraflar aksini karşılaştırmadıkça duruşmalar kamuya açık değildir ve duruşmalar kayıt altına alınabilir[253]. Heyet Başkanı'nın kararıyla duruşma video-konferans yoluyla yapılabilir, bazı tarafların, tanıkların ya da bilirkişilerin tele-konferans veya video-konferans yoluyla dinlenilmesine karar verebilir[254]. Ayrıca, tarafların mutabık kalması durumunda, İDTD Başkanı veya Heyet hızlandırılmış bir şekilde duruşmayı icra edebilir *("expedited procedure")* ve bunun için uygun talimatlar verebilir[255].

---

[245] CAS Kodu m. 44.1 (3) ilk cümle.
[246] CAS Kodu m. 44.1 (4).
[247] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 487.
[248] CAS Kodu m. 44.2 son.
[249] CAS Kodu m. 44.2 (1).
[250] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1548.
[251] **A.g.e.,** s. 1548.
[252] CAS Kodu m. 44.2 (2) ilk cümle.
[253] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1548.
[254] CAS Kodu m. 44.2 (4).
[255] CAS Kodu m. 44.4.

Heyet uyuşmazlık konusu ile ilgisi olmadığı gerekçesiyle herhangi bir tanık veya uzmanın duruşmaya katılmasını veya ifadelerinin herhangi bir bölümünü sınırlayabilir veya kabul etmeyebilir[256]. Her tanık, uzman ya da tercüman yalancı şahitliğin yaptırımları hatırlatılarak doğru söylemeye davet edilir[257]. Duruşma kapandıktan sonra tarafların başka yazılı savunma sunma imkânı kalmaz[258]. Sözlü aşama kabul edilen duruşmanın sona ermesi ile CAS yargılaması sona erer.

Son olarak belirtmek gerekir ki hakemlerin duruşma yönetimi, iptal davası açısından da ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü, tahkim yargılamasında temel usuli ilkelerin ihlali bağlamında taraflara eşit davranılmadığı ya da tarafların dinlenilme haklarına dikkat edilmediğinde kararın İFM önüne iptal istemiyle götürülebilme ihtimali oluşabilir. İptal nedenleri başlığında bu konu emsal karar incelemeleriyle irdelenecektir. Ancak kanaatimizce, duruşmalarda hakemlerin tarafların savunmaları alınırken, tanık ya da uzmanlar dinlenirken, açıklamaların kısa ve öz olmasına dikkat ederken veya bunları sınırlarken, duruşma yapmamaya karar verirken, tanık ya da uzmanın uyuşmazlıkla ilgili olmadığına karar verirken temel usuli prensiplerden olan tarafların eşitliği ilkesi ile dinlenilme haklarına en yüksek hassasiyetle riayet etmesi gereklidir.

c. Temyiz Tahkim Yargılaması Usul Kuralları

aa. Genel Olarak

CAS TTD, İDTD'de olduğu gibi her somut uyuşmazlıkta ayrı ayrı atanan tek hakemli ya da üç hakemli heyetlerle, ilgili ve bağlantılı tüm hükümler yanında esas itibariyle uyuşmazlığı CAS Kodu'nda yer alan ortak usul ve temyiz tahkim usul kuralları uyarınca nihayete erdiren bir dairedir. Yukarıda İDTD kısmında yinelendiği üzere, ortak usul kuralları hem İDTD hem de TTD'yi bağlayıcı kurallardır. Bu bölümde ise sadece TTD tarafından uygulanan temyiz tahkim usul kuralları incelemeye tabi tutulacaktır. CAS Kodu m. R47 ile R59 maddeleri arasında CAS TTD'nin işleyişi ve çalışma prensipleri düzenlenmektedir. Ancak temyiz tahkim usulü için CAS Kodu'nda düzenlenmiş hakem seçimi konusu üçüncü bölümde, iptal

[256] CAS Kodu m. 44.2 (5).
[257] CAS Kodu m. 44.2 (6).
[258] CAS Kodu m. 44.2 (7).

nedenleri başlığı altında "hakem seçiminde veya hakem heyetinin oluşturulmasında usule aykırılık" iptal nedeni kapsamında incelemeye tabi tutulacaktır.

bb. Temyiz Başvurusu ve Cevap

CAS'ta temyiz tahkim yargılaması yapılabilmesi için ön şartlar olan *"sportif kurum ve kuruluşların statü veya talimatlarında yer alan bir düzenlenme bulunması şartı", "temyiz edilebilir bir kararın olması şartı", temyiz öncesi tüm hukuki yolların tüketilmiş olması şartı" ve temyize süresinde başvuru"* şartları aşağıda üçüncü bölümde temyiz tahkim dairesinin yetkisi başlığı altında detaylı olarak incelemeye tabi tutulacağından bu aşamada incelenmeyecektir. Ancak temyiz tahkim yargılama usulüne başvurabilmek için bu şartların tamamının birlikte yer alması gerektiğini bu aşamada belirtmekte fayda vardır.

Bir sportif kurum veya kuruluşun kararına karşı süresi içerisinde[259] CAS nezdinde temyizin mümkün olmasının yanında, CAS İDTD tarafından verilen bir karara karşı da CAS nezdinde temyiz yoluna gidilebilir. Ancak bunun için ilgili federasyon veya spor kuruluşunun kurallarında bu tür bir temyiz yolunun açıkça öngörülmüş olması gereklidir[260].

CAS'ta temyiz tahkim usulüne başvuru, temyiz eden davacı açısından önemli iki ayrı yazılı aşamayı içermektedir. İlki ön başvuru olarak nitelendirilebilecek "temyiz başvurusu" *(*CAS Kodu m. R48- *"statement of appeal"),* diğeri ise temyiz gerekçelerinin de sunulduğu *"*temyiz açıklaması" *(*CAS Kodu m. R51- *"appeal brief")* aşamalarıdır. Davacının bu aşamaları tüketmesi CAS Kodunda alternatifli olarak sunulmuştur. Temyiz başvurusu sunulması temyiz usulünü başlatan bir işlemdir[261]. Davacı isterse ilk ve tek başvurusunda, temyiz başvurusu ile temyiz açıklamalarını bir arada yapabilir, isterse de iki aşamayı ayrı ayrı o aşamaların kendi süreleri içerisinde tüketebilir. Ancak davacının ilk ve tek başvuru ile her iki başvurusunun birlikte yapıldığının kabul edilebilmesi için temyiz açıklaması süresi

[259] CAS Kodu ve çeşitli düzenlemelerde yer alan temyiz başvuru süresi konusunda yukarıda 4 (c) (bb) bölümündeki açıklamalara bakınız.
[260] CAS Kodu m. R47 (2).
[261] **Antonio RIGOZZI/Erika HASLER,** "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part II: Commentary on the CAS Procedural Rules – Arts. R47 – R59", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO), Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1588.

içerisinde, temyiz başvurusunun temyiz açıklaması olarak da kabul edildiğinin CAS Mahkeme Kalemi'ne davacı tarafından beyanı gerekir[262]. Yani davacıya tek dilekçe ile kararı temyize götürme imkânı tanınmıştır. Ancak bu istisnai bir durumdur. Kural aşağıdaki gibidir.

Temyiz başvurusu bir dilekçe ile yazılı olarak yapılır ve temyiz edenin dilekçesinin içeriğinde davalı yanın adı ve adresi, temyiz edilen kararın bir örneği, temyiz edenin heyetten talebi, tek bir hakemin atanması talep edilmiyorsa temyiz eden tarafından CAS hakem listesinden hakem adayının gösterilmesi, varsa gerekçeleriyle yürütmenin durdurulması talebi, CAS'ta temyiz başvurusunda bulunulmasını öngören statü veya talimat hükümlerinin veya ilgili sözleşmenin bir örneği yer alır[263]. Temyiz eden buna ek olarak temyiz başvurusu sırasında ödenmesi gereken CAS Mahkeme ücretini de öder[264]. Bu unsurların eksikliği durumunda CAS Mahkeme Kalemi bir defaya mahsus kısa bir süre verebilir ve eksiklikleri tamamlayan dilekçe sunulmaması halinde Kalem herhangi bir işlem yapmaz[265].

Temyiz açıklaması ise, temyiz başvurusu yapan davacıya ikinci ama daha detaylı yazılı beyan hakkını veren aşamadır. Davacı bu aşamada, temyiz süresinin sona ermesinden itibaren on gün içinde, TTD'ye, olaylar ve hukuki gerekçeleri belirten bir özeti, tüm delillerini ve dayanmak istediği diğer delillerin özelliklerini belirten bir açıklama yapar[266]. CAS'ta temyiz başvurusu şu şekilde formüle edilebilir:
$21\ g\ddot{u}n^{267}\ (temyiz\ başvuru\ s\ddot{u}resi) + 10\ g\ddot{u}n\ (temyiz\ açıklama\ s\ddot{u}resi) +$
$10\ g\ddot{u}nl\ddot{u}k\ maksimum\ s\ddot{u}re\ uzatım = 41\ g\ddot{u}n\ (maksimum\ toplam\ s\ddot{u}re)$

Kanaatimizce yirmi bir günlük (ya da sportif kurum ve kuruluşların statü veya talimatlarında yazılı temyize başvuru süresi) temyiz başvuru süresi sonrası işleyecek on günlük temyiz açıklaması süresini kaçırma riskini ortadan kaldırmak, beyanları ve delilleri daha derli toplu sunabilmek ve tek yazılı beyanla tüm başvuru işleminin sona erdirilmesi bağlamında bir dilekçe ile temyiz başvurusu yapılması avantajlıdır. Ancak temyiz isteminde beyan edilecek gerekçeler ve delillerin sunulması zaman alacak ise,

[262] CAS Kodu m. 51 (1).
[263] CAS Kodu m. R48 (1).
[264] CAS Kodu m. R48 (2).
[265] CAS Kodu m. R48 son cümle.
[266] CAS Kodu m. 51 ilk cümle.
[267] CAS Kodu temyiz süresi için 21 gün öngörmüştür ancak başka bir sportif kurum ve kuruluşun statü veya talimatlarında süre farklı olabilir. Örneğin Olimpik Şart'ta herhangi bir temyiz süresi belirlenmemiştir. Bu sebeple, CAS Kodu'nda yer alan 21 günlük temyiz süresi esas alınacaktır. Daha fazla örnek ve detay için bkz: **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 490-491.

başvuruyu iki aşamalı yapmak daha faydalı olabilir. Kaldı ki bazı dava türlerinde çok sayıda bilgi, belge, resmi/özel kurum kayıtları, tercüme ve rapor işleri ile delillerin toparlanmasının vakit alması vb. nedenlerle temyiz süresi içinde bile davaya hazırlanmak kolay değildir ve oldukça vakit almaktadır. Böyle durumlarda süre uzatım da talep edilebilir.

Doktrinde, CAS Genel Direktörü'nün diğer tarafa danışmadan süre uzatmayı kabul ettiği için avukatlara uygulamada temyiz başvurusunu kısa yapmaları, temyiz açıklaması için de bir süre uzatım talebinde bulunmaları tavsiye edilmektedir[268].

Yine temyiz açıklaması aşamasında temyiz eden/davacı yazılı beyanında, şahit isimlerini, şahitlerin hangi konular hakkında ifade vereceğinin özetini; uzman dinletmek istiyorlarsa uzmanların isimlerini, hangi konuda uzman olduklarını ve diğer delillerini de sunmalıdır[269].

Hakemler CAS tahkiminde tarafların gerekçeleriyle bağlı değildir. Hatta yeni tarihli bir kararda CAS bunu yinelemiştir[270]. Doktrinde ise İsviçre tahkim hukuku uyarınca hakem heyetinin tarafların hukuki gerekçeleriyle bağlı olmaması sebebiyle, Kodun m. R56 (1)'de temyiz açıklamasının sunulması ile artık yeni argümanların kabul edilmeyeceği belirtilmişse de CAS uygulamasında temyiz eden tarafın duruşmada ufak dokunuşlar yapılmasına hatta yeni argümanlar getirmesine izin verildiği belirtilmektedir[271]. Ancak aynı görüş devamında, bu ufak dokunuşların davalıyı tuzağa düşürecek şekilde argüman sunmaya sebebiyet vermemesi gerektiği de vurgulanmaktadır[272].

Temyiz talebinin davacı tarafından ister tek dilekçe ile isterse de iki ayrı yazılı dilekçe ile sunulmasının tamamlanması ile birlikte CAS, tahkimi başlatmak için somut uyuşmazlığa ait üç ayrı noktayı inceler: (1) tahkim anlaşmasının var olup olmadığı, (2) anlaşma varsa anlaşmanın söz konusu uyuşmazlıkla ilgili olup olmadığı ve (3) iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediği[273]. Bu noktalarda herhangi bir eksiklik olmadığı tespit edilirse, CAS Mahkeme Kalemi temyiz başvurusunu davalıya iletir ve

[268] **MAVROMATI,** "Appeal Procedure", s. 15.
[269] CAS Kodu m. 51 (2).
[270] Hakemlerin taraflarca ileri sürülen gerekçelerle sınırlı olmaması konusunda yeni tarihli CAS emsal kararı için bkz: CAS 2021/A/7975 sayılı, 24 Ağustos 2022 tarihli, *Franco Feitt v. Professional Tennis Integrity Officers (PTIOs)*, CAS Bulletin, 2023/01, s. 75, https://www.tas cas.org/fileadmin /user_upload/Bulletin_TAS_2023-1_4.pdf, Erişim Tarihi: 09.12.2023.
[271] **RIGOZZI/HASLER,** "Arts. R47-R59", s. 1618.
[272] **A.g.e.,** s. 1618.
[273] CAS Kodu m. 51 (1) ilk cümle.

TTD Başkanı Kodda öngörülen usulde heyet oluşturulma işlemlerine yönelir ve geçici tedbir talebi varsa bu konuda derhal karar verir[274].

Kalem, temyiz başvurusu ve temyiz açıklamasının bir örneğini, kararı temyiz edilen kurum ya da kuruluşa gönderir[275] ve ayrıca tarafların aksine bir anlaşması yoksa, temyiz tahkim usulünün başlatıldığını, hakem oluşumunu ve duruşma tarihini kamuya duyurabilir[276]. Atanmışsa heyet, atanmamışsa TTD Başkanı, tarafların anlaşmasına binaen hızlandırılmış bir şekilde *("expedited manner")* yol alır ve bu usule ilişkin talimatları yayınlar[277]. CAS nezdinde derdest bir temyiz başvurusuna konu olan bir karar ile ilgili bir temyiz başvurusu söz konusu ise atanmışsa heyet, atanmamışsa TTD Başkanı tarafların beyanını aldıktan sonra iki usulü birleştirebilir[278].

Kararına karşı temyize başvurulan davalı, davacının temyiz gerekçelerini tebliğinden itibaren yirmi bir gün içinde TTD'ye sunmak üzere savunmalarını, yetkisizliğe ilişkin itirazlarını, dayanmayı düşündüğü diğer delillere dair herhangi bir ek veya açıklamayı, şahitlerin isimlerini, şahitlerin hangi konular hakkında ifade vereceğinin özetini; uzman dinletmek istiyorlarsa uzmanların isimlerini, hangi konuda uzman olduklarını ve diğer delillerini de sunmalıdır[279]; sunmazsa heyet tahkime devam edebilir ve bir karar verebilir[280].

Davacı tarafından temyiz başvurusu ve temyiz açıklamasının; davalı tarafından da cevap dilekçesinin sunulmasından sonra kural olarak artık talep veya argüman değiştirme veya genişletme, yeni delil sunma veya başka delilleri ekleme gibi haklar ortadan kalkar. Ancak taraflar bunun aksini kararlaştırabilir.

Dikkat edileceği gibi, CAS tahkimi geleneksel tahkime benzer özellikler içermektedir. CAS, usuli düzenlemelerinde kuralı ortaya koyduktan sonra tahkimin iradiliği gereğince tarafların aksini kararlaştırabileceğini muhakkak belirtmektedir. Bu da CAS tahkiminde tarafların iradesinin ne kadar önemsendiğini göstermektedir.

[274] CAS Kodu m. 51 (1) ikinci ve son cümle.
[275] CAS Kodu m. 51 (2).
[276] CAS Kodu m. 51 (3).
[277] CAS Kodu m. 51 (4).
[278] CAS Kodu m. 51 (5).
[279] CAS Kodu m. 55 (1).
[280] CAS Kodu m. 55 (2).

cc. Uygulanacak Hukuk

CAS, temyiz tahkim yargılama usulünde önce yürürlükteki düzenlemeler ve ikinci olarak da taraflarca seçilen hukuk kurallarına göre veya böyle bir seçim olmaması halinde, kararına itiraz edilen sportif kurum ve kuruluşun merkezinin bulunduğu ülkenin hukukuna göre veya Heyetin uygun gördüğü hukuk kurallarına göre karara bağlanır[281]. Benzer bir kural yukarıda ilk derece tahkim yargılamasında ifade edilmiştir. Heyetin bir hukuk kuralını uyuşmazlıkta uygulanacak hukuk olarak seçmesi durumunda Heyet bu kararın gerekçelerini açıklamak zorundadır[282].

İsviçre hukukunda taraflar hukuk seçimini serbestçe yapabildiği gibi, esasa uygulanacak hukuk olarak yalnızca herhangi bir ülkenin milli hukukunu değil, aynı zamanda milli, milletlerarası veya milletler ötesi maddi kuralları da seçmekte serbesttir ve bu durum PILA m. 187(1)'de bahsedilen "hukuk kuralları" *("rules of law")* söyleminden de anlaşılmaktadır[283]. PILA'daki bu düzenlemenin CAS ilk derece ve temyiz tahkim usullerinde hukuk seçimi için öngörülmüş hukuk kuralları ile birebir örtüştüğü görülmektedir. Aynı şey hukuk kurallarının seçimi konusuyla da örtüşmektedir. Hukuk kuralları seçimi her iki düzenlemede de taraflarca uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce ya da çıktıktan sonra yapılabilmektedir.

dd. Yazılı ve Sözlü Yargılama

Temyiz tahkim usulü de ilk derece tahkim usulü gibi yazılı ve sözlü yargılama olarak iki safhada yürür. Yazılı yargılama zorunlu ama sözlü yargılama ihtiyaridir. Yukarıda temyiz tahkim usulünde temyize başvuru ve cevap kısmında yazılı yargılama detaylı olarak incelenmiştir. Bu sebeple bu bölümde sözlü yargılama işlenecektir.

---

[281] CAS Kodu m.58 ilk cümle.

[282] CAS Kodu m.58 son cümle.

[283] **RIGOZZI/HASLER,** "Arts. R47-R59", s. 1679. Referans alınan kaynakta, milletler ötesi *("transnational law")* örneği olarak Uluslararası Ticari Sözleşmelere Uygulanacak UNIDROIT İlkeleri spor ile ilgili uyuşmazlıklarda yorumlamaya yardımcı olarak gösterilmiştir. UNIDROIT ilkeleri hakkında bkz: **Kemal DAYINLARLI,** https://www.dayinlarli.gen.tr/wp-content/uploads /2018/03/unidroitilkeleri .pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2023; ERKİNER, uluslararası federasyonların çoğunun İsviçre'de bulunması sebebiyle genelde İsviçre hukukunun seçildiği, İsviçre dışında bulunan önemli federasyonların da bulundukları ülkenin hukukunu seçtiği, buna IAAF *("International Association of Athletics Federations" – "Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği")* için Monako hukukunun uygulanmasının seçilmesinin örnek olarak gösterilebileceğini belirtmiştir. Konu ile ilgili anlatımın tamamı için bkz: **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 494.

Heyet, tarafların da görüşlerini aldıktan sonra, uyuşmazlık ile ilgili yeterince bilgiye haiz olduğunu düşünürse, duruşma yapılmamasına karar verebilir. Ancak duruşma yapılmamasına karar verilmesinin heyetçe etraflıca değerlendirilmemesi ileride bu kararın PILA m. 190 (2) (d) gereğince tarafların dinlenilme hakkına aykırılıktan iptali sonucunu doğurabilir. Konu iptal nedenleri bölümünde daha detaylı incelenecektir.

01.01.2017 tarihinde yürürlüğe giren CAS Kodu da dahil 01.01.2019 tarihli versiyonundaki değişikliklere kadar tarafların kabulü hariç duruşmaların gizli olacağı kabul edilmiş ancak herhangi bir istisna sayılmamıştır[284]. 01.01.2019 tarihli versiyon ile kural olan duruşmaların gizliliğinin istisnaları sayılmaya başlanmıştır. Buna göre, uyuşmazlık konusunun "disipline dair bir uyuşmazlık" *("matter of a disciplinary nature")* olması halinde taraf olan gerçek kişinin aleni yargılama talebi olması halinde yargılama aleni yapılabilecektir[285]. Bu istisnanın istisnaları da sayılmıştır. Buna göre, aleni yargılama talebi, ahlak, kamu düzeni, ulusal güvenlik, küçüklerin menfaatleri veya tarafların özel hayatının korunması gerektiğinde, aleniyetin adaletin menfaatlerine zarar vereceği durumlarda, yargılamanın münhasıran hukuki meselelerle ilgili olduğu zamanlarda veya ilk derecede yapılan bir duruşmanın zaten aleni olduğu hallerde kabul edilmeyebilir[286].

Kanaatimizce aleni yargılamaya dair bu yeni düzenleme AİHM'nin *"Mutu & Pechstein v. İsviçre kararı[287]"* sebebiyle getirilmiştir. Bu dava AİHM'de görülmüş ve Spor hukukunun önemli davalarından kabul edilmektedir. AİHM'deki bu davada sporcu Pechstein'in CAS duruşmalarının halka açık yapılmamasının AİHS'nin m. 6'da yer alan "Adil Yargılanma Hakkını" ihlal ettiğine karar verilmiştir. Bu karar AİHM tarafından verilmiş olmasına rağmen CAS kural koyucularını da etkilemiş ve nihayetinde disipline dair yapılacak CAS nezdindeki davada talep halinde duruşmaların aleni yapılacağı hükme bağlanmıştır.

---

[284] 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girerek 01.01.2019 tarihine kadar yürürlükte bulunan versiyonun İngilizce metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Code_2017_FINAL__en_.pdf, Erişim Tarihi: 08.01.2024.

[285] CAS Kodu m.57 (2) ilk cümle.

[286] CAS Kodu m.57 (2) son cümle.

[287] *Mutu & Pechstein v. İsviçre*, 02.10.2018, Başvuru no. 40575/10 ve 67474/10, Karar için: https://hudoc.echr.coe.int/tur#{%22fulltext%22:[%22Claudia%20Pechstein%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-186828%22]} , Erişim Tarihi: 20.01.2022.

Hakem Heyeti bazı delilleri değerlendirme dışı tutabilir[288]. Ancak bu noktada da heyet tarafından eşitlik ilkesine ve tarafların dinlenilme haklarına riayet edilmelidir. Aksi durumda karar yine İFM'de iptale konu olabilir. Hatta karar sırf bu yüzden iptal dahi edilebilmektedir.

Duruşmanın sona ermesiyle artık yargılama sona erer ve taraflar bundan sonra herhangi bir delil ya da belge ekleyemezler. Nihai karar verildikten sonra hakemlerin davadaki görevleri kural olarak sona erer.

5. CAS Anti-Doping Tahkim Yargılaması Kuralları

a. Genel Olarak

CAS ADD Tahkim Kuralları CAS Kodu'nda düzenlenmemiştir. CAS ADD Tahkim Kuralları CAS Kodu'ndaki atıfla yürürlüğe girmiş, müstakil bir düzenlemedir. CAS ADD Tahkim Kuralları *("CAS ADD Arbitration Rules")* adı altında toplam 26 maddeden oluşan kurallarda ADD tahkim yargılamasına dair usul kuralları yer almaktadır[289]. ADD'nin yetkisi aşağıda üçüncü bölümde inceleneceğinden burada sadece usul kuralları incelenecektir.

b. ADD Tahkim Kuralları

CAS Kodu'ndaki 01.01.2019 tarihli değişiklikle CAS, dopingle ilgili konuları ilk derece olarak inceleme alanına kavuşmuştur. Bu tarih itibariyle artık CAS bünyesinde yer alan İDTD ve TTD'nin yanına yeni ve sürekli üçüncü bir daire olarak ADD eklenmiştir.

ADD Tahkim Kuralları da İDTD ile TTD'ye dair ortak usul kurallarına benzer usul kurallarına sahiptir. ADD Tahkim Kuralları maddelerinin başında "A" harfini alır.

[288] CAS Kodu m.57 (3).
[289] CAS ADD Tahkim Kurallarının tamamının İngilizce versiyonu için bkz: https://www.tas-cas.org/en/add/arbitration-rules-cas-add.html, Erişim Tarihi: 09.01.2024.

ADD'nin usul kuralları CAS Kodu'nda yoktur. CAS Kodu'nda sadece ADD'ye atıf vardır[290]. Bu atıf ADD'nin temeli olup oluşum nedenidir.

CAS ADD tahkim usul kuralları gereğince de tahkim yeri Lozan-İsviçre'dir[291]. Çalışma dili bu dairede de İngilizce, Fransızca ve İspanyolca'dır[292]. Tarafların anlaşmasıyla başka bir dil seçimi mümkün olabilir[293]. Heyet oluştuktan sonra ADD Başkanı yargılama dilinden başka bir dilde sunulan belgelerin tercümesini isteyebilir[294]. Temsil ve destek konusu İDTD ve TTD hükümlerinden farklı değildir ve temsil yetkisinin yazılı olarak ispatlanması koşuluyla avukat veya başka bir kişi ile temsil mümkündür[295].

Tahkim talebinin CAS ADD'ye ulaşmasının ardından iki unsur dikkate alınarak davalıya tebligat yapılır[296]. İlk olarak CAS'ın yargılama yetkisinin olup olmadığına bakılır. Daha sonra da geçerli bir tahkim anlaşması olup olmadığına incelenir. Eğer CAS'ın yetkisi açıksa ve geçerli bir tahkim anlaşması mevcut ise CAS ADD Kalemi tahkim başvurusunu davalıya tebliğ eder.

ADD'nin yargı yetkisine davalı tarafından itirazda bulunulması durumunda hakem veya hakem heyeti bu itirazı öncelikli incelemeye alır ve bir ön karar ile veya esas hakkındaki kararı ile birlikte yetkili olup olmadığına hükmeder.[297].

Taraflar arasında hakem sayısı için herhangi bir mutabakat yoksa CAS ADD Başkanı tarafından tek hakem tayin edilir. ADD de yargılamalar İDTD ve TTD gibi tek hakem ya da üçlü hakem heyetiyle çözüme kavuşturulabilir[298]. ADD yargılamasına has doping konularında uzman ayrı bir hakem listesi oluşturulmuştur.[299] CAS Kodu m. S12'deki yeni düzenlemeye göre CAS'ın internet sitesinde de listesi yer alan ve sadece dopingle ilgili uyuşmazlıklar için özel oluşturulmuş uzman hakem ya da hakem

[290] Gerçekten de CAD Kodu m. S12'ye göre, CAS'ın sorumlu olduğu heyetlerin içerisine, dopingle ilgili uyuşmazlıkları *("anti-doping related matters"*) ilk derece *("first instance")* ve tek yetkili merci *("sole authority")* olarak çözmek görevi getirilmiştir.
[291] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A3.
[292] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A4 (1) ilk cümle.
[293] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A4 (2) ilk cümle.
[294] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A4 (3) ilk cümle.
[295] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A5 son cümle.
[296] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A13.
[297] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A14.
[298] CAS ADD Tahkim Kuralları A14 – A-15- A16 -A17.
[299] 09.01.2024 tarihi itibari ile ADD Listesinde toplam 20 uzman hakem yer almaktadır CAS ADD hakem listesi için bkz: https://www.tas-cas.org/en/add/list-of-arbitrators-cas-add.html, Erişim Tarihi: 09.01.2024.

heyetiyle dopingle ilgili uyuşmazlıkları inceleyerek çözüme kavuşturulabilecektir. Dopingle ilgili uyuşmazlıklara sadece bu listede yer alan hakemler bakabilir.

ADD'de heyet, uyuşmazlığı uygulanabilir bir Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu (ADR) veya tarafların mutabık kaldığı bir hukuk veya böyle bir mutabakat yoksa İsviçre Hukuku'na göre çözüme kavuşturacaktır[300].

6. Ad Hoc Tahkim Kuralları

CAS'ta üç sürekli, bir de geçici daire vardır. CAS'ta sürekli olarak kurumsal; olimpiyatlar ve çeşitli şampiyonalar zamanında da ad hoc tipi dönemsel (geçici) tahkim yargılaması icra edilir. Diğer bir deyişle, CAS'ta ilk derece, temyiz ve dopinge dair tahkim usulü kurallarıyla yapılan yargılamalar sürekli; ad hoc yargılaması ise bir dönemi kapsadığından dolayı geçici kabul edilmelidir. CAS AHD geçici olarak kurulur ancak hızlı ve etkin bir yargılama görevini yerine getirir.

Nitekim 2002 yılı Salt Lake kış Olimpiyat Oyunlarında, CAS AHD bir kararını ek dilekçeden itibaren 24 saatten kısa bir sürede vermiştir[301]. Emsal karara göre, IOC Yönetim Kurulu, 01.02.2002 tarihinde sporcu Sandis Prusis'in olimpiyat oyunlarına kaydını kabul etmemiş, kararı derhal uygulamış ve 03.02.2002 tarihinde Olimpik Kimliğini ve Akreditasyon Kartını geri almış, Olimpik Köy'den de ayrılmasını talep etmiştir. Sporcu aynı gün Salt Lake Kış Olimpiyat Oyunları AHD'ye başvurmuş, 04.02.2002 tarihinde ek bir dilekçe sunmuş, duruşması aynı gün yapılarak sporcunun lehine 05.02.2002 tarihinde karar verilmiştir.

CAS AHD, hızlı olmasının yanında basit, esnek ve ücretsiz bir uyuşmazlık çözüm yolu öngörmektedir. Diğer CAS tahkim yargılamalarından bu yönüyle ayrılır.

---

[300] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A20.

[301] CAS AHD, 2002/001 sayılı, 05.02.2002 tarihli kararının Türkçe çevirisinden faydalanılmıştır. Karar çevirisinin tam metni için bkz: **Merve ATEŞ,** "CAS Tahkim Dosya No: Ad Hoc Daire (O.G Salt Lake City) 2002/001, Prusis ve Letonya Olimpiyat Komitesi (LOC)/ Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), 5 Şubat 2002 tarihli kararının Çevirisi", Spor Yargı Kararları, Kısmet ERKİNER (Ed.), Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM) Yayın No:4, s. 255-261.

İlk olarak 1996 Atlanta Olimpiyatları'nda kurulmuştur[302]. Bu tarihten itibaren her yaz ve kış olimpiyatlarında ad hoc oluşturulmuştur[303]. Ayrıca UEFA 2000 yılındaki Avrupa Futbol Şampiyonası için CAS'tan AHD oluşturulması konusunda yardım talebinde bulunmuştur[304]. 2006 yılından beridir de FIFA Dünya Kupası'nda AHD heyetleri kurulmaktadır[305].

Ad Hoc tahkim yargılaması ve AHD'nin oluşturulma amacı olimpiyat açılış töreninden önceki on günlük süreden başlayarak olimpiyat oyunları sırasında, Olimpik Şart m. 61'de belirtilmiş, ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların tahkim yoluyla nihayete erdirmektir[306]. Ad Hoc yargılama sadece bu özel periyot için geçici olarak düzenlenmiştir. Bu geçici periyotta IOC'nin aslında nihai olan kararlarının uygulanması ve yorumlanması sonucu ve olimpiyat oyunları ile bağlantılı olarak ortaya çıkan herhangi bir uyuşmazlık CAS tarafından çözüme kavuşturulur[307].

ICAS tarafından AHD'ye özel hakem listesi oluşturulur[308]. Olimpiyatlarda AHD'ye özel Mahkeme Kalemi *("Court Office")* kurulur[309]. İlk derece, tahkim, anti-doping tahkim usullerinde olduğu gibi tahkim dili İngilizce, Fransızca ve İspanyolcadır[310]. Tahkim merkezi İsviçre-Lozan'dır ve tahkim PILA 12. Bölüme tabidir[311].

B. Arabuluculuk

CAS yargılaması sadece tahkime özgülenmiş değildir. CAS Kodu m. S12 gereğince tahkim gibi mahkemelere alternatif uyuşmazlık çözüm yolarından birisi olan arabuluculuk da *("mediation")* mümkündür. Hatta maddenin düzenlenme şekli ve lafzı da dikkate alındığında *"ve/veya"* tabiri kullanıldığı görülmektedir. Böylece tahkim yargılaması devam ederken taraflar kendi inisiyatifleriyle yine CAS

[302] **GUBI,** s. 997; **BIRREN,** s. 10; **BITTING,** s. 663.
[303] The decentralized CAS offices and the ad hoc divisions, History of the CAS, bkz: https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html, Erişim Tarihi: 10.01.2024.
[304] **KANE,** s. 620.
[305] **NAFZIGER,** "International Sports Law", s. 344.
[306] AHD Tahkim Kuralları m. 1.
[307] Olimpik Şart m. 61 (1) – (2); Olimpik Şart'ın 15 Ekim 2023 tarihinden itibaren yürürlükte olan son versiyonu için bkz: https://stillmed.olympics.com/media /Document%20Library/OlympicOrg/General /EN-Olympic-Charter.pdf, Erişim Tarihi: 09.01.2024.
[308] AHD Tahkim Kuralları m. 3.
[309] AHD Tahkim Kuralları m. 5.
[310] AHD Tahkim Kuralları m. 6.
[311] AHD Tahkim Kuralları m. 7.

bünyesinde arabuluculuğa başvurabilecekleri gibi *(uygulamada geçen tabiriyle "Arb-Med")*, uyuşmazlığa arabuluculuk ile başlayıp arabuluculukta anlaşamazlarsa tekrar tahkim yargılamasına dönebileceklerdir *(uygulamada geçen tabiriyle "Med-Arb")*.

CAS'ta arabuluculuk CAS Kodu'nda düzenlenmemiştir. CAS Arabuluculuk Kuralları *("CAS Mediation Rules")* isminde arabuluculuğa özel kurallar öngörülmüştür. 14 maddeden oluşur ve CAS'ın resmi internet sitesinde Fransızca, İngilizce ve İspanyolca dillerinde yer alır[312]. Yine bu metinlerin yanında arabulucuların güncel listesi, arabuluculuk maliyetleri ve örnek arabuluculuk klozları vardır. Tahkim prosedürleri gibi arabuluculuk prosedürlerinde de futbol, CAS arabuluculuğundaki uyuşmazlıklarda en çok rastlanan spor dalıdır, ancak bisiklet, boks, motosiklet, yüzme, triatlon, jimnastik, judo ve basketbol dallarında da arabuluculuğa başvurulmuştur[313].

Arabuluculuk anlaşmaya dayalı bir çözüm yolu olduğundan, tarafların ihtilafı çözmeye hazır, muktedir ve istekli oldukları durumda dostane bir şekilde nihayete erdirmeleri halinde başarılı olur[314]. Arabuluculuk sonucu taraflarca imza altına alınan arabuluculuk anlaşması her ne şartta olursa olsun hakem kararı sayılamayacağından İFM'de iptale konu edilemeyecektir. Çalışmanın kapsamına girmediğinden arabuluculuk usul kuralları çalışmada incelenmeyecektir.

---

[312] CAS Arabuluculuk Kurallarının güncel Türkçe çevirisi için bkz: **Aytekin GÜRBÜZ,** "CAS (Spor Tahkim Mahkemesi) Arabuluculuk Kuralları (Mediation Rules) Çevirisi", Hakan UZELTÜRK (Ed.), Spor Hukuku Yazıları, Spor Hukuku Enstitüsü Derneği Yayını, 1. Bası, Legal Yayınları, İstanbul 2022, s. 93-103; CAS Arabuluculuk Kuralları İngilizce versiyonu için bkz: https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html, Erişim Tarihi: 10.01.2024.

[313] **Despina MAVROMATI,** "Mediation of sports-related disputes: facts, statistics and prospects for CAS mediation procedures", CAS Bulletin, 2015/2, s. 24.

[314] **Ian S. BLACKSHAW,** "Settling Sports Disputes by CAS Mediation", CAS Bulletin, 1/2014, s. 25; Arabuluculuk ülkemizde de son yıllarda oldukça rağbet gören bir uyuşmazlık çözüm yoludur. Arabuluculuk da tahkim gibi iradidir ancak arabuluculuk kanunlarda "dava şartı" gereğince zorunlu olarak öngörülmüş olabilir. Türkiye'de Spor hukuku konusunda arabuluculuk konusunda daha detaylı bilgi için bkz: **Tarkan ERDAL,** "Spor Hukukunda Uzman Arabuluculuk", Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı, Optimist Yayın, Nezih DAĞDEVİREN (Ed.) /Şebnem AKİPEK ÖCAL (Ed.), 2020; Türkiye'deki genel arabuluculuk konusunda daha detaylı bilgi için ise bkz: **Yasemin GÜLLÜOĞLU ALTUN,** "Arabuluculuk Sürecine Genel Bakış", Arabuluculuk Zirvesi II, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 15-18.

C. Uzlaşma

CAS Kodu'nda uzlaşma hem ilk derece tahkim usulünde hem de temyiz tahkim usulünde mümkündür. Buradaki uzlaşma ne arabuluculuk ne de uzlaştırmadır[315]. Arabulucu, hakemler gibi bağlayıcı bir karar vermemektedir[316]. Uzlaştırma da böyledir. CAS'ta düzenlenen ve uzlaşma olarak kabul edebileceğimiz *"conciliation"* ise bir sulh anlaşmasıdır ve bir CAS kararı ile hüküm altına alınır. Yoksa tarafların iradi olarak bir arabulucu ya da uzlaştırıcı refakatinde icra edilen bir uyuşmazlık çözüm yolu değildir.

İlk derece tahkim usulünde, İDTD Başkanı'na dosyanın heyete ulaşmasından önce, Heyete de yargılamanın her safhasında uzlaşma için girişimde bulunma yetkisi verilmiştir[317]. Ancak kanaatimizce bu girişim tarafları herhangi bir anlaşmaya zorlama şeklinde olamayacağı gibi taraflar böyle girişim sonucu anlaşmak zorunda da değildir. Buradaki uzlaşma da iradidir. Taraflar anlaşırsa, bu anlaşma şartları bir hakem kararına dönüştürülebilir[318].

Temyiz tahkim usulünde de uzlaşma vardır. Bu sefer uzlaşma için girişimde bulunma yetkisi her aşamada Heyete verilmiştir[319]. Heyet de tarafları anlaşmaya zorlayamaz ve taraflar yine anlaşmak zorunda değildir. Doktrinde heyet oluşturulmadan TTD Başkanı'nın da taraflara uzlaşma önerebileceği, bunun da Başkanın yargılamanın sorunsuz şekilde koordinasyonunu sağlamak görevi içinde kabul edilebileceği vurgulanmıştır[320]. Burada da taraflar arasındaki herhangi bir anlaşma hakem kararında hükme alınabilir[321].

CAS tahkiminde uzlaşma sonucu sulh anlaşmasının hükme bağlanması halinde, bu kararın bir hakem kararı ile aynı statüde olup olmadığı tartışmalıdır. İsviçre'deki hâkim görüşe göre, uzlaşma sonucu ortaya çıkan sulhe ilişkin karar *("consent award")* davanın esasına dair herhangi bir hakem kararıyla aynı statüde olup

---

[315] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 291.
[316] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 10; **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 492; **AĞIRMAN,** s. 98.
[317] CAS Kodu m. R42.
[318] CAS Kodu m. R42 son cümle.
[319] CAS Kodu m. R56 (3).
[320] **MAVROMATI,** "Appeal Procedure", s. 16.
[321] CAS Kodu m. R56 (3) son cümle.

hukuken hakem kararlarıyla aynı mahiyette icra edilebilir etkiye sahiptir[322]. Böyle kabul edildiğinde de bu kararın bir hakem kararı gibi İFM'de iptal davasına konu edilebilip edilemeyeceği tartışması ortaya çıkmaktadır. Ancak önemle belirtmek gerekir ki tarafların CAS tahkiminde uzlaşma ile anlaşmasının hüküm altına alınarak ortaya çıkan CAS kararının İFM önüne iptal istemiyle götürülebilmesi fiilen mümkün olmakla birlikte, kanaatimizce iptali istenen CAS kararı sulh temeline dayanılarak kurulduğu için dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceği gerekçesiyle iptal davasından sonuç alınamayacaktır.

[322] **Daniel GIRSBERGER/Nathalie VOSER,** "Chapter 7 The Award", in International Arbitration Comparative and Swiss Perspectives, Schulthess Juristische Medien AG, Fourth Extended Edition, 2021, s. 429.

İKİNCİ BÖLÜM
HAKEM KARARI KAVRAMI, CAS HAKEM KARARLARI VE BU KARARLARA KARŞI İPTAL DAVASININ İNCELENMESİ

I. Hakem Kararı Kavramı

A. Genel Olarak

Hakem ya da hakem heyetleri tahkim yargılaması boyunca birçok karar verebilirler. Ancak hakemlerin her verdiği karar uyuşmazlığı sona erdirmez. Bazen karar yargılama devam ederken de verilebilir. Kural olarak, uyuşmazlığı çözüme kavuşturan ve sonuç olarak bir anlaşmazlığı tamamı ile nihayete erdiren kararlar hakem kararları olarak adlandırılır[323]. Böyle bir hakem kararının verilmesiyle birlikte uyuşmazlık da hakemlerin yargılama faaliyeti ve yetkisi de sona ermektedir. Hakemlerin yetkilerinin sona ermesi doktrinde *"functus officio"* olarak adlandırılmaktadır[324]. Hakem kararı verilip hakemlerin yetkisi sona erdikten sonra artık hakemler uyuşmazlıktan elini çekerler ve uyuşmazlık hakkında herhangi bir işlem yapmazlar.

Türk hukukunda ve İsviçre hukukunda hakem kararı için özel bir tanım yapılmamıştır[325]. CAS Kodu'nda da hakem kararının tanımı bulunmamaktadır. Ancak Türk ve İsviçre hukukları bir hakem kararının içeriğinde bulunması gereken unsurlara dair düzenlemelere sahiptir[326]. CAS Kodu'nda ise bir hakem kararının içinde

---

[323] **Ergun ÖZSUNAY,** "Uluslararası Ticari Tahkimde Hakem Kararı", İstanbul Ticaret Odası, Uluslararası Ticari Tahkimde Kurumsal Tahkimin Güncel Sorunları, Yayın No: 2004-16, C: 78, S:1, s. 7; **Turgut KALPSÜZ,** "Türk Hakem Kararı Kavramı", Bildiriler-Tartışmalar, BATİDER, II. Tahkim Haftası, Ankara, 25-26 Kasım 1983, s. 36; **Serpil IŞIK,** "MTK ve HMK Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 15.

[324] *"Functus officio"* hakkında daha detaylı bilgi için bkz: **Michael CROWELL,** "Functus Officio", UNC School of Government, University of North Carolina at Chapel Hill, July 2014, s. 1-8, https://www.sog.unc.edu/sites/default/files/additional_files/Functus%20officio%20website%20July%2014.pdf, Erişim Tarihi: 12.12.2023.

[325] **IŞIK,** s. 7.

[326] Türk hukukunda HMK m. 436'da, MTK'da ise m. 14'te bir hakem kararında bulunması gereken unsurlar belirtilmiştir; İsviçre hukukunda da PILA hakem kararının içeriği hakkında özel bir hüküm içermezken, SCPC ise m. 383'te Almanca orijinalinde, *"Inhalt des Schiedsspruches"*, İngilizce çevirisinde *"Content of the Award"*, "Hakem Kararı İçeriği" başlığı altında bir hakem kararında bulunması gereken unsurlar sayılmıştır. SCPC'nin Almanca metni için: https://sjwz.ch/_files/ZPO_110101.pdf, Erişim Tarihi: 10.12.2023, ilgili kısmın İngilizce çevirisi için de https://www.swissarbitration.org/wp-content/uploads/2021/05/CCP_Translation.pdf, Erişim Tarihi: 10.12.2023.

bulunması zaruri unsur, başlık ve bölümlerin tam bir listesi mevcut değildir. Bir CAS kararında bulunması gereken unsur, başlık ve bölümler kararların fiziki olarak incelenmesiyle ortaya çıkmaktadır. Çalışmada böyle bir listenin oluşturulması için özel bir inceleme yapılmış olup liste aşağıda CAS hakem kararları başlığı altında sunulacaktır.

B. Hakem Kararlarının Hukuki Niteliği

Devlet mahkemelerinin icra ettiği yargılama faaliyetine alternatif olarak uyuşmazlığı çözüme kavuşturan tahkim, bir tahkim anlaşmasına dayanır ve uyuşmazlığı devlet mahkemelerindeki hakimler yerine tarafların seçtiği hakem ya da hakem heyeti karara bağlar. Hemen üstte belirttiğimiz gibi de hakem ya da hakem heyetinin nihai olarak vermiş olduğu kararlar hakem kararları olarak kabul edilir. Ancak bu kararlar hukuken çeşitli nitelendirmelere tabi tutulabilir. Hakem kararlarının hukuki niteliği konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür ve hakem kararlarının hukuki niteliği tartışmalıdır. Bu tartışma aslında tahkimin hukuki niteliğinin tartışmalı olmasından kaynaklanmaktadır. Tahkimin hukuki niteliği hakkındaki tartışma ise onun bir *"borçlar hukuku sözleşmesi mi (maddi hukuka ilişkin)"* yoksa *"usul hukuku sözleşmesi mi"* olup olmadığından doğmaktadır[327].

Maddi hukuka ilişkin bir sözleşme olduğuna dair görüşe göre, tahkim yargılaması sonucunda verilen karar sözleşmede yer alan şartların uygulanmasıdır[328]. Bu görüş tarafların anlaşmasındaki kuralların uygulanmasını önemsemektedir. Tahkim yargılaması tarafların uyuşmazlık hakkındaki anlaşması ile başlar. Bu anlaşma kendi içinde kurallar barındırır. Tahkim mahkemesi de bu kuralları uygulayan bir aracıdır. Bu noktada doktrinde hakem veya hakem heyetini tarafların vekili olarak kabul eden görüşler de vardır[329].

Usul hukukuna ilişkin bir sözleşme olduğuna dair görüşe göre ise, tarafların asıl amacı tahkim yargılamasıyla ihtilafın tamamen kapanması ve devlet yargısında bir

---

[327] **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES,** s. 614; **Hakan KARAN,** "Milletlerarası Ticari Tahkimin Hukuki Mahiyeti ve Bu Alandaki Kanunlaştırmalara Etkisi", Prof. Dr. Mahmut Tevfik BİRSEL'e Armağan, İzmir 2001, s. 202.

[328] **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES,** s. 614.

[329] **ŞANLI,** "Milletlerarası Ticari Tahkim", s. 44; **M. Serhat SARISÖZEN**, "Medeni Usul Hukukunda Hakem Yargılaması", Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 2005, s. 7; **KARAN,** s. 204.

daha gündeme getirilmemesidir[330]. Doktrinde bu görüşe *"yargısal (kazai) görüş"* de denmektedir[331]. Buna göre, *"hakem kararları pek çok açıdan mahkeme kararları ile benzer bir şekilde "yargısal (kazai) karar" niteliğe sahiptir[332]".*

Tahkimin iradiliği sebebiyle taraflar arasındaki tahkim anlaşmasında birçok kural öngörülebilir. Doğal olarak sözleşmedeki bu kuralların öncelikli olarak uygulanması önemsenir. Ancak bu kuralların uygulanmasında hakem ya da hakem heyetinin tarafların aracısı ve/veya vekili olduğu görüşüne katılmıyoruz. Hakemler de mahkemeler gibi yargılama faaliyeti yapmaktadır. Bu bir tahkim yargılamasıdır. Doğal olarak, hakemler sadece tarafların belirlediği kuralları değil, tarafların seçtiği hukukun normlarını da uygularlar. Hakemler, bu normların uygulanmasıyla, bir taraf lehine ya da aleyhine sonuç doğuran bir hükme varırlar. Yani karar sadece tarafların kurallarına bağlı kalınarak verilmez. Hukuk normları da dikkate alınacaktır. Tarafların uygulanacak hukuku seçmeleri hakemlerce verilecek hükmü de ortak seçtikleri anlamına gelmez. Bu hüküm çoğunlukla her iki tarafın da iradesine, arzusuna ve beklentilerine aynı anda uygun düşmeyebilir. Bir tarafın tamamı ile lehine olan bir karar diğer tarafın tamamı ile aleyhine olabilir. Bu nedenle kararın aleyhine olan tarafın iradesine uygun bir vekillik de söz konusu olmayacaktır. Tahkim iradidir ancak verilecek karar iradi değildir. Bunun doğal bir tezahürü olarak da vekillik söz konusu olamaz.

Sonuç olarak belirtmek isteriz ki, hakem kararları da mahkeme kararları gibi bir yargısal (kazai) karar özelliğine sahiptir. Hakemler tarafların aralarındaki uyuşmazlığı tarafları temsil etmeden hakkaniyete uygun olarak çözüme kavuşturur. Hakemler tarafları temsil etmez ama taraflar hakkında yargısal karar verir. Bu sebeple biz de hakem kararlarının hukuki niteliği konusunda kararların *"yargısal (kazai) karar"* niteliğine haiz olduğunu düşündüğümüzden ikinci görüş olarak yer verdiğimiz görüşe katılmaktayız.

---

330 **H. Yavuz ALANGOYA/M. Kâmil YILDIRIM/Nevhis DEREN-YILDIRIM,** "Medeni Usul Hukuku Esasları", 4. Basım, İstanbul 2004; **TANRIVER,** s. 349.

331 **IŞIK,** s. 46.

332 **A.g.e.,** s. 46; **Tahir SEBÜK,** "Hakem ve Hakem Bilirkişi ve Kanuni Hakem Kararlarının Mukayesesi ve Tahkim Şartı", Tahkim IV. Ticaret Banka Hukuku Haftası, Bildiriler-Tartışmalar, 29 Kasım-4 Aralık 1965, s. 66; **M. Reşit BELGESAY,** "Hakem Kararlarının Hukuki Mahiyeti", Tahkim IV. Ticaret Banka Hukuku Haftası, Bildiriler-Tartışmalar, 29 Kasım-4 Aralık 1965, s. 43-60; **Seyhan SELÇUK,** "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası", TBB Dergisi, 2019/140, s. 115-140.

C. Hakem Kararlarının Çeşitleri

Hakem kararları birçok yönden çeşitli ayrımlara tabi tutulabilir. Nitekim doktrinde çok çeşitli ayrımlara tabi tutulduğu da görülmektedir[333]. Aşağıda, çalışmanın yöneldiği hakem kararı çeşitleri detaylı şekilde incelenecek olup CAS hakem kararları incelemesi öncesi çalışmaya ışık tutacaktır.

Genel olarak tahkim yargılamasında, özel olarak da CAS tahkiminde yargılamanın gayelerinden bir tanesi, taraflar arasındaki uyuşmazlığı gecikme olmadan adil bir şekilde sonlandırmaktır. Belki de böylece ileride daha da büyüyebilecek sorunlar engellenebilecektir. Nihayete eren uyuşmazlık ileride taraflar arasında uzun süreli bir sulh oluşturabileceği gibi taraflar bu sayede tekrar sözleşme ilişkisine girebilirler. Yani tahkim aslında taraflar arasında barışa da hizmet eden bir uyuşmazlık çözüm yoludur. Bu sebeple taraflar tahkime başvurur ve dolayısıyla hakem veya hakem heyetleri vasıtasıyla uyuşmazlığı nihayete erdirmek isterler. Tahkim yargılaması sürecinde de birbirinden farklı nitelikte ve çeşitte hakem kararları verilebilir.

Hakem kararları açısından çalışmanın konusu bağlamında esas alınacak en önemli kriter bir CAS hakem kararının kapsamı uyarınca o "kararın uyuşmazlığı sona erdirip erdirmediğidir". Bu yüzden nihai karar, kısmi karar, ara karar ve geçici karar çeşitleri üzerinden inceleme yapılacaktır. Bu ayrım doktrinde de en çok incelemeye tabi tutulan hakem kararı çeşitleridir[334].

1. Nihai ve Kısmi Kararlar

Hakemlerin nihai kararları yazılı olur ve kural olarak tüm hakemler tarafından imzalanır. Nihai karar, hakem heyetinin talepleri kabul edip etmediğine karar verdiği, talepleri kısmen veya tamamen onayladığı veya talepleri tamamen veya kısmen

---

[333] *Ülkesel aidiyetine göre hakem kararları (mili hakem-yabancı hakem kararları), içeriklerin göre hakem kararları (ifa kararları, tespit kararları, inşai kararlar), yargılamanın çekişme usulüne göre hakem kararları (çekişmeli yargı kararları, çekişmesiz yargı kararları), kapsamlarına göre hakem kararları (nihai kararlar, geçici kararlar, kısmi kararlar), sulh kararları mahiyetinde hakem kararları (mahkeme dışı sulh, sulhün hakem kararı olarak tespit edilmesi, üçüncü kişilerin dahil edilmesi), düzeltici yorumlayıcı ve tamamlayıcı hakem kararları* çeşitleri için bkz: **TUNA/EKİN,** s. 467-482.

[334] **Daniel GIRSBERGER/Nathalie VOSER,** "International Arbitration: Comparative and Swiss Perspectives", 4th Edition, Wolters Kluwer (Firm), 2021 s. 426-428; **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 220-223; **ÖZSUNAY,** s. 8-11; **Ersin ERDOĞAN,** "Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi", Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2020, s. 95-100.

reddettiği kararları ifade eder[335]. Nihai hakem kararı genel itibariyle uyuşmazlığı tamamıyla sone erdiren kararlardır[336]. Uyuşmazlığı sona erdiren kararlar verildikten sonra yargılama faaliyeti de sona erer.

Tahkim kararları nihai ve bağlayıcı kabul edilir[337]. Kısmi bir karar olsa dahi karar uyuşmazlığı sona erdiriyorsa karar nihai kabul edilir[338]. Ancak kısmi kararlar hangi kısmı nihayete erdiriyorsa o nihayete erdirdiği ihtilaflı kısım kadarıyla kesinlik kazanır[339].

Hem esasa hem de usule ilişkin nihai kararlar verilebilir[340]. Esasa ilişkin hüküm içeren bir karar artık o hakem heyetince değiştirilemez, iptal edilemez. Hüküm bir kez hakem heyetince verilince artık o kararı yalnızca mahkeme iptal edebilir.

Ancak usule ilişkin verilmiş bazı kararlar uyuşmazlığı sona erdirmeyebilir. Bu tipte usule ilişkin verilmiş kararlar, iddiaları veya savunmaları nihai bir şekilde ortadan kaldırmaz ve yargılamanın sonlanması üzerinde hiçbir etkisi olmayan usule ilişkin konularla ilgilenir[341]. Örneğin taraflarca ödenmesi gereken masraf avansına, bilirkişi atanmasına veya delillerin ibrazına dair kararlar usule ilişkin kararlardandır[342]. Bu kararlar yargılama esnasında değiştirilebilir ve iptal edilebilir.

Usule ilişkin bazı kararlar ise yargılamayı nihayete erdirdiği için nihai karar olarak kabul edilir. Örneğin hakemlerin yetkili olmadıklarına dair verdikleri kararlar usule ilişkindir ve yargılamayı sona erdirdiği için nihai karar kabul edilirler[343].

Türk hukukunda gerek HMK'ye gerekse de MTK'ye göre nihai hakem kararları yargılamayı sona erdiren kararlardandır[344]. İsviçre hukukuna göre de nihai

---

[335] **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 425.
[336] **Sebastien BESSON/Nina LAUBER-THOMMESEN,** "Awards Article 33", in Swiss Rules of International Arbitration, Tobias ZUBERBÜHLER (Ed.) /Christoph MÜLLER (Ed.)/Philipp HABEGGER (Ed.), 3rd Edition, Schulthess Juristische Medien AG, s. 447; **IŞIK,** s. 18.
[337] **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 426; **İbrahim ÖZBAY,** "Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Teşkil Etmesi", Prof. Dr. Ergun ÖNEN'e Armağan, İstanbul 2003, s. 282; **Nuray EKŞİ,** "Tahkim Öncesi Uyuşmazlık Çözüm Usulleri ve Bu Usuller Tüketilmeden Tahkime Başvurulmasının Sonuçları", Beta Yayınları, İstanbul 2015; **Halil Rahman BAŞARAN,** "Uluslararası Tahkim", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2014, s. 37.
[338] **ERDOĞAN,** s. 100; **IŞIK,** s. 19; **Gary B. BORN,** "International Arbitration: Law and Practice", (Kluwer Law International BV), The Netherlands, Wolters Kluwer, Law & Business, 2012, s. 286.
[339] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 221; **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 426; **IŞIK,** s. 22.
[340] **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 426; **IŞIK,** s. 19.
[341] **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 425.
[342] **BESSON/LAUBER-THOMMESEN,** s. 448.
[343] **IŞIK,** s. 137'den naklen: **LÜHMANN,** "a.g.e.", s. 39; **SCHMIDT,** "Schiedsspruch", s. 40.
[344] HMK m. 435 (1) ve MTK m. 13 (B).

hakem kararlar yargılamayı sona erdirir ve hakem kararları tebliğ ile birlikte nihai hale gelirler[345].

2. Ara Kararlar

Ara kararlar, yargılamayı sona erdirmeden verilen bir karar türüdür veya esasa ilişkin ya da usule ilişkin bir meseleyi belirler[346]. Örneğin, bir tarafın sözleşmeyi ihlal ettiğini teyit eden ancak tazminat miktarını belirlemeyen karar esasa ilişkin bir ara karar iken; taraflardan birinin itirazına rağmen hakemin yargı yetkisini teyit eden bir karar ise usule ilişkin bir ara karardır[347].

3. Geçici Hakem Kararları

Bir veya birden fazla ön sorunu karara bağlayacak şekilde esasa ve usule ilişkin kararlar geçici hakem kararlarıdır[348]. Bu tip kararlar ihtilafın esasına ilişkin değildir ve dolayısıyla nihai karar olmadıkları için de kesin hüküm vasfında da değillerdir[349]. Örneğin, ihtiyati tedbir ve delil tespiti gibi kararlar geçici hakem kararlarıdır ve nihai karar değillerdir. Hakem kararı çeşitleri aşağıda iptal davası açılabilecek kararlar başlığı altında daha detaylı olarak inceleneceğinde bu bölümde kararlar hakkında kısa ve genel bilgiler verilmiştir.

II. CAS Hakem Kararları

A. Genel Olarak

Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) kavramının iki farklı şeyi anlatmak için kullanıldığı, ilk olarak bu kavram ile CAS'ın kurumsal yönünün, ikinci olarak da CAS'ın bünyesinde yargılama yapan dairelerin kastedildiği yukarıda birinci bölümde Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) başlığı altında dile getirilmiştir.

---

[345] PILA m. 190(1).
[346] **Seyhan SELÇUK,** "Hukuk Muhakemelerine Göre Hakem Kararlarının İptali", Yetkin Yayınları, Ankara 2018, s. 36; **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 427: GIRSBERGER ve VOSER'e göre, ara karar tabiri yerine ön karar tabiri de kullanılmaktadır ve kendileri ön karar *("preliminary award")* tabirini tercih etmişlerdir.
[347] **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 427.
[348] **RIGOZZI,** s. 221.
[349] **ERDOĞAN,** s. 100.

CAS kararı denildiğinde ise CAS'ın idari organlarından veya yargı dairelerinden verilen kararlar akla gelir. Diğer bir ifade ile, CAS'ın idari organlarından ve yargı dairelerinden verilen kararlar geniş manada CAS kararlarını oluşturur. Örneğin ICAS'in CAS Kodu'ndaki bazı maddelerini değiştiren bir kararı ya da CAS Genel Direktörü'nün hakem kararı verildikten sonra şekli düzeltmeye dair kararı geniş manada CAS kararı kavramının içine girer. Ancak bu tip kararlar yargısal değil, idari kararlardır. Diğer taraftan örneğin, TTD bünyesinde temyiz tahkim usulüne ya da İDTD bünyesinde ilk derece tahkim usulüne uygun üç hakemli bir heyet tarafından verilmiş nihai bir karar da CAS kararı olarak adlandırılır. Ancak bu karar idari bir karar değil, yargısal bir karardır ve hakem kararı olarak kabul edilir. CAS hakem kararları, dar manada CAS kararı kavramı içine dahil edilebilir. Çalışmamızın ana eksende yöneldiği karar tipi CAS daireleri bünyesinde hakem veya hakem heyeti tarafından verilmiş CAS kararlarıdır[350]. Ancak aşağıda CAS'ta görev yapan çeşitli organların verdiği idari kararlar da doğuracağı sonuçlar bakımından incelenecek ve iptal davasına konu edilip edilemeyeceğine dair tartışılacaktır. Bu bilgiler ışığında CAS kararlarını *"CAS hakem kararları"* ve *"CAS hakem kararları dışındaki CAS kararları"* olarak ikiye ayırabiliriz.

Birinci bölümde bu kararlara giden yolda usule ilişkin kurallar incelenmişti. Üçüncü bölümde inceleyeceğimiz iptal nedenlerine geçilmeden önce ikinci bölümde ise CAS kararları ve iptal davası şartları ortaya konulacaktır.

Bu bölümde öncelikli olarak hakem kararı kavramı, hakem kararlarının hukuki nitelikleri ve çeşitleri incelenecektir. Ayrıca CAS hakem kararları hem içerik hem daire bazında usul kurallarına uygun olarak değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Türkiye'de bulunan çeşitli mercilerce spor ile ilgili konular ve uyuşmazlıklar hakkında verilen kararların CAS yargılamasından geçip geçemeyeceği ve sonucunda da İFM'de iptal davasına konu olup olamayacağı da ayrıca incelenecektir. Son olarak iptal davasının şartlarının da inceleneceği bu bölüm iptal nedenlerini konu alan üçüncü bölüm öncesi iptale konu olabilecek CAS kararlarını da net bir şekilde ortaya koyacaktır.

[350] Aksi belirtilmediği sürece bu çalışmada "CAS kararları" söylemi CAS yargılama daireleri tarafından hakem ya da hakem heyeti tarafından verilmiş hakem kararlarını ifade eder.

B. CAS Hakem Kararlarının İçeriği

Türk ve İsviçre hukuklarında bir hakem kararının içeriğinde bulunması gereken unsurlara dair düzenlemeler bulunduğu ancak CAS Kodu'nda ise bir hakem kararının içinde bulunması zaruri unsur, başlık ve bölümlerin tam bir listesinin mevcut olmadığı yukarıda hakem kararları bölümünde belirtilmişti. Bu konuda Kod'da tam bir liste yer almasa da CAS hakem kararlarının zaman içerisinde yerleşmiş bir sistematiği ve fiziki görünümünden yola çıkılarak içeriği hakkında bir çıkarım yapılabilmektedir.

Genel itibariyle hakem kararları *"tarafların ve varsa temsilcileri ile vekillerinin ad ve soyadları, unvanları ve adresleri, kararın dayandığı hukuki sebepler, tazminata hükmedildiyse tazminat miktarı, yargılama giderleri, hüküm sonucu, infaz şartları, tahkim yeri, kararın tarihi, karar tarihi, kararı veren hakem kurulunun adı soyadı, imzaları ve karşı oyları, karara karşı iptal davası açılıp açılamayacağı* gibi unsurları içermektedir[351]. CAS hakem kararları da bu unsurlara paralel başlık ve bölümler içermektedir.

CAS hakem kararları hakem ya da hakem heyetleri tarafından belirli bir düzen takip edilerek hazırlanır. Uyuşmazlığın niteliğine ve ağırlığına göre kararların boyutlarında farklılıkların olduğu görülmektedir. Yine uyuşmazlığın özelliklerine göre karar metninde değişik başlıklar oluşturulabilir. Yıllar içerisinde şekli, ufak nüans farklılıkları olsa da bir CAS kararı genel olarak aşağıdaki başlık ve bölümlerden oluşur. Aşağıda birçok CAS kararı dikkate alınarak içerikte yer alması gereken unsurlar özenle seçilerek incelemeye sunulmuştur.

Öncelikle kararların en başında hem Fransızca hem de İngilizce Spor Tahkim Mahkemesi başlığı yer alır: *("Tribunal Arbitral du Sport" / "Court of Arbitration for Sport[352]")*. Ancak 2020 yılındaki değişiklikle İspanyolca'nın da bu diller arasına eklenerek resmi CAS yargılama dili olmasından sonra CAS kararlarında mahkemenin ismi İspanyolca da yazmaktadır: *("Tribunal Arbitral Del Deporte[353]")*.

---

[351] **AKINCI,** s. 244-247; **AĞIRMAN,** s. 600-608. Bu başlıklarla benzer düzenlemeler Türk hukukunda MTK m. 14 ve HMK m. 436'da yer almaktadır.

[352] Örneğin CAS 2019/A/6636, "*BC Arsenal v. Russian Basketball Federation (RBF)"* kararı. Fransızca ve İngilizce'nin birlikte yer aldığı bu karar için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/6636.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

[353] Örneğin CAS 2022/A/9325, "*Al Merrikh Sport Club v. Khartoum Local Football Association & Sudan Football Association"* kararı. İspanyolca başlığın eklendiği güncel bu karar örneği için bkz:

Spor Tahkim Mahkemesi başlığı altında CAS karar numarası yer alır. Bu numarada, CAS tahkimine başvuru yılı, uygulanan usule ilişkin temsili harfler ve esas numarası kısaca belirtilir. CAS kararının yılından sonraki harf, ilk derece (olağan) tahkim usulü ile İDTD'den verilmiş kararlarda "O" *("Ordinary" – "Olağan*[354]*")*, temyiz tahkim usulü ile TTD'den verilmiş kararlarda "A" *("Appeal" – "Temyiz")* şeklinde belirtilir. Bu harfler uyuşmazlığın hangi dairede görüldüğünü ve hangi usulün uygulandığına dair bilgi verir. ADD yargılamasında ise harf kısmında ADD olarak yer alır[355]. AHD tarafından verilen kararlarda ise, *"CAS ad hoc Division (Hangi Olimpiyat Oyunları Olduğu) ve yıl ile sayısı"* yazılır ve diğer daire karar numaralandırma sisteminden farklıdır[356].

Davanın tarafları "*v." ("versus"- "-e karşı")* işaretiyle ayırılır, *"&" ("and"- "ve")* işareti ise aynı tarafta olan tarafları ayırmaya yarar[357]. Kararın verildiği tarih açıkça yazılır[358]. Kararı veren hakem ya da hakem heyetinin unvanlarıyla var olan mesleklerinin yanında isimleri ve hangi şehir ve ülkelerden oldukları yazılır ancak uyuşmazlığa heyet halinde bakılmışsa önce heyet başkanının ismi takdim edilir[359].

Uyuşmazlığın hangi spor dalında olduğu, *(Örneğin: Football),* hukuki meselenin kısa cümlelerle ifadesi *(Örneğin: "Disciplinary sanction due to violation of the UEFA Financial Fair Play Regulations/UEFA Finansal Fair Play Kurallarının ihlali nedeniyle verilen disiplin cezası")* ve tarafların detaylı olarak takdimi, "*Taraflar" ("Parties")* sırasıyla yazılır.

---

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_2022-A-9325.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

[354] Örneğin CAS 2019/O/6152, "*IAAF v. Russian Athletics Federation (RUSAF) & Anna Nazarova-Klyashtornaya"* kararı. Karar için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/6152.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

[355] Örneğin CAS 2022/ADD/48, "*IOC & ISU (International Skateing Union) v. Laura Barquero Jımenez"* kararı. Bahsi geçen ADD karar örneği için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/ADD%2048-PA.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

[356] Örneğin: "CAS ad hoc Division (OG Beijing) 22/007", bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/OG%2022-007.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

[357] Örneğin: "*Saifeldin Malik Bakhit Maki v. Al Merreikh Sudanese SC, Pharco SC, Sudanese Football Association (SFA) & Egyptian Football Association (EFA) & CAS 2022/A/8759 Pharco SC v. Al Merreikh Sudanese SC, Saifeldin Malik Bakhit Maki, SFA & EFA"*, bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/8758,%208759.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

[358] Örneğin: *"award on 27 April 2022",* bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/8321.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

[359] Örneğin; *"Panel: Mrs Leanne O'Leary (New Zealand), President; Mr Jacopo Tognon (Italy); Mrs Anna Bordiugova (Ukraine)"*, bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/8592.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

Bahsedilmesi gereken bir diğer husus da olayın geçmişi *("Background Facts")* başlığıdır ve bu başlığın altında olaylar kronolojik olarak detaylı biçimde anlatılır. Daha sonra müstakil bir bölüm ve başlık altında uyuşmazlığın CAS önüne gelmeden geçirdiği hukuki süreç ve yargılamalardan *("The proceedings before the CAS")* bahsedilir. Tarafların iddiaları, cevapları ve karşı iddiaları *("Requests of the parties, submissions")* detaylı olarak anlatılır.

Duruşma yapıldıysa duruşmada ifade edilenlerin dökümü *(clarifications made at the hearing)* çıkarılır. CAS'ın yargı yetkisinin olup olmadığına dair inceleme "CAS'ın yetkisi" *("jurisdiction of the CAS")* başlığı altında yapılır. Hakem ya da hakem heyetinin görevinin açıklanması "heyetin görevi" *("mission of the panel")* başlığı altında incelenir.

Başvurunun kabul edilip edilemeyeceği "kabul edilebilirlik" *("admissibility"),* yargılamada uygulanacak hukukun değerlendirilmesi "uygulanabilir hukuk" *("applicable law"),* ihtilafın esasen neyden kaynaklandığına dair "uyuşmazlığın esası" ("*the merits of the dispute")* başlıkları altındaki bölümlerde incelenir.

Kararın son kısımlarında ise CAS ulaştığı tespitleri "nihai bulgular" *("final findings"),* başlığı altında sıralar ve en son olarak da hüküm kısmı yer alır. Nihai hüküm kısmı olarak da adlandırabileceğimiz bu kısımda CAS'ın kararı yer alır.

Görüldüğü gibi CAS kararlarının belirli bir sistematiği ve oturmuş bir inceleme düzeni vardır. Bu sistematik CAS kararlarında büyük ölçüde benzerdir. Böylece CAS kararlarında uyumsuzluk ve görüntü farklarının da önüne geçilmektedir. Ancak bazı kararlarda bu başlıkların dışında bir takım farklı ya da benzer başlıklar da yer alabilir.

Kanaatimizce yukarıda özetlenen CAS kararı sistematiğinin geçmişten beri belirli bir düzende ilerliyor olması araştırmacılar için de çok olumlu bir özelliktir. Çünkü bu vesile ile kararlar hakkında bir göz aşinalığı oluşabilmekte ve inceleme esnasında kararda araştırılan bir detayın nerede ve nasıl bulunacağına yönelik kolaylık sağlanmaktadır.

PILA'da ise önce taraflara hakem kararlarının içeriğinin taraflarca belirlenebilmesine olanak sağlayan açık bir özgürlük tanınmış, tarafların anlaşamama durumunda ise çok teferruatlı olmayan bir hüküm öngörülmüştür. Buna göre, karar,

taraflarca kararlaştırılan usul ve şekle uygun olarak verilir[360]. Ancak böyle bir anlaşma yoksa, karar yazılı, gerekçeli, tarihi atılmış ve imzalı olması gerekir[361]. Hatta PILA'ya göre sadece Başkan'ın imzası yeterli görülmüştür[362].

Sonuç itibariyle, CAS kararlarının içeriğinin PILA'daki içerik hükmüne aykırı bir şekli ve içeriği yoktur. Hatta Kod'da içeriğe dair bir hüküm yer almasa da CAS uygulaması sayesinde, yıllar içerisinde geliştirilmiş haliyle CAS kararlarında PILA'nın öngördüğü zaruri unsurlardan daha fazla unsura yer verildiği görülmektedir. CAS hakem kararları içerik bakımından PILA'da yer alan bu konudaki düzenlemelere uyumludur.

C. İlk Derece Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları

İlk derece tahkim yargılamasında karar çoğunluk kararıyla veya çoğunluk sağlanamaması halinde İDTD Başkanı tarafından tek başına verilir[363]. Karar, yazılı, tarihi atılmış, İDTD Başkanının tek ya da başkan imzalamazsa iki eş hakemce imzalı ve kural olarak kısa gerekçeli olur[364].

Bazen kararlarda şekli düzeltmeler yapılması gerekebilir. İmzalanmadan önce, bu düzeltme görevi kararın gönderildiği CAS Genel Direktörü'ne aittir. Bu şekli düzeltme yanında temel ilke sorunlarına da dikkat çekilebilir. Doktrinde, bu şekli düzeltmelere ilişkin CAS Genel Direktörünce görev icra edilirken şekli incelemenin ötesine geçilebileceği ve esasa ilişkin de müdahil olunabileceği iması uyandıran bu düzenlemenin eksik ve başka manalar çıkartılabilecek yapıda olduğu belirtilmiştir[365]. ÖZDEMİR KOCASAKAL'a göre, ilgili maddeye, CAS Genel Direktörü'nün sadece şekli düzletme yapabileceğine ve esasa ilişkin müdahalede bulunamayacağına dair tartışmasız bir ibare eklenmesi gerekmektedir[366]. Biz de bu görüşe katılıyoruz. Böyle bir değişiklik hakemlerin CAS Genel Direktörü'nden tarafsız ve bağımsız olmama ve

[360] PILA m. 189 (1).
[361] PILA m. 189 (2).
[362] PILA m. 189 (2) son cümle.
[363] CAS Kodu m. R46 ilk cümle.
[364] CAS Kodu m. R46
[365] **Hatice ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Pecshtein Kararı Çerçevesinde CAS'ın Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı", Prof. Dr. Cemal Şanlı'ya Armağan, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, Public and Private International Law Bulletin, 40 (1), s. 121.
[366] **A.g.e.,** s. 121.

kararların hakemlerce imzalanmadan önce taslak hallerine müdahale edildiği yönündeki izlenimi de ortadan kaldırma açısından oldukça büyük bir adım olarak kabul edilebilir.

Karardaki muhalif görüşler CAS tarafından tanınmaz ve bildirilmez[367]. Doktrinde, *"heyetin çoğunluğu şöyle düşünmektedir"* veya *"heyet oybirliği ile verilmiştir"* şeklinde spesifik olmayan ibarelerin kullanıldığı ve kabul edildiği, muhalif görüşü tanımama ve bildirmeme kuralının hakemin karşı oy yazısı hazırlamasına ve taraflara doğrudan iletmesine engel olmadığı ileri sürülmüştür[368]. Konu hakkındaki görüşlerimiz bir altta temyiz tahkim yargılaması usul kuralları bölümünde dile getirilmiştir.

D. Temyiz Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları

CAS TTD bünyesinde icra edilen temyiz tahkim usulüne uygun yargılama sonucunda hakem veya hakem heyeti iki ayrı karar varabilir: (1) temyiz edilen kararın yerine geçen yeni bir karar verebilir, (2) temyiz edilen kararı kaldırarak davayı önceki karar mercine geri gönderebilir[369].

Karar çoğunluk kararıyla alınır; çoğunluğun vermiş olduğu bir karar yoksa karar TTD Başkanı tarafından tek başına verilir[370]. Kararın yazımı bitirilmiş, tarihi atılmış ve imzalanmış olmalı, TTD Başkanının tek ya da başkan imzalamazsa iki eş hakemce imzalı ve kural olarak kısa gerekçeli olur[371]. Bazen kararlarda şekli düzeltmeler yapılması gerekebilir. İmzalanmadan önce, bu düzeltme görevi kararın gönderildiği CAS Genel Direktörü'ne aittir. Bu şekli düzeltme yanında temel ilke sorunlarına dikkat de çekilebilir. CAS Genel Direktörü'nün bu müdahalesi ve doktrindeki görüşler ile bu konudaki görüşümüzün yer aldığı inceleme bir üst bölümde yer aldığından burada tekrar değinmeyeceğiz.

[367] CAS Kodu m. R46 son cümle.
[368] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1565.
[369] CAS Kodu m.57 ikinci cümle.
[370] CAS Kodu m.59 (1) ilk cümle.
[371] CAS Kodu m.59 (1).

Karardaki muhalif görüşler CAS tarafından tanınmaz ve bildirilmez[372]. Bu kural ilk derece tahkim usulü sonunda verilen kararlar açısından da böyle düzenlenmiştir. Kanaatimizce bu kural hem ilk derece hem de temyiz tahkim usulü bakımından eleştirilmesi, hatta değiştirilmesi gereken bir kuraldır. Muhalif görüşü tanımama ve taraflara bildirmeme iki yönlü olarak şeffaflığa engel bir durumdur. Bir yönüyle muhalif kalan üyenin görüşünün açıklanmaması muhalif üye açısından bu görüşün bildirilemeyecek olması sonucunu doğuracağından; bir yönüyle de karara muhatap taraf ya da taraflar açısından bu muhalif görüşün görülemeyecek olması sonucunu doğuracağından CAS kararları bağlamında iki taraflı belirsiz bir alan oluşturmaktadır. Bu durumda muhalif üye görüşünü paylaşamayacak, taraflar da bu görüşü göremeyeceklerdir. Bu görüşün görülemeyecek olmaması Spor hukukunun gelişimi açısından da bir kayıp olarak düşünülebilir. Kanaatimizce, CAS kararlarında muhalif görüşlerin ya da karşı oyların açıklanmaması şeffaflığın yanında Spor hukuku açısından argüman üretmeye katkıyı da engellemektedir. Bu sebeplerle, muhalif görüşlerin paylaşılmasının birçok yönden faydalı olduğunu düşünmekteyiz.

Doktrinde, muhalif hakem tarafından onaylanmayan bir gerekçeye veya karara bağlı kalınamadığı yahut kararın kendisinde açıklanmayan ilke konularında bir anlaşmazlık olduğunda CAS'ın muhalif görüşü bildirmesine müsaade etmesi ve madde uyarınca herhangi bir önlem almaktan kaçınılması gerektiği görüşleri de yer almaktadır[373].

Her ne kadar doktrinde muhalif görüşlerin belirli şartlara bağlı olarak açıklanabileceği yönünde düşünceler yer alsa da CAS tahkim yargılamaları sonucunda verilen çoğunluk hakem kararlarına ya da Başkan'ın tek başına aldığı karara karşı muhalif kalan üyenin hiçbir şarta ve duruma bağlı kalmadan özgürce muhalefet şerhini yazmasını ve sonuçta da yayımlamasını öngören açık bir düzenlemenin ilgili CAS mevzuatına eklenmesi yönündeki önerimizi belirtmek isteriz.

E. Dopinge Dair Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları

ADD yargılaması sonucu tek hakem ya da hakem heyetiyle verilen karar, gerekçeli karardan önce kısa karar olarak taraflara tebliğ edilebilir. Kısa karar tebliği

[372] CAS Kodu m.59 (1) son cümle.
[373] **RIGOZZI/HASLER,** "Arts. R47-R59", s. 1694.

ile birlikte karar icra edilebilir bir niteliğe kavuşacaktır[374]. Yargılamaya taraf olmasa bile gerekçeli kararın bir kopyası WADA'ya da iletilir[375].

ADD tipi yargılamada tek hakemli yargılama sonucu elde edilen hakem kararları CAS nezdine CAS TTD prosedürü izlenerek temyiz edilebilmektedir[376]. CAS ADD kararı CAS nezdinde temyiz edilmezse karar kesinleşir, bağlayıcı hale gelir ve tebliğ ile icra edilebilir. Kararın kesinleşmesi ve bağlayıcı hale gelmesinin ardından davanın sonuçlarını açıklayan karar bir özet ile birlikte basın açıklaması yoluyla kamuya açıklanacaktır[377]. Ancak temyiz yolu açık bir karar verildiği vakit karar tamamen kamuya açıklanmaz ve taraflardan birinin talebi üzerine kamu sadece davanın dayandığı temeller hakkında aydınlatılabilir[378].

İFM'nin 2022 yılı sonlarında ADD tahkimiyle ilgili vermiş olduğu çok yeni bir karar[379], ADD'nin bir tahkim yargılaması yapıp yapmadığına ve vermiş olduğu kararın hakem kararı olup olmadığına dair şüpheler oluşturmuştur. İFM bu kararında, ADD'yi gerçek bir hakem mahkemesi *("true arbitral tribunal")* olarak değerlendirmemiş ve uluslararası federasyonların iç yargı organlarının *("internal instance")* yerine geçmekte olduğuna hükmetmiştir[380]. Yani CAS ADD bu somut dava şartlarında sportif kurum ve kuruluşun bir nevi disiplin komitesi ya da kurulu gibi kabul edilmiştir. Yine, aynı karara göre, İFM, CAS ADD'nin hukuki statüsünün her davada ayrı ayrı değerlendirilerek belirlenmesi gerektiği düşüncesine varmıştır[381].

İFM'nin yaptığı böyle bir değerlendirmenin CAS ADD'yi her uyuşmazlıkta sportif kurum ve kuruluşların bünyesinde bulunan bir nevi disiplin komitesi veya disiplin kurulu vasfına sokmamalıdır görüşündeyiz. Çünkü CAS ADD, kurgu, yapılanma ve amaç olarak tam anlamıyla bir tahkim yargılaması vasfına sahiptir. Tahkim merkezi, tahkim yeri, tahkim dili, temsil, bildirimler, süreler, hakemlerin

[374] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A21 (3).
[375] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A21 (4).
[376] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A15 (1).
[377] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A21 (6).
[378] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A21 (6).
[379] İFM'nin 4A_232/2022 sayılı, 22 Aralık 2022 tarihli kararı Fransızca dilinde metne sahip olup henüz İngilizcesi yayımlanmamıştır.
[380] **MAVROMATI,** "Appeal Procedure", s. 15 (dipnot 5).
[381] **Christopher BOOG/Sebastian Coulon BAUER,** "Legal status of CAS anti-doping division must be assessed cas-by-case (Swiss Supreme Court)", Practical Law Arbitraiton, Schellenberg Wittmer Ltd, Switzerland,https://www.swlegal.com/media/filer_public/52/9e/529ed4f1-c08e-417d-a2c5-7a26500b5db0/230125_christopher_boog_sebastian_coulon_bauer_legal_status_of_cas_anti-doping_division_decisions_must_be_assessed_case-by-case.pdf, Erişim Tarihi: 09.01.2024.

bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile nitelikleri, hakem listeleri, hakeme itiraz, tahkim talebi, tek hakem ya da üç hakemli heyet, geçici ve önleyici tedbir alınabilme, yazılı ve sözlü yargılama, esasa uygulanabilecek hukuk, hüküm ve tahkim ücretleri gibi düzenlemeler karşısında CAS ADD geleneksel tahkim görünümündedir. Kaldı ki CAS ADD, spor federasyonlarının sabit üyeli, görev süreleri boyunca değişken olmayan hukuk kurulları gibi görülmemelidir. CAS ADD'de de her uyuşmazlık için özel olarak tutulan bir hakem listesinden hakem seçilerek yargılama icra edilmesi federasyonlarda görevli disiplin kurullarına göre çok büyük bir farklılıktır. Bu ayırt edici farklılık sebebiyle CAS ADD bu kurullardan çok daha fazla

Aslında kanaatimizce bu emsal kararda İFM tarafından CAS ADD'nin bir disiplin kurulu gibi karar verdiğine dair kabulün sebebi, sportif kurum ve kuruluşların dopinge ilişkin yargılama yapma yetkilerini devrinden *("delegation of powers")* kaynaklanmaktadır. Yine aynı bölümde anlatıldığı gibi önceki kural ve uygulamaya göre dopinge dair uyuşmazlıklar temyiz tahkim usulü ile TTD bünyesinde çözülmekteydi. CAS ADD yokken, CAS ADD'nin hali hazırdaki ilk derece ve tek yetkili olduğu seviyede gerçekten CAS'a yetki devri yapan sportif kurum ve kuruluşların yargı komisyonları vardı ve dopinge dair kararlar bu organlar tarafından verilirdi. Bu karara karşı CAS nezdinde temyize gidilebilirdi. Ama yetki devri bu pozisyonları değiştirmiştir.

Henüz karar yayımlanmadığı için bazı detaylara ulaşabilmek şu an için mümkün değildir. Ancak bundan sonra benzer uyuşmazlıklarda İFM'nin yaklaşımının dikkatle izlenmesi gereklidir. Diğer yandan, CAS ADD'nin baktığı tüm uyuşmazlıkların bu karara dayanılarak tahkime elverişli olmadığı veya hakem kararı sayılamayacağı gibi bir genelleme yapmak ve bunu bu şekilde yorumlamak şu aşamada mümkün değildir.

Ayrıca kanaatimizce, İFM'nin CAS ADD'nin her olayda disiplin kurulu gibi davranıp davranmadığının incelenmesi görüşünün yanında *"lex fori"* gereğince İsviçre PILA m. 177'ye göre her uyuşmazlığın ayrı ayrı ekonomik bir menfaat içeren bir uyuşmazlık olup olmadığı bağlamında tahkime elverişlilik açısından da tartışılmalı ve sonuca göre bir karara varılmalıdır.

Kanımızca bundan sonra İFM'nin CAS ADD'nin kararlarını "disiplin kurulu gibi davranıp davranmadığına yönelik" olarak da inceleyecek olması bazı gelişmeleri ve/veya sonuçları beraberinde getirebilir. Öncelikle CAS'ın bu kararı da dikkate alarak mevzuat değişikliğine gitmesi söz konusu olabilir. Ancak CAS'ın böyle bir değişiklik yapması durumunda, CAS ADD'nin verdiği kararların federasyonların disiplin kurulu kararı vasfında olmadığı, dairede tahkim yargılaması yapıldığı, sabit üyeli bir kurul ile değil listeden hakemler seçilerek bu yargılamaların icra edildiği ve bunun disiplin kurulları yargılamalarından nitelik olarak da farklılık arz ettiği, hatta CAS ADD kararlarındaki uyuşmazlıkların tahkime elverişli olduğu yönünde özellikler düşünülerek yapılması gereklidir. Diğer yandan, eğer bu konuda bir mevzuat değişikliği yapılmazsa, belki de milat olarak kabul edilebilecek ve İFM'nin CAS ADD eleştirisini de barındıran bu karar hakemlerce CAS içtihatlarıyla düzeltilmeye çalışılacaktır. Böyle bir yol tercih edilirse, CAS ADD'de görev yapan hakem veya hakem heyetlerince verdikleri kararların hukuken bir hakem kararı olduğunu göstermeye dair büyük bir çaba içerisine girecekleri kanaatindeyiz.

En son eklemek isteriz ki bu karar bizim çalışmamızda ADD'nin tahkim yargılaması yaptığı ve kararlarının iptal edilebileceği yönündeki anlatımlarımızı değiştirmeyecektir. Çünkü karar çok yeni sayılır ve ADD'nin tüm kararlarını hakem kararı olmaktan çıkaran bir karar değildir.

F. Ad Hoc Tahkim Yargılaması Sonucu Verilen Hakem Kararları

Ad Hoc tahkim usulü yüksek hızlı yargılama olarak kabul edilir. Bu yüksek hızlı yargılama usulü, uyuşmazlıkların olimpiyatlara denk gelen süreci içinde karara bağlanmasını sağlar ve sporcular için de çok kıymetlidir[382]. Örneğin, normal şartlar altında CAS temyiz tahkim usulünde karar üç ay içinde verilmelidir[383]. Ancak AHD'de ise bu süre çok kısadır. Şöyle ki AHD Başkanı süreyi uzatmadığı taktirde ad hoc yargılamanın yirmi dört saat içinde sona ermesi gerekir[384].

[382] **Matthew J. MITTEN,** "The Court of Arbitration for Sport and its Global Jurisprudence: International Legal Pluralism in a World Without National Boundaries", Ohio State Journal on Dispute Resolution, Volume 30, Issue 1, 2014, s. 26; **REILLY,** s. 71.
[383] **MITTEN,** s. 26.
[384] AHD Tahkim Kuralları m. 18.

AHD'de heyet, kararları için kısa yazılı gerekçeler sunar[385]. AHD tarafından verilen kararlar nihai ve bağlayıcıdır *("final and binding")* ve iptale konu değillerdir *("not appealable").* Ancak, İsviçre dışında gerçekleşen olimpiyat oyunlarında AHD tarafından verilen kararlar için de tahkim yerinin Lozan-İsviçre olması sebebiyle PILA m. 191 (1) gereğince CAS kararlarının iptali mümkündür ve yetkili mahkeme İFM'dir[386].

III. CAS Hakem Kararları Dışındaki CAS Kararları

CAS tahkim dairelerinden hakem ya da hakem heyeti tarafından verilen kararların yanında CAS'ın çeşitli organları tarafından verilmiş bazı kararlar da iptal davası açısından incelemeye tabi tutulmalıdır. Çünkü bazı idari kararlar yargılamayı tamamı ile sona erdirebilir. Bu sona erdirme ile beraber kararın iptal davasına konu edilip edilemeyeceği düşünülebilir.

Bazen bu kararlar yargılamayı sona erdirmez. Ama karar aleyhine olan taraf iptal davasında dayanak olarak göstereceği iptal nedenini ileri sürene kadar bu idari kararı savunma argümanında kullanacağı bir koz olarak bekletebilir. İptal davasında da bu kozu ileri sürebilir. Aşağıda idari kararlar iptal davası özelinde değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

A. ICAS Tarafından Verilen Kararlar

ICAS, CAS Kodu ile üstlendiği görev ve yetkiler çerçevesinde zaman zaman bazı kararlar alabilmektedir. ICAS, genel olarak idari, mali ve yasamaya ilişkin kararlar verebilir. Kural olarak ICAS'in idari, mali ve yasamaya ilişkin kararları iptal davasına konu edilemez. Ancak ICAS'in yargılamaya ilişkin bazı kararları yargılamayı sona erdirmese de tahkim yargılamasının sona ermesiyle birlikte iptal davasında konu edilebilir[387].

---

[385] AHD Tahkim Kuralları m. 19.
[386] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 220; **Despina MAVROMATI,** "CAS Anti-Doping and Ad Hoc Divisions", s. 13.
[387] **Stephen NETZLE,** "Appeals Against Arbitral Awards by the CAS", CAS Bulletin 2/2011, s. 22.

ICAS başlığı altında ICAS'ın iş ve görev yükünü dağıtmak amacıyla daimî komisyonlar kurduğu, bir tanesinin de hakeme itirazların incelendiği ve bu inceleme sonunda hakemin görevinden alınıp alınmayacağına dair kararı veren İtiraz Komisyonu olduğunu belirtmiştik. Keza, hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmadığına yönelik itirazların artık bu komisyona yapılmasından dolayı ve tarafsızlık ve bağımsızlık konularının CAS kararlarının iptal nedenlerinden birisi olması sebebiyle, komisyonun fiili karar alma prosedürlerinin İFM tarafından yargılamalarda dikkatle incelendiğini de belirtmek gerekir.

İtiraz Komisyonu hakeme itiraz sonucu iki şekilde karar verebilir: Komisyon ilk olarak itirazı reddedebilir. Böyle bir durumda tahkim aynı hakemle yürütülmeye devam edilir. İkinci olarak da itiraz kabul edilebilir. Bu sefer yargılama usulüne uygun şekilde reddedilen hakem yerine atanacak yeni bir hakemle devam eder. Her iki durumda da bu kararlar yargılamayı sona erdirmese de kararlar ileride iptal davasında gündeme getirilebilir. Bu tipte kararlar hakem kararı ve nihai kararlar değillerdir ancak iptal davasında sanki bir hakem kararıymış gibi derinlemesine incelenirler.

Nitekim yukarıda CAS tahkim usulü kuralları başlığı altındaki hakeme itiraz bahsinde bir yönüyle dile getirdiğimiz bir İFM kararında[388] mahkeme, asıl iptal nedeninin yanında ICAS'in vermiş olduğu hakeme itiraza red kararını da sanki nihai bir kararmış gibi detaylı olarak incelemiştir. Davacı taraf ICAS'in verdiği red kararı sebebiyle tahkim yargılamasının tarafsız ve bağımsız olmayan bir hakemle yürütüldüğünü ve karara bağlandığını ileri sürmüştür. Aslında somut olayda, ICAS'in red kararı CAS yargılamasının devamında iptal davasında ileri sürülmek üzere davacı tarafından bir koz olarak bekletilmiştir ve nihai kararla birlikte iptal davasında ileri sürülmüştür. Kararın verildiği dönemde İtiraz Komisyonu mevcut değildi. Ancak itirazları incelemek yine ICAS'in görev ve yetki alanındaydı.

Direk olarak bir ICAS kararı olmasalar da CAS'ı kurumsal olarak bağladıkları için Daire Başkanları'nın aldığı bazı idari kararların da burada gündeme getirilmesinde fayda vardır. Bazen Daire Başkanları ya da yardımcıları idari kararlar alabilir ve bu idari kararlar yargılamayı sona erdirebilir. Hatta bazen bu tipte bir idari karar sebebiyle bir taraf CAS yargılamasını hiç başlatamayabilir. RIGOZZI'ye göre bir itirazı

[388] İFM'nin 4A_620/2012 sayılı, 29 Mayıs 2013 tarihli kararı.

değerlendiren veya tahkimin başlamasına izin vermeyen idari kararlar da iptal davasına konu edilebilir[389]. Yazara göre, örneğin temyiz tahkim usulüne başvuran bir tarafın gerekli yargılama giderlerini ödememesi sebebiyle CAS TTD'nin temyizin yapılmamış ve dolayısıyla tahkim yargılamasını sona erdiren kararı iptal davasına konu edilebilir[390]. Bu tip kararlar usule ilişkin kararlardır ancak nihai tespitler içerir ve bu nedenle nihai karar olarak kabul edilirler[391].

B. CAS Genel Direktörü Tarafından Verilen Kararlar

CAS Genel Direktörü de zaman zaman yargılama esnasında özellikle usule ilişkin kararlar vermektedir. Ama iptal davasına konu edilip edilemeyeceğine dair önemli olan kriter bu usule ilişkin kararların yargılamayı sona erdirip erdirmediğidir. Kararın iptal davasında gündeme getirilip getirilemeyeceği ya da aleyhine iptal davası açılıp açılamayacağı buna göre belirli hale gelecektir.

CAS Genel Direktörü'nün aldığı bazı kararlar yargılamayı sona erdirmez. Örneğin CAS Genel Direktörü'nün süre uzatım talebini kabul etmesi kararı usule ilişkin bir karardır ama yargılamayı sona erdirmez. Bazı zamanlarda ise CAS Genel Direktörü'nün aldığı kararlar yargılamayı sona erdirebilir. Örneğin CAS Genel Direktörü'nün temyiz dilekçesinin süresinde verilmemesi nedeniyle temyizinin başlatılmaması kararı yargılamayı sona erdiren bir karardır. Doktrinde CAS Genel Direktörü'nün temyizin süresinde yapılmaması sonucu, CAS Kodu m. 48 (3)'e dayanarak temyiz başvurusunun geri çekilmiş sayılacağına ya da yargılamanın başlatılmayacağına dair kararları usule ilişkin olsa da yine nihai tespitler içermesi sebebiyle nihai bir karar olarak kabul edilir ve iptal davasına konu edilebileceği ifade edilmiştir[392]. Ancak kanımızca CAS temyizi öncesi temyize konu edilmek istenen sportif kurum ya da kuruluşun kararının bildirim usulünde çok büyük bir hata yapılmamışsa, temyizin süresinde yapılmadığına dair bu tip kararların İFM'ye taşınması pratikte pek tercih edilmeyecektir.

[389] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 221.
[390] **A.g.e.,** s. 221.
[391] **A.g.e.,** s. 221.
[392] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 221.

CAS Genel Direktörü'ne CAS Kodu tarafından hakem kararlarının imzalanmasından önce verilmiş ve hakem kararlarını şekli olarak inceleyebilme yetkisi çalışmada ilgili birkaç başlık altında dile getirilmiştir. Bu incelemenin şekli incelemeden öteye giderek esastan incelemeye kadar varmasının doktrinde eleştirildiği de tarafımızca dile getirilmişti[393]. CAS Genel Direktörü'nün bu minvalde bir incelemesinin iptal davası açısından şöyle değerlendirilmesi kanımızca uygun olacaktır. CAS Genel Direktörü'nün şekli incelemesi esasa ilişkin inceleme sınırlarına ulaşmıyorsa iptal davası bakımından başlı başına bir iptal nedeni olarak görülmemelidir. Ancak CAS hakem kararının imzalanmasından önce karar CAS Genel Direktörü tarafından şekli incelemenin ötesine geçilerek esasa ilişkin bir incelemeye dönüşmüşse bu incelemenin nihai karar ile birlikte hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmadığına yönelik bir nedene dayanılarak İFM'de iptal davasına konu edilebileceğini düşünmekteyiz.

C. CAS Mahkeme Kalemi Tarafından Verilen Kararlar

CAS Kodu ile CAS Mahkeme Kalemine de bazı görev ve yetkiler verilmiştir. İptal davası açısından bu görev ve yetkilerden en önemli olanının uyuşmazlığın hangi daireye tevzi edileceğine dair görev olduğunu düşünmekteyiz[394]. Çünkü uygulamada bu görev zaman zaman hakemlerin yetkisine ilişkin verilen kararlar ile karıştırılmaktadır.

CAS Mahkeme Kalemi'nin uyuşmazlığın tevzi edileceği daireyi belirlemesine ilişkin kararı ilk bakışta sanki hakemlerin yetkisine dair bir kararmış izlenimi verebilir. Ancak uyuşmazlıkların dairelerinin belirlenmesi ile hakemlerin yetkili olup olmadıklarına karar vermek farklı görev ve yetkilerdir. CAS Mahkeme Kalemi'nin görevi uyuşmazlığın ilk derece, temyiz ya da dopinge dair dairelerden hangisine gönderileceğine yönelik bir seçim ile sınırlıdır. Bu durumda CAS Mahkeme kaleminin daireyi belirledikten sonra görevi sona ermektedir. Kaldı ki bu tipte bir karar nihai bir karar olmayıp yargılama esnasında değişen şartlara göre CAS Mahkeme Kalemi

[393] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Pechstein Kararı", s. 121.
[394] CAS Kodu m. 20 (2) ilk cümle.

tarafından hakem heyetinin de görüşü alınarak başka bir tahkim dairesine taşınmak suretiyle değiştirilebilmektedir[395].

CAS Kodu, CAS Mahkeme Kalemi'nin uyuşmazlığın tevzi edileceği daireyi belirlemesine ilişkin kararına karşı itiraz yolunu açık bir söylemle kapatmıştır[396]. Hatta böyle bir kararın usulsüzlük olarak algılanamayacağını da hükme bağlamıştır.

Tüm bu veriler ışığında CAS Mahkeme Kalemi'nin uyuşmazlığın tevzi edileceği daireyi belirleme kararı, nihai bir karar olmaması, yargılamayı sona erdirmemesi ve hakemlerin yetkisine dair bir karar olarak kabul edilmemesi sebepleriyle iptal davasına konu edilemezler. Ancak karar başlı başına iptal nedeni olarak ileri sürülemese de karar usule aykırı olarak verilmişse kanaatimizce iptal davasında savunma içerisinde gündeme getirilebilecektir.

IV. CAS Hakem Kararlarına Karşı Başvuru Yolları

A. İptal Davası

1. Genel Olarak

Tahkimde devlet yargısından daha farklı bir mecrada yargılama yürütülüyor olması karşısında devletler o alanı tamamı ile serbest bırakmazlar. Devletler sahip oldukları sınırlar dahilinde yürütülen tahkim yargılamaları sonucunda verilen hakem kararlarına yönelik denetim yapmak eyleminde olurlar[397]. İptal davası da bu denetim yollarından bir tanesidir. İptal davası, hakem kararlarına karşı öngörülmüş bir hukuki yoldur[398].

---

[395] CAS Kodu m. 20 (2) ikinci cümle.
[396] CAS Kodu m. 20 (2).
[397] **Ebru ŞENSÖZ MALKOÇ,** "Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda Hakem Kararlarına Karşı Başvurulacak Kanun Yolları Hakem Kararlarının İptali", Eylül 2004, s. 61.
[398] **IŞIK,** s. 108; **TANRIVER**, "Medeni Usul Hukuku-Cilt-II", s. 451; **Hakan PEKCANITEZ/Ali YEŞİLIRMAK,** "Pekcanıtez Usul – Medeni Usul Hukuku", 3. Cilt, On İki Levha Yayıncılık, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 2733; **ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN,** s. 750, 752-754. Türk hukukunda hakem kararlarına karşı gidilebilecek hukuki yol açısından "iptal davası kavramı" kanaatimizce kanuni düzenlemelerden (HMK m. 439 ve MTK m. 15 gereğince) ve doktrinde yaygın ve alışılmış kullanımından kaynaklı oturmuş bir kavramdır. İsviçre hukukunda ise, çalışmanın referans aldığı İngilizce çevirisinde, PILA m. 190 (2)'de *"Proceedings for setting aside the award…"* kullanılmış olup *"set aside"* tabirinin "iptal" tabirini karşılaması sebebiyle hukukumuzda kastedilen iptal kavramından çok da farklı bir kullanım olmadığını görmekteyiz. Türk doktrininde İngilizce'de iptal davası yerine birden fazla tabirin kullanıldığı dile getirilmiştir. bkz: **Ekin TUNA,** "Milletlerarası Ticari Tahkim

CAS yargı daireleri bünyesinden hakem veya hakem heyeti tarafından verilmiş kararlar kural olarak hakem kararları olarak kabul edildiğinden, bu kararlara karşı gidilebilecek yol olarak da iptal davası gündeme gelir[399]. CAS kararları da dahil hakem kararları esasa ilişkin ve yargılamayı sona erdiren nihai ve bağlayıcı kararlardır. Bu yüzden iptal davasında esasa ilişkin değil ama usule ilişkin denetim söz konusu olur[400]. Yani CAS özelinde, iptal davasında İFM esasa girerek esas hakkında yeni bir karar vermez. Karar artık CAS tarafından verilmiştir ve bir kesin hüküm teşkil eder. İptal davası ile sadece verilmiş bu kesin hüküm teşkil eden karar kaldırılabilir[401]. İptal davası ile hakem kararlarının geçersiz hale getirilmesi hedeflenir[402]. Yoksa yeni bir hüküm tesis edilmez. İFM, hakem kararını esasa ilişkin olarak incelemez[403]. Ancak, İsviçre hukukunda esasa ilişkin incelemenin tek istisnası *"kamu düzeni"* sebebidir ve bu da çok istisnai bir inceleme ile icra edilir[404]. Bunun dışında da esasa ilişkin bir inceleme yapılmaz[405].

İFM'nin bazı kararlarında hakem kararlarına yönelik inceleme alanının kapsamının açıkça dile getirildiği görülmektedir. İFM bir kararında, *"Kararını hakem heyetinin olaya ilişkin bulgularına dayandırabileceğini, bu olaya ilişkin bulgularda*

Hukukunda İptal Davası", Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s. 20; **IŞIK,** s. 112-113. TUNA ve IŞIK'a göre, bunların başlıcaları *"Set Aside to Arbitral Award"* ve *"Anullment"* ifadeleridir. İsviçre doktrininde İngilizce metinli eserlerde her ikisinin de kullanıldığı görülmektedir. Örneğin RIGOZZI ve COCCIA iptal kavramını karşılamak üzere hem *"Annulment"* hem de *"Set Aside"* tabirlerini kullanmıştır. bkz: **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 219; **Massimo COCCIA,** "The Jurisprudence of the Swiss Federal Tribunal on challenges against CAS awards", CAS Bulletin, 2/2013, s. 8. Bu çalışmada iptal davası kavramı ile aksi dile getirilmedikçe İsviçre hukukuna göre CAS hakem kararlarına karşı gidilebilecek yol olan iptal davası kastedilmektedir.

[399] **COCCIA,** s. 3; **RIGOZZI,** s. 218; **Bernd EHLE/Guillaume Tattevin LALIVE,** "CAS", in Arbitration in 57 Jurisdictions Worldwide, Gerhard WEGEN (Ed.) /Stephen WILSKE (Ed.), Published by Getting the Deal Through, Law Business Research Ltd, London 2012, s. 8.

[400] **TUNA,** s. 37; **Aykut AYDOĞAN,** "Milletlerarası Ticari Tahkim Kanunu Kapsamında Cereyan Eden Tahkim Usulü", İstanbul 2003, s. 105-106. Bu durum için doktrinde *"esasa girme yasağı" ya da "yüzeysel denetim" ("revision au fond")* de denmektedir. Daha detaylı bilgi için bkz: **IŞIK,** s. 109; **Yalçın BOSTANCI/Tunahan ÇETİNEL,** "Temel Tahkim Hukuku Bilgisi", Yetkin Yayınları, Ankara 2023, s. 85.

[401] **TUNA,** s. 21; **Turgut KALPSÜZ,** "Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir mi? (II), Taslaklar-Tartışmalar-Öneriler", Abant: 25-28.09.1997-06.06.1998, BTHAE, Ankara 1999, s. 296 vd.

[402] **Mustafa Serdar ÖZBEK,** "Tahkim Hukuku-Cilt-II", Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2022, s. 1668; **Veijo HEISKANEN/Laura HALONEN,** "Post-Award Remedies (Litigating International Investment Disputes: A Practitioner's Guide", Leiden 2014, s. 502; **Natalia VIKTOROVA,** "Annulment of Arbitral Awards on Investment Disputes Between States and Foreign Investors", Czech Yearbook of Arbitraiton, Lexlata, Volume VIII, The Hague, The Netherlands 2018, s. 298.

[403] **ÖZBEK,** s. 1668.

[404] **ŞENSÖZ MALKOÇ,** "Hakem Kararlarının İptali", s. 116.

[405] **A.g.e.,** s. 116'dan naklen: **KALPSÜZ,** "Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir Mi?", II. Tahkim Haftası, Taslaklar-Bildiriler-Tartışmalar, Ankara 1999, s. 57.

açık hatalar olsa bile kararı ne düzeltebileceğini ne de tamamlayabileceğini, incelemenin sadece PILA 190 (2) sınırları dahilinde inceleme yapabileceğini" hükme bağlamıştır[406]. Hatta İFM diğer bir kararında, *"hakem kararının esası hakkında inceleme yapılması umuduyla yapılan ve hukuki dinlenilme hakkının ihlali sebebine dayanan iptal taleplerinin artmasından dolayı, milletlerarası hakem kararlarının denetlenmesinde kapsamı genişletmeyeceğini"* belirtmiştir[407]. Bu kararlar İFM'nin iptal davası incelemelerinde esasa yönelik incelemeye yönelmeyeceğini ve yine usuli bir inceleme yaparak iptal nedenlerinin sınırlarıyla bağlı kalacağını açıkça göstermektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında iptal davasında herhangi bir üst mahkeme incelemesinin olmadığını açıkça söyleyebiliriz[408]. Diğer bir deyişle, hakem kararını veren tahkim mahkemesi ile bu kararı iptal davası çerçevesinde inceleyecek olan mahkeme arasında bir üstlük altlık ilişkisi yoktur[409]. Her ne kadar hakem heyeti ile mahkeme arasında üstlük altlık ilişkisi söz konusu değilse de CAS özelinde İFM'nin CAS'ı denetlediğini ve verdiği kararlar ile şekillendirmeye çalıştığını düşünmekteyiz. Örneğin CAS, tarafsızlığı ve bağımsızlığı konusunda İFM tarafından oldukça büyük eleştirilere maruz kalmış ve bunun sonucunda çeşitli yenilenme aşamalarından geçmiştir[410]. Yukarıda ADD yetkisi bölümünde başka bir yönüyle incelediğimiz İFM'nin *"Gundel kararı"* bu noktada örnek verilebilir. *"Gundel kararı"*, CAS'ın tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile ilintili eser ortaya koyan yazarlar tarafından her zaman gündeme getirilmiştir[411]. O dönemlerde CAS'ın mevzuatını IOC'nin değiştirebiliyor

---

[406] İFM'nin 4A_456/2009 sayılı, 3 Mayıs 2010 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_1_2011.pdf, Erişim Tarihi: 01.11.2023.

[407] **ÖZBEK,** s. 1668; İFM'nin 4A_520/2015 sayılı, 16 Aralık 2015 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/federal-tribunal-refuses-extend-scope-its-review, Erişim Tarihi: 01.11.2023.

[408] **TUNA,** s. 21.

[409] **A.g.e.,** s. 21; **ALANGOYA,** "Tahkimin Niteliği", s. 60.

[410] **Chui Ling GOH/Jack ANDERSON,** "The Credibility of the Court of Arbitration for Sport", Harvard Journal of Sports & Entertainment Law, Vol: 3, 2022, s. 235.

[411] Gundel kararı hakkında daha detaylı bilgi için bkz: **A.g.e.,** s. 235; **Rachelle DOWNIE,** "Improving the Performance of Sport's Ultimate Umpire: Reforming the Governance of the Court of Arbitration for Sport", Melbourne Journal of International Law, Vol 12, 2011, s. 7; **Antoine DUVAL,** "Time to Go Public? The Need for Transparency at the Court of Arbitration", Asser Institute Centre for International & European Law, Research Paper Series, 2020, s. 1; **Andrea PINNA,** "The Trials and Tribulations of the Court of Arbitration for Sport Contribution to the Study", Sports Law Journal, CMS Derks Star Busmann Cases and Faces, KNHB, Robert SIEKMANN (Ed.) /Janwilliem SOAK (Ed.), The Europeean Union and sport: Legal and Policy Documents, 2005/1-2, s. 12-15; **ÖZCAN,** s. 153; **Abdullah Sencer TEMEL,** "CAS (Court of Arbitration for Sport)", in Different Approaches to Sport Sciences, Chapter 2, June 2020, s. 16-18.

olması ve IOC'nin CAS'a mesafe koyamaması sebebiyle CAS, İFM tarafından tahkim yargılamasında hakemlerde bulunması gereken tarafsızlık ve bağımsızlık özelliklerinin yer almadığına hükmetmiştir. Karar İFM'nin CAS hakem kararlarına karşı mihenk taşı davalarından kabul edilmektedir.

Günümüze geldiğimizde İFM'nin CAS'ı denetleme ve şekillendirmeye yönelik kararlarının devam ettiği görülmektedir. Yukarıda dopinge dair tahkim yargılaması sonucu verilen hakem kararları bahsinde belirttiğimiz üzere, İFM'nin CAS'ın verdiği kararın hakem kararı olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin çok yakın tarihli bir emsal hükmünden sonra, doping ile ilgili tüm uyuşmazlıkları çözmek amacı ile yetki devri vasıtasıyla büyük umutlarla kurulmuş ADD'nin bundan sonra vereceği kararlar kanaatimizce İFM tarafından daha fazla mercek altına alınacaktır. Bu durum, devletlerin hakem kararlarına yönelik denetim yapma eylemlerine en bariz örneklerden bir tanesidir. ŞENSÖZ MALKOÇ'un ileri sürdüğü ve referans olarak aldığımız devletin hakem kararlarını denetimine dair görüşüne CAS özelinde de katılıyoruz.

2. İsviçre Hukukunda İptal Davası

a. İsviçre Hukukunda İptal Davasının Yeri

İsviçre hukukunda tahkim konusunun iki ayrı mevzuatta düzenlendiği, SCPC'de İsviçre milli tahkimine, PILA'da ise İsviçre milletlerarası tahkimine ilişkin hükümlerin olduğu, hem milli tahkim-milletlerarası tahkim hem de tahkime elverişlilik bahislerinde yukarıda belirtilmiştir. CAS tahkimi İsviçre milletlerarası tahkimi olarak kabul edilmektedir. *"Lex fori"* gereğince, CAS tahkim yeri İsviçre'dir. Tarafların farklı ülkelerde bulunması tahkim yerinin İsviçre olmasını değiştirmeyecektir. Örneğin; bir CAS duruşmasının video konferans yolu ile yapılmasına karar verilmesi durumunda, taraflar bu duruşmaya farklı ülkelerden katılsa bile tahkim yerinin İsviçre olması değişmeyecektir. Hatta CAS'ın New York ve Sydney'deki ofislerinde yapılan yargılamalarda da tahkim yerinin İsviçre olduğu

kabul edilecektir[412]. Tahkim yeri İsviçre olduğundan iptal davası konusunda esas inceleme alanımız İsviçre'nin milletlerarası tahkimine yönelik düzenlemeleridir.

İsviçre hukukuna göre milletlerarası tahkime uygulanacak hükümler Uluslararası Özel Hukuk Hakkında Federal Kanun *("PILA –Private International Law Act")* m.176 ve devamında 12. Bölüm "Milletlerarası Tahkim" *("International Arbitration")* başlığı altında yer almaktadır. PILA m. 190'a göre, hakem kararlarına karşı sadece iptal davası açılabilmesi öngörülmüştür. Açılacak bu iptal davası da hukuki nitelik olarak hukuk davasıdır. Doktrinde İsviçre'deki bu dava tipi İngilizce tabirleriyle *"civil law appeal"* veya *"appeal in civil matters"* olarak adlandırılmaktadır[413]. Dolayısıyla PILA 12. Bölüm CAS hakkında da uygulanacak olup CAS hakem kararlarına karşı da bahsi geçen iptal nedenlerine dayanılarak iptal davası açılabilecektir.

b. İsviçre Hukukuna Göre İptal Davasının Açılacağı Mahkeme

İsviçre hukukuna göre hakem kararlarına karşı iptal davası sadece İsviçre Federal Mahkemesi'nde *("İFM")* açılmaktadır[414]. İsviçre Federal Mahkemesi'nde açılan bir iptal davası, PILA m. 77 ve İsviçre Federal Mahkeme Kanunu'nda (*İFMK - BGG - "Bundesgerichtsgesetz[415]")* öngörülmüş usule tabidir[416]. Dolayısıyla CAS hakem kararlarına karşı da sadece İsviçre Federal Mahkemesi'nde dava açılabilecektir[417].

---

[412] CAS'ın ofisleri hakkında daha detaylı bilgi için bkz: https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html, Erişim Tarihi: 02.02.2022.

[413] *"Appeal in Civil Matters"* ifadesi için bkz: **Christoph MÜLLER/Sabrina PEARSON,** "Article 190/1-2", in Swiss Case Law in International, 3rd Revised Edition, Schulthess Editions Romandes, 2019, s. 317-318; *"Civil Law Appeal"* ifadesi için bkz: **COCCIA,** s. 3.

[414] **Christoph MÜLLER/Sabrina PEARSON,** "Article 191/1-7", in Swiss Case Law in International, 3rd Revised Edition, Schulthess Editions Romandes, 2019, s. 473; **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 218.

[415] İsviçre Federal Mahkeme Kanunu'nun (İFMK-BGG) Almanca metni için bkz: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2006/218/de, Erişim Tarihi: 11.12.2023.

[416] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 190/1-2", s. 317.

[417] **Matthieu PERRUCHOUD,** "Application of Swiss Law and Influence of Swiss Protection of Legal Personality in International Sport: A Necessity to Ensure Equality of Treatment Among Competitors?", The International Sports Law Journal, Volume: 23, 2023, s. 343.

c. İptal Davasının Şartları

aa. Genel Olarak

İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açabilmek belirli şartlar dahilinde mümkündür. İsviçre hukukunda iptal davası bir hukuk davası olarak kabul edildiğinden İFM'de yürütülecek iptal davasında usuli açıdan BGG hükümleri geçerli olacaktır. Bu aşamada ilgili hükümler de dikkate alınarak iptal davasının şartları incelenecektir.

bb. İptal Davası Açmaya Ehil Kişiler

İptal davası açabilecek kişiler BGG'de açıkça sayılmıştır[418]. Madde geneldir ancak CAS özelinde şu kişilerin dava açmaya ehil olduğu söylenebilir:

I- CAS tahkim yargılamasına katılmış ya da katılma fırsatı verilmeyen kişiler,

II- CAS hakem kararından özellikle etkilenen ve kararın iptali veya değiştirilmesinde korunmaya değer bir menfaati bulunanlar,

III- Federal mevzuatın ihlal edilmesi durumunda Federal Başbakanlık, federal daireler veya kanunun öngördüğü hallerde alt daireler.

Tahkim yargılamasında davaya katılmış ve taraf olan kişilerin hakem kararına karşı iptal davası açmaya ehil olduğu konusu tartışmasızdır. Örneğin bir CAS hakem kararı ile aleyhine tazminata hükmedilmiş bir futbol takımının iptal nedenlerine dayanarak iptal davası açabilmesinde bir şüphe ve engelin olmadığını kolaylıkla söyleyebiliriz.

Ancak madde *"korunmaya değer bir menfaati olan kişileri"* de iptal davası açmaya ehil olarak göstermiştir. Madde bu konuda spesifik bir tanımlama yapmamıştır ancak İsviçre hukukunda korunmaya değer bir menfaati *("interest worthy of protection")* olan kişi dolaysız *("direct")*, kişisel *("personal")* ve yasal *("legal")* bir menfaati olan kişi olarak nitelendirilmektedir[419]. Hatta o kişinin bu menfaati iptal

[418] BGG m. 76 (1) (a) (b) – (2).
[419] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 477.

davası açacağı anda ya da hakem kararının verildiği zamanda var olmalıdır[420]. Diğer bir tabirle menfaat güncel *("present")* olmalıdır.

Nitekim İFM bir kararında, CAS hakem yargılamasında kısmen kabul kararı sonrası, FIFA Temyiz Komitesi'nin *("FIFA Appeal Committe")* disiplin yaptırımlarını uygulamaya koymasından bahisle, FIFA'nın bu karara karşı iptal davası açmasında, kişisel, güncel ve korumaya değer bir menfaati olduğuna kanaat getirmiştir[421]. İFM diğer bir kararında ise, FIFA Anti-Doping Kurallarının FIFA'ya vermiş olduğu uluslararası seviyedeki sporcular hakkındaki uyuşmazlıkları CAS nezdinde temyiz edebilme hakkının FIFA'nın CAS kararını İFM'ye götürebilme hakkı ile aynı olmadığını, sonuçta da FIFA'nın kişisel bir yasal menfaatinin bulunmadığı kanaatiyle iptal başvurusunu reddetmiştir.[422]. Örnekler çoğaltılabilir çünkü İFM'nin iptal davası açmaya ehil olup olmama ile alakalı bu yönde birçok kararı vardır[423].

İsviçre hukukuna göre korunmaya değer bir menfaat tespiti yapılırken, iptal davasının kabul edilmesiyle hükmedilecek şeylerin bir kişinin ekonomik, ideal, maddi veya diğer nitelikte bir zarara uğramasını engelleyip engellemediği ve bunun o kişiye işe yarar bir fayda sağlayıp sağlamadığına bakılır[424]. Bu noktada o kişinin bir zarara uğrama ihtimali varsa ve başvuru o kişiye fayda sağlayacaksa korunmaya değer bir menfaatten söz edilebilir. İFM'nin bir kararında, iptal davası açan taraf *(kararın referans alınan metninde taraf adı gizli tutulmuştur)* davaya konu tahkim yargılamasında hakem heyetinin usule ilişkin karar alma yetkisi olmadığı halde karar aldığını ileri sürerek bu kararların alınmasıyla kendi yasal menfaatlerinin doğrudan

[420] **A.g.e.,** s. 478.
[421] CAS'ın 2016/A/4490 sayılı, 9 Mart 2017 tarihli kararına karşı, İFM'de açılan 4A_260/2017 sayılı, 20 Şubat 2018 tarihli kararı. İlgili CAS kararının Fransızca versiyonu için: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/4490.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023; İFM kararının İngilizce çevirisi için: https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-260-2017, Erişim Tarihi: 11.12.2023.
[422] İFM'nin 4A_560/2018 sayılı, 16 Kasım 2018 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için: https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-560-2018, Erişim Tarihi: 01.11.2023.
[423] Ayrıca İFM'nin aynı konuda benzer kararları hususunda bkz: 4A_240_2012 sayılı, 20 Ağustos 2012 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için: https://www.swissarbitrationdecisions.com/federal-tribunal-reaffirms-that-arbitration-clauses-must-be-inte, Erişim Tarihi: 01.11.2023; 4A_420_2010 sayılı, 3 Ocak 2011 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için: https://www.swissarbitrationdecisions.com/no-appeal-against-a-decision-rejecting-a-request-for-interpretat, Erişim Tarihi: 01.11.2023.
[424] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 477.

etkilendiğini ileri sürmüştür[425]. Ancak İFM usule ilişkin hakem heyeti kararlarının nihai ve yargılamayı nihayete erdiren kararlardan olmaması sebebiyle iptal davasına konu edilemeyeceği ve sonuçta davacının yasal olarak korunması gereken bir menfaatinin olamayacağına hükmederek iptal davası istemini reddetmiştir.

İsviçre hukukuna göre iptal davasında kendisinin korunmaya değer yasal bir menfaatinin olduğunu ispat yükü davacı taraftadır[426]. İddiaların ileri sürüldüğü zamanda davacı bahsi geçen menfaatinin olduğunu ispatlamak zorundadır. Nitekim İFM bir kararında, Polonyalı bir karting sürücüsünün iptal nedenlerini sadece kendisine karşı konulan yasağa karşı yönlendirdiği, yarıştan diskalifiye edilmesiyle ilgili olarak herhangi bir argüman ileri sürmediği ve bu noktada korunmaya değer bir menfaatini ispatlayamadığı gerekçesiyle iptal istemini reddetmiştir.

Görüldüğü gibi, İsviçre hukukunda korunmaya değer yasal bir menfaatin normatif olarak bir tanımı olmasa da bu kavram ve unsurları doktrin ve içtihat hukukuyla ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Böylece iptal davası açmaya ehil kişiler bu unsurlar dahilinde ve her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilerek belirlenmeye çalışılmaktadır.

cc. İptal Davası Açılabilecek Karar Çeşitleri

Yukarıda CAS'a yapılan başvurular başlığı altında başvurular sonucu ortaya çıkan kararlar istatistikleriyle verilmiş, CAS hakem kararları başlığı altında da CAS dairelerindeki karar usulleri hakkında inceleme yapılmıştır. Bu incelemeler sonucunda karar sınıflandırması yapılırken her somut olayda verilen kararların niteliklerinin dikkate alınması gerektiği gerçeği ortaya çıkmıştır. Hatta hakem kararları çeşitleri incelendiğinde hakem ya da hakem heyetleri tarafından yargılama sırasında veya bitiminde birden fazla çeşitte karar verildiği yine bu inceleme ile saptanmıştır. Bu sebeple, CAS yargılamaları sırasında heyet tarafından verilen her karar İsviçre hukuku kapsamında hakem kararı olarak kabul edilmemelidir[427]. İsviçre hukukuna göre, PILA

[425] İFM'nin 4A_524/2016 sayılı, 20 Eylül 2016 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için: https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-524-2016, Erişim Tarihi: 01.11.2023.
[426] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 478; **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 220.
[427] **COCCIA,** s. 3

m. 190 ve 192 ile bağlantılı olarak BGG m. 77(1)'de öngörülen iptal davasında dava nihai, kısmi, ön veya ek kararlara karşı kabul edilebilir[428].

CAS hakem kararları kısa karar veya gerekçeli karar olarak tebliğ edilebilir. Kısa karar olarak tebliğ edilse dahi kararın hüküm kısmı tebliğ ile birlikte uygulanabilir hale dönüşür[429]. Karar kural olarak nihai ve bağlayıcıdır *("final and binding")*[430]. Nihai karar yargılamanın sona erdiği ve kararın icra edilebilir olduğu anlamına gelmektedir[431]. Bağlayıcı karar da artık o hükmün karara vardığı, karara hükmedildiği *("res judicata")* anlamlarına gelmektedir[432]. Ancak Kod'da, İsviçre hukukunun özellikle kararın iptali davasında ileri sürülebilecek icranın ertelenmesine dair hükümleri saklı tutulmuştur. CAS kararlarının icrasının geri bırakılması aşağıda incelenecektir ancak şu aşamada nihai kararların iptale konu edilebildiği[433] ve şartları mevcutsa icranın geri bırakılabileceğini söylemek gerekir.

Kısmi bir karar olsa dahi kararın uyuşmazlığı sona erdirmesi durumunda kararın nihai kabul edileceği ve kısmi kararların hangi kısmı uyuşmazlığı nihayete erdiriyorsa o nihayete eren ihtilaflı kısım kadarıyla kesinlik kazandığı yukarıda karar çeşitlerinde belirtilmişti. PILA m. 188'de düzenlenen kısmi kararlar, nihai kararlarla aynı şartlar dahilinde iptal davasına konu edilebilirler[434]. Bu konu hakkında ilk olarak İFM'nin daha sonra da CAS'ın vermiş olduğu birer karar emsal olarak gösterilebilir. İFM 2008 yılında verdiği bir kararında, *"kısmi hakem kararlarının tahkimi sona erdirmeyeceğini, ancak uyuşmazlık konusu olan bir veya birkaç konu hakkında, yargı yetkisine ilişkin hususlarda nihai bir karar içerebileceğine ve bu somut davada da içerdiğine"* hükmetmiştir[435]. CAS ADD'nin 2022 yılında verdiği güncel bir kararında da davalı atlet İspanyol vatandaşı Laura Barquero Jimenez'in Beijing 2022 Kış Olimpiyatlarındaki bir yargılamasında, tek hakem *"sporcunun anti-doping kuralını*

---

[428] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 190/1-2", s. 317.
[429] CAS Kodu m. R46 (2).
[430] CAS Kodu m. R46 (3).
[431] **NOTH/HAAS,** "Chapter 15", s. 1567; **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 221.
[432] *"Res Judicata"* kavramı hakkında detaylı bilgi için **Kemal GÖZLER,** "Res Iudicata'nın Türkçesi Üzerine", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 56, Sayı 2, 2007, s. 45-61'e bkz. Ayrıca sportif uyuşmazlıklar ve İsviçre'deki federasyonlar açısından *"Res Judicata"* kavramı için **Despina MAVROMATI,** "Res judicata in sports disputes and decisions rendered by sports federations in Switzerland", CAS Bulletin 2015/1, s. 40-52.
[433] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 221.
[434] **A.g.e.,** s. 221.
[435] İFM'nin 4A_370/2007 sayılı, 21 Şubat 2008 tarihli kararının İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/appeal-against-interlocutory-and-partial-awards-violation-of-pub, Erişim Tarihi: 09.12.2023.

ihlal ettiğine dair kısmi bir hakem kararı yayımlamış ve bu kararla IOC'nin bu davaya katılımının sona erdiğini ilan etmiştir[436]*"*. Bu örnekte kısmi bir karar olan ihlal kararı aslında IOC'nin katılımını sonlandırdığından nihai bir karar da içermektedir.

Hakem kararları verildiği andan itibaren "kesin hüküm" özelliğine sahip olur[437]. Doktrinde *"res judicata"* olarak adlandırılan bu özellik MITTEN'a göre, CAS tarafından da benimsenmiştir ve CAS kararlarının esasa ilişkin olarak tekrar gözden geçirilmesini önlemektedir[438].

CAS hakemi ya da hakem heyetleri hem usule hem de esasa ilişkin nihai kararlar verebilir. Hem usule ilişkin hem de esasa ilişkin nihai kararlar iptal davasına konu edilebilir[439]. Ancak usule ilişkin her karar nihai karar olmadığı için iptal davasına konu da edilemezler. Örneğin tahkim yargılamasının ertelenmesine ilişkin bir karar usule ilişkin bir karardır[440]. Yargılamayı sona erdirmez ve tek başına iptal davasına konu edilemez. Nitekim İFM bir kararında, tahkim mahkemesinin yetkisine ilişkin yargılamayı sona erdiren bir kararla birlikte yargılamanın ertelenmesine dair kararın da PILA m. 190 uyarınca incelenebileceğini dile getirmiştir[441]. İFM bir diğer kararında ise, New Yorklu bir şirket ile İsviçreli bir şirket arasında bir Türk hamamı inşasına ilişkin sözleşmeye dayalı bir ticari işten dolayı ortaya çıkan uyuşmazlıkta, İsviçre Odaları Tahkim Kurumu'nda *("Swiss Chambers' Arbitration Institute")* tek hakemli cereyan eden bir tahkim yargılamasında, New Yorklu şirketin üç direktöründen ikisinin tahkim başlatmaya dair yetkisinin olmadığına yönelik bir itiraz sonucu bu mesele çözümlenene kadar tahkimi durdurma kararı almış ve New Yorklu şirket bu usule ilişkin kararı yargı yetkisine ilişkin bir karar olarak yorumlayarak kararın iptalini

[436] CAS 2022/ADD/48 sayılı 6 Eylül 2022 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/ADD%2048.pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2023.
[437] **ÖZSUNAY,** s. 8; **Ömer Faruk KAYALI,** "Tahkim Yargılamasında Ara ve Nihai Hakem Kararları", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 70; **Şaziye Tuba ULUKUŞ BULUT,** "MTK ile Karşılaştırmalı Olarak HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali", Yetkin Yayınları, Ankara 2018, s. 50.
[438] **MITTEN,** s. 26-27.
[439] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 221; **PEKCANITEZ/YEŞİLIRMAK,** s. 2736-2737; **IŞIK,** s. 136.
[440] **MITTEN,** s. 26-27.
[441] İFM'nin 4A_210/2008 sayılı, 29 Ekim 2008 tarihli kararının İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/admissibility-of-appeal-against-interlocutory-decision-procedura, Erişim Tarihi: 01.12.2023.

istemişse de, kararın usule ilişkin bir karar olması ve nihai bir yargı kararı içermemesi sebebiyle dava reddedilmiştir[442].

Geçici hakem kararları ise, nihai kararın yaratacağı korumanın başlangıcı anına kadar tarafların zarara uğramasını engellemek amacı ile verilir[443]. Bu bağlamda bu kararlar bir noktada nihai hükümlerden de müstakil kararlardır[444]. Geçici hakem kararları yüksek oranda *"hakemlerin yargı yetkisi (potestas iudicandi)", zararın miktarının tespiti ve hatta esasın uyuşmazlığına uygulanacak hukukun belirlenmesi gibi müstakil konulardan kesin tespit içeren kısmi hakem kararlarıdır*[445]. Bu yüzden de tek başlarına iptal davasına konu edilemezler.

CAS tarafından verilen geçici ve koruyucu tedbir kararlarına karşı İFM nezdinde iptal davası açılamaz[446]. Çünkü bu kararlar nihai ve kesin kararlar olmayıp değişkenlik gösterebilirler, yargılama esnasında uygulamaya konulup daha sonra kaldırılabilirler[447]. Ancak tedbir kararı uyuşmazlığı nihayete erdiren bir tedbir kararı ise ya da tedbirin CAS'ın yetkisinin olmadığına dair bir hükümle birlikte verilmesi durumunda İFM nezdinde iptal davası açılabilir[448].

Nihai kararlar olmadığı için, usule ilişkin ya da hakem kararı biçiminde verilmiş olmasına bakılmaksızın kural olarak PILA m. 190 ve 192 uyarınca ön kararlar aleyhine iptal davası açılamaz[449]. Ancak iki durumda ön kararlar iptal davasına konu edilebilirler. İlki hakem heyetinin oluşturulmasında aykırılık, ikincisi de hakem heyetinin yargı yetkisi konusunda yanlış bir karar vermesidir. Geçici tedbirlere uyulmaması halinde ceza ödenmesine hükmeden kararların varlığında, hakem heyeti cezanın miktarını belirlerse bunu ancak bir hakem kararı şeklinde yapabileceğinden ve bu tür bir karar eğer dayanılan iptal sebebi olarak *"hakem heyetinin oluşturulmasında*

---

[442] İFM'nin 4A_446_2014 sayılı, 4 Kasım 2014 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için: https://www.swissarbitrationdecisions.com/different-between-mere-procedural-order-and-award, Erişim Tarihi: 01.11.2023.
[443] **PEKCANITEZ/YEŞİLIRMAK,** s. 2714.
[444] **Bilgehan YEŞİLOVA,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Nihai Karardan Önce Mahkemelerin Yardımı ve Denetimi", Güncel Hukuk Yayınları, İzmir 2008, s. 694.
[445] **ÖZBEK,** s. 1620; **ŞİT,** s. 123.
[446] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 542;
[447] **A.g.e.,** s. 542; **Georg von SEGESSER/Christopher BOOG,** "Chapter 6: Interim Measures", Elliott GEISINGER (Ed.) /Nathalie VOSER (Ed.) /Angelina M. PETTI (Ass. Ed.), in, International Arbitration in Switzerland A Handbook for Practitioners, Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rjin, The Netherlands 2013, s. 128.
[448] **RIGOZZI/HASLER,** "Chapter 5", s. 946-947; **SEGESSER/BOOG,** s. 128; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 542.
[449] **SEGESSER/BOOG,** s. 129; Doktrinde ara karar tabiri yerine ön karar tabiri de kullanılmaktadır.

usule aykırılık" veya *"hakem heyetinin yargı yetkisi konusunda yanlış bir karar vermesi"* içeriyorsa, PILA m. 190 (3) uyarınca derhal iptal davasına konu edilebilir[450]. Bu iki iptal nedeni maddede açıkça belirtilmiş olup ön kararlara ilişkin olarak, iptal davasına konu edilebileceği, bu kararlara karşı da iptal istemi sadece kararın tebliğ edilmesiyle başlayabileceği hüküm altına alınmıştır[451]. Diğer tüm hallerde İFM'de iptal istenebilmesi için nihai kararların beklenmesi gerekir[452].

Zaman zaman tahkim yargılamasında hakem ya da hakem heyeti bir ya da birden fazla talebe ilişkin karar vermeyi unutabilir ya da gözden kaçırabilir. Aslında hakemlerin bir talep hakkında karar vermemesi PILA anlamında bir iptal nedenidir. Ancak iptal davası öncesi hakem heyeti tarafından hatalı bir şekilde karara bağlanmamış talepler hakkında bir tamamlama *("completion")* istenebilmektedir. Bu hata bu aşamada giderilirse artık karara bağlanmamış bir talep kalmayacağından buna dayanılarak bir iptal nedeni ileri sürülemez ve bu itibarla bir ek karar verilmiş olması usul ekonomisi ilkesi ile de bağdaşmış olacaktır[453].

PILA'da ek kararlara ilişkin düzenleme, 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren yenilikler arasındaki m. 189a hükmünün eklenmesiyle yer almaya başlamıştır. Buna göre ek karar, hakem heyetinin tahkimde ileri sürülen bir talep hakkında karar veremediğinde gündeme gelen bir karar olarak tanımlanır ve bu tanım İFM'nin tanımına da uygundur[454]. Ek karar orijinal kararın icra edilebilir kısmını değiştirir, ayrı ama ilgili bir karardır ve bu kararlar da nihai kararla aynı gerekçelerle iptal davasına konu edilebilirler[455]. Aslında ek kararların kendisi de nihaidir ve icra edilebilir kararlardır[456].

Kayıp zamanı, lüzumsuz masrafları ve boş yere emek harcanacak bir davayı önlemesi açısından ek karar müessesesini çok kıymetli buluyoruz. PILA'daki yeni

---

[450] **A.g.e.,** s. 129.
[451] PILA m. 190 (3).
[452] **SEGESSER/BOOG,** s. 129.
[453] **ÖZBEK,** s. 1642; **KALPSÜZ,** "Milletlerarası Tahkim", s. 123; **İbrahim ÖZBAY/Murat ERDEM,** "Hakem Kararlarının Tavzihi, Düzeltilmesi ve Tamamlanması (HMK m. 437)", Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2013/2, s. 67; **İbrahim ÖZBAY/Yavuz KORUCU,** "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Tahkim", Adalet Yayınevi, Ankara 2016; **Mustafa Serdar ÖZBEK,** "Tahkim Yargılamasında Hakem Kararı", Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, Haziran 2019, s. 145; **Mehmet Akif TUTUMLU,** "Kuram ve Uygulama Açısından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Yeni ve Değişik Hükümlerinin Yorumu", Seçkin Yayınları, Ankara 2012, s. 343.
[454] **GIRSBERGER/VOSER,** "Chapter 7 The Award", s. 432.
[455] **A.g.e.,** s. 432.
[456] **A.g.e.,** s. 429.

hükümlerle gelen ve hakemlere bir taleple kararı tamamlama imkânı sağlayan ek karar düzenlemesinin İsviçre milletlerarası tahkim hukuku açısından da çok yerinde bir yenilik olduğunu düşünüyoruz[457]. İptal nedenleri açısından konu ile ilgili görüşlerimizi aşağıda üçüncü bölümde iptal nedenleri başlığı altında yer alan "talep edilen konularda karar vermeme" başlığı altında belirteceğiz.

dd. İptal Davası Açabilmek İçin Dava Değeri Sınırlaması

İsviçre hukuku dava açılabilmesini belirli parasal sınır şartlarına bağlamıştır[458]. BGG, iş ve kira hukuku davaları ve diğer tüm davalar diye ikili bir ayrıma gitmiş, iş ve kira hukuku davaları için 15.000 İsviçre Frangı (CHF), diğer tüm davalar içinse 30.000 İsviçre Frangı *("CHF")* alt limit belirlemiştir. Ayrıca talep belirli bir meblağın ödenmesine yönelik olmadığı durumlarda, İFM'nin dava değerinin bu limitlerin altında olup olmadığını ve sonuçta hangi değerde olduğunu belirleme yetkisi de vardır[459]. Bu durumda İFM meblağı kendi takdir edecektir.

Spor tahkiminde genellikle tarafların taleplerinin CAS kararlarının iptal edilmesi ya da onanması yönünde olması ve dava değeri miktarının da çoğunlukla belirsiz olması sebebiyle bu 30.000 CHF tutarındaki alt limit RIGOZZI'ye göre spor tahkimi bağlamında karşılanması zor bir şarttır[460]. Gerçekten de bazı sportif cezalar herhangi bir maddi değer içermeyebilir. Örneğin bir futbolcuya resmi müsabakalardan ömür boyu verilmiş bir men cezası futbolcu aleyhine verilen cezalara, bir kulüp aleyhine verilmiş transfer yasağı cezası da kulüpler aleyhine verilen cezalara örnek olarak gösterilebilir[461] ve her iki ceza da maddi bir değer içermemektedir. Bu durumda İFM maddi değer değerlendirmesi yapma yetkisine sahiptir.

---

[457] PILA'nın 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerinin tamamı hakkında bilgi için bkz: **Jean MARGUERAT/Franz Stirnimann FUENTES/Tomas Navarro BLAKEMORE/Davide COLACINO,** "Revised Swiss arbitration law to enter into force on 1 January 2021", FRORIEP, December 2020, https://www.mll-news.com/wp-content/uploads/2021/06/Froriep-Revised-Swiss-arbitration-law-1-january-2021.pdf, Erişim Tarihi: 30.12.2023; ve yine ayrıca bkz: https://www.swissarbitration.org/wp-content/uploads/2021/05/20210129-Chapter-12-PILA_Translation_English.pdf, Erişim Tarihi: 31.12.2023.

[458] BGG m. 74.

[459] BGG m. 51 (2).

[460] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 225.

[461] **Tarık Ziya KARANFİL,** "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Haksız Olarak Feshedilmesi ve Sportif Cezalar", Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 152-157.

Doktrinde İFM'nin sportif uyuşmazlıkların genellikle maddi değer içermemesi özelliğini de dikkate alarak değerlendirme yapması gerektiği önerilmiştir[462]. Yine doktrinde, bu sorunun yaşanmasının sebebi olarak BGG m. 74 (2)'de 30.000 İsviçre Frangı *("CHF")* alt limitin istisnalarında tahkim davalarının sayılmamış olmasından kaynaklandığı ileri sürülmekte, hatta bunun kanun koyucu tarafından unutulduğu *("...the legislator simply forgot to add...")* ve bir yasal boşluk olduğu *("...should be considered as a legal loophole...")* dile getirilmektedir[463].

Gerçekten de BGG 74 (2)'de davaya başvuru alt limitinin istisnaları olarak, örneğin icra-iflas ve patent ile ilgili uyuşmazlıklar hukukun özel alanları olarak açıkça sayılmışken spor ile ilgili uyuşmazlıklar hakkında herhangi bir istisna öngörülmemiştir. Doktrinde yer alan bu konudaki kanun boşluğu görüşüne katılmakla birlikte biz de bu maddeye "spor ile ilgili uyuşmazlıklar" veya "spor tahkimi" yahut en azından "tahkim" kavramlarını karşılayan yeni bir istisna eklenmesini önermekteyiz.

Bu bölümün başında belirttiğimiz gibi, şu anki durumda değer barındırmayan hakem kararlarına karşı iptal davası açılması durumunda, İFM öncelikle BGG m. 51 (2)'ye dayanarak davanın değer tespitini yapmaktadır. Ancak doktrinde ve tarafımızca önerilen şekilde bir istisna getirilmesi durumunda kanımızca, İFM'nin iş yükünün de azalacağı kuvvetle muhtemel olarak görülmektedir.

ee. İptal Davası Açabilmenin Süre Yönünden İncelenmesi

İptal davasının açılması süreye tabidir. Bu süre gerekçeli kararın muhataba tebliğinden itibaren 30 gündür ve hem BGG'de hem de CAS Kodu'nda iki yerde bu süre uyumlu bir şekilde kendine düzenleme alanı bulmuştur[464]. Hatta 1 Ocak 2021 değişikliğiyle beraber PILA da m. 190'a eklenen yeni bir bentle iptal davasının açılabilmesini açıkça 30 gün olarak belirlemiştir[465]. Yani güncel olarak BGG ile CAS

[462] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 363'den naklen: **RIGOZZI,** "Le Cours", s. 221; **KAUFMANN-KOHLER/RIGOZZI,** s. 312-314.
[463] **RIGOZZI,** "Challeging Awards", 41 nolu dipnot, s. 226.
[464] İptal davası için öngörülen 30 günlük süre hem BGG m. 100 (1)'de hem de CAS Kodu m. R 46 (3) ilk cümle ve m. R 59 (4) ilk cümlede hükme bağlanmıştır.
[465] PILA 190 (4).

Kodu'nun yanında artık PILA'da da iptal davasının açılma süresi 30 gün olarak belirlenmiş olup her üç düzenleme de bu konuda büyük bir ahenge sahip hale gelmiştir.

Bazı zamanlarda bu sürenin ne zaman başlayacağı ya da ne zaman sonlanacağına dair tereddütler oluşabilir. İsviçre mevzuatında ya da CAS Kodu'nda açıkça düzenlenmemiş durumlarda bu tereddütler İFM içtihatlarıyla giderilmeye çalışılmıştır.

Yine bazı zamanlarda aynı hakem kararı birkaç farklı bildirim yolu ile değişik zamanlarda tebliğ edilebilir ve bu birbirinden farklı bildirim yollarından hangisinin iptal davası açma süresinde esas alınacağı konusunda belirsizlik ya da kararsızlık yaşanabilir. Bu konuda İFM, tebligatın ne zaman okunduğunu değil "tebliğin ne zaman yapıldığını" dikkate almaktadır[466]. İFM bir kararında, hakem heyetinin kararını hem e-posta hem de iadeli taahhütlü posta ile alan başvurucunun iptal davası açma süresinin iadeli taahhütlü mektubu aldığı gün değil, e-postayı aldığı gün başlamasından dolayı iptal davası başvurusunu geç bir başvuru olarak kabul edip davayı reddetmiştir[467]. Emsal karara göre, davacı iadeli taahhütlü mektubu aldığı günden başlayarak süre hesabı yapmışsa da İFM bu süre hesabını kabul etmemiştir. E-postanın muhataba daha önce ulaşmış olması süreyi başlattığından iadeli taahhütlü mektup baz alınarak yapılan hesap davacı açısından yanıltıcı olmuştur. Karardaki bir ayrıntı bu noktada çok büyük bir öneme haizdir. Emsal kararda hakem heyetinin e-posta yolu ile ilettiği bildirimin notunda *"e-posta ile bildirimi yapılan kararın bir nüshasının da iadeli taahhütlü posta yolu ile iletileceği"* bilgisi yer almaktadır. Bu sebeple, iadeli taahhütlü mektup yolu ile bildirim yeni bir süreyi başlatmamıştır ve kanaatimizce mahkemenin kararı bu yönüyle bakıldığında oldukça yerindedir. Yine karardaki diğer bir önemli ayrıntı ise, davalının tebliğ ve süreye ilişkin savunmasında da yer aldığı üzere, *"e-posta yolu ile iletişimin tahkim yargılaması boyunca sürekli olarak hakem heyeti ve/veya taraflarca kullanılmış olmasıdır"*. İFM, davalının bu karşı savunma ve argümanını da kabul etmiş, e-posta ile iletişimin bu yargılamada başlıca bildirim yolu olduğuna kanaat getirmiştir.

[466] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 486.
[467] İFM'nin 4A_609/2014 sayılı, 20 Şubat 2015 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/late-filing, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

Aslında İFM'nin oturmuş bir içtihadına göre, 30 günlük sürenin başlaması için taraflarca beyan edilmiş ve hakem kararında kayıt altına alınmış e-postaya kararın tebliğ edilmesi yeterlidir[468]. Konunun gündeme geldiği uyuşmazlıklarda İFM bu yaklaşımı kabul etmektedir[469].

CAS özelinde bu tip tereddütler Kod'daki 01.01.2019 tarihli değişiklikle ortadan kaldırılmıştır. Önceleri kararın orijinal ve ıslak imzalı suretinin tebliği şart iken 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikle birlikte kararın orijinal ve ıslak imzalı tebliğ olma şartı kaldırılmış olup artık kararın e-posta yolu ile tebliğ edilmesi 30 günlük iptal davası açma süresinin başlaması için yeterli hale gelmiştir. Diğer bir deyişle, artık muhataba e-posta ile gelen bir CAS kararına karşı da orijinal ve ıslak imzalı suret beklenmeden 30 gün içerisinde iptal davası açılabilmektedir.

Hakem kararları bazı zamanlarda kısa karar, bazı zamanlarda da uzun ve gerekçeli karar olarak tebliğ edilebilir. İFM, iptal davası açma süresinin başlaması açısından kararın sadece tebliğini değil, kural olarak gerekçeli olarak tebliğinin gerektiği görüşündendir. İFM tarafından kabul edilen kritere göre, iptal davasının açılması için gereken 30 günlük süre kararın gerekçelerinin muhataba bildirimi ile başlar[470]. Örneğin yetki itirazının reddine dair bir karar söz konusu olduğunda, iptal davası açılması için süre, ara kararın tebliği ile değil, *-red kararının nihai kararda belirtilmesi kaydı ile-* nihai kararın tebliği ile işlemeye başlar[471]. Bir İFM kararında, hakem heyetinin davacının ileri sürdüğü kabul edilemezlik savunmalarının hangi gerekçelerle reddedildiğini nihai kararda açıklayacağını belirtmişse de davacı işbu gerekçeleri öğrenmeden ara karara karşı iptal davası açmış ancak dava İFM tarafından iptal davasının gerekçeli kararları ihtiva eden nihai karara karşı yapılabileceği nedeniyle reddedilmiştir[472]. Ancak kararın tamamının resmi olarak tebliğ edilmediği ve kararın sadece uygulanabilir kısmının *("operative part")* taraflara tebliğ edildiği

[468] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 487.
[469] Bu konuda İFM'nin 4A_608/2014 ve 4A_476/2013 sayılı kararları emsal olarak verilebilir.
[470] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 486.
[471] **A.g.e.,** s. 486.
[472] İFM'nin 4A_46/2011 sayılı, 16 Mayıs 2011 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/no-breach-of-pre-arbitral-procedures-failure-to-deal-with-an-arg, Erişim Tarihi: 24.12.2023.

durumlarda yapılan itiraz erken *("premature")* bir itiraz kabul edilmekle beraber başvuru yine de kabul edilir[473].

İptal başvurusu için öngörülmüş 30 günlük süre *"kanunla belirlenen süreler uzatılamaz"* hükmü gereğince kural olarak uzatılamaz[474]. Ancak bazı zamanlarda taraflar ya da temsilcileri hastalık, doğal felaket vb. manilerden dolayı dava açabilecek durumda olamayabilirler. Oldukça istisnai durumlarda sürenin uzama ihtimali oluşabilir. Taraflardan biri ya da temsilcisi kendi kusuru olmaksızın kendisinden kaynaklanan bir nedenden olmamak kaydıyla iptal davası açamamışsa, bu maninin ortadan kalkmasından itibaren 30 gün içinde talepte bulunması durumunda nedenini açıklamak ve yapamadığı hukuki işlemi yerine getirmek koşulları altında iptal davası açabilmektedir[475].

İptal davası açma süresi bazen 30 günlük bu sürenin denk geleceği zamana göre de değişiklik gösterebilir. Son gününün resmî tatil gününe denk gelmesi durumunda sürenin son günü resmî tatilin sona erdiği günü takip eden gün olarak kabul edilir[476]. 15 Temmuz ve 15 Ağustos arasında (15 Ağustos dahil) öngörülmüş adli tatillerde, 18 Aralık ve 2 Ocak arasında (2 Ocak dahil) yılsonu ve yılbaşı döneminde ve paskalyadan önceki yedinci günden paskalyadan sonraki yedinci güne kadar (bu yedinci gün dahil) süre işlemez[477].

ff. İptal Davasına Başvuru

İptal davasına başvuru İsviçre resmi dillerinden biri[478] tercih edilerek yazılı olarak bir dilekçe ile yapılabilir[479]. Eğer başvuru bu resmi dillerden bir tanesi ile yapılmazsa başvuru reddedilecektir[480]. İFM bir kararında, süresinde ama resmi dillerden bir tanesinde yapılmayan bir başvuruda, çeviri için ek süre verilmesi

---

[473] İFM, 4A_446/2016 ve 4A_510/2015 sayılı kararlarında böyle başvuruların kabul edilebilir *("admissible")* olduğuna kanaat getirmiştir.
[474] BGG m. 47 (1).
[475] BGG m. 50 (1).
[476] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 487.
[477] BGG m. 46 (1) (a) (b) (c).
[478] İsviçre Anayasası m. 4'e göre İsviçre'nin resmi milli dilleri Almanca, Fransızca, İtalyanca ve Romanşça'dır. İsviçre Konfederasyonu Federal Anayasası'nın İngilizce metni için bkz: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1999/404/en, Erişim Tarihi: 12.12.2023.
[479] BGG m. 42 (1)- BGG m. 54 (1).
[480] BGG m. 42 (6).

gerektiğine ama bu ek süre talebinin kötü niyet barındırmaması gerektiğine hükmetmiştir[481]. Somut olayda, başvurunun süreyi uzatmak maksadıyla kötü niyetli olarak İngilizce dilinde yapıldığı tespit edilmiştir[482].

İsviçre hukukuna göre yazılı ve resmi dillerde yapılması gereken iptal davasına başvuru dilekçesi asil ya da vekili tarafından da imzalanmalıdır[483]. İmza mevcut değilse ya da imzalayan kişi temsile yetkili değilse, imzanın tamamlanması ya da temsile ilişkin ispata yarar belgenin verilmesi için İFM tarafından makul süre verilebilir[484].

Başvuru Federal Mahkeme kalemine yapılabileceği gibi, İsviçre Posta Ofisi'nden ya da elektronik olarak sertifikalı e-imza ile yapılabilir[485]. Bu şartları sağlamayan başvuru reddedilecektir. Nitekim İFM bir kararında, elektronik posta yolu ile imzasız yapılan bir başvuruyu reddetmiştir[486]. İsviçre hukukuna göre başvurular elektronik posta yoluyla yapılmamaktadır.

Ayrıca başvurunun imzalı olmasının yanında dilekçe, talep, talebin gerekçeleri ve delilleri de içermelidir[487]. Bu noktada muhakkak hangi iptal nedenine dayanılarak iptalin istendiği talep kısmında yazılı olmalıdır. Kanımızca belirsiz bir talep içeren başvuru iptal istemine ilişkin davanın gücünün azaltıcı etki yaratacaktır.

Dilekçede iptali istenen kararın[488] kanunu nasıl ihlal ettiği kısa ve öz bir şekilde ortaya konmalıdır[489]. Ayrıca bu kararın bir suretinin de dilekçenin ekine konulması gereklidir[490]. Tebliğinden itibaren 30 günlük süre içinde sunulan ve BBG m. 42'de

[481] İFM'nin 4A_510/2017 sayılı, 9 Kasım 2017 tarihli kararı.
[482] Decisions of the Swiss Federal Supreme Court, Kluwer Arbitration Blog, ASA Bulletin, Vol. 36, Issue 2 (June 2018) Matthias Scherer (Ed.), 08.03.2023, s. 3, bkz: https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2018/08/18/the-contents-of-the-asa-bulletin-volume-36-issue-2-june-2018/?output=pdf, Erişim Tarihi: 19.12.2023.
[483] BGG m. 42 (1).
[484] BGG m. 42 (5).
[485] BGG m. 48 (1) – m. 42 (4) – m. 48 (2); Ayrıca elektronik imza ile ilgili detaylı düzenlemeler yönetmeliklerde belirlenebilmektedir.
[486] İFM'nin 4A_596/2015 sayılı, 3 Aralık 2015 tarihli kararının İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/challenge-award-not-allowed-filed-foreign-language, Erişim Tarihi: 02.12.2023.
[487] BGG m. 42 (1).
[488] Çalışmamızın konusu gereğince CAS hakem kararı kastedilmiştir.
[489] BGG m. 42 (2).
[490] BGG m. 42 (3).

yazılı şekil şartlarını yerine getiren iptal talebi İFM tarafından dinlenmelidir. Ancak bu şartlar sağlanmadığı taktirde iptal talebi reddedilecektir.

Bazı İFM kararlarında, bazı başvurucuların iptal davasına başvuru süresi içinde iki ayrı dilekçe sundukları görülmektedir. İlk dilekçenin ardından verilen ikinci dilekçeyi ek bir dilekçe şeklinde görmek gerekir. İFM'ye göre eğer bu ek dilekçe süresinde ve aynı (ilk) başvuruya karşılık geliyorsa iki ayrı dilekçe olsa da tüm iddialar ve talepler birlikte incelenmelidir[491]. Ancak ilk dilekçede yer alan bazı hatalar ikinci bir dilekçe ile düzeltilmek isteniyorsa bu durumda ikinci dilekçe ek bir dilekçe olarak kabul edilemez[492].

gg. İptal Davasının Hakem Kararının İcrasına Etkisi

İsviçre hukukunda kural olarak CAS hakem kararlarına karşı iptal davası açılması kararların kesin ve bağlayıcı niteliği karşısında icrayı durdurmaz[493]. Ancak kararların icrasının durdurulabilmesi mümkündür. BGG'ye göre, hâkim re'sen ya da taraflardan birinin talebi üzerine icranın durdurulması yetkisine sahiptir. Bu durumda hâkim bazı unsurların varlığını inceleyecek ve ona göre bir karar verecektir.

İFM tarafından şu üç şartın varlığında hakem kararlarının icrasının durdurulmasına karar verebilir[494]:

(i) kararın ciddi ve telafisi mümkün olmayan zarara yol açması,
(ii) taraflar arasındaki menfaat dengesinin davacı lehine bulunması ve,
(iii) iptal davasının ilk bakışta *("prima facie")* olarak başarı şansının yüksek görülmesi.

Bu üç şarta ek olarak taraflardan birinin icranın durdurulması talebini sunmasının ardından karşı tarafın (konumuz özelinde CAS'ın) herhangi bir şekilde açıkça itiraz etmemesi ya da zımnen de olsa karşı koymaması durumunda da icranın

[491] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 489.
[492] **A.g.e.,** s. 490
[493] BGG m. 103 (1).
[494] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 231.

durdurulmasına karar verilebilir[495]. Bu şartlar İFM içtihatlarıyla belirlenmiş olup istikrarlı bir şekilde uygulanmaya devam etmektedir[496].

CAS tarafından nihayete erdirilen bir yargılamanın sonucunda bir tarafın aleyhine çok büyük miktarlarda bir tazminata hükmedilebilir. Hatta bu aleyhine tazminata hükmedilen kişi bir sporcu da olabilir. CAS kararlarının tebliği ile birlikte icra edilebilir nitelikte olması sebebiyle bu sporcu yanın kararın yaptırımından kaçar bir yolu da kalmayabilir. Kararın icrası durdurulmadığında ise bu yüksek miktarlı tazminat tutarı o sporcunun ciddi ve telafisi mümkün olmayan zararlarla karşı karşıya kalmasına sebebiyet verebilir. Nitekim çalışmada aşağıda kamu düzenine aykırılık nedeni başlığı altında daha detaylı incelenecek *"Matuzalem kararında"* İFM, futbolcu Matuzalem'in aleyhine CAS nezdinde on bir milyon Avronun üzerinde bir tazminata hükmedilmesi karşısında somut şartları da değerlendirerek kararının icrasının ertelenmesine karar vermiştir[497]. İFM burada sporcunun hayatı boyunca çalışsa da karşılamayacağı kadar yüksek bir tazminatın icra edilmesi durumundaki sonucunu sporcu açısından telafisi zor bir zarar olarak görmüş, menfaat dengesinin sporcu Matuzalem aleyhine bozulduğuna kanaat getirmiş ve bu davayı ilk bakışta yüksek başarı şansı seviyesinde görmüştür.

Yine İFM'nin hakem kararının icrasının ertelenmesine dair ticari nitelikte bir uyuşmazlıkta verdiği bir karar bu noktada emsal olarak gösterilebilir[498]. Bir İsviçreli şirket ile bir Fransız şirketin uçak kiralama sözleşmesinden kaynaklanan bir uyuşmazlığında, ad hoc tipi ve tek hakemli yürüyen tahkim yargılaması sonucu verilen hakem kararının ardından İsviçreli şirket İFM nezdinde aleyhine olan hakem kararına karşı iptal davası açmıştır. Hakem, kararın verileceği tarihi ilk önce 2011 yılı, 15-20 Nisan arası olarak belirlemiş ve bunu taraflara bildirmiştir. Ancak hakem, kararın verilmesi konusunda oldukça geç kalmış ve taraflar da ona en geç 2 Eylül 2013 saat 17.00'a kadar süre vermiştir. Bu tarihe kadar kararın tebliğ edilmemesi durumunda da bunun hakemin istifası olarak kabul edileceği taraflarca hakeme bildirilmiş ve hakem

[495] **A.g.e.,** s. 231.
[496] **A.g.e.,** s. 231.
[497] İFM'nin 4A_558/2011 sayılı, 27 Mart 2012 tarihli kararının İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/landmark-decision-of-the-swiss-supreme-court international-arbit, Erişim Tarihi: 02.12.2023.
[498] İFM'nin 4A_490/2013 sayılı, 28 Ocak 2014 tarihli kararının İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/receptum-arbitrii-does-expire-if-time-has-been-set-beyond-which-arbitrator-loses-jurisdiction, Erişim Tarihi: 09.12.2023.

de bunu kabul etmiştir. Yani taraflar ve hakem arasında kararın tebliği konusunda üçlü bir anlaşma yapılmıştır. Karar davalıya 3 Eylül 2013, davacıya ise 4 Eylül 2013 tarihlerinde tebliğ edilmiştir. Bu davada hakem kararın tebliği hususunda oldukça geç kalmış, kararın bildirimi aşamasında taraflarca anlaşılan ve kendisinin de onayladığı hiçbir kurala uymamıştır. İsviçreli şirket, hakem kararının icrasının ertelenmesi hususunda, iptal davasının ilk bakışta başarı sansının yüksek olduğunu, hakemin 2 Eylül 2013 tarihinde saat 17.00'da görevinin sona ereceğine dair üçlü bir anlaşmaya aykırı karar verdiğini ve böyle bir kararın uygulanması durumunda kendi aleyhine telafisi zor zararların doğacağını ve kendisi lehine menfaatin daha yüksek olduğunu ispat edebilmiştir. Nihayetinde davacının icranın ertelenmesi talebi İFM tarafından kabul edilmiş ve yetkisiz hakemin kararının uygulanmasına mâni olunmuştur. Davada İFM tarafından verilmiş icranın ertelenmesi kararı her üç şartı da taşıdığından kanımızca da oldukça yerindedir.

Doktrinde futbolla ilgili uyuşmazlıklarda, kararın taraflarından biri aleyhine tazminat ödemeye hükmedilen durumlarda FIFA'nın standart politikası *("standard policy")* gereğince, İFM'nin kararının beklendiği ve herhangi bir işlem yapmadığı dile getirilmektedir[499]. Matuzalem kararında da belirttiğimiz gibi futbolcuların yüksek bütçeli takımlar ve ligler karşısında güçsüz taraf olduğu da gözetildiğinde FIFA'nın özellikle futbolcular aleyhine verilen kararların icrası konusunda İFM nezdinde iptal davası sonuçlanıncaya kadar herhangi bir işlem yapmamasını isabetli buluyoruz.

hh. İptal Davasında Uygulanan Yargılama Usulü

İptal davasında kural olarak dosya üzerinden inceleme söz konusu olur ve duruşma açılmaz. Davacının iptal davası dilekçesi; savunma, beyan ve itirazların sunulması konusunda bir bildirim ile beraber karşı tarafa ve CAS'a tebliğ edilir[500]. Cevap için karşı tarafa ve CAS'a genellikle 30 gün süre verilir[501]. Bu süre normatif değil, içtihadidir. İsviçre hukukunda bu süre hâkim tarafından belirlendiğinden uzatılabilir[502]. Ancak kanunda belirlenmiş süreler uzatılamaz[503]. Yukarıda iptal

[499] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 232.
[500] BGG m. 102 (1).
[501] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 234.
[502] BGG m. 47 (2).
[503] BGG m. 47 (1).

başvurusu başlığı altında incelediğimiz gibi, dava dilekçesine benzer nedenler çerçevesinde cevap dilekçesi verme süresi de benzer kanuni dayanakla uzatılabilir.

Cevap dilekçesi verilen bu süre içinde sunulmalıdır[504]. Cevap dilekçesi davalının temsilcisi ya da İsviçreli bir avukat tarafından sunulabilir[505]. Kural olarak tarafların sunduğu başvuru ve cevap dilekçesi ile dilekçeler teatisi tamamlanır[506]. Ancak hukuki dinlenilme hakkına riayet bağlamında mahkeme gerçekten zaruri bir durum tespit ederse taraflara ikinci birer dilekçe verebilmeleri için tensip hazırlar[507].

İFM kararları incelendiğinde uyuşmazlığın mahkemece kabulüne ilişkin somut özelliklerin kararın en başında incelendiği ve önce Federal Mahkeme'nin yargılama yetkisinin neden var olduğu, sonra da bu yetkinin İsviçre hukukunda hangi kanunlara ve bu kanunların hangi hükümlerine dayandığı açıkça belirtilmektedir. Somut bir İFM kararını emsal alırsak[508];

"Federal Mahkeme, kendi yargı yetkisi ve iptal davasının kabul edilebilirliği konusunda tam yargı denetimi uygular (Reasons (1.)),

BGG m. 77 (1), 18 Aralık 1987 tarihli PILA m. 190-192 uyarınca hakem kararlarına karşı hukuk davasına (iptal davası) izin vermektedir (Reasons (1.1) ilk cümle)" denmesi suretiyle iptal davasına bakma yetkisinin nasıl incelendiğini görebiliriz. Bu örnekte yer aldığı gibi İFM, kararlarında, iptal davası özelinde benzer gerekçelendirmelerle bu çerçevede inceleme yapmaktadır[509].

İFM, tarafların görüşlerine bağlı kalmadan sınırsız tetkik yetkisiyle re'sen *("ex officio")* inceleme yapar[510]. Dolayısıyla sadece tarafların görüşleriyle bağlı bir inceleme söz konusu olamaz.

---

[504] BGG m. 102 (2).
[505] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 234.
[506] BGG m. 102 (3).
[507] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 234.
[508] İFM'nin 4A_214/2011 sayılı, 18 Ekim 2011 tarihli kararının İngilizce çevirisi baz alınarak inceleme yapılmıştır. Kararın orijinali İtalyanca'dır ve kararın orijinaline www.bger.ch vasıtasıyla ulaşılabilir. Kararın İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/dismissal-of-an-appeal-to-set-aside-an-icc-award-violation-of-th, Erişim Tarihi: 01.11.2023.
[509] Ayrıca İFM'nin iptal davası hakkında benzer yetki gerekçelendirmelerine yönelik başkaca kararları hususunda bkz: 4A_530_2011 sayılı, 3 Ekim 2011 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/failure-to-raise-a-violation-of-the-right-to-be-heard-immediatel, Erişim Tarihi: 01.11.2023; 4A_458_2009 sayılı, 10 Haziran 2010 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/challenge-of-arbitrators-sitting-on-cas-panel-rejecteclaim-of-, Erişim Tarihi: 01.11.2023; 4A_370_2007 sayılı, 21 Şubat 2008 tarihli kararı orijinalinde Fransızca'dır. Kararın İngilizce çevirisi için: https://www.swissarbitrationdecisions.com/appeal-against-interlocutory-and-partial-awards-violation-of-pub, Erişim Tarihi: 01.11.2023.
[510] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 191/1-7", s. 473; **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 219.

İFM'nin uyuşmazlıkları karara bağlama hızı oldukça yüksektir. İFM, son başvuru dilekçesinin mahkemeye sunulmasından itibaren iki ile dört ay arasında bir sürede uyuşmazlığı karara bağlamakta, ancak gerekçeli kararı dört ila altı hafta sonra hazırlayarak yayımlamaktadır[511]. Kanaatimizce bu hız, Spor hukukunda hedeflenen süratli çözüm amacına da hizmet eden kabul edilebilir ve makul bir süredir.

ii. İptal Davası Açma Hakkından Feragat

İsviçre hukukunda milletlerarası tahkim hükümleri gereğince hakem kararlarına karşı iptal davası açma hakkından feragat mümkündür. Ancak bu belirli şartlara bağlıdır ve istisnası mevcuttur. 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren PILA değişiklikleri feragat konusunda bir önceki kanun metnine göre farklılıklar içermektedir[512]. Son haliyle PILA'daki feragat düzenlemesi CAS Kodu'ndaki feragat düzenlemelerinden de farklılıklar arz etmektedir.

İsviçre milletlerarası tahkim hukukuna göre, iptal davası açma hakkından feragat edilebilmesi için ilk başta taraflardan hiçbirinin İsviçre'de ikametgahının, mutad meskeninin veya işyerinin olmaması gerekir[513]. Feragat, tahkim anlaşmasında öngörülebileceği gibi, müstakil bir anlaşmada yer alan bir beyanla da söz konusu olabilir[514]. Ancak PILA, 2021 yılında yürürlüğe giren değişikliklerden biri olarak yeni ihdas edilen 190a (1) (b)'ye atıfla, ceza yargılamaları açısından feragati bu kapsam haricinde tutmuştur. Diğer yandan eski metinde, PILA m. 190 (2)'de yer alan iptal nedenlerinin bir veya birkaçı hakkında feragat için açık bir hüküm mevcut olmasına rağmen şu anki metinde böyle bir düzenleme mevcut değildir.

---

[511] **Matthias SCHERER/Veijo HEISKANEN/Sam MOSS,** "Domestic Review of Investment Treaty Arbitrations: The Swiss Experience", Wolters Kluwer Law & Business, Kluwer Law International ASA Bulletin 1/2009, s. 258; **Elliott GESINGER/Viviane FROSSARD,** "Challenge and Revision of the Award", in Gabrielle KAUFMANN-KOHLER (Ed.) /Blaise STUCKI (Ed.), International Arbitration in Switzerland: A Handbook for Practitioners, The Hague: Kluwer Law International/Schulthess, 2004, s. 134; Somut olarak örneklendirmek gerekirse; 4A_324/2021 sayılı, 3 Ağustos 2021 tarihli kararı ilgili CAS karar tarihi olan 10 Mayıs 2021 tarihinden üç ay bile dolmadan karara bağlanmıştır. Yine 4A_438/2020 sayılı, 15 Mart 2021 tarihli karar, 2 Temmuz 2020 tarihinde verilen CAS kararından itibaren 8 ayı aşkın sürede verilmiştir.

[512] PILA'nın 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren ve değişiklikleri de içeren, 1 Eylül 2023 tarihinde güncellenmiş haliye PILA'nın Almanca metni için bkz: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/de, Erişim Tarihi: 19.12.2023.

[513] PILA 192 (1).

[514] PILA 192 (1).

Ayrıca feragat ya yazılı olmalı ya da metinle ispatlanmasına imkân veren başka bir şekilde olmalıdır[515]. Buna ek olarak, doktrinde ve bir İFM kararında belirtildiği üzere, *"...feragat beyanı, tarafların iptal davasından feragat etme yönündeki ortak niyetlerini açık ve belirgin şekilde ortaya koymalıdır[516]".*

PILA'nın önceki halinde de feragat için kanunda yazılı olma şartı yer almaktaydı. Ancak 2021'de yürürlüğe giren değişikliklerle beraber PILA m. 178 (1)'e atıf yapılarak yazılı olma şartı tekrar ama farklı şekilde öngörülmüştür. Ancak burada 178 (1)'e göre yazılı olma şartının yanında sözleşme haricinde de feragat, metinle ispata imkân veren başkaca vasıtalarla da yapılabilmektedir.

PILA m. 192'nin amacının ihtilafların çözümü amacıyla tahkimin en yüksek seviyede rol almasını sağlamak ve tahkimle bağı koparılmış ihtilafların tahkim sathında veya mahkemeler düzeyinde yargının işini hafifletmek amacıyla lüzumsuz yere işgalini önlemek olduğu dile getirilmektedir[517].

Kanaatimizce bu noktada, İFM tarafından, tarafların dahi feragat iradesiyle iptal davası açarak takip etmek istemediği bir yargılama sürecinin, tahkime ve/veya mahkemelere emek, vakit ve para harcattırarak uyuşmazlığın peşine düşülmemesi menfaat dengesi açısından daha değerli görülmüştür. Hemen üstte incelediğimiz ve yeni yürürlüğe sokulan "metinle ispata imkân veren başkaca vasıtalar" şeklinde bir düzenleme sebebiyle artık yazılı bir tahkim sözleşmesi ya da müstakil bir anlaşma şartı kalıbından çıkılmış ve kanımızca günümüzde çokça yaygın olan e-posta ve telefonlardan uygulama programları vasıtasıyla gönderilen mesajlarla da feragat gerçekleştirilebilecektir.

CAS Kodu'nda da iptal davasından feragat konusunda hem m. R46 (3), hem de m. R59 (4)'te düzenleme yer almaktadır. Feragat konusunda CAS Kodundaki düzenlemeler ve PILA düzenlemesi birbirlerinden çok büyük farklılıklara sahip olmasa da 2021 yılında yürürlüğe giren değişikliklerle beraber PILA bu konuda bazı nüans farklılıklarına sahip olmuştur. PILA'ya benzer şekilde CAS Kodunda da

[515] PILA 192 (1) son cümle atfıyla PILA 178 (1).
[516] **SCHERER/HEISKANEN/MOSS,** s. 266.
[517] **Christoph MÜLLER/Sabrina PEARSON,** "Article 192", in Swiss Case Law in International, 3rd Revised Edition, Schulthess Editions Romandes, 2019, s. 602. MÜLLER ve PEARSON'a göre bu amaç İFM kararlarında dile getirilmiştir ve buna örnek olarak 4P.198/2005 sayılı karar gösterilebilir. Ayrıca konu ile ilgili bkz: **EKŞİ**, "Spor Tahkim Hukuku", s. 549: *"Guillermo Canas v. ATP Tour Davası",* 4P.172/2006 sayılı karar.

tarafların İsviçre'de ikametgahının, mutad meskeninin veya işyerinin olmaması öncelikli şartlardandır[518]. Ancak PILA'nın yeni versiyonu CAS Kodu'ndaki feragat düzenlemesinden uzaklaşmış ve CAS Kodu bu konuda PILA'nın eski versiyonuna daha yakın bir halde kalmıştır. Buna göre, PILA'dan farklı olarak Kod'da sadece tahkim veya müstakil bir anlaşma ile iptal davasından feragat edilebilmektedir. Ancak eski metinde yer alan PILA m. 190 (2)'de sayılmış bir veya birkaç nedenden feragat edebilme imkânı CAS Kodunda mevcut olmayıp tüm iptal davalarını açıkça hariç tutma *("expressly excluded all setting aside proceddings")* denmek suretiyle kanaatimizce tüm iptal nedenleri çerçevesinde feragat yapılabileceğini öngörmüştür.

Görüldüğü gibi PILA m. 192'nin uygulanabilmesi için ilk başta taraflardan hiçbirinin İsviçre'de ikametgahının, mutad meskeninin veya işyerinin olmaması gerekir. Ancak diğer yandan çoğu sportif kurum ve kuruluşun merkezi de İsviçre'dedir. Bu tezatlık doktrin görüşlerinde ve İFM içtihatlarında irdelenmiştir. Gerçekten de *Guillermo Canas v. ATP Tour davasında* İFM, PILA m. 192'nin şartlarının bu gerçeklik karşısında uygulanamayacağı dile getirmiştir[519]. Doktrinde de kanun koyucunun bu maddeyi ihdas ederken sportif uyuşmazlıkları, hatta genel anlamda da tahkimi hesaba katmamış olması eleştirilmektedir[520]. Hatta, yine doktrinde İsviçre milletler arası özel hukukunda feragat konusunda ortada hiçbir neden olmamasına rağmen İsviçre ile bağlantısı olanlarla olmayanlar arasında ayrıma neden olduğu görüşü de ileri sürülmüştür[521].

Gerçekten de İsviçre gibi gelişmiş tahkim hukukuna sahip ve tahkim konusunda dünyada çok önemli bir merkez haline gelmiş bir ülkede feragat konusunda ikametgahın, mutad meskenin veya işyerinin İsviçre'de olmaması şartının yeniden gözden geçirilmesi düşüncesindeyiz. Milletlerarası ticari tahkimde iradiliğe önem verildiği[522] gibi spor tahkiminde de önem verilmektedir. Ancak bahsi geçen düzenleme bu haliyle iradiliği kısıtlayan bir yapıdadır. Biz de bu nedenle PILA'nın m. 192'de yer

[518] CAS Kodu m. R46 (3), m. R59 (4).
[519] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 549.
[520] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 192", s. 608.
[521] **Catherine A. KUNZ,** "Waiver of Right to Challenge an International Atbitral Award is not Incompitable With ECHR: *Tabbane v. Switzerland*", European International Arbitration Review, JurisNet, 2016, s. 132, bkz: https://www.lalive.law/wp-content/uploads/2019/10/EIAR-Vol_5_No_1-14-Tabbane_Case_Note-Kunz.pdf, Erişim Tarihi: 24.12.2023.
[522] **Özlem CANBELDEK AKIN,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakem Kararlarının İptalinde İrade Serbestisinin Sınırları", İstanbul Hukuk Mecmuası, 78 (3), 2020, s. 1345.

verdiği ve m. 178 (1)'de yer alan istisnaya benzer şekilde hem PILA'da hem de CAS Kodu'nda tahkim ya da sportif yargılamalar için feragat konusunda bir istisna ihdas edilmesini önermekteyiz.

Son olarak, CAS Kodu'nun genellikle İsviçre hukukuna paralel düzenlemeler içerdiğini söylemek gerekir. Ancak bu noktada özellikle PILA'nın 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren halinde yer alan feragat düzenlemesiyle CAS'taki mevcut feragat düzenlemesinin eski PILA'daki feragat düzenlemesine göre benzerlikten uzaklaştığını tespit etmiş bulunmaktayız. Sportif yargılamalar, esneklik ve sürati ön planda tutarlar. Bu sebeple biz de hem CAS Kodu R46 (3), hem de R59 (4)'te yer alan feragate ilişkin düzenlemelere PILA'nın 2021 versiyonu m. 192'de yer aldığı üzere, feragat beyanının "metinle ispata imkân veren başkaca vasıtalarla" da dile getirilebileceğine dair hüküm konulmasını önermekteyiz. Böylece CAS ve İFM'de usul ekonomisi açısından büyük bir kazanım elde edilebilecek olup PILA ve CAS Kodu da bu konuda birbirlerine paralel ve uyumlu hale gelebileceklerdir.

jj. İptal Davasında Yargılama Masrafları ve Teminat Verilmesi

İptal davası ikame eden davacının mahkemeye başvurduğunda yargılama giderlerini yatırması gereklidir[523]. Bu giderler, harç, fotokopi ücretleri, çeviri masrafları, bilirkişi ücreti ve tanıklık ücretinden ibarettir[524]. Ancak bunun istisnaları da olabilir[525].

Maddi bir dava değeri olmayan uyuşmazlıklarda dava harcı 200-5000 İsviçre Frangı (CHF) arasında olup diğer uyuşmazlıklarda 200-1000 İsviçre Frangı (CHF) aralığındadır[526]. İFM, özel nedenlerin varlığının tespiti halinde tavan yargılama giderlerini en fazla iki katına kadar çıkartabilir[527].

Bu noktada sportif uyuşmazlıkları dava değerine sahip olan ve olmayan şeklinde bir ayrımdan bakarak incelemek gerekir. Nitekim bazı sportif uyuşmazlıklar herhangi bir değer barındırmazken bazıları ise alacak, tazminat vb. tutarları

[523] BGG m. 62 (1) ilk cümle.
[524] BGG m. 65 (1).
[525] BGG m. 62 (1) son cümle.
[526] BGG m. 65 (3) (a) (b).
[527] BGG m. 65 (5).

barındırabilirler. RIGOZZI'ye göre, eğer uyuşmazlık disipline dair bir uyuşmazlıksa yargılama gideri çoğunlukla 2000 İsviçre Frangı ile 8000 İsviçre Frangı arasında öngörülmekte olup genellikle ödenen tutar 5000 İsviçre Frangı dolaylarındadır[528]. Gerçekten de disipline dair uyuşmazlıkların birçoğunda herhangi bir değer söz konusu olmaz. Futbolla ilgili iş sözleşmelerinin feshi gibi ticari davalarda ise, yargılama giderleri çoğunlukla uyuşmazlık miktarına göre belirlenmektedir[529]. Örneğin bir futbolcunun 2.000.000 İsviçre Frangı alacağına ilişkin lehine verilmiş bir CAS kararına karşı İFM'de dava değeri de bu alacak tutarı üzerinden hesaplanacaktır. Somut olarak örnek vermek gerekirse, *Del Bosque davasında,* 10.000.000 İsviçre Frangı alacak için 40.000 İsviçre Frangı mahkeme harcı yatırılmış olması buna örnek olarak verilebilir[530].

Doktrinde, sportif uyuşmazlıklar özelinde bu yüksek dava masrafları eleştirilmekte, adli yardımın da sadece başarı oranı yüksek uyuşmazlıklarda mali durumu yetersiz kişilere verildiği ama İFM'nin verdiği bir karar sonrası spor tahkimine dair davaların nitelikleri de dikkate alınarak özellikle ticari konulardaki uyuşmazlıklardan daha az miktarda bir yargılama giderleri ödeneceği dile getirilmiştir[531].

Tarafların İsviçre'de ikametgahı yoksa yahut herhangi bir ödeme güçlüğünde değilse, karşı tarafın talebi üzerine, talep edilen tazminata ilişkin olarak bir teminat gösterilmesi istenebilir[532]. Yargılamaya ilişkin masraf avansının ve/veya teminatın yatırılması için hâkim önce makul bir süre, daha sonra da gerekli hallerde ek süre verebilir[533]. Teminat ödeme konusunda başvuruculari İsviçre'de ikametgahlarının olup olmamasına göre ayrıma tabi tutan şart hakkında da yine yukarıda feragat konusundaki İsviçre ile bağlantılı olup olmamaya bağlayan şart tartışması gibi bu konu hakkında da benzer bir tartışma yapılabilir. Kanunun, teminat yatırılmasını İsviçre'de ikametgahın

---

[528] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 229; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 372, **RIGOZZI,** "Available Remedies", s. 111.
[529] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 229; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 372; **RIGOZZI,** "Available Remedies", s. 111.
[530] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 229; Del Bosque kararının Türkçe çevirisi için bkz: **Bora AKTÜRK,** "Del Bosque ve Diğerleri /Beşiktaş Kararı Çevirisi", İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı, Mayıs 2007, s. 239-269.
[531] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 229 ve aynı sayfa 58 nolu dipnot: 4P.94/86 sayılı, 8 Mayıs 2006 tarihli karar.
[532] BGG m. 62 (2).
[533] BGG m. 62 (3).

olup olmamasına bağlaması yine kanaatimizce başvurucular arasında ayrımcılığa sebebiyet verecek cinsten bir normdur. Kanunun lafzı "herkes" ya da "hiç kimse" şeklinde değil, "İsviçre'de ikametgahı olan ya da olmayan" şeklindedir. Doktrinde de bu husus, İsviçre'de ikametgahı olan sporcular ile olmayanlar arasında eşitliği zedeleyeceğine dair eleştiriler almaktadır[534]. Ancak Türkiye'de ikametgahı olan kişileri bu noktada ayrı tutmak gerekir. 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Anlaşması m. 17'ye göre Türkiye'de ikametgahı olan kişilerin İFM nezdinde açtıkları iptal davasında teminat gösterme konusunda muafiyetleri söz konusudur[535].

Sonuç olarak, İFM'nin karar vermesi durumunda, kural olarak mahkeme masrafları davayı kaybeden tarafa yüklenir[536]. Ancak İFM, masrafların farklı şekilde paylaştırılmasına karar verebileceği gibi masrafların yüklenilmesine karar da vermeyebilir[537].

kk. İptal Davası Sonucu Verilebilecek Kararlar

İFM iptal davasını ya kabul eder ya da reddeder. Davanın kabulü davacının ileri sürmüş olduğu iptal neden ya da nedenlerinin İFM tarafından haklı görülmesine bağlıdır. Dava kabul edilirse, kural olarak davayı karara bağlar ya da yeni bir karar verilmesi amacıyla hakem heyetine geri gönderir[538]. Ancak burada hemen eklemek gerekir ki, bu düzenleme geneldir. Hakem kararlarına karşı iptal davasındaki inceleme bir istisna olarak sayılmıştır. Buna göre, hakem kararına karşı verilen iptal kararları sonucunda İFM davanın esası hakkında yeni bir karar vermez[539]. Yani İFM hakem kararını sadece iptal edebilir. Doktrinde esasa girme yasağı *("revision au fond")* olarak adlandırılan prensibe göre tahkim hukukunda mahkemenin iptal davasında esasa girmesi mümkün değildir[540]. İFM'de de bu ilke geçerlidir.

---

534 **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 372'den naklen: **RIGOZZI,** "L'arbitrage", s. 676.
535 **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 372.
536 BGG m. 66 (1) ilk cümle.
537 BGG m. 66 (1) son cümle.
538 BGG m. 107 (2) ilk cümle.
539 BGG m. 77 (1) (a) – (2); İFM'nin hakem kararlarına karşı esasa ilişkin inceleme yapamamasının tek istisnasının kamu düzenine aykırılık iptal sebebi olduğuna dair görüş için yukarıda iptal davası genel olarak başlığı altında **ŞENSÖZ MALKOÇ'un** görüşüne bkz.
540 IŞIK'ın bu konudaki görüşü için **IŞIK,** s. 153; **ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN,** s. 753; **CAN/TUNA,** s. 545.

İFM, iptali istenen kararı veren hakem heyetince tespit edilmiş olaylarla sınırlı olarak inceleme yapar[541]. Hatta bu tespitler hatalı ve hukuka aykırı dahi olsa İFM bunları re'sen değiştiremez veya bunlara ekleme yapamaz[542]. Ancak bunun iki istisnası sayılmıştır[543]:

I) Hakem heyetinin kararı yeni olgulara veya delillere yol açabiliyorsa[544] *("önceki karardan kaynaklanan olgular ve deliller[545]")* ya da,

II) Temel usuli prensiplere veya usule ilişkin kamu düzenine aykırılık tespit edilmişse ya da adaletin resmi olarak göz ardı edilmesine sebebiyet veren bir hatadan kaynaklanan bir hakem kararı var ise İFM bu minvalde inceleme yapabilir.

Görüldüğü üzere aslında İFM'nin kural olarak inceleme alanı kısıtlı olarak kabul edilse de istisnalar dikkate alındığında çok da azımsanmayacak bir inceleme alanına sahiptir.

İFM, kural olarak tarafların talepleriyle bağlıdır[546]. Ancak, yukarıda kararın icrasının ertelenmesi yönüyle incelediğimiz bir İFM kararında, *4A_490/2013 sayılı, 28 Ocak 2014 tarihli karar,* davacı, hakem kararına karşı iptal davasını PILA m. 190 (2) (a)'da yer alan hakemin oluşturulmasında usule aykırılık nedenine dayanarak açmışsa da İFM, PILA 190 (2) (b)'de yer alan hakemin yetkisiz olmasına rağmen yetkiliymiş gibi karar vermesi nedenine dayanarak hükme varmıştır. İFM tarafından böyle bir karar verilmesinin nedeni aslında davacının dava esnasındaki bir seçiminden kaynaklanmaktadır. Yargılamada gündeme gelen bu ikinci nedenin davacı tarafından ileri sürülmesinden sonra davalı tarafın buna itiraz etmemiş olması İFM tarafından dayanak olarak gösterilmiştir.

---

[541] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 235.
[542] **A.g.e.,** s. 235.
[543] **A.g.e.,** s. 235.
[544] Burada söz konusu edilen hakem kararından kaynaklanan olgu ve delil kavramı RIGOZZI'ye göre aslında BGG m. 99 (1) bağlamında değerlendirilmektedir. BGG m. 99 (1)'e göre, *"yeni olgular ve kanıtlar ancak alt mahkemenin (çalışmamız gereği hakem heyetinin) kararının buna yol açtığı ölçüde"* sunulabilir.
[545] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 235.
[546] BGG m. 107 (1).

İptal davası reddedilirse, CAS hakem kararı kesinleşir ama bu kesinleşen karara karşı yargılamanın iadesi yolu şartları saklıdır[547]. İFM kararı iptal ederse karar CAS'a geri gönderilir ve davacının CAS nezdinde yeni bir tahkim davası başlatması gerekir[548]. Ancak hakem kararı, hakem ya da hakem heyetinin yetkisiz oluşuna dayanılarak İFM'nin önüne taşınmış ve İFM kararı iptal etmişse, artık CAS'ın yetkisi de o kararla birlikte sona erecektir[549]. Bu durumda artık CAS uyuşmazlığa tekrar bakamayacaktır.

Görüldüğü üzere, hakem kararlarına karşı hukuki bir yol olan iptal davasında inceleme ve kararlar bu çerçevede yürütülmektedir. İsviçre milletlerarası tahkim hukukunda iptal davasının incelenmesinin ardından çalışmanın bu aşamasında Türk hukukunda hakem kararlarına karşı iptal davasının yeri ve devamında Türk sportif yargı mercilerinden verilmiş kararların dolaylı ya da dolaysız yoldan İFM'de konu edilip edilemeyeceğine dair bir kanıya ulaşmak üzere incelemeye tabi tutulacaktır.

3. Türk Hukukunda İptal Davası

a. Türk Hukukunda İptal Davasının Yeri

Türk hukukunda hakem kararlarına karşı başlıca başvuru yolu olan iptal davası iki ayrı kanunda düzenlenmiştir[550]. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda (HMK) milli tahkime, 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda (MTK) ise milletlerarası tahkime ilişkin hakem kararlarına karşı iptal davasını düzenlemektedir.

Doktrinde milli ve milletlerarası tahkimin ülkemizde iki ayrı kanunda düzenlenmiş olması zaman zaman eleştirilmiş olsa da tam tersine bu yöntemin daha faydalı olduğuna dair görüşler de ileri sürülmüştür. AKINCI, milli ve milletlerarası tahkimin gereksinimlerinin birbirlerinden farklı olması sebebiyle tahkimin ülkemizde

[547] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 375.
[548] **A.g.e.,** s. 375.
[549] **A.g.e.,** s. 375.
[550] **IŞIK,** s. 1; **EKŞİ,** "HMK", s. 11; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 251; **Mehmet Polat KALAFATOĞLU,** "Milletlerarası Tahkim Kanunu Uyarınca İptal Davası Açma Hakkından Feragat", İstanbul Üniversitesi, Public and Private International Law Bulletin, 38 (2), 2018, s. 342; **Ali BOZER, "**Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda ve Milletlerarası Tahkim Kanununda Hakem Kararlarına İlişkin Bozma Sebepleri Hakkında Düşünceler", Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara 2008, s. 245.

iki ayrı kanunla düzenlenmiş olmasını olumsuz değil olumlu görürken[551]; ÖZEKES özellikle milletlerarası tahkimin gereksinim ve ayırt edici yönlerine dikkat edilerek milli ve milletlerarası tahkimin tek kanunla düzenlenebileceğini[552]; YEŞİLIRMAK ise düzenleniş biçimleri sebebiyle birbirlerinden çok da farklı olmamaları sebebiyle her ikisinin yine aynı kanun içinde düzenlenebileceğini ileri sürmüştür[553]. Ancak ülkemizdeki sistem tahkimin ve dolayısıyla iptal davasının iki ayrı kanunda düzenlenmiş olması yönüyle yukarıda detaylı olarak incelediğimiz model olan İsviçre'deki örneğine de benzemektedir.

Milli tahkim ile milletlerarası tahkimin tek bir çatı altında düzenlenmesi fikri birbirlerinden farklı dinamiklere ve ihtiyaçlara sahip olmaları sebebiyle kanımızca yerinde değildir. Milletlerarası tahkimin gelişiminin milli tahkime göre daha farklı kulvarda ilerlemesi sebebiyle tek kanun fikrinin tahkimin gelişiminden ziyade tahkimi daraltıcı bir fonksiyon görevi göreceği düşüncesindeyiz. Aslında buna en bariz örnek de İsviçre modelidir. Yukarıda milli tahkim-milletlerarası tahkim bahsinde de belirttiğimiz üzere, İsviçre'de PILA'nın 1989'da yürürlüğe girmesinden önce kantonlarca kabul edilmiş "Konkordat" hem İsviçre milli tahkimine hem de İsviçre milletlerarası tahkimine ilişkin hükümler içermekteydi. Ancak zamanla Konkordat özellikle milletlerarası tahkimin ihtiyaçlarına cevap verememiş ve milletlerarası tahkim için PILA öngörülmüştür. PILA ile beraber İsviçre özellikle milletlerarası tahkim konusunda dünyada en çok rağbet gören ülkelerden birisi halinde dönüşmüştür. Bu vesile ile, İsviçre modelinin geçirdiği aşama ve şu anda geldiği nokta görüşümüzü de destekler niteliktedir.

İptal davası HMK'da m. 439 vd maddelerde, MTK'da ise m. 15 vd maddelerde düzenlenmiştir. Her iki mevzuatta yer alan iptal nedenleri UNCITRAL Model Kanunu'nun m. 34'te yer alan iptal nedenleri[554] ve Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine Dair 1958 tarihli New York Konvansiyonun V maddesinde

[551] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 23.
[552] **Muhammet ÖZEKES,** "Adalet Bakanlığı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısında İç Tahkim (m. 411-418) Paneli", 23 Mart 2007, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2007, s. 70.
[553] **Ali YEŞİLIRMAK,** "Adalet Bakanlığı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısında İç Tahkim (m. 411-418) Paneli", 23 Mart 2007, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2007, s. 70.
[554] 2006 değişiklikleriyle UNCITRAL Model Kanun metni için bkz: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19 09955_e_ebook.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.

yer alan iptal nedenleri[555] baz alınarak hazırlanmıştır[556]. Bu sebeple her iki kanundaki nedenler birbirleri ile ahenkli nedenlerdir[557]. Her iki kanunda da yer alan iptal nedenleri sınırlı sayıdadır *("numerus clausus")* ve bu nedenlerden başka bir nedene dayanarak iptal davası ikame edilemez[558].

Mukayeseli hukuk açısından da eklemek gerekirse, Türk milletlerarası tahkim hukukunda öngörülen iptal nedenleri (MTK m. 15/A) İsviçre milletlerarası tahkim hukukunda yer alan iptal nedenlerine (PILA m. 190 (2)) göre sayıca daha fazladır. İsviçre kanun koyucusu Türk kanun koyucusuna göre daha az sayıda iptal nedenini kabul etmiştir. Doktrinde de İsviçre'deki iptal nedenlerinin sayıca az kabulü, özellikle UNCITRAL Model Kanunu ile karşılaştırma yapılarak oldukça sınırlı olarak kabul edilmektedir[559].

b. Türkiye'den Verilmiş Çeşitli Kararlar Açısından İFM'de İptal Edilebilirlik

Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi, Türkiye'de de sportif yargılamaları yürüten ve bu yargılamalara has kurallara sahip sportif kurullar mevcuttur. Ancak Türkiye'deki sportif yargılamalar konusunda ilk olarak futbol branşı ile diğer branşları birbirinden ayırmak gerekir.

Türkiye'de futbolun idari tarafı ve futbola ilişkin sportif yargılamalar Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) bünyesinde yürütülmektedir. TFF, kendine has bir yargılama modeline ve bu yargılama modelinin uygulanmasına kılavuzluk eden statü, iç tüzük, talimat vb. bir mevzuat bütününe sahiptir. Hatta TFF, 5894 sayılı kanunla kurulmuş ve bu kanuna tabi olarak futbolu idare etmektedir[560].

---

[555] 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine Dair New York Konvansiyonun metni için bkz: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/new-york-convention-e.pdf, Erişim Tarihi: 24.12.2023.
[556] **IŞIK,** s. 149-155; **TUNA,** s. 60; **ULUKUŞ BULUT,** s. 103.
[557] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 252-253; **Sezin AKTEPE ARTIK,** "Medeni Usul Hukukunda Hakem Kararlarının İptal Sebepleri (HMK m. 439)", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2023, s. 42.
[558] **IŞIK,** s. 52; **AKTEPE ARTIK,** s. 42.
[559] **IŞIK,** s. 152.
[560] 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun için bkz: https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5894.pdf, Erişim Tarihi: 12.12.2023.

Türkiye'de futbol dışındaki sportif yargılamalar ise Gençlik ve Spor Bakanlığı çatısı altında yetkili kurul ve kurallarla icra edilmektedir. Bu kısım futbola dair uyuşmazlıklarla ilgilenmemektedir.

Çalışmada bu bölümde Türkiye'de futbola ve diğer branşlara dair sportif yargılama sonucu GSB Tahkim Kurulu ve TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar öncelikli olarak incelenecektir. Daha sonra Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) tarafından verilen kararlar kendine inceleme alanı bulacaktır. Nihayetinde bu incelemeye tabi tuttuğumuz kararların CAS yargılamasından geçerek ya da herhangi bir başka yargı denetiminden geçmeden İFM'nin önüne götürülüp götürülmeyeceği bu bölümdeki inceleme alanımızın kapsamında olacaktır.

aa. Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu Tarafından Verilen Kararlar Açısından

Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) bünyesinde yer alan, eski adıyla Spor Genel Müdürlüğü'ne (SGM) bağlı yine eski adıyla SGM Tahkim Kurulu, Türkiye'de çok uzun yıllar boyunca futbol dışındaki branşlarda ortaya çıkan uyuşmazlıklara dair tahkim yargılamalarını yürütmüştür[561]. Bakanlığın bünyesinde bulunması sebebiyle çeşitli eleştiriler alsa da adı "SGM Tahkim" kısaltmasıyla hafızalarda yer etmiş ve futbol dışındaki branşlarda çok önemli bir yargılama görevi üstlenmiştir. Ancak 10.07.2018 tarihli 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile SGM'nin adı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü olmuş, SGM Tahkim Kurulu fesholmuş ve yerine Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) Tahkim Kurulu getirilmiştir[562].

GSB Tahkim Kurulu'nun görevleri 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nda sayılmıştır[563]. Buna göre GSB Tahkim Kurulu *"federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler,*

[561] SGM'nin tarihçesi hakkında detaylı bilgi için bkz: https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce, Erişim Tarihi: 12.12.2023.
[562] 10.08.2018 tarihli 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ni içeren 30474 sayılı RG için bkz: https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf, Erişim Tarihi: 24.12.2023.
[563] 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu tam metni için bkz: https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3289&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, Erişim Tarihi: 29.12.2023.

antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu; itiraz üzerine Gençlik ve Spor Bakanlığı ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır[564]*."*

Futbol dışındaki spor branşlarına ilişkin bu maddede kapsamı çizilmiş uyuşmazlıkların çözümü konusunda şu anda GSB Tahkim Kurulu görevlidir. GSB Tahkim Kurulu futbolla ilişkili uyuşmazlıkları karara bağlayamaz[565]. 3289 sayılı kanun GSB Tahkim Kurulu'nun görev yetkileri ile yargılama usullerini açıkça düzenlemiştir.

GSB Tahkim Kurulu kurul olarak çalışmaktadır. Yedi asil, yedi yedek üyeden oluşmaktadır ve üyelerin görev süreleri dört yıldır[566]. GSB Tahkim Kurulu üyeleri herhangi bir listeden seçilmez, her uyuşmazlık için ayrı bir kurul oluşturulmaz. Kurul üyeliğinden düşme durumları hariç baştan belirlenmiş ve görev süresi boyunca görevi icra eden üyelerden oluşur. Üyelerin beşi hukukçulardan, diğer ikisi de hukukçu olma şartı aranmadan seçilir. Hukukçu olmayan diğer iki üyenin spor konusunda bilimsel çalışma yapmış olması ya da spor alanında yöneticilik, teknik direktörlük yapmış yahut emsal düzeyde yetkinliklere sahip kişiler olması aranır[567]. Kurul'da hukukçu olmayan üyelerin bulunması ve hukuk eğitimi almamış kişilerin yargı kararına imza atabilmesi doktrinde eleştirilmektedir[568].

Başvuru, ilgili federasyondan gerek yönetim kurulunca gerekse de bünyesinde mevcut görevli disiplin kurullarınca verilmiş kararların ilgilisine tebliğinden itibaren en geç on gün içinde GSM Tahkim Kurulu'na bizzat yapılmalıdır[569]. Başvuru kararın icra ve infazını durdurmaz ama haklı ve gerektirici nedenlerin bulunması halinde uyuşmazlıkla direk ilgili konularda ihtiyati tedbir kararı verilebilir[570].

---

[564] 3289 sayılı kanun Ek m. 9 (8).
[565] **EKŞİ,** "Türkiye'de Kurumsal Tahkim", s. 67.
[566] 3289 sayılı kanun Ek m. 9 (7).
[567] 3289 sayılı kanun Ek m. 9 (7) ikinci cümle.
[568] Bu konudaki eleştiriler için bkz: **EKŞİ,** "Türkiye'de Kurumsal Tahkim", s. 65'ten naklen: **Tekin ÇOLAKOĞLU/E. Esra TURAN,** "Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimler", 8 (2009) 27 ESOSDER, s. 333.
[569] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (3) ilk cümle.
[570] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (7).

Başvurunun ardından inceleme GSM Tahkim Kurulu Başkanı'nın uygun gördüğü bir üye tarafından bir ön incelemeyle görev, merci atlanması, ehliyet, menfaat, süre aşımı konularında ve esastan inceleyerek görüşünü en geç beş gün içinde kurula bildirir[571]. Kurul, evrak üzerinden inceleme yapabileceği gibi tarafların sözlü beyanlarını da dinleyebilir[572].

En az beş üyenin katılımıyla toplanan GSM Tahkim Kurulu'nda kararlar oy çokluğuyla alınır. Oyların eşitliği halinde Başkanın kullandığı oyun tarafı çoğunluk sayılır[573].

Kurul karar verirken kanun, ulusal ve uluslararası federasyonların kuralları, kanunların usule ilişkin hükümleri ile dosya içeriği, tanık beyanları, bilirkişi incelemesi ve her türlü delile göre adalet ve nesafet kurallarına uygun olarak verir[574]. Zorunlu haller dışında sportif faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemlerde en geç on iş günü, diğer hususlarda ise en geç üç ay içerisinde kararını verir. Kurul itirazı reddedebilir, kabul edebilir ya da itiraz konusu kararı değiştirerek karar bağlar, ancak kararlar gerekçeli olur ve hatta varsa muhalefet şerhleri de eklenir[575].

GSB Tahkim Kurulu incelemesinin ardından başvurucunun itirazını kabul ederek kararı kaldırabilir. GSB Tahkim Kurulu'nun SGM Tahkim Kurulu adı altında görev yaptığı bir dönemde vermiş olduğu bir kararında, Milli bir hentbolcuya Türkiye Hentbol Federasyonu'nun Disiplin Kurulu'nun tedbirli olarak altı ay hak mahrumiyeti cezası vermesinin ardından karara sporcu tarafından Kurul nezdinde itiraz edilmiş ve sporcuya Hentbol Ceza Talimatı m. 77'de yer alan usulüne uygun tebligat yapılmadığı ve dolayısıyla başvurucunun savunmasının alınmadığı gerekçeleriyle Kurulca itiraz kabul edilmiş ve federasyonun kararı kaldırılmıştır[576]. Karar o dönem yedi üyeli kurulun beş üyesinin katılımıyla oybirliği ile alınmıştır. Karar, Hentbol Federasyonu'na da gönderilmiştir.

[571] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (4).
[572] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (6).
[573] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (1).
[574] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (8) ilk cümle.
[575] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (8).
[576] Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun E. 2007/99, K. 2008/10 sayılı, 25.01.2008 tarihli kararı için bkz: GSGM Tahkim Kurulu Kararları, (2005-2009), GSGM Hukuk Müşavirliği Yayını, s. 397.

Tahkim Kurulu bazı zamanlarda da başvuruyu reddedebilir. Yine SGM'nin görev yaptığı bir dönemde, Türkiye İzcilik Federasyonu, başvurucuya 6 ay faaliyetten men cezası vermiş ve başvurucunun yaptığı itiraz sonucu, kararda mevzuat hükümlerine aykırı bir yön bulunmadığından başvuru oybirliği ile reddedilmiştir. Yine karar o dönem yedi üyeli kurulun beş üyesinin katılımıyla oybirliği ile alınmıştır. Karar, bu sefer Türkiye İzcilik Federasyonu Başkanlığı'na da gönderilmiştir[577].

Bazı zamanlarda da Kurul, kararı düzelterek onayabilir. SGM Tahkim Kurulu 16 Kasım 2007 tarihli bir kararında, bir sporcuya Türkiye Basketbol Federasyonu tarafından verilmiş 4 ay hak mahrumiyeti cezasını 4 ay yarışmalardan men cezası olarak düzelterek onamıştır[578].

GSB Tahkim Kurulu'nun kararları İİK m. 38 gereği ilam mahiyetindedir, kesindir ve icra edilebilir kararlardır[579]. Anayasa'nın m. 59 (3)'ün açık hükmü gereğince de bu kararlara karşı yargı yolu kapalıdır. Bu karara karşı kanun karar düzeltme tabirini kullanmışsa da doktrinde bu husus yine aynı kurula yapılacak bir karar düzeltme talebi olarak yorumlanmaktadır[580]. Yoksa yine kurul kararına karşı mahkeme yolu kapalıdır. Kaldı ki yargı yolu Anayasal hükme bağlanarak kapatılmış olup kurul kararlarına karşı Anayasa Mahkemesi'nde bireysel başvuru da mümkün değildir[581].

Tüm bu bilgiler ışığında kanımızca GSB Tahkim Kurulu'nun kararlarının temyizi amacıyla CAS nezdinde incelenebilmesi mümkün değildir. Buna ilk engelin m. 59 (3) gereğince Anayasal seviyede yargı yolunun kapanmış olmasını söylemek gerekir. Diğer yandan CAS'ın yetkili olabilmesinin ön şartı kabul edilen CAS Kodu m. R47'ye uygun olarak kurulun yargı yetkisi altındaki spor federasyonlarının herhangi bir statü, talimat vb. mevzuatında GSB Tahkim Kurulu kararlarına karşı CAS'ı yetkilendiren bir tahkim şartı da öngörülmemiştir. Kaldı ki GSB Tahkim Kurulu'nun Türkiye'de zorunlu bir tahkim

[577] Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun E. 2008/20, K. 2008/35 sayılı, 10.04.2008 tarihli kararı için bkz: GSGM Tahkim Kurulu Kararları, (2005-2009), GSGM Hukuk Müşavirliği Yayını, s. 402.
[578] Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun E. 2007/78, K. 2007/110 sayılı, 16.11.2007 tarihli kararı için bkz: GSGM Tahkim Kurulu Kararları, (2005-2009), GSGM Hukuk Müşavirliği Yayını, s. 396.
[579] 3289 sayılı kanun Ek m. 9A (9).
[580] **EKŞİ,** "Türkiye'de Kurumsal Tahkim", s. 70.
[581] **A.g.e.,** s. 70; Görüldüğü gibi GSB Tahkim Kurulu kararları anayasal bir hükümle yargı denetimine kapalıdır. Madde hükmü bu konuda açıktır. Anayasa m. 59 (2): *"Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz".*

yolu olduğu[582] da hesaba katıldığında tarafların aralarında anlaşarak CAS nezdinde ilk derece olağan tahkim yargılamasına başvurması da kanaatimizce mümkün değildir.

İFM'de iptal davası açabilme konusuna gelindiğinde de kanaatimizce GSB Tahkim Kurulu'nun kararları hem tahkim yerinin *("lex fori")* Türkiye olmasından hem de bu kurulun verdiği kararların İFM'nin kabul ettiği manada bir hakem kararı olmaması sebebiyle bu kararlara karşı İFM'de iptal davası açılması da hukuken mümkün değildir. Çalışmamızda dopinge dair tahkim yargılaması sonucu verilen hakem kararları başlığı altında bahsettiğimiz gibi, özellikle İFM'nin 2022 yılının sonlarında verdiği kararında CAS ADD'nin yaptığı yargılama ve verdiği karar hakkında *"disiplin kurulu yargılamasından bir farkının olmadığı ve hakem kararı sayılamayacağı"* yönündeki çok yeni bir içtihat sebebiyle kurul kararının pratikte İFM'nin önüne taşınabilmesinin mümkün olduğunu bir an için farazi olarak düşünsek dahi GSB Tahkim Kurulu kararlarının İFM tarafından bir hakem kararı olarak sayılabilmesi kanaatimizce mümkün değildir.

Son olarak belirtmek gerekir ki GSB Tahkim Kurulu'nun futbol dışı branşlarda 3289 sayılı kanunda yazılı uyuşmazlık tarafları arasında kapsamını çizdiği alanda sözleşmeye dair parasal uyuşmazlıkları çözüme kavuşturma gibi bir görevi olmadığından ve çözüme kavuşturma görev alanında bulunan yönetime ve disipline dair kararların da yine Anayasa m. 59'a göre kesin olması ve denetime tabi olmamasından dolayı kararlarına karşı HMK kapsamında iptal davası açabilmek mümkün değildir. Kaldı ki Danıştay'ın 3289 sayılı kanunun bazı maddelerinin iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesi'ne başvurduğu E. 2004/12049 sayılı kararının gerekçesinde *"...tahkimin genel olarak öğretide, hukuki uyuşmazlıkların, söz konusu uyuşmazlığa taraf olmayan bağımsız kişi ya da kişiler tarafından çözümlenerek karar bağlanması olarak tanımlandığı, ancak idare içerisinde oluşturulan bu Kurulun (o zamanki ismiyle "SGM Tahkim Kurulu") hukuki uyuşmazlıkların tarafların isteği üzerine, bağımsız kişi veya kişiler tarafından çözümlenerek karara bağlandığı ulusal ve uluslararası tahkim kurulları ile ilgisinin*

[582] GSB Tahkim Kurulu'nun Türkiye'de zorunlu tahkim olduğuna yönelik anlatımlar için bkz: **EKŞİ**, "Türkiye'de Kurumsal Tahkim", s. 61-71.

olmadığı açıktır" diyerek o zamanki SGM'yi bir tahkim kurumu ve yaptığı yargılamayı da bir tahkim yargılaması olarak kabul etmemiştir[583].

bb. TFF Tahkim Kurulu Tarafından Verilmiş Kararlar Açısından

TFF Tahkim Kurulu TFF bünyesinde kurulmuş en üst sportif yargı organıdır. Kendine has bir talimatı olup çalışma esas ve usulleri bu talimatta öngörülmüştür[584]. TFF Tahkim Kurulu, GSB Tahkim Kurulu'ndan farklı olarak sadece futbola dair uyuşmazlıklarda görevli olup Bakanlık'a dahil değil, TFF bünyesinde görev yapmaktadır.

Tahkim Kurulu federasyonlar ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler ile diğer görevliler arasında çıkan uyuşmazlıkları, TFF Yönetim Kurulu tarafından verilen kararlara karşı yapılan başvuruları, amatör ve profesyonel futbol disiplin kurulları kararlarına karşı yapılan itirazları, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) kararlarına karşı yapılan başvuruları, TFF Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen ve yürürlüğe sokulan talimat, kanun, ana statü, FIFA ve UEFA ana statülerine aykırılığına ilişkin başvuruları ilgililerin talebine bağlı olarak inceler ve karara bağlar[585].

TFF Tahkim Kurulu, kurul olarak çalışmaktadır. Altı asil, altı yedek üyeden oluşmaktadır[586] ve üyelerin görev süreleri dört yıldır[587]. Tahkim Kurulu üyeleri herhangi bir listeden seçilmez, her uyuşmazlık için ayrı bir kurul oluşturulmaz. Kurul üyeliğinden düşme durumları hariç baştan belirlenmiş ve görev süresi boyunca görevi icra eden üyelerden oluşur. Hatta yerlerine yeni bir üye atanana kadar da görev süreleri devam eder[588]. GSB Tahkim Kurulu'nun aksine tüm üyelerin hukukçu olma şartının yanında 10 yıllık mesleki tecrübe de aranmaktadır[589]. Bunun yanında 8 yıl ve üzeri

---

583 **Abdullah UZ,** "Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kurulları ve Kararlarının Hukuki Niteliği Üzerine", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011/1, Sayı: 13, s. 253-262.

584 TFF Tahkim Kurulu talimatı tam metni için bkz: https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Tahkim-Kurulu-Talimati.pdf, Erişim Tarihi: 11.11.2023.

585 TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2 (a) (b) (c) (d).

586 TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3 (1) ikinci cümle.

587 TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3 (4) birinci cümle.

588 TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3 (4) son cümle.

589 TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3 (1) (a).

TFF kurullarında görev yapmamış olmak da zaruridir[590]. Ayrıca kurulun oluşumunda bazı niteliklere sahip kişilerin yer alması da zorunludur. En az bir üye hâkim ya da savcı[591] ve en az bir üye hukuk fakültesi öğretim görevlisi[592] olmak durumundadır. Yine üyeler avukatsa bağlı bulundukları barolarından herhangi bir disiplin cezası almamış olmalı, en geç bir ay içinde mal beyanında bulunmalı, adli sicil kaydı temiz olmalı, kulüp üyeliği, kulüp için çalışması ve kulüplerde hissedar, yönetici veya denetim kurulu üyesi olmamalı ve TFF Yönetim Kurulu ve alt kurullarında herhangi bir görevi bulunmamalıdır[593].

Başvuru ve itirazlar yazılı olarak[594] bildirimin ilgiliye yapılmasından itibaren yedi gün içinde kurulun koordinatörlüğüne verilir[595]. Kurul Başkanı bir raportör ya da bir üye seçerek dilekçenin incelenmesini sağlar[596]. Eksiklikler varsa 5 gün içinde ilgilisine tamamlattırılır[597]. Başvuru karşı tarafa tebliğ edilir ve karşı tarafın tebliğden itibaren yedi gün içinde cevap verme hakkı vardır[598]. ,

Kararlar çoğunluk kararı ile alınır ve muhalefet şerhi varsa karara eklenir[599]. Karar ilgilileri yanında TFF Yönetim Kurulu'na da tebliğ edilir. Disiplin uyuşmazlıkları bir ay, diğer uyuşmazlıklar için üç ay içerisinde kısa kararını verir ve kısa karardan üç ay içinde de gerekçeli karar tebliğ edilir[600].

Kurulun futbolun yönetimine ve disiplinine dair kararları kesindir, kararlara karşı idari ve yargısal denetim yolu kapalıdır[601]. Ancak HMK ve CMK'da yer alan kararların açıklanması, maddi hataların düzletilmesi ve yargılamanın iadesine dair hükümler saklı tutulmuştur[602]. GSB Tahkim Kurulu kararları gibi, Anayasa m. 59 (3) gereğince TFF Tahkim Kurulu'nun yönetime ve disipline dair kararlarına karşı da tüm idari ve yargısal yollar kapalıdır. Bu sebeplerle, Tahkim Kurulu'nun bu yöndeki

[590] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3 (1) (b).
[591] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3 (1) (c).
[592] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3 (1) (f).
[593] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 3.
[594] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 6 (1).
[595] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 7 (1).
[596] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 8 (2).
[597] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 8 (3).
[598] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 9 (1).
[599] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 13 (2).
[600] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 13 (4).
[601] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 14 (1).
[602] TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 14 (2).

kararları ne CAS nezdinde temyiz edilebilir ne de İFM nezdinde iptal davasına konu yapılabilir.

Bu noktada Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'ndan da (UÇK) bahsetmek gerekir. TFF bünyesinde yer alan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Türkiye'de yakın bir tarihe kadar kurumsal tahkime benzer bir yöntemle uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmaktaydı. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin 18.01.2018 tarihli kararı[603] ile TFF yargı kurullarının futbolun yönetimi ve disiplin haricindeki uyuşmazlıklarla ilgili münhasır yetkisinin dayanağı olan 5894 sayılı kanunun m. 5(2)'yi iptal etmiştir[604]. Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 tarihli iptal hükmü 2 Mart 2019 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bu tarihten sonra tarafların futbola ilişkin sözleşmelerden kaynaklanan alacak ve mali haklara ilişkin uyuşmazlıklarının çözümünde TFF'nin ilk derece kurullarından olan UÇK'ya başvurma zorunluluğu ortadan kalkmıştır[605]. Ancak halen sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar konusunda UÇK münhasır yetkiye sahiptir.

Anayasa Mahkemesi'nin Türk Spor Hukuku tarihi açısından büyük bir dönüm noktası olarak kabul edilmesi gereken kararının ardından taraflar aralarında ortaya çıkmış sözleşmeden kaynaklanan ihtilaflarında UÇK'ya ihtiyari olarak gidebilmektedir. Yine UÇK tarafından verilen bu tipteki kararlar bir üst yargılama merci olarak TFF Tahkim Kurulu'na taşınabilmektedir. Ancak bu tipte uyuşmazlıklar hakkında UÇK veya Tahkim Kurulu tarafından verilmiş kesin kararlara karşı HMK uyarınca iptal davasının açılıp açılmayacağını bu aşamada incelemek gerekir.

ÖZBEK'e göre, sözleşmeden kaynaklanan ihtilaflar Anayasa m. 59 gereğince zorunlu tahkim çerçevesine sokulamayacağından TFF Tahkim Kurulu tarafından bu konuda verilmiş kararlara karşı yargı yolu açıktır[606]. Hatta Yine bu görüşle uyumlu olarak doktrinde Tahkim Kurulu'nun sözleşmeden kaynaklı

---

[603] Kararın kısa özeti için: **Saadet YÜKSEL,** "Anayasa Mahkemesi'nin 2018 Yılında Verdiği Spora İlişkin Kararlarının Özetleri", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 1, s. 199-200.

[604] **Nihat GÜMAN,** "Anayasa Mahkemesinin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Türkiye Futbol Fedrasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yargı Yetkisine Etkisi Üzerine Düşünceler", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 165.

[605] **Nuray EKŞİ,** "Anayasa Mahkemesi'nin TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde Zorunlu Tahkim Yetkisinin Anayasaya Aykırılığına İlişkin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 161.

[606] **ÖZBEK,** s. 210-211.

uyuşmazlıklar hakkında vereceği kararların ihtiyari tahkim niteliğinde kabul edilmesi gerekeceğinden HMK'da yer alan hükümler uyarınca iptal davasına konu edilebilecektir[607]. EKŞİ'ye göre ise, TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 14'e göre HMK uyarınca kararın açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın yenilenmesi yollarına müracaat edilebilmektedir.

Aslında 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 26.04.2022 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmasından önce Tahkim Kurulu'nun kararlarına karşı HMK hükümleri uyarınca iptal davası yoluna başvurulması kanaatimizce oldukça tartışmalı bir konuydu. Ancak 7405 sayılı Kanun m. 53 ile 5894 sayılı Kanun m. 6'ya yapılan bir eklemeyle TFF Tahkim Kurulu'nun futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararları dışındaki kararlarına karşı tebliğinden itibaren bir ay içinde HMK m. 439 uyarınca iptal davası açılabilecektir.

Bu kanun hükmü yürürlükte kaldığı sürece TFF Tahkim Kurulu'nun parasal uyuşmazlıklar hakkında verdiği kararların iptal davası çerçevesinde denetime tabi tutulacağı kanaatimizce açıktır. Ancak 5894 sayılı Kanun m. 6'da yer alan bu açık hükme rağmen TFF Tahkim Kurulu kararlarının HMK uyarınca mahkeme önünde iptal davasına konu edilmesi durumunda, özellikle TFF Tahkim Kurulu'nun TFF bünyesinde bir tahkim kurulu olmasından bahisle verdiği kararın bir hakem kararı olup olmadığı, icra ettiği yargılamanın geleneksel anlamda bir tahkim yargılaması biçiminde cereyan edip etmediği, tarafların mevcut tahkim anlaşmasının gerçekten bir tahkim anlaşması özelliklerini gösterip göstermediği, tahkimin iradi olarak yürütülüp yürütülmediği ve nihayetinde hakemlerin tarafsızlığı veya bağımsızlığı konularında su götürür tartışmalar yapılacağı kanısındayız.

Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı CAS nezdinde temyiz tahkim usulüne başvurulması yolu da kanaatimizce TFF Statüsündeki açık hüküm gereğince mümkün değildir[608]. Bu nedenle TFF Tahkim Kurulu kararları CAS

---

[607] **Hatice ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sözleşmesel Uyuşmazlıklarda TFF Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Yargı Yoluna Başvurulabileceğine Dair Yargıtay Kararları Üzerine", Av. Türker Arslan Armağanı, Türkiye Barolar Birliği, 2021, s. 349-363; **Tarkan ERDAL,** "Anayasa Mahkemesi Sonrası Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yapısı ve İşleyişi Üzerine", Av. Türker Arslan Armağanı, Türkiye Barolar Birliği, 2021, s. 349-363; **Ali AKYILDIZ,** "Sporda Zorunlu Tahkimin Sorunsal Yapısı ve Sözleşmesel Uyuşmazlıklar", Av. Türker Arslan Armağanı, Türkiye Barolar Birliği, 2021, s. 57-80.

[608] TFF Statüsü m. 64 (1) son cümleye göre, *"CAS/TAS…TFF'nin bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturduğu Tahkim Kurulu tarafından alınan kararlar aleyhindeki itirazlara bakamaz."* TFF Statüsü tam metni için bkz: https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf, Erişim Tarihi: 29.12.2023.

denetimi üzerinden İFM'de iptal davasına da konu edilemez. Yine GSB Tahkim Kurulu'nun kararlarına karşı İFM nezdinde iptal davası açılamamasına dayanak olarak gösterdiğimiz nedenlerle benzer şekilde, tahkim yerinin Türkiye olması ve İFM'nin kabul ettiği manada bir hakem kararı olmaması sebepleri de TFF Tahkim Kurulu kararlarının İFM nezdinde incelenmesine müsaade etmeyecektir.

cc. TMOK Tarafından Verilen Kararlar Açısından

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK), Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) tüzük, görev ve faaliyetleri çerçevesinde Türkiye'deki bir üyesi ve temsilcisidir[609]. Görevleri ve işleyişine dair hükümler TMOK Tüzüğü adı verilen mevzuatta düzenlenmiştir[610].

Tüzüğe göre TMOK Genel Kurulu, Yönetim Kurulu, Konsey vb. kurullar sporla ilgili bazı kararlar alabilirler. Bu kararlara yönelik TMOK Tüzüğü CAS tarafından denetime cevaz veren bir hüküm içermektedir.

Statü, üstte sayılı kurulların sporla ilgili aldığı kararlara karşı iki aşamalı bir itiraz süreci belirlemiştir. Öncelikle bu tip kararlara karşı TMOK Yüksek Danışma ve Disiplin Kurulu'nda itiraz yapılabilmektedir ve bu kuruldan verilen karara karşı da 21 gün içerisinde CAS nezdinde itiraz edilebilmektedir[611].

Şu aşamada eklemek isteriz ki maddenin hem düzenleniş şekli ve yapısı hem de muğlak sayılabilecek ifadeler barındıran dili sebebiyle biz bu maddeyi sorunlu görmekteyiz. Maddede ilk problemli nokta, *"sporla ilgili karar"* kavramıdır. Maddede sporla ilgili karar kavramından neyin kastedildiği belli olmadığı gibi Yüksek Danışma ve Disiplin Kurulu'nun görev ve yetkilerini düzenleyen maddede de *"m. 40 gereğince yapılacak itirazların karar bağlanması"* denerek hangi konularda itiraz yapılabileceğine dair somut bir ifade öngörülmemiştir[612].

---

[609] TMOK hakkında daha detaylı bilgi için bkz: https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Biz-Kimiz/8/1, Erişim Tarihi: 29.12.2023.
[610] TMOK tüzüğünün tam metni için bkz: https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/523527_TMOK_TUZUK_2021.pdf, Erişim Tarihi: 14.12.2023.
[611] TMOK Tüzüğü m. 40 (2).
[612] TMOK Tüzüğü m. 32 (1) (B).

Maddedeki diğer problemli nokta ise Kurul'a yapılacak itirazın hangi süre içinde yapılması gerektiğine dair belirli bir sürenin belirlenmemiş olmasıdır. Maddenin dili de hukuki bir dil olmadığı gibi madde okunduğunda, yapısal olarak cümlelerin birbirleriyle bağı kopuk izlenimi oluşmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, TMOK Tüzüğü hakkında, özellikle bu madde bağlamında, sporla ilgili karar kavramının daha açık ve somut bir dille yazıldığı müstakil bir maddenin eklenmesini, kurula yapılacak itirazlar için bir süre belirlenmesini ve bu sürenin de ne zaman başlayacağını ve benzeri kurullar ibaresi yerine bu kurulların tek tek sayılmasını, hukuki bir söylemin geliştirilmesini ve cümle yapılarının düzeltilmesini önermekteyiz.

He ne kadar maddenin yapısı sorunlu olsa da TMOK bünyesinde görev yapan Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Konsey vb. kurullar tarafından sporla ilgili aldığı kararlara karşı, TMOK Yüksek Danışma ve Disiplin Kurulu'nda itiraz yolu tüketildikten sonra, Türkiye'de herhangi bir yargı denetimine tabi olmadan bu karara karşı 21 gün içerisinde temyiz tahkim usulüne başvuruyla CAS nezdinde inceleme başlatılabilir. Bu başvurunun ardından da CAS TTD tarafından verilen nihai hakem kararına karşı da kanaatimizce İFM'de iptal davası yolu açıktır.

B. Diğer Başvuru Yolları

İptal davası, hakem kararlarına karşı başvurulabilecek başlıca hukuki yoldur. İptali istenen bir hakem kararına yönelik olarak İFM tarafından verilen karara karşı ise İsviçre hukukunda olağan bir kanun yolu yoktur[613]. Ancak İFM kararlarına karşı iptal davasından başka iki olağanüstü başvuru yolu imkânı vardır: Bunlar *"yargılamanın iadesi"* ve *"yorumlama veya düzeltmedir[614]"*. Ancak bu bölümde yorumlama ve düzeltme ile yargılamanın iadesi yolu hakem kararına karşı ve kesinleşmiş hakem kararına karşı olarak ikili bir ayrıma tabi tutularak inceleme yapılacaktır.

[613] **Bernhard BERGER/Franz KELLERHALS,** "Remedies Against the Decision on the Challenge", International and Domestic Arbitration in Switzerland, Stampfli Verlag AG, 4th Edition, 2021, s. 694.
[614] **A.g.e.,** s. 694.

1. Hakem Kararına Karşı: Yorumlama ve Düzeltme

Hakem kararlarında bazen insan kusuru sebebiyle yazıma dair ve hesaplamaya ilişkin hatalar bulunabilir ve bunların düzeltilmesi gerekir. Bu hatalar bir talep ve bu talep sonrası işletilecek bir prosedüre uygun olarak düzeltilebilmektedir. Genellikle tahkime dair hukuki düzenlemelerde bu hataların düzeltilmesine imkân verilmektedir[615]. Yine hakem kararlarında bazı zamanlarda çelişkili veya muğlak hükümler yer alabilir ve bu çelişkili veya muğlak noktaların yorumlanmasına ihtiyaç duyulabilir. Tahkim yargılamalarında yorumlama da genelde mümkündür. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, yorumlama ve düzeltme kanun yollarından farklılıklar arz etmektedir. Aşağıda incelenecek yargılamanın iadesi olağanüstü bir kanun yolu iken, düzeltme ve yorumlama hukuki nitelikleri itibariyle kanun yolu olarak değil[616] hukuki çare olarak da adlandırılan müracaat yolu olarak kabul edilir[617]. Kanun yolu ile müracaat yolu (hukuki çare) birbirlerinden farklı hukuki yollardır[618]. Örneğin yargılamanın iadesi yoluna sadece kesinleşmiş bir hakem kararı söz konusu ise başvurulabiliyorken yorumlama ve düzeltme talep edebilmek için kararın kesinleşmiş olması şartı aranmaz.

İsviçre milletlerarası tahkim hukukunda genel olarak hakem kararlarının yorumlanması ve düzeltilmesine dair düzenleme 1 Ocak 2021 tarihli değişiklikler arasında yer almakta olup PILA'ya 189a maddesinin eklenmesiyle yürürlüğe girmiştir. Buna göre, taraflardan herhangi biri hakem kararının kendisine tebliğinden itibaren 30 gün içinde hakem heyeti kararındaki bir yazım ve hesaplama hatasının düzeltmesini veya hakem kararının bazı kısımlarının yorumlanmasını talep edebilmektedir[619]. Bu talep iptal davası için süreleri durdurmayacağı gibi düzeltilen ya da açıklığa kavuşturulan kısım için iptal davası açma süresi yeniden başlayacaktır[620]. Hakemler bu düzeltmeyi ya da yorumlamayı re'sen de yapabilmektedir[621].

---

615 **ÖZBEK,** s. 1694.
616 **AĞIRMAN,** s. 617; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 248.
617 **BOSTANCI/ÇETİNEL,** s. 89.
618 **TUNA,** s. 11; Kanun yolu ve müracaat yolu arasındaki fark konusunda daha detaylı bilgi için aynı eserde s. 11-15'e bkz.
619 PILA m. 189a (1) ilk cümle.
620 PILA m. 189a (2).
621 PILA m. 189a (1) ikinci cümle.

CAS Kodu'nda ise düzeltme ve yorumlamanın açık bir hükümle düzenlendiği görülmektedir. Buna göre, ilk derece ve temyiz tahkim usulünce verilmiş bir kararın yorumlanması maksadıyla kararın icra edilebilir kısmında açık olmayan, eksik olan veya belirsizlik bulunan kısımlar var ise ya da karar çelişkili ve gerekçelere aykırı bölümlere sahipse ya da nihayetinde kararda yazım hataları veya hesaplama hatası mevcutsa taraflardan biri bunların düzeltilmesi için kararın kendisine tebliğinden itibaren 45 gün içinde CAS'a başvurabilmektedir[622]. CAS'ta yorumlama için başvurunun ardından ilk incelemeyi yorumlamaya gerek olup olmadığına dair Daire Başkanı bizzat yapar[623]. Eğer gerekli olduğuna kanaat getirirse talep kararı veren hakem heyetine iletilir ve talep bir ay içinde karar bağlanır[624].

Gerek PILA gerekse de CAS Kodu düzeltme ve yorumlama konularında birbirleri ile uyumlu hükümler içermekteyse de bu yollara başvuru süresi olarak CAS Kodu PILA'ya göre 15 gün gibi daha fazla bir süre öngörmüştür.

İFM bir kararında CAS'ın hükmettiği bedelin net veya brüt olup olmadığına dair davacı tarafından ileri sürülen iddiaları yerinde görmemiş, İFM'deki dava öncesi davacı tarafın, CAS Kodu m. R63'te yer alan "Yorumlama" *(Interpretation)* imkanını da kullanarak CAS'tan tazminatın net mi brüt mü olup olmadığını öğrenebileceğini hatırlatmıştır[625].

Hakemler tarafından hakem kararında düzeltme ve yorumlama yapıldığında hakemler yeni bir hüküm vermemektedirler[626]. Düzeltme ve yorumlama sonucunda kararda değişen bir kısım var ise bu kısım için iptal davası açma süresi sadece o kısım ile sınırlı yeninden başlar. Ancak bu değişen kısım tamamı ile yeni bir hakem kararı ortaya çıkarmadığından kanaatimizce değişmeyen kısımlar için yeni bir iptal davası açma süresi de başlamayacaktır.

[622] CAS Kodu m. R 63 (1).
[623] CAS Kodu m. R 63 (2) ilk cümle.
[624] CAS Kodu m. R 63 (2).
[625] İFM'nin 4A_678/2015 sayılı, 22 Mart 2015 tarihli kararı.
[626] **ERDOĞAN,** s. 107.

2. Kesinleşmiş Hakem Kararına Karşı: Yargılamanın İadesi

Yargılamanın iadesi yolu olağanüstü bir kanun yoludur. Yargılamanın iadesinde amaç kararın verildiği tarihte gerçekte var olan olaylara dayanarak durumu yeniden incelemek ve böylece yargılamanın iadesi yoluna başvuran tarafın hiçbir kusuru olmaksızın eksik ya da yanlış olan kararın dayanaklarını yeniden tanımlattırmaktır[627]. Burada kesin hükme bürünmüş bir hakem kararındaki büyük bir hatanın giderilmesi amaçlanmaktadır[628].

CAS tahkiminde alınmış hakem kararlarına karşı CAS Kodu'nda yargılamanın iadesine yönelik herhangi bir hüküm yoktur[629]. 1 Ocak 2021 tarihli PILA değişikliklerine kadar da PILA'da hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesine dair herhangi bir düzenleme mevcut değildi. Sadece BGG'de iç tahkime yönelik yargılamanın iadesi yolu öngörülmüştü. Bu dönemde doktrinde PILA'ya bakılarak CAS hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesi yoluna gidip gidilemeyeceğine dair yorum yapılamayacağı[630], ancak hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesi yoluna BGG hükümlerince gidilebileceği ve PILA'daki bu boşluğun doldurulmasının zaruri olduğu[631] şeklinde yorumlar yapılmaktaydı. Yine İFM, kanun koyucuya olağan iptal davalarına ek olarak yargılamanın iadesi yolunu tavsiye etmiş ancak bu boşluk doldurulmadığından milletlerarası tahkime ilişkin hakem kararlarına karşı BGG iç tahkim hükümlerini uygulamıştır[632].

Ancak gerek doktrinde gerekse de İFM içtihatlarında dile getirilmiş bu boşluk 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren PILA değişiklikleriyle artık doldurulmuştur. Bu yeni düzenleme sayesinde CAS hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesi *(revision)* yoluna artık BGG iç tahkim hükümlerine göre değil PILA hükümlerine tabi olarak gidilebilecektir[633].

---

[627] **RIGOZZI**, "Challenging Awards", s. 260.
[628] **ÖZBEK,** s. 2105; **SELÇUK,** "Hakem Kararlarının İptali", s. 351; **Mert NAMLI,** "Türk ve Fransız Medeni Usul Hukuku'nda Yargılamanın Yenilenmesi", Beta Yayınları, İstanbul 2014, s. 24.
[629] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 562.
[630] **A.g.e.,** s. 563.
[631] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 255
[632] **Guido CARDUCCI,** "The New Swiss International and Domestic Arbitration Law, Sport and CAS Arbitration", CAS Bulletin, 2020/1, s. 14.
[633] PILA m. 190a.

PILA'ya göre CAS hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilmesi üç farklı nedenden birinin varlığında söz konusu olabilir[634]:

I) Tahkim yargılamasında hiç ileri sürülmemiş olayların sonradan öğrenilmesi veya ciddi delillerin elde edilmiş olması durumunda (ancak hakem kararından sonra ortaya çıkan sebepler hariç tutulmuştur),

II) Hakem kararının bir suç ya da kabahatten etkilenerek verilmesi,

III) Tüm gerekli özenin gösterilmiş olmasına rağmen hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmayışlarının hakem yargılamasının tamamlanmasından önce ortaya çıkarılamaması ve başka bir hukuk yolunun mümkün olmaması (PILA 180 (1) (c) atfı ile).

PILA'da kendine yer bulan bu yeni düzenlemede mevcut ilk iki yargılamanın iadesi nedeni İsviçre iç tahkim maddelerinde evvelce de yer almaktaydı[635]. Ancak özellikle hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmadıklarının her türlü özene rağmen tahkim yargılaması anında fark edilmeyip tahkim yargılamasının bitiminden sonra ortaya çıkması nedeni BGG'den farklı olarak PILA'da yer almıştır.

Hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmaması nedeni, aslında hakem kararlarının iptal nedenlerinden de birisidir. Ancak kanaatimizce, iki durum arasında çok büyük bir fark vardır. Hakem kararının verilmesinden sonra iptal davasına başvururken başvurucu yargılama anında hakemin tarafsız veya bağımsız olmadığını bilmektedir ve bunu iptal davasında neden olarak gösterip iptal davasını ikame eder. Yargılamanın iadesi yoluna başvururken ise, hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmadıkları aslında tahkim yargılaması anında her türlü özenin gösterilmesine rağmen bir türlü bilinmemektedir ancak hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmadıkları hakem kararının verilmesinden sonra ortaya çıkmaktadır.

Üç nedenden birisinin varlığı durumunda, gerekçenin öğrenilmesinden itibaren 90 gün içinde yargılamanın iadesi talebi sunulmalıdır[636]. Ayrıca hakem kararının bir suçtan ya da kabahatten etkilenerek verilmesi nedeni hariç diğer nedenlerden kaynaklı yargılamanın iadesine başvuru süresi 10 yıl sonra zamanaşımına uğramaktadır[637].

---

[634] PILA m. 190a (1) (a) - (b) - (c).
[635] BGG m. 123 (1) – (2) (a).
[636] PILA m. 190a (2) ilk cümle.
[637] PILA m. 190a (2) son cümle.

Yargılamanın iadesi yolu için hangi yargısal merciye başvurulacağı meselesinde ise PILA'nın herhangi bir başvuru merci öngörmediğini en başta söylemek gerekir. Yargılamanın iadesi hakkında evvelce BGG iç tahkim hükümleri uygulanırken gerek İFM gerekse de doktrin benzer bir görüşle CAS hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesi başvurusunun İFM'ye yapılacağı ancak İFM'nin gerekçeyi haklı bularak yargılamanın iadesine karar verdiğinde bunu CAS'ta yeni oluşturulacak bir heyete tevdi etmesi gerektiği ileri sürülmüştür[638]. PILA hükümlerinde hakem kararına karşı yargılamanın iadesi yoluna başvuru için yeni bir başvuru merci öngörülmemiş olması sebebiyle doktrin ve İFM içtihatlarındaki görüşün halen geçerli olduğunu düşünmekteyiz.

1 Ocak 2021 tarihli değişikliklerle PILA'daki hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesi ile ilgili kanun boşluğunun giderilmesini çok büyük bir adım ve gerekli bir reform olarak kabul etmekteyiz. PILA'ya yeni eklenen yargılamanın iadesi yolu öncesi bu boşluk İFM'nin içtihatlarıyla ya da doktrin görüşleriyle giderilmeye çalışılmıştır. Yine bu boşluk BGG'nin iç tahkim hükümleriyle kıyasen kapatılmak istenmiştir.

[638] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 405.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CAS HAKEM KARARLARINA KARŞI İPTAL NEDENLERİ VE KESİNLEŞEN CAS KARARLARININ TANIMA ve TENFİZİ

I. Hakem Kararlarına Karşı İptal Nedenleri

A. Genel Olarak İptal Nedenleri

Devlet mahkemelerine alternatif olarak yargılama faaliyeti yürüten tahkim, önemi sürekli artan bir uyuşmazlık çözüm yoludur. Bu artan önem, tahkimin yaygınlaşmasına ve çokça tercih edilir hale dönüşmesine neden olmuştur. Ancak devletler, tahkimin sınırsız bir şekilde yargılama faaliyeti yürütmesine izin vermezler. Devletten devlete değişmekle beraber, her devlet bu izni verme konusunda çeşitli kriterleri dikkate alarak hakem kararlarını denetleme yöntemleri geliştirmiştir. İptal davası devletlerin hakem kararlarını denetiminin başlıca yöntemlerinden bir tanesidir.

İptal davasının açılabilmesi için belirli nedenlerin varlığı gerekir. Bir devlette hakem kararlarına karşı ileri sürülebilecek iptal nedenlerine o devletin bu konuda ihdas edilmiş kanun ya da kanunlarına bakılarak ulaşılır. İptal nedenleri kanunla belirlenir ve kanunlarda yazılı olmayan bir nedenden dolayı iptal davası ikame edilemez[639].

Bu genel girişten sonra aşağıda, öncelikle İsviçre milletlerarası tahkim hukukunda PILA'da sınırlı olarak sayılmış *("numerus clausus")* iptal nedenleri genel olarak incelenecektir. Daha sonra da iptal nedenleri ayrı ayrı hem doktrin hem içtihat hem de görüşlerimiz çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

B. İsviçre Hukukunda Yer Alan İptal Nedenlerine Genel Bakış

Dünyada birçok devlet iptal nedenlerini UNCITRAL Model Kanunu'nu esas alarak belirlemiştir. İsviçre ise, birebir olarak örnek almasa da model kanuna göre çok ciddi farklılıklara sahip değildir[640]. İsviçre'de milletlerarası tahkim hukukunda hakem kararlarına karşı iptal nedenleri PILA m. 190 (2)'de sayılmış olup bu nedenler dışında

---

[639] **IŞIK,** s. 150.

[640] **Matthias SCHERER,** "Switzerland", Arbitration Guide International Arbitration Committee, January 2018, s. 4.

başka bir nedenden dolayı iptal davası açılamaz[641]. PILA'da hakem kararlarının iptalinde ileri sürülebilecek beş neden öngörülmüştür. İsviçre'de milli tahkime ilişkin iptal nedenleri ise SCPC m. 393'te düzenlenmiştir. SCPC'deki ilk dört neden PILA ile birebir örtüşmektedir ancak SCPC'de kamu düzenine ilişkin bir iptal sebebi sayılmamıştır [642]. Çalışma konusu itibariyle SCPC'deki değil, PILA'daki nedenler esas alınarak inceleme yapılacaktır.

Tarafların hakem kararının iptali davasında dayanabileceği nedenler PILA m. 190(2)'de sınırlı sayıda sayılmıştır[643] ve şu şekilde sıralanmıştır:

(a) Hakem seçiminde veya hakem heyeti oluşumunda usule aykırılık "PILA m. 190 (2) (a)",

(b) Hakem ya da hakem heyetinin yetki konusunda yanlış karar vermesi "PILA m. 190 (2) (b)",

(c) Hakem ya da hakem heyetinin talep edilenden fazlasına ya da talep edilen hakkında karar vermemesi "PILA m. 190 (2) (c)",

(d) Temel usuli prensiplerin ihlali (Eşit Davranılma İlkesi & Dinlenilme Hakkı) "PILA m. 190 (2) (d)",

(e) Kamu düzenine aykırılık "PILA m. 190 (2) (e)".

İptal nedenlerinden sadece birisine ya da aynı anda birkaç tanesine dayanılarak iptal davası açılabilmektedir[644]. Bu nedenlerden birisine ya da bazılarına dayanarak iptal davası açılmasının ardından dava, İFM tarafından bir temyiz mahkemesi gibi en baştan ele alınmayacaktır ve sadece ileri sürülen iptal nedeni ya da nedenleri çerçevesinde dile getirilmiş iddiaların haklı olup olmadığına bakılacaktır[645]. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, İFM, PILA'nın yürürlüğe girmesinden itibaren icra ettiği iptal davası yargılamalarında iptal nedenlerini somut olaya uygularken oldukça tutucu

[641] **MÜLLER/PEARSON,** "Article 190/1-2", s. 325; **COCCIA,** "Challenges against CAS awards", s. 4; **Aysu Melis BAĞLAN,** "Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye'deki Durum", Seçkin Yayıncılık, Dördüncü Baskı, Ankara 2021, s. 83; **Ümit ORHAN/Emin ÖZKURT,** "Spor Hukuku", Adalet Yayınevi, Ankara 2023, s. 396.

[642] **Andrew VAITIEKUNAS,** "The Court of Arbitration for Sport: Law-Making and the Question of Independence", Sport und Recht, Oliver ARTER (Ed.) /Margareta BADDELEY (Ed.), Stampfli Verlag AG, 2014, s. 215.

[643] **GIRSBERGER/VOSER,** "Sports Arbitration", s. 616; **COCCIA,** "Challenges against CAS awards", s. 4; **SCHERER/HEISKANEN/MOSS,** s. 257-258; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 551.

[644] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 556; Birden fazla sebebe dayanılarak İFM'de açılan iptal davalarına örnek olarak: 4A_200/2021, 4A_324/2021, 4A_80/2017, 4A_52/2015, 4A_93/2013, 4A_620/2012.

[645] **COCCIA,** "Challenges against CAS awards", s. 4.

davranmıştır[646]. Bu da iptal edilen hakem kararı sayısının az olmasına sebebiyet vermiştir.

İptal nedenleri kural olarak nihai kararlara karşı yöneltilebilir ancak iptal nedenleri özelinde ön kararın ayrı bir durumu söz konusudur. PILA m. 190'a göre, ön kararların sadece 190 (2) (a) ve (b)'de düzenlenen nedenlerden dolayı iptal davasına konu edilebileceği düzenlenmişken ön kararlarlar diğer nedenlerden dolayı iptal davasına konu edilememektedir[647].

CAS hakem kararlarının iptali sonucunu doğurabilecek nedenler PILA'ya tabi olduğundan PILA'daki iptal nedenleri aşağıda İFM içtihat hukuku ile desteklenerek detaylı olarak incelemeye tabi tutulacaktır. Özellikle PILA'da ilk sırada sayılmış "hakem seçiminde veya hakem heyetinin oluşturulmasında usule aykırılık" ve "ikinci sırada sayılmış "hakem heyetinin yetki konusunda yanlış karar vermesi" nedenlerinin değerlendirmelerinde en başta konu ile ilgili seçili CAS tahkimi usul kuralları incelenecektir.

II. CAS Hakem Kararlarının İptal Nedenleri

A. Hakem Seçiminde veya Hakem Heyetinin Oluşturulmasında Usule Aykırılık

1. Genel Olarak

CAS tahkiminde hakem seçimi ya da hakem heyeti oluşturulmasına dair ilgili dairenin usul kuralları uygulanır. İlk derece ve temyiz tahkim usulünde konu ile ilgili usul kurallarına hemen aşağıda yer verilecektir. PILA m. 190(2)(a), bahsi geçen usul kurallarına uyulup uyulmadığını denetlemek için kanun koyucu tarafından ihdas edilmiştir.

Bu iptal nedeni çok çeşitli şekillerde tezahür edebilir. Özellikle İFM kararları incelendiğinde bu iptal nedeninin salt hakem seçimi ya da hakem heyeti oluşturulması lafzından daha öte vaziyetlerde iptal davasına konu edildiği görülmektedir. Ancak bu

[646] **Frank SPOORENBERG/Daniela FRANCHINI,** "Annotiations and Summaries of the Swiss Federal Supreme Court Issued in 2020 and 2021 Concerning International Arbitration", UTTDER, Yıl 2022, Cilt 11, Sayı 2, s. 341; **SCHERER/HEISKANEN/MOSS,** s. 258.
[647] PILA m. 190 (3).

iptal nedeninin ana eksenini hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı oluşturur. Diğerleri onun alt başlığı olarak kabul edilebilir. Bu vaziyetleri şu şekilde sıralayabiliriz: Hakemlerin veya heyet üyelerinin tarafsız ve bağımsız olmayışı, hakem sayısının usule aykırı belirlenmesi, hakemler, taraflar ve avukatlar arasındaki yakın ilişkiler ve bir hakemin aynı kişilerce birden fazla kez seçilmesi olarak gösterilebilir. Bu konuların ayrı ayrı değerlendirilmesinden önce konuya ilişkin CAS tahkimi usul kurallarında yer alan düzenlemeleri incelemenin faydalı olacağını düşünmekteyiz.

2. CAS Usul Kurallarında Yer Alan Konuya İlişkin Düzenlemeler

a. Hakemlerin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı ile Niteliklerine İlişkin Usul Kuralları

Hakemler bir yargılama görevi yürütürler. Mahkemelerden farklı olarak bu görev hakemlere tarafların anlaşmalarıyla ya da ilgili mevzuat gereğince tevdi edilir. Bu tevdi edilen görev de hakemlerce tarafsız ve bağımsız bir şekilde yürütülmelidir. Hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmaları tahkim yargılamasında en temel ilkelerdendir[648]. İlke olmanın yanında, hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmadığı İFM nezdinde ileri sürülebilecek iptal nedenlerinden de bir tanesidir.

Tarafsızlık ve bağımsızlık ilkeleri CAS tahkiminde görev alan hakemler için de geçerlidir. Hatta bunun için CAS mevzuatında açık bir düzenleme mevcuttur. CAS Kodu m. R33, "Hakemlerin Bağımsızlığı ve Nitelikleri" *("Independence and Qualifications of Arbitrators")* başlığı altında hem ilk derece hem de temyiz tahkim usulleri için ortak hükümler öngörmüştür.

CAS tahkiminde hakemlere bağımsız olma yükümlülüğü yanında tarafsız olma yükümlülüğü de 01.03.2013 tarihinde yürürlüğe giren versiyonuyla yüklenmiştir[649]. 2013 yılındaki bu değişikliğe kadar Kodda hakemlere tarafsızlık koşulu öngörülmemiştir. Yine hakemlerden bağımsız olacaklarına dair bir bağımsızlık beyanı *("statement of independence")* istenirken tarafsızlıklarına ilişkin bir beyan

[648] **AĞIRMAN,** s. 356; **CAN/TUNA,** s. 273; **TANRIVER,** s. 363; **ALANGOYA,** "Tahkimin Niteliği", s. 60; **Ergin NOMER,** "Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizinde Hakem Mahkemesinin Bağımsızlığı", MHB, 1984 (4) (1), s. 29.

[649] 01.03.2013 tarihli versiyonun İngilizce metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2013_en.pdf, Erişim Tarihi: 30.12.2023.

istenmediği görülmektedir[650]. Gerçekten de CAS Kodu m. 33'e göre hakemler bağımsız ve tarafsız olma yükümlülüğündeyken hakemin sadece taraflardan herhangi biriyle ilgili olarak bağımsızlığını etkileyebilecek her türlü durumu derhal bildirme yükümlülüğü mevcuttur[651]. Tarafsızlık konusunda bildirim yükümlülüğü yoktur. Hemen belirtmek gerekir ki bu hüküm CAS'ın kurumsal veya yapısal bağımsızlığını kapsamamaktadır ve İFM; spor federasyonları ve IOC ile ilgili olarak söz konusu bağımsızlığı teyit etmiş ve CAS'ın bağımsız ve tarafsız bir uyuşmazlık çözüm süreci için yeterli güvenceleri sağladığını belirtmiştir[652].

Tarafsızlık ve bağımsızlık konusunda evrensel bir tanım yoktur. Ancak bağımsızlığın dış faktörlerle, özellikle de mali, sosyal ve diğer türden dışsal olarak algılanabilir bağlantılarla ilgili olduğu; tarafsızlığın ise iç faktörlerle, özellikle de hakemin uyuşmazlığa veya taraflardan birine ilişkin fiili veya olası önyargısıyla ilgili olduğu düşünülmektedir[653]. Örneğin bir hakemin taraflardan birisinin avukatıyla önceden veya mevcut vekil-müvekkil ilişkisinin olması bağımsızlık konusunda; yine bir hakemin taraflardan birisi ile aynı milliyete sahip olması sonucu o tarafın haklı olduğuna dair kanaatinin olması tarafsızlık konusunda örnek verilebilir.

Her ne kadar Kodun m. R33 başlığında bağımsızlığın yanında "tarafsızlık" *("impartiality")* yazılmamış, hakemlere sadece bağımsız olamayacakları durumda bildirim yükümlülüğü getirilmiş; tarafsızlıkta ise böyle bir şart konulmamışsa da, CAS Kodu m. 34 ile 33 beraber düşünüldüğünde bağımsızlık ile tarafsızlığın birbirleriyle kısmen örtüştüğü *("partially overlap") ve* bağımsızlığın tarafsızlığı kapsadığı *("encompassed")* doktrinde kabul edilmektedir[654]. 2013 tarihinden önceki versiyonlarda tarafsızlık açıkça yazılmamışsa da bu terimin eksikliği hakemlerin taraflı olabileceği anlamına gelmemektedir[655]. Ancak yine de kanaatimizce, düzenleme CAS tahkiminde hakemlerin sadece bağımsız olmadıkları durumda bildirim yapmasının gerektiği, tarafsız olmadıkları durumda bildirim yapma gerekleri olmadığından sanki taraflı olabilecekleri izlenimi verdiğinden düzenlemenin değiştirilmesi, hakemlerin taraflı olduklarını düşündüklerinde de bildirim

[650] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 483.
[651] CAS Kodu m. 33 (1).
[652] **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1468; **REILLY,** s. 67.
[653] **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1468.
[654] **A.g.e.,** s. 1468'den naklen: **MAVROMATI/REEB,** Art. R33, para. 8: *"closely linked".*
[655] **A.g.e.,** s. 1469.

yapmalarının yükümlülük altına alındığı bir hükmün CAS Koduna açıkça eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Hakemlerde bulunması gereken nitelikler CAS Kodunda yer almaktadır. Buna göre, hakemler ICAS tarafından hazırlanan listede yer almalı, tahkim diline hâkim olmalı ve tahkimi süratle tamamlamak için de gerekli şekilde hazır bulunmalıdır[656]. Yine ICAS listeyi oluştururken uygun hukuk eğitimi almış olmayı ve spor hukuku ve/veya uluslararası tahkim konusunda yetkinliğe sahip olmayı da dikkate alır[657]. Hakem listesi kapalı hakem listesi *("closed list of arbitrators")* olarak da adlandırılmaktadır[658]. Bu listede yer alma zorunluluğunun asıl gayesi spor hukuku konusunda bilinen yetkinliğe sahip ve genel olarak spor hakkında iyi bilgilere sahip kişilerin uyuşmazlıklara atanmasını sağlamaktır[659]. Ancak bu liste doktrinde ilk uygulanmaya başladığından itibaren çok yönlü eleştirilere tabi tutulmuştur[660].

Hakem listesine eklenme kriterlerinin somut olmaması, bu kriterlerin göreceli yetkinlikleri içermesi ve hakemlerin milliyeti konusunda eşit ya da en azından daha adil ağırlıkta bir dağılımı olmaması gibi nedenlerden dolayı hakem listelerinin eleştirilmesi tarafımızca da olağan karşılanmaktadır. Kanaatimizce bu kriterlere daha somut nitelikler eklenmelidir. Örneğin hukuk eğitimi almış olmanın yanında bu eğitim sonrası hukukun çeşitli alanlarında, avukatlık, öğretim üyeliği, hâkim vb. görevlerde belirli bir süre hizmet süresinin geçirilmiş olması öngörülebilir.

b. Hakeme İtiraz, Hakemlerin Görevden Alınması ve Hakem Değişikliğine İlişkin Usul Kuralları

CAS Kodu taraflara hakemin bağımsız veya tarafsız olup olmadığı konusunda şüpheye düştükleri durumda, itiraz gerekçesinin öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde itiraz etme hakkı vermektedir[661]. Bu süre geçirildikten sonra hakemin reddi

---

656 CAS Kodu m. R33 (2).
657 CAS Kodu m. S 14 (1).
658 **Laurence Boisson de CHAZOURNES/Segolene COUTURIER,** "CAS Procedures and Their Efficiency", CAS Bulletin, 2019/2, s. 12; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Pecshtein Kararı", s. 102; **REILLY,** s. 65.
659 **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1475'den naklen: **De La ROCHEFOUCAULD,** CAS Bulletin, 2011/2, p. 31, cf. Art. S1.
660 **REILLY,** s. 65; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Pecshtein Kararı", s. 102.
661 CAS Kodu m. R34 (1).

talepleri değerlendirmeye alınmaz. Nitekim, CAS'ın 20 Ağustos 2012 tarihli kararına karşı İFM'de iptal istemli açılmış bir davada, *4A_620/2012 sayılı,* 29 Mayıs 2013 tarihinde verilen İFM kararında, yedi günlük süre içerisinde hakemlere itiraz etmeyen davacının belki de haklı görülebilecek itirazının reddedildiği görülmektedir[662]. Somut olayda, bir hakemin FIFA'nın harici danışmanı olmasının onun uyuşmazlıkta tarafsız ve bağımsız olup olamayacağının incelenmesi iddia ve talep edilmişse de süre içinde itiraz yapılmadığından hakem davada görev yapmayı sürdürmüştür.

ICAS'in CAS Kodu'nda yapılan değişikliklerle daimî komisyonlar görevlendirdiğini evvelce ilk bölümde ICAS başlığı altında belirtmiştik. Bunlardan bir tanesi de İtiraz Komisyonuydu *("Challenge Comission")*[663]. Hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı itirazlarını değerlendirmek için kurulan komisyon ilgili hakem ya da hakemlerin görüşünü aldıktan sonra bir karara varır. Evvelce bu itirazlar ICAS'a direk yapılabilmekteydi[664].

Bağımsız ve/veya tarafsız olmadığı iddiasıyla ileri sürülen hakem itirazı meşru şüpheler *("legitimate doubts")* içermelidir[665]. Yoksa somut olmayan ve bir varsayım üzerine yapılan hakem itirazları kabul görmeyecektir. Doktrinde hakemin taraflarca sunulan davanın esası dışındaki faktörlerden etkilenme ihtimali olduğu sonucuna varacağı durumlarda şüpheler meşru kabul edilmiştir[666]. Bu bağlamda, örneğin sadece taraflar arasında salt ilişki bulunmasından ziyade, kanaatimizce, bu ilişkinin yargılamanın sıhhatine etki edip etmeyeceği ve sonuçta hakemin o uyuşmazlıkta taraflara eşit ölçüde davranıp davranmayacağı veya kişi ya da kurumlara bağlı karar verip vermeyeceği titizlikle araştırılmalıdır.

Hakemlerin görevden alınması konusunda da CAS Kodu'nda düzenleme mevcuttur. Maddede, hangi şartlar altında hakemin görevden alınabileceğini düzenlenmiştir[667]. Hakemin görevi yapmaya istekli olmaması, görevi yerine

---

662 Kararın orijinal metni Almanca'dır. Ancak İngilizce dilinde özet metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2014-1_final_II.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2023.

663 **CHAZOURNES/COUTURIER,** s. 13; 01.01.2019 tarihli tüm değişiklikler için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Amendments_Code_2019__en_.pdf, Erişim Tarihi: 30.12.2023.

664 **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 484; **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1478.

665 **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1477.

666 **A.g.e.,** s. 1477.

667 **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 484; **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1480.

getirmekten alıkonulması, özensiz davranması veya hakem sözleşmesinin ağır ihlal edilmesi, beklenen şartları yerine getirmediğinin ortaya çıkması *(mesela hakemin tahkim diline hâkim olmadığının sonradan ortaya çıkması)* ve son olarak da görevlerin makul sürede yerine getirilmemesi bu durumlara örnek gösterilebilir[668]. Bu durumların varlığında, İtiraz Komisyonu, tarafları, söz konusu hakemi ve varsa diğer hakemleri yazılı görüşlerini de alarak dinler ve kararını gerekçeli bir şekilde verir[669]. Burada "hakeme itiraz" ile "hakemin görevden alınmasının" en önemli farkı hakemin görevden alınmasının taraflarca talep edilememesi karşısında hakeme itirazda taleplerin taraflarca ileri sürülmesi gerekliliğidir. Ancak hakeme itirazda da hakemin görevden alınmasında da hakemin yazılı görüşleri alınmadan karar verilmesi mümkün değildir[670].

Bir uyuşmazlığın çözümünün yürütülmesi esnasında, hakemin istifası, ölümü veyahut hakemin reddi veya görevden alınması sonucu boşalan hakemliğe getirilmek üzere hakem değişikliği söz konusu olabilir[671]. Buna göre, tek hakemin üç üyeli bir heyet tarafından değiştirilmesi veya bir hakemin başarılı bir şekilde reddedilmesi durumunda, söz konusu hakem, atanmasına ilişkin hükümlere uygun olarak değiştirilecektir[672]. Böyle bir durumda CAS Mahkeme Kalemi bir süre belirler, davacının/itiraz edenin bu süre içinde bir hakem tayin etmesi beklenir ancak bu sürede davacı/itiraz eden hakem tayin etmezse tahkim başlatılmaz, başlatılmışsa da kaldığı yerden devam etmeyerek sona erdirilir[673]. Eğer yeni bir hakem tayin edilirse, yargılama herhangi bir tekrara mahal verilmeden kaldığı yerden devam eder[674].

c. Hakem Seçim Usul Kuralları

Bu başlık altında hakem seçim usulleri önce ilk derece tahkim ve temyiz tahkim usulleri uyarınca ifade edilerek incelenecektir. Daha sonra da anti-doping ve ad-hoc

668 **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1480.
669 CAS Kodu m. R35.
670 **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 484.
671 **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1482-1484; **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 484-485.
672 CAS Kodu m. R36.
673 CAS Kodu m. R36.
674 **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1484; **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usuller", s. 485.

daireleri için düzenlenmiş hakem seçim usulleri ortaya konularak incelemeye tabi tutulacaktır.

aa. İlk Derece Tahkim Usulüne Göre Hakem Seçim Usul Kuralları

İlk derece tahkim usulünde kural olarak, taraflar tek hakemle ya da üç hakemden oluşan bir heyetle yargılamanın yürütülmesini kararlaştırabilir.[675]. CAS, tarafların bu seçimine saygı göstermek durumundadır[676]. Nitekim İFM'deki bir davada, *"Club X. SA v. Z."* taraflar arasındaki tahkim şartında üç hakemden oluşan bir heyet konusunda taraflar anlaşmışken CAS'ın tek hakemli bir yargılamaya karar vermesi sonucunda hakeme itiraz edildikten sonra CAS itirazı reddetmiştir. Ancak taraflar sonradan tek hakemli yargılama yürütülmesi konusunda anlaşmaya varmışlardır. İFM, tarafların tek hakem ya da üç hakem konusunda anlaşmalarının saygı duyulması gereken bir durum olduğunun altını çizmişse de tek hakem konusunda anlaşan bir tarafın daha sonradan dönüp de baştaki üç hakemli anlaşmaya atıfla hakemlerin bağımsızlığının ve tarafsızlığının ihlali sebebiyle iptal davası açarak bu argümanı ileri sürme hakkının bulunmadığına kanaat getirmiştir[677].

Bazen tahkim anlaşmasında hakem sayısı belirlenmemiş olabilir veya taraflar tahkim prosedürünün başında hakem sayısı konusunda anlaşmamış olabilirler. Bu durumda İDTD Başkanı davanın nitelik ve unsurlarına göre hakem sayısını belirler[678]. Davalının masraf avansının kendi uhdesine düşen kısmını ödememesi durumunda eğer davacı talep ederse, İDTD Başkanı tek hakem atayabilir[679].

CAS tahkiminde hakemler CAS hakem listesinden seçilmek zorundadır. Taraflar bu listeden hakem seçme yöntemi konusunda anlaşabilirler[680]. Anlaşamazlarsa, tahkim anlaşması veya İDTD Başkanının kararı uyarınca tek hakemin atanması gerekiyorsa, CAS Mahkeme Kalemi'nin vereceği on beş günlük süre içinde

[675] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1519; **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.
[676] **NOTH/HAAS,** "Arts. R38-R46", s. 1519.
[677] İFM'nin 4A_282/2013 sayılı, 13 Kasım 2013 tarihli kararının İngilizce metni için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/arbitral-tribunal-irregularly-composed-if-requirements-arbitration-clause-are-not-met, Erişim Tarihi: 02.01.2024.
[678] **ERKİNER,** "CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri", s. 485.
[679] CAS Kodu m. 40.1 son cümle.
[680] CAS Kodu m. 40.2 (1).

karşılıklı mutabakatla tek hakemde anlaşma söz konusu olabilir[681]. Ancak anlaşamazlarsa, İDTD Başkanı tek hakemin kim olacağını seçer[682].

Tahkim anlaşması veya İDTD Başkanı'nın kararı ile üç hakemli bir heyet yargılaması gerekiyorsa, davacı, kendi hakemine ilişkin talebinde veya hakem sayısına ilişkin kararda belirtilen süre içinde seçmelidir, aksi halde tahkim başvurusu geri çekilmiş sayılır[683]. Davalı kendisine belirlenen süre içinde hakemini seçer. Davalı seçim yapmazsa İDTD Başkanı davalı yerine atama yapar. Seçilen iki hakem de ortaklaşa üçüncü hakemi/heyet başkanını seçer. Bu şekilde bir seçim olmaz ise İDTD Başkanı üçüncü hakem olan Heyet Başkanını seçer[684].

Tek hakem veya üç hakemli heyet oluşturulduktan sonra hakemler onaylanır ve dava dosyası hakemlere iletilir. Bu onay Kodun m. R33'te yer alan bağımsızlık, tarafsızlık ve gerekli nitelikler süzgecinden geçirildikten sonra İDTD Başkanı tarafından verilir[685]. Onay sonrası CAS Mahkeme Kalemi tarafların masraf avanslarını ödediğini teyit ile dosyayı hakem heyetine gönderir[686]. Yargılamada birden fazla davacı veya davalı olduğu durumlarda da hakem seçiminde tarafların anlaşmasına, anlaşma yoksa Kodun R40.1 ve R40.2 maddeleri uyarınca hakem atanır[687].

bb. Temyiz Tahkim Usulüne Göre Hakem Seçim Usul Kuralları

Temyiz tahkim usulünde tarafların hakem seçimi ilk derece tahkim usulünden farklıdır. Ancak bu her iki dairenin hakem seçim usulleri de CAS Koduna göre düzgün işletilmezse hakem veya heyetçe verilen karar İFM nezdinde iptal davasına konu olabilir.

Temyiz tahkim usulünde hakem seçiminde ilk olarak yine tarafların tek hakem üzerinde anlaşıp anlaşılmadığına bakılır. Davanın üç hakemli heyete nazaran tek hakem ile görülmesi zamandan ve yargı masraflarından tasarruf anlamına gelmektedir[688]. Taraflar arasında tek hakem üzerinde anlaşma sağlanmamışsa, TTD

[681] CAS Kodu m. R40.2.
[682] CAS Kodu m. R40.2.(2).
[683] CAS Kodu m. R40.2 (3).
[684] CAS Kodu m. R40.2 (3) son cümle.
[685] CAS Kodu m. R40.3 (1).
[686] CAS Kodu m. R40.3 (2).
[687] CAS Kodu m. R41.1; Kodun R 40.1 ve 40.2 maddeleri uyarınca hakem atanması üstte aynı bölümde incelenmiştir.
[688] **RIGOZZI/HASLER,** "Arts. R47-R59", s. 1611; **MAVROMATI,** "Appeal Procedure", s. 18.

Başkanı tek hakemle yargılamanın yürütülmesine karar verebilir[689]. Böyle bir karar verilmemişse, davalının temyiz başvurusunu tebliğ alınmasından itibaren on gün içerisinde TTD Başkanının bir hakemi aday gösterme hakkı vardır[690]. Davalı da hakem konusunda aday bildirmezse, TTD Başkanı hakem atamasını yapar[691].

Temyiz tahkim usulünde taraflar tek hakemde anlaşabilirler. Bölüm Başkanı da tek hakemli yargılama yapılmasının gerektiğine karar verebilir. Her iki durumda da TTD Başkanı, temyiz dilekçesinin alınmasıyla veya hakem sayısına ilişkin karar verilir verilmez tek hakemi atar[692].

Bazı dava türlerinde tek hakemli tahkim yargılaması mümkün olmayabilir ve üç hakemli yargılama yapılması zaruri olabilir. Böyle bir durumda, TTD Başkanı davalı tarafından hakem adayı gösterilmesiyle beraber hakemlere danışır ve Heyet Başkanı'nı atar[693]. Taraflarca aday gösterilen hakemler TTD Başkanı'nın onayından geçmeden atanamazlar. Burada TTD Başkanı hakemlerin bağımsız ve tarafsız olup olmadığına ve niteliklerine bakar[694]. Hakemlerde bulunması gereken nitelikler TTD Başkanı tarafından bir süzgeçten geçirilir. Yine tek hakem ya da Heyet Başkanları seçilirken, TTD Başkanı hakemleri uzmanlık, çeşitlilik, eşitlik ve hakemlerin görev süresi kriterleri doğrultusunda değerlendirerek bir karara varır[695]. Heyet Başkanı TTD Başkanı tarafından atanmamışsa, ilk derece tahkim yargılamasına özel maddelerde yer alan ve yukarıda ilk derece tahkim usul kurallarında incelenen CAS Kodu m. R41'deki birden fazla taraf ve üçüncü kişilerin tahkime katılması hükümleri temyiz tahkim usulü için de aynen uygulanır[696]. Heyet oluşturulunca CAS Mahkeme Kalemi heyetin oluşturulduğunu taraflara bildirir[697].

[689] CAS Kodu m. 53 ilk cümle.
[690] CAS Kodu m. 53.
[691] CAS Kodu m. 53 son cümle.
[692] CAS Kodu m. 54 (1).
[693] CAS Kodu m. 54 (2) ilk cümle.
[694] Burada TTD Başkanı CAS Kodu m. 33'te yer alan bağımsızlık, tarafsızlık ve nitelikler çerçevesinde bir inceleme yapacaktır. CAS Kodu m. 54 (2) son cümle.
[695] CAS Kodu m. 54 (3).
[696] CAS Kodu m. 54 (7).
[697] CAS Kodu m. 54 (5).

cc. Anti-Doping ve Ad-Hoc Daireleri Hakem Seçim Usul Kuralları

İlk derece ve temyiz tahkim usulünde hakem seçim usulleri incelendikten sonra bu başlık altında sırasıyla hem anti-doping hem de ad-hoc dairelerinde özel olarak öngörülmüş hakem seçim kuralları birlikte ele alınacaktır.

CAS ADD'de tahkim yargılamasının tek hakemli de üç hakemli hakem heyetiyle de icrası mümkündür. CAS ADD'deki tahkim yargılaması tek hakemli icra edilirse karar CAS bünyesindeki TTD'de temyize konu edilebilir. Bu durumda, CAS Kodu m. R47 ve devamı maddelerine göre temyiz yolu açıktır, ancak üç hakemli heyet kararı CAS nezdinde temyize tabi değildir. Kaldı ki taraflar nihai karar aleyhine de İFM'de dava yoluna başvurulabilecektir[698]. Bu noktada hemen belirtmek gerekir ki CAS'taki bu ADD düzenlemesiyle, doping ile ilgili uyuşmazlıklarda tek hakem tarafından verilmiş bir kararın ortaya çıkması durumunda karar hemen kesinleşmemektedir. ADD tek hakemli karar verirse, buna karşılık CAS bünyesinde bir temyiz imkânı sağlanmış ve adeta bir denetim mekanizması öngörülmüştür. Kanaatimizce CAS'ın kendi içinde ADD nezdinde tek hakem kararına karşı geliştirilmiş bu denetim mekanizması oldukça yerindedir. Çünkü doping uyuşmazlıkları çok yönlü ve ciddi uzmanlık gerektiren alanlardır. Belki de bir sporcunun kullandığı doping sadece onu değil, birden fazla kişiyi hatta ülkeleri ilgilendirebilir, Bu durumda birçok doping uyuşmazlığının tek hakemle çözüme kavuşturulması yetersiz kalabilir, bu sebeple de bu tip kararlara karşı temyiz imkanı sağlanması isabetli olmuştur.

Ad Hoc Dairesi'nde ise, hakem seçimi taraflarca değil, genelde AHD Başkanı tarafından üç hakemli heyet olarak oluşturulur[699]. Düzenlemeye göre, bir başvurunun alınmasının ardından CAS AHD Başkanı veya Başkan Yardımcısı, davanın tüm koşullarını göz önünde bulundurarak ya tek hakem ya da üç hakemden oluşan bir Heyet atar.

[698] CAS ADD Tahkim Kuralları m. A14.
[699] AHD Tahkim Kuralları m. 11.

3. Hakemlerin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı Bağlamında Karşılaşılan Çeşitli Durumların Değerlendirilmesi

a. Genel Olarak

Tahkim yargılaması kural olarak güvenilir bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Tahkimin birçok avantajı vardır. Bu avantajlardan bir tanesi de hakemlerin kural olarak mahkemelere göre daha tarafsız ve bağımsız kabul edilmeleridir[700]. Ancak hakemler tarafından bu özelliklerin gerektirdiği eylemlerin tam tersi sergilenebilir. Bu tip eylemler tahkim yargılamasına, tahkim kurumuna ve nihayetinde tarafların güvenine olumsuz yönde etki edebilirler. Sağlıklı ve adil bir tahkim yargılamasının en önemli şartlarından birisi hakemlerin tarafsız ve bağımsız olmalarıdır.

Hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı konularında İFM'nin içtihatlarına bakıldığında İFM'nin tarafsızlık ve bağımsızlık konusunda bir kontrol listesinin olmadığı görülmektedir. Bu konuda İFM, her somut uyuşmazlıkta olayın tüm unsurlarını inceleyerek o somut olayın şart ve ayrıntılarına göre karar vermektedir. Her somut olayda farklı ayrıntıların olabileceği dikkate alındığında bu yöntemin doğru sonuca ulaştırabileceğini düşünmekteyiz.

Hakemler icra ettiği yargılamada kararlarını önceden açıklayamazlar. Bu konuda reylerini ifşa edemezler. Kanaatimizce bunun aksi, tarafsızlık ilkesinin masumiyetini zedeleyicidir. Ancak bu tip iddialar taraflarca somut delillerle ispatlanmalıdır. Bazen hakemlerin bağımsız ve tarafsız olduğuna dair iddialar soyut kalabilir. Nitekim, İFM, 8 Mart 2016 tarihli bir kararında, *4A_510/2015,* davacının iddialarından birisi olan *"Heyetin bir üyesinin basını veya diğer tarafı davanın sonucu hakkında bilgilendirdiği"* yönündeki iddiasını basit bir varsayımdan öte görmeyerek uyuşmazlıkta tarafsızlık ve bağımsızlığı bozan bir durum olarak tespit etmemiş, bu iddianın ispatlanamadığı gerekçesiyle iptal davasını bu yönden de reddetmiştir[701]. Somut olayda davacı taraf, heyetteki bir hakem hakkında tarafsızlığı bozduğu yönünde iddiada bulunmuş ancak bunu ispat edememiştir. İFM'ye göre somut olayda basına nasıl açıklama yapıldığına dair somut bir gösterge ortaya konulmamıştır. Gerçekten de

---

[700] **CHOW/SCHOENBAUM,** s. 677; **BLACKABY/PARTASIDES/REDFERN/HUNTER,** s. 31; **Süheyla BALKAR BOZKURT,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakemlerin Bağımsızlık Yükümlülüğü", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2016, s. 7.

[701] Kararın orijinal metni Fransızca olup İngilizce metin için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2016_2_final.pdf, Erişim tarihi: 21.04.2023.

tahkim yargılamasında bir hakemin basına böylesine bir açıklama yapması ve davada verilecek karar hakkında sonuç itibariyle dışarıya önceden bilgi sızdırması karşısında tarafsızlık açısından şüpheye düşülmesi doğal karşılanmalıdır. Doktrinde de bu karar, hükme bağlanmaya yakın zamanda bulunan bir karar hakkında dedikoduların çıkmasının rahatsız edici olduğu, bu dedikoduların ispatının çok zor olduğu ancak gizlilik ihlalinin tek başına bir CAS kararının iptal için yeterli olamayacağı, gizlilik için tarafların özel anlaşma yapması ve gizliliğin ihlali durumuna karşı bunun bir yaptırıma bağlanması gerektiği ileri sürülmüştür[702]. Sonuç olarak somut olayda iddialar soyut kalmış ve davacı tarafından hakemin taraflı olduğu ispatlanamamıştır.

İFM'nin son zamanlarda verdiği kararlarında tarafsızlık ve bağımsızlık konusunda tarafların iddialarının ispatını güçleştirici ama diğer yandan da hakemler için oldukça rahat bir alan oluşturduğu yönünde bir yaklaşımın olması doktrinde eleştirilmektedir[703]. Doktrindeki bu görüşü destekler ve belki de tamamlar şekilde belirtmek gerekir ki, İFM'nin görev ve yetkileri dikkate alındığında belki de İFM'nin soyut gibi gözüken iddialar karşısında daha etkin bir araştırma yapmasının gerektiği kanımızca ortaya çıkmaktadır.

b. Hakem Sayısının Usule Aykırı Belirlenmesi

Kural olarak tahkimde bir uyuşmazlık, taraflarca ya da tahkimde usul için seçilmiş kurallara uygun olarak tek hakemle ya da üç hakemli bir heyetle karara bağlanabilir. Ancak bazı zamanlarda hakem sayısı konusunda yanlış bir usul işletilerek hakem sayısı olması gerekenden az ya da fazla belirlenmiş olabilir.

Her ne kadar hakem sayılarının belirlenmesine ilişkin tarafların uyması gereken bu usuller kural olarak uyulması gereken kurallar ise de tahkimin iradiliği sebebiyle kanımızca tarafların anlaşması ile değiştirilebilir özelliklerdir. Doktrinde de temyiz tahkim usulünde temyiz başvurusunun yapılmasının ardından tarafların tek hakemde anlaşmasının doğal olduğu, hatta gerek tahkimin başlamasından önce

[702] **Luca BEFFA/Olivier DUCREY,** "Review of the 2016 Case Law of the Swiss Federal Tribunal Concerning Sports Arbitration", Causa Sport, 2017, s. 320.
[703] **Luca BEFFA,** "Challenge of International Arbitration Awards in Switzerland for Lack of Independence and/or Impartiality of an Arbitrator- Is it time to Change the Approach?", ASA Bulletin, Volume 29, Number 3, 2011, s. 599-600.

gerekse de başlamasından sonra, tarafların hakem sayısı konusunda anlaşmalarının mümkün ve bu kararın CAS için bağlayıcı olduğu ve CAS'ın bu anlaşmayı dikkate almamasının da PILA m. 190 (2) (a)'ya dayanılarak nihai karar beklenmeden İFM önüne iptal istemiyle götürülebileceği, aksi halde bu konuda iptal davası açma hakkının sona ereceği dile getirilmiştir[704]. Bu görüşten esinlenerek, hakem sayısı belirleme konusundaki görüşümüze temel tuttuğumuz tahkimin iradiliği gerekçesine, tahkimin esnekliği özelliğini de eklemek isteriz.

c. Hakemler, Taraflar ve Avukatlar Arasındaki Yakın İlişkiler

Spor hukuku halen genç bir hukuk alanı olarak kabul edilebilir. Spesifik bir alan olması sebebiyle hem dünyada hem de ülkemizde bu alanla iştigal eden hukukçuların birbirlerini tanıması da gayet doğaldır. Bu kimseler zaman zaman aynı dernek, birlik, sportif kurum veya kuruluşun çatısı altında tanışabileceği, görüşebileceği ya da beraber çalışabileceği gibi zaman zaman da sportif bir yargılamada karşı karşıya gelebilirler. Bazen bu karşı karşıya gelişler yargısal mecrada hakem ile avukat, avukat ile bilirkişi şeklinde gerçekleşebilir. Ancak ne olursa olsun profesyonel bakış açısı ve yaşam gereğince bu yakın ilişkilerin yargılamanın gidişatını doğal seyrinden uzaklaştırabilecek seviyede etki etmesine izin verilmemelidir.

Gerek yakın ilişkilerden gerekse de dışarıdan müdahale ile hakemler için bazı zamanlarda menfaat ilişkileri veya çıkar çatışmaları doğabilir. Geçmişte birçok ülke bunun için mücadele vermişse de bu konudaki standartları sağlamak amacı ile 2004 yılında hazırlanmış Uluslararası Barolar Birliği'nin *("IBA - International Bar Association")* en son 2014 yılında revize edilen Milletlerarası Tahkimde Çıkar Çatışmalarına İlişkin IBA Kılavuz İlkeleri *("IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration")* çok kıymetli bir yol gösterici olmuştur[705]. Her ne kadar bu ilkeler milletlerarası tahkim alanında bağlayıcı olmasa da çok geniş kabul görmüş olup İFM tarafından da tanınmaktadır[706]. İlkeler üç ayrı liste halinde düzenlenmiştir[707]:

[704] **RIGOZZI/HASLER,** "Arts. R47-R59", s. 161.
[705] IBA Kılavuz İlkeleri 2014 için bkz: https://www.international-arbitration-attorney.com/wp-content/uploads/2018/02/IBA-Guidelines-on-Conflict-of-Interest-NOV-2014-FULL.pdf, Erişim Tarihi: 22.11.2023.
[706] **COCCIA,** "Challenges against CAS awards", s. 6.
[707] **A.g.e.,** s. 6; Listeler hakkında daha detaylı bilgi için bkz: **BALKAR BOZKURT,** s. 200-216.

1) Kırmızı liste, bir hakemin kendisini uyuşmazlıktan çekmesi gereken çıkar çatışması hallerini, 2) Turuncu liste, hakemin çıkar çatışmasını açıklaması gereken durumları, 3) Yeşil liste ise, herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığı halleri düzenler. Zaman içerisinde doğabilecek ihtiyaçlara göre değişebilen ve değiştirilebilen bu ilkeler kanaatimizce bu konuda yeknesaklığı sağlamış ve geniş kitlelerde de benimsenmiş görülmektedir.

İFM de önüne gelen bu konuyla ilintili uyuşmazlıklarda çeşitli zamanlarda görüş belirtmiş ve hüküm vermiştir. İFM'nin benzer konulardaki görüşüne göre, örneğin bir avukat ile bir hakemin salt dostane ilişkisi tarafsızlık ve bağımsızlığı ihlal etmemektedir[708]. Yine İFM, bir hakemle başka bir hakemin ya da hakemle bir taraf avukatının aynı dernekte üye olmasını da bir sorun olarak görmemiştir[709]. Benzer bir konu ve davada İFM, *4A_176/2008,* bir tarafın avukatıyla hakemin aynı dernekte üye olmalarını hakemin bağımsızlığına aykırı görmemiş, *4P.105/2006* sayılı davada da hakemin taraflardan birinin avukatıyla daha önceden bir heyette görev yapmasını sakıncalı kabul etmemiştir[710].

Bu konuyla ilintili olarak doktrin ve İFM'nin farklı görüşlerde olduğu örnekler de verilebilir. Örneğin hakemlerin taraflarca atanması sebebiyle İsviçre'de doktrinde hakemlerden daha az standartlarda bir beklenti içine girilmesi gerektiği dile getirilmişken[711] İFM'nin görüşü ise taraflarca atanıp atanmamaya bakılmaksızın bütün hakemler hakkında benzer standartların olması gerektiği yönündedir[712].

İFM'nin dostane ilişki ve tüm hakemlere benzer standartların getirilmesi görüşlerine katılıyoruz. Yargılama esnasında dostane ilişkinin sınırlarının ulaştığı ya da ulaşabileceği boyut da çok büyük önem arz eder. Bunun boyutu, parasal bir ilişkiye, ortaklığa ya da buna benzer bir maddi menfaate dönüşmesi halinde dostane ilişkinin sınırları aşılmış ve dolayısıyla hakemlerin tarafsız olmadığı gündeme gelecektir. Diğer

---

[708] **COCCIA,** "Challenges against CAS awards", s. 6.
[709] **A.g.e.,** s. 6, 41 nolu dipnottan alıntılanmıştır: İFM'nin 4A_506/2007 sayılı, 20 Mart 2008 tarihli ve 4A_528/2007 sayılı, 4 Nisan 2008 tarihli kararları.
[710] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 236-237.
[711] **COCCIA,** s. 7'den naklen: **Cf. R. COULSON,** "An American Critique of the IBA's Ethics for International Arbitrators, im Journal of International Arbitration", 1987, vol. 4 n.2, 103; **P. LALIVE,** "Sur l'impartialite de L'arbitre international en Suisse, in La Semaine Judiciaire", 1990, vol. 112, p. 362-371, 368-371; **P. LALIVE/J.F. POUDRET/C. REYMOND,** "Le droit de l'arbitrage interne et international en Suisse, Lausanne", 1989, n° 4 ad Article 180 LDIP.
[712] **COCCIA,** s. 7, 45 nolu dipnottan alıntılanmıştır: İFM'nin 29 Ekim 2010 tarihli 4A_234/2010 sayılı kararı.

yandan hakemlere bazı standartların getirilmesi görüşü ise belirli bir hakem standardının altına inilmemesini sağlamak açısından yine yerindedir.

Tahkimde görevlendirilmiş hakem, hakem heyeti, heyet Başkanı gibi yargılama faaliyeti yürüten kişiler bireysel olarak da belirli niteliklere sahip olmalıdır. Zaten uzman kişiler tarafından yargılama yapılması tahkimin temelini oluşturan esaslardan bir tanesidir. Doktrinde hakemler hakkında *"hakemlerin yargısal rol üstlendiği*[713]*,* hatta *"özel hâkim" olarak adlandırıldığı*[714]*,* ve *sundukları hizmetin avukatlarla benzeşmediği*[715]*,* şeklinde nitelendirmeler yapılmış ve hakemlerde bulunması gereken nitelikler sürekli farklı tartışmalarda gündeme getirilmiştir. Ama en nihayetinde tahkimde de mahkemelerdeki gibi yargılama icra edilmekte olup yargılama ciddi bir iş olarak kabul edilmelidir. Bu ciddi işin de niteliksiz kişiler tarafından yapılması ya da yargılama faaliyetlerine kişisel ilişkiler sonucu maddi ve manevi menfaatlerin karıştırılması başta o hakemin sonra da tahkimin yararına olmayacağı da aşikardır.

d. Bir Hakemin Aynı Kişilerce Birden Fazla Kez Seçilmesi

Tahkimde taraflar bazen ya şahsen ya da avukatları vasıtası ile belirli birkaç hakemi kendilerine yakın hissedebilirler. Bu yakınlık sebebiyle de kendi uyuşmazlıklarında sürekli benzer isim ya da isimleri hakem olarak seçmek isteyebilirler. Bu durum çok masum bir istek olarak da değerlendirilebilir. Örneğin CAS tahkimi özelinde, CAS'ta bir uyuşmazlıkta bir taraf, İsviçre'de saygın bir üniversitede görev yapan, eğitimi, bilimsel çalışmaları ve tertemiz şahsi geçmişiyle de tanınan bir profesörü hakem olarak seçmek isteyebilir. Böyle bir durum hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı bağlamında sorun teşkil etmeyecektir. Ancak eğer bir taraf belirlediği hakem ya da birkaç hakemi sürekli seçerek onlarla yakın ilişkiler kurar ve

[713] **Didem KAYALI,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakemlerin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 33.
[714] **A.g.e.,** s. 32; **Philippe FOUCHARD/Emmanuel GAILLARD/Berthold GOLDMAN,** "Fouchard, Gaillard", Goldman on International Commercial Arbitration, Emmanuel GAILLARD (Ed.) /John SAVAGE (Ed.), Kluwer International, The Netherlands 1999, s. 560.
[715] **KAYALI,** s. 32'den naklen: *Avrupa Toplulukları Adalet Divanı ("Court of Justice of the European Communities") 16 Eylül 1997 Tarih ve C-145/96 sayılı kararı*; **FOUCHARD/GAILLARD/GOLDMAN,** s. 560.

bu ilişkiler de uyuşmazlıkların çözümünün doğal seyrini bozacak seviyeye gelirse tarafsızlık ve bağımsızlık bağlamında sorunlu bir hal doğar.

Doktrinde tarafların veya avukatlarının aynı hakemi birden fazla kez seçmesi kapalı hakem listesi *("closed list")* ile tahkim icra eden sistemlerin bir sonucu olarak gösterilmekte, hatta bu sistemin kişileri böyle davranmaya teşvik ettiği ileri sürülmektedir[716].

IBA Kılavuz İlkeleri de turuncu listede şu iki durumu hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı açısından şüpheli görüp hakemler tarafından açıklanması gerektiğini öngörmüştür[717]: (1) bir tarafın veya avukatının aynı hakemi son üç yıl içinde iki kez veya daha fazla seçmiş olması[718], (2) Aynı avukat veya hukuk bürosunun aynı hakemi son üç yılda içinde üç kereden fazla seçmiş olması[719]. CAS hakemleri de hem IBA Kılavuz İlkeleri hem de CAS kodu m. R33'te yer alan *"bağımsızlığını etkileyebilecek her türlü durumu derhal açıklama mükellefiyeti"* gereğince kılavuz ilkelerinde dile getirdiğimiz durumlarla karşılaştığında derhal bildirim yapmakla mükelleftir[720].

İFM'nin 2012 tarihli *"bağımsızlık konusunda açıklama yapmayan bir hakemin bu açıklamayı yapması konusunda hakeme esneklik sağlayan ama aynı anda da hakeme itiraz sunan taraf ve avukatına araştırma yapması konusunda ağır bir yükümlülük yükleyen*" kararı[721] oldukça eleştirilmiştir[722]. İFM çok yeni sayılabilecek, 2022 yılında verdiği benzer konudaki bir kararında ise, *4A_520/2021, hakemlerin bağımsızlık ve tarafsızlıkları konusunda itiraz eden tarafın ve avukatının "merak yükümlülüğü" (Fransızca'da "devoir curiosité") olduğunu, araştırma konusunda da yine yükümlülük altında olduklarını belirten içtihadını yinelemiştir[723].* 2022 tarihinde İFM tarafından karara bağlanmış bu emsal kararda kanaatimizce en kayda değer iki

---

[716] **COCCIA,** "Challenges against CAS awards,", s. 7.
[717] **A.g.e.,** s. 7.
[718] IBA Kılavuz İlkeleri Bölüm 3.1.3.
[719] IBA Kılavuz İlkeleri Bölüm 3.3.7.
[720] **COCCIA,** "Challenges against CAS awards,", s.7.
[721] **A.g.e.,** s. 7'den naklen: İFM'nin 4A_110/2012 sayılı 9 Ekim 2012 tarihli kararı.
[722] **A.g.e.,** s.7'den naklen: **Hansjörg STUTZER,** "Multiple Appointments of an Arbitrator: Does the Swiss Federal Supreme Court Really See No Limit?", in November 2012, https://thouvenin.com/publication/multiple-appointments-of-an-arbitrator-does-the-swiss-federal-supreme-court-really-see-no-limit/, Erişim Tarihi: 30.10.2023.
[723] **Hansjörg STUTZER/Michael BÖSCH/Raphael F. MEİER/Kevin BAGGENSTOS,** "Arbitration Newsletter Switzerland: Eine weitere Entscheidung im FIFA-Gate: Gibt es Grenzen bei Mehrfachernenbungen eines Schiedsrichters in CAS Verfahren?", 20 April 2022, https://thouvenin.com/publication/arbitration-newsletter-switzerland-eine-weitere-entscheidung-im-fifa-gate-gibt-es-grenzen-bei-mehrfachernennungen-eines-schiedsrichters-in-cas-verfahren/, Erişim Tarihi: 04.01.2024.

noktadan ilki itiraz edilen hakemin FIFA'nın 26 davasında hakem olarak görev yapmış olmasına rağmen İtiraz Komisyonunca FIFA tarafından 3 kere seçildiğinin tespit edilmesi ve itiraz eden tarafın 7 günlük itiraz süresini kaçırmış olmasıdır.

Tüm bu görüşler ve içtihat hukuku ışığında, bir hakemin CAS tahkiminde bir taraf ya da avukatınca çoklu kereler seçilmiş olmasının ispatı ilk bakışta kolay gibi görülmesine rağmen pratikte oldukça zordur. Bunun sebebi olarak, İFM'nin hakem tarafında bağımsızlık açıklaması zorunluluğunu daha esnek tutup hakeme itiraz eden taraf ve avukatına yüklediği ispat yükümlülüğünden kaynaklandığını düşünmekteyiz. Ancak yine de her somut olayda özellikle IBA Kılavuz İlkelerinin konu ile ilgili kriterlerinin takip edilmesi bizce de en akılcı ve adaletli çözüm olacaktır.

B. Hakem Heyetinin Yetki Konusunda Yanlış Karar Vermesi

1. Genel Olarak

Hakem seçiminde usule aykırılıktan sonra, PILA m. 190 (2) (b)'de hakemlerin yetkiye dair yanlış bir karar vermesi de iptal nedenlerinden bir tanesi olarak sayılmıştır. CAS tahkim sisteminde hakem ya da hakem heyetinin yetkili olup olmadığına hakemlerin kendileri karar vermektedir. CAS tahkiminde mahkemelere hakemlerin yetkisi konusunda karar verme yetkisi tanınmamıştır.

PILA m. 190 (2) (b) uyarınca hakem heyetinin yetki konusunda yanlış bir karar vermesi iki şekilde karşımıza çıkabilir: (1) Hakemler gerçekten yetkili olabilir ancak yetkisiz olduklarına karar vermiş olabilirler, (2) Hakemler gerçekten yetkisiz olabilirler ancak yetkili olduklarına karar vermiş olabilirler. Aşağıda bu ihtimaller üzerinde inceleme yapılacaktır. Ancak öncesinde CAS daireleri çerçevesinde yetkili olabilme şartları incelenecektir.

2. CAS'ın Yetkili Olabilme Şartları

CAS'ta tahkim hizmeti veren daireler bünyesinde uyuşmazlığın çözümüne dair yetki alan hakemler sabit üyeler değildir. Önceden oluşturulmuş kurullar şeklinde çalışmamaktadır. CAS'ta tahkim, uyuşmazlıklara göre dairelere ayrılmış birimlerce

yürütülür. Daireler uyuşmazlıkların tipine göre görevlidir. Her dairenin sabit bir Başkanı vardır. Ancak Başkan, o dairenin yöneticisi gibi görev yapar. Yetkisi dahilinde hakem atar ya da atanmaya refakat eder.

Hakem seçimleri aşağıda her dairenin kendi yargılama usullerinde, ilgili başlık altında ayrı ayrı incelemeye tabi tutulacaktır ancak şu aşamada, bir uyuşmazlığın herhangi bir daireye gönderilmesi durumunda o uyuşmazlığa özel olarak hakem ataması yapıldığını ya da hakem heyeti oluşturulduğunu belirtmek gerekir. Daireler uyuşmazlık tipine göre görevlidir ama uyuşmazlığı çözme yetkisi atanacak tek hakem ya da oluşturulacak hakem heyetindedir. Yani, uyuşmazlığı daireler değil atanan hakemler çözüme kavuşturur. Hakemler de uyuşmazlığa dair yetkilerine bu atanma işlemlerinden sonra kavuşurlar. Ancak yetkilerini kullanabilmeleri ve yargılamayı yürütebilmeleri başka kriterlerin de bir arada olmasına bağlıdır. Bu kriterler aşağıda ilk derece, temyiz, dopinge dair ve ad-hoc daireleri çerçevesinde ayrı ayrı incelemeye tabi tutulacaktır[724].

a. İlk Derece Tahkim Dairesi'nin (İDTD) Yetkisi

Uyuşmazlıklara ilk derece sıfatıyla bakabilen İDTD'nin yetkili olabilmesi için uyuşmazlığın spor ile ilgili bir uyuşmazlık olması ve CAS'ın uyuşmazlığa bakabilmesi konusunda bir tahkim anlaşmasının yapılmış olması gereklidir. Bu iki şart, CAS'ta ilk derece tahkim usulüne başvurabilmek için ön şartlar olarak kabul edilir. Bu iki şart aşağıda ayrı ayrı incelemeye tabi tutulacaktır.

aa. Spor ile İlgili Bir Uyuşmazlık Olması Şartı

CAS İDTD'nin uyuşmazlığa bakabilmesi için uyuşmazlığın spor ile ilgili bir uyuşmazlık olması gerekir. Spor ile ilgili uyuşmazlık *("sports-related issues")* kavramının sınırlarını net bir şekilde çizmek ve bir uyuşmazlığı hangi kriterler spor ile ilgili uyuşmazlık haline getirir sorusunun cevabını vermek kolay değildir. CAS Kodu da bu kavramın kapsamını somut bir şekilde belirtmemiştir. Yani bu konuda CAS Kodu'nda herhangi bir liste mevcut değildir. Gerçekten de CAS Kodu m. 12 *"spor bağlamında ortaya çıkan uyuşmazlıklar" ("disputes arising context of sports")*

[724] Bu bölümde daireler için öngörülmüş başlıklarda tercih edilen "yetki" kavramı dairelerin uyuşmazlığı çözme yetkisi olmayıp o uyuşmazlık tipi hakkında o dairenin görevli olup olmadığı ve nihayetinde o dairenin refakatiyle ve tarafların seçimiyle hakemlerin yetkilerinin oluşup oluşmayacağını ima etmek amacıyla seçilmiştir.

ifadelerini kullanmış, CAS Kodu m. R 27'de ise, *"spor ile ilgili veya bağlantılı herhangi bir faaliyet ve konu" ("any activity or matter related or connected to sport")* tabiri ile çok geniş yorumlanabilecek bir söylem benimsemiştir.

Bazı durumlarda hangi konuların yargısal manada spor ile ilgili uyuşmazlık kapsamının içine girmediği belirtilmiştir. Örneğin CAS, Olimpik ve uluslararası spor yönetim organlarının bu konuları belirleme veya çözme özerkliğine müdahale etmekten kaçınmak için genellikle spor oyun kurallarını ve hakemlerin oyun anındaki kararlarını içeren uyuşmazlıkları yargı dışında bırakmıştır[725]. Yine örneğin, UEFA'nın bir şampiyonaya kaç takım katılacağına dair kararı veya bir hakemin bir futbol müsabakasında maç anında kırmızı kart göstererek bir futbolcuyu cezalandırma kararı gibi kararlar CAS'ın görev kapsamı dışındadır.

Doktrinde bazı yazarlarca "sportif uyuşmazlık" konusunun da durağan olmadığı, zaman içinde gelişen bir kapsama sahip olduğu, bu konuda IOC tarafından uluslararası federasyonların tanınması konusunda kullanılan kriterlerin takip edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür [726]. Ancak kanaatimizce sadece bu kriterlerin takip edilmesi yeterli olmayacaktır.

CAS hakem ya da hakem heyeti, her bir somut uyuşmazlıkta uyuşmazlığın spor ile ilgili olup olmadığını özel olarak inceler. Hatta çok yeni tarihli bir kararda, *PROFAA v. FIFA* [727], CAS, Profesyonel Futbol Menajerleri Birliği ile FIFA arasındaki FIFA'nın Doha-Katar'da 16 Aralık 2022 tarihinde onayladığı FIFA Futbol Menajerleri Talimatı'nın *(FIFA Football Agents Regulations -FFAR)* meşru olup olmadığına dair davada, *"…bu tür uyuşmazlıkların, sporla ilgili prensip meselelerini veya sporun uygulanması veya geliştirilmesiyle ilgili maddi veya diğer menfaat konularını içerdiğinden…"* bahisle spor ile ilgili bir uyuşmazlık olarak kabul etmiştir.

CAS, spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını çok geniş yorumlamaktadır. CAS Kodunun benimsemiş olduğu bu geniş yorum söylemi sebebiyle CAS'ın spor ile ilgili uyuşmazlık kavramından daha da öte bir uyuşmazlık çerçevesine hizmet vermek

[725] **MITTEN,** s. 11.
[726] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 178'den naklen: **ROCHAT,** "Arbitrage juridictionnel", s. 54; **ROCHAT,** "Le Tribunal Arbitral du Sport", s. 12.
[727] CAS 2023/O/9370 Professional Football Agents Association (PROFAA) v. FIFA, 24 Temmuz 2023 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_9370.pdf, Erişim Tarihi: 18.12.2023.

istediği aşikardır. Hatta bir kararında CAS, gemi inşaatına konu gemilerin sporda kullanılacağını bağlantı olarak görüp gemileri spor ile ilişkilendirmiş ve gemi inşaatına ilişkin bir lisans sözleşmesi sebebiyle ortaya çıkan bu anlaşmazlıkta kendisini uyuşmazlığı çözmeye yetkili görmüştür[728].

Türk doktrininde sponsor ve yayıncı kuruluş sözleşmeleri gibi bir tarafında ticaret şirketlerinin olduğu sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların spor ile ilgili uyuşmazlık kavramına sokulmaması yönünde görüşler vardır[729]. Ancak biz bu görüşe katılmıyoruz. Çünkü, CAS Kodu'nda yer alan *"sporun uygulanması"* veya *"sporun geliştirilmesi" ("practice or development of sports")* kriterleri sayesinde[730], kanaatimizce, bahsi geçen türde ticari şirketlerin belirtilen tipteki uyuşmazlıklarda taraf olmasının herhangi bir sakıncası olmadığı gibi tam tersine sponsor veya yayıncı kuruluş sözleşmelerinin sporun uygulanmasını ve gelişmesini artırdığı bile söylenebilir. Örneğin bir kulüp ve/veya federasyon, bir ticaret şirketiyle maçların yayın haklarına dair bir sözleşme yaptığında, o iş sadece taraflara ticari ve mali olarak katkı sağlamamaktadır. Yayın sonrasında maçlar çok geniş kitlelere ulaşabilmekte ve bu sayede sporun uygulanmasına ve/veya gelişmesine de katkı sağlanmaktadır. Türk doktrininde görüşümüzü destekleyen görüşler de vardır. EKŞİ ve KÜÇÜKGÜNGÖR'e göre de sporda sponsorluk sözleşmeleri ve televizyon yayın hakları gibi sözleşmelere dayanan uyuşmazlıklar CAS'a götürülebilmekte ve sporla ilgili uyuşmazlıklardan sayılmaktadır[731].

Doktrinde yakın bir tarihte, spor ile ilgili uyuşmazlıkların hukukun farklı alanlarında ortaya çıkabileceğinden bahisle spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını daha da genişleten bir liste yapıldığını da tespit etmiş bulunmaktayız. Buna göre, spor ile ilgili uyuşmazlıklar, *"kişilik hakları, dernekler hukuku, sözleşme hukuku, haksız fiil hukuku, şirketler hukuku, fikri mülkiyet hukuku, rekabet hukuku, ceza hukuku vb. hukuk alanlarında"* ortaya çıkabileceğinden geniş yelpaze içinde kabul edilmektedir[732]. Kanımızca Spor hukukunun bu listede yer alan bütün hukuk alanlarıyla yakın ilişkileri

[728] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 180.
[729] **A.g.e.,** s. 181; **KOÇAK,** s. 33.
[730] CAS Kodu m. R 27 (2).
[731] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 519; **KÜÇÜKGÜNGÖR,** "Spor Hukuku Uyuşmazlıkları", s. 13.
[732] **GIRSBERGER/VOSER,** "Sports Arbitration", s. 619.

vardır ancak liste spor ile ilgili uyuşmazlık kavramına yeni bir anlayış ve boyut vadetmektedir.

bb. CAS Tahkim Anlaşmasının Bulunması Şartı

CAS'ın ilk derece olarak uyuşmazlığa bakabilmesi için taraflar arsında CAS'ı yetkilendiren tahkim anlaşması yapılmış olması ikinci ön şarttır. Bu anlaşma farklı aşamalarda yapılabilir. Ancak belirli kriterlerde olmalıdır. Bu kriterlere aşağıda kısaca değineceğiz.

aaa. Tahkim Anlaşmasının Yazılı Olma Şartı

Tahkim anlaşması, tarafların sözleşmeye bağlı olsun ya da olmasın, mevcut bir hukuki ilişkiden kaynaklanan, tarafların aralarında doğmuş ya da doğabilecek uyuşmazlıkların tamamının veya bir kısmının tahkim yoluyla çözümlenmesi amacıyla yaptıkları anlaşmadır[733]. Tahkim anlaşması yazılı olarak yapılır[734]. Yazılı bir tahkim anlaşması CAS Kodu m. R38 gereğince de CAS tahkimine başvuru için bir ön koşuldur[735]. Maddeye göre, *"tahkim anlaşmasını içeren bir sözleşme veya CAS Kodu'ndaki usul kurallarına göre tahkim icra edilmesinin öngören bir belgenin örneğinin sunulması"* İDTD'ye başvurulabilmesi için şartlardan bir tanesidir. CAS, uyuşmazlığa bakabilmek için yazılı bir sözleşmede CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşmasının olmasını veya ayrı bir yazılı tahkim anlaşmasını görmek istemektedir. CAS'ın resmi internet sitesinde örnek tahkim anlaşmasına yer verilmektedir[736].

---

[733] **Kemal DAYINLARLI,** "International Arbitration", Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara 2010, s. 4; **Baki KURU/Ramazan ARSLAN/Ejder YILMAZ,** "Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı", Yetkin Yayınları, 24. Basım, Ankara 2011; **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 319; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 94; **AĞIRMAN,** s. 219; **TANRIVER,** s. 345; **CAN/TUNA,** s. 140; **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES,** s. 618; **KURU,** s. 932;

[734] Hem hukukumuzda hem de İsviçre hukukunda tahkim anlaşması yazılı şekle tabidir. Buna somut örnek olarak hukukumuzdan MTK m. 4 (2) ilk cümle: *"Tahkim anlaşması yazılı şekilde yapılır."*; İsviçre hukukunda da PILA m. 178 (1): *"Tahkim anlaşması yazılı olarak……yapılmalıdır"* gösterilebilir. Daha detaylı bilgi için bkz: **Yasemin GÜLLÜOĞLU ALTUN/Elif BİLEN,** "Tahkim Sözleşmesi", Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Cilt:13, Sayı 29, 2021, s. 185-186.

[735] CAS Kodu m. R 38.

[736] Örnek CAS tahkim klozları için bkz: https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html, Erişim Tarihi: 18.12.2023.

bbb. Sözleşmede Yer Alan Bir Hükümle Tahkim Anlaşmasının Yapılması

Tahkim anlaşmaları gerek ana sözleşmenin içerisinde bir klozla, gerekse de ayrı bir tahkim anlaşması şeklinde yapılabilmektedir[737]. Uygulamada genellikle ana sözleşmenin içerisinde, özel bir madde içinde tahkim şartı şeklinde düzenlenmektedir[738]. Bu özel madde de uygulamada çoğunlukla "Uyuşmazlıkların Çözümü" *("Dispute Resolution")* başlığı altında düzenlenmektedir. Bir üstte, tahkimin yazılı olma şartı başlığı altında belirtildiği üzere, CAS, taraflara, CAS'ın seçiminde kolaylık sağlanması amacıyla hem sözleşme içinde hem de müstakil bir anlaşmayla hazırlanabilmesi amacıyla farklı farklı örnek tahkim klozları yayımlamıştır.

CAS, sözleşmenin içerisinde kararlaştırılabilecek *("arbitration clause to be inserted in a contract")* tahkim klozu için şöyle bir somut alternatif sunmuştur[739]:

"İşbu sözleşmeden doğan veya bu sözleşmeyle ilgili her türlü ihtilaf münhasıran İsviçre'nin Lozan kentindeki Spor Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) sunulacak ve sporla ilgili tahkim kurallarına (CAS Kodu) uygun olarak kesin olarak çözülecektir."

Taraflar CAS'ın önerdiği bu tahkim anlaşmasının aynısını sözleşmeye koymak yükümlülüğünde değildir. Ancak kanaatimizce, bu alternatif örnek dikkate alınırsa ileride CAS'ta gündeme gelebilecek tahkim anlaşmasının geçersizliği itirazlarının önüne geçilebilir.

ccc. Sözleşmede Olmasa Bile Sonradan Bir Tahkim Anlaşması Yapılması

Taraflar ana sözleşmelerinde uyuşmazlığın hangi yöntemle çözümleneceğine dair bir anlaşma yapmamış olabilirler. Ana sözleşmenin uygulaması devam ederken

---

[737] **Turgut KALPSÜZ,** "Türkiye'de Milletlerarası Tahkim", 2. Basım, Ankara 2010, s. 8; **Kastriote VLAHNA/Drita KRASNIQI/Bletrona KRASNIQI/Dafina VLAHNA,** "Arbitration and the Importance of the Arbitration Agreement", European Journal of Educational & Social Sciences, Vol. 5, Issue 2, 2020, s. 164; **CHOW/SCHOENBAUM,** s. 697; **NOMER/EKŞİ/ÖZTEKİN GELGEL,** s. 46; **ŞANLI,** "Uluslararası Ticari Akitler", s. 320; **Ceren EYÜBOĞLU,** "Türk Hukukunda Tahkim Anlaşmasının Geçerliliği", Ankara Barosu Dergisi, 2017/3, s. 232.

[738] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 97; **Cansu YENER KESKİN,** "Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulması ve Etkisi", On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 50; **Fatih Oğuz Han KILIÇ,** "Milletlerarası Tahkim Anlaşması", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret Hukuku ve AB Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, 2015, s. 5.

[739] CAS tahkimi için sözleşme içinde kararlaştırılabilecek tahkim anlaşması örnekleri için bkz: https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html, Erişim Tarihi: 18.12.2023.

bir uyuşmazlık ortaya çıkmadan ya da çıktıktan sonra da taraflar ana sözleşmeden bağımsız bir tahkim anlaşmasında da mutabık kalabilirler.

CAS, taraflar arasında uyuşmazlık çıktıktan sonraki döneme dair *("arbitration agreement concluded after the dispute has arisen")* müstakil tahkim anlaşması için şöyle bir somut alternatif sunmuştur[740]:

"İşbu uyuşmazlık için münhasıran İsviçre'nin Lozan kentindeki Spor Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) başvurulacak olup spor ile ilgili tahkim kurallarına (CAS Kodu) uygun olarak kesin olarak çözümlenecektir."

CAS aynı öneride, içinde *"uyuşmazlığın ne olduğuna dair bir açıklama yapılmasını"* da tavsiye etmektedir. Sözleşme içindeki tahkim anlaşması gibi bu tavsiye niteliğindeki metnin aynısının imzalanması için taraflar herhangi bir yükümlülük altında değildir. Ancak kanaatimizce, yine bu alternatif örnek dikkate alınırsa ileride CAS'ta gündeme gelebilecek müstakil tahkim anlaşmasının geçersizliği itirazlarının önüne geçilebilir.

b. Temyiz Tahkim Dairesi'nin (TTD) Yetkisi

Uyuşmazlıklara temyiz merci sıfatıyla bakabilen TTD'nin bir uyuşmazlıkta yetkili olabilmesi için, bir sportif kurum ve kuruluşun (çoğunlukla spor federasyonları) statü veya talimatlarında CAS'ta temyiz yolunun açık olması veya tarafların CAS'ta temyiz yolunu tanıyan özel bir tahkim anlaşması yapmış olması, temyiz edecek tarafın CAS'a gelmeden önce tüm hukuki yolları tüketmiş olması ve temyiz hakkında CAS'a bir başvurunun olması gereklidir[741]. Ayrıca, sportif kurum ve kuruluş tarafından verilmiş kararın temyize tabi bir karar olması da aranır. Bu şartlar TTD'ye başvurabilme şartları olarak kabul edilir.

[740] Uyuşmazlığın sonradan ortaya çıkması durumunda CAS'ın önerdiği müstakil tahkim anlaşması için bkz: https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html, Erişim Tarihi: 19.12.2023.
[741] CAS Kodu m. R 47(1).

aa. Sportif Kurum ve Kuruluşların Statü veya Talimatlarında Yer Alan Bir Düzenleme Bulunması Şartı

CAS TTD'nin bir uyuşmazlıkta yetkili olabilmesi için o sportif kurum ya da kuruluşun mevzuatında CAS'ta temyiz yoluna başvurulabileceğine dair açık bir hüküm bulunmalıdır. Bir spor yönetim organının kararına karşı, söz konusu organın statü veya talimatlarında temyiz öngörüyorsa CAS'a temyiz başvurusunda bulunabilinir[742]. Örneğin futbolda FIFA veya UEFA'nın ya da diğer kıta federasyonlarının kararlarına karşı temyize gidilebilmektedir. FIFA Statüsü 2022 versiyonu m. 56, 57 ve 58'de "Tahkim" *("Arbitration")* başlığı altında CAS'ın yetkisini tanınmıştır[743]. Yine UEFA Statüsü 2021 versiyonu m. 62 ve 63 CAS'a temyizen gidilebileceğini kabul etmiştir[744]. Buna benzer ulusal ya da uluslararası sportif kurum ve kuruluşların statü veya talimatlarında yetkili kurullar tarafından verilen kararlar aleyhine CAS nezdinde temyiz edilmesine fırsat veren düzenlemeler[745], CAS'ın yargılama yetkisini kabul etmesi için yeterlidir[746].

bb. Temyiz Edilebilir Bir Kararın Olması Şartı

Bir kararın CAS nezdinde temyiz edilebilmesi için kararın temyiz edilebilir bir karar *("an appealable decision")* olması gerekir. EKŞİ'ye göre, CAS TTD'ye hangi kararlar aleyhine başvurulabileceği geniş yorumlanmaktadır[747]. Ancak doktrinde bu konuda çeşitli kıstaslar da ortaya konulmuştur. ÖZDEMİR KOCASAKAL'a göre bir kararın CAS nezdinde temyiz edilebilmesi için; kararın, hakkında karar alınan kişinin yasal durumunda bir değişiklik yapma konusunda bir istem ve bunun da sonuçlanmış

---

[742] **Antonio RIGOZZI/Erika HASLER,** "Chapter 5: Sports Arbitration under thr CAS Rules", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO), Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn 2013, s. 987; **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 191; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 522.

[743] FIFA Statüsü'nün 2022 versiyonu için bkz: https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf, Erişim Tarihi: 19.12.2023.

[744] UEFA Statüsü'nün 2021 versiyonu için bkz: https://documents.uefa.com/v/u/OsXl2S7PUiUKy7gCop4Q5w, Erişim Tarihi: 20.12.2023.

[745] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 192'den naklen: **ROCHAT/CUENDET,** s. 53-54; **WYLER,** s. 54; **RIGOZZI,** "L'arbitrage", s. 414; **LOQUIN,** "Sport et droit international prive", paragraf 186-55.

[746] **A.g.e.,** s. 192'den naklen: **LOQUIN,** "Sport et droit international prive", paragraf 186-55.

[747] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 522.

olmasının gerekli olduğu, kararın tebliğinde izlenen yolun o yazının karar olup olmadığına dair herhangi bir etkisinin olmadığı ve süresinde karar vermeyen kuruluşun kararının da temyiz edilebileceği önemle vurgulanmıştır[748].

Uygulamada, çoğunlukla, sportif kurum ve kuruluşların statü ya da talimatlarında hangi kararlara karşı CAS nezdinde temyiz yoluna başvurulmayacağına dair düzenlemeler mevcuttur. Genel eğilim, başvurulamayacak kararların belirtilmesi ve gerisinin de içtihatlara bırakılması yönündedir. Ancak CAS'ta temyize götürülebilecek uyuşmazlıkların belirtildiği düzenlemeler de vardır. Bu konuda yine FIFA ve UEFA mevzuatı örnek olarak gösterilebilir.

FIFA Disiplin Talimatı 2023 versiyonu m. 52'ye göre, *"Disiplin ve Temyiz Komiteleri tarafından verilen kararlara karşı, bu kurallar ve FIFA Statüsü'nün m. 56 ve 57 hükümlerine tabi olarak CAS nezdinde temyiz başvurusunda bulunabilir.[749]"* Bu atıf vasıtasıyla bakıldığında, FIFA Statüsü 2022 versiyonu m. 57 (3)'e göre, *"(a) oyun kurallarının ihlali, (b) dopinge dair kararlar hariç dört maça veya üç aya kadar hak mahrumiyeti cezaları ve (c) bir federasyon veya konfederasyonun kuralları uyarınca tanınan bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturulmuş bir tahkim kuruluna itiraz edilebilecek kararlar aleyhine CAS'ta temyize başvurulamaz."*

UEFA Disiplin Talimatı 2022 versiyonu m. 54'e göre, *"UEFA Statüsü, disiplin organları tarafından alınan hangi kararların hangi koşullar altında CAS'a götürülebileceğini belirtmektedir."* Bu atıf vasıtasıyla bakıldığında UEFA Statüsü m. 63 (1)'e göre, *"(a) Oyun kuralları veya bir müsabakanın teknik kuralları gibi tamamen sportif bir kuralın uygulanmasıyla ilgili olanlar, (b) gerçek bir kişinin iki maça kadar veya bir aya kadar hak mahrumiyeti cezaları, (c) bir federasyonun statü veya talimatlarının uygulanmasından kaynaklanan ulusal boyuttaki bir uyuşmazlıkta bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesi tarafından verilen kararlar aleyhine CAS'ta temyize başvurulamaz."* Görüldüğü gibi FIFA ve UEFA'nın CAS nezdinde temyize tabi olamayacak karar tipleri ufak nüanslar hariç örtüşmektedir. Kısa süreli hak mahrumiyetleri, oyun kuralları ve ulusal düzlemde verilen bağımsız ve tarafsız sayılabilecek tahkim kurumu tarafından verilen kararlara karşı CAS'ta temyiz mümkün değildir.

---

[748] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 209.

[749] FIFA Disiplin Talimatının 2023 versiyonu için bkz: https://digitalhub.fifa.com/m/59dca8ae619101cf/original/FIFA-Disciplinary-Code-2023.pdf, Erişim Tarihi: 19.12.2023.

FIFA ve UEFA'nın hangi kararların CAS'ta temyize tabi olup olmayacağına dair düzenleme yapabilmesi onların özgür olduğunu göstermektedir[750]. Eğer böyle bir düzenleme varsa, uygulamada CAS her somut olayda kararın temyiz edilebilir olup olmayacağını bu listelere bakarak belirlemekte ve listede olmayanlar üzerinden de hukuki değerlendirme yapmaktadır. Nitekim 2018 tarihli bir kararında, *Al-Hilal Club v. FIFA,* CAS, CAS Kodu m. R 47 uyarınca temyiz tahkim usulünün konusu yalnızca bir "karar" olabilir dedikten sonra karardan ne anlaşılması gerektiğini belirtmiştir[751]:

- *"Karar terimi geniş yorumlanmalıdır,*
- *Karara ilişkin iletişimin şekli, kararın niteliği açısından önemsizdir,*
- *Bir karar, bir veya daha fazla belirlenmiş alıcıya gönderilen ve hukuki sonuçlar doğurması amaçlanan tek taraflı bir eylemdir,*
- *Bir spor birliği veya federasyonunun temyize götürülebilir bir kararı normalde birliğin bir tarafa yönelttiği "animus decidendi" ye, yani birliğin bir organının konuyla ilgili karar verme niyetine dayanan bir iletişimdir."*

Bahsi geçen emsal kararda, FIFA Disiplin Komitesi'nin kararının kesin, bağlayıcı ve taraflar arasında da tartışmasız olduğu kabul edilmiştir. Zira kulüp, bu karar verildiğinde CAS'a temyiz talebinde bulunmamış hatta gerekçesini dahi sormamıştır. Sonuç olarak davaya konu FIFA'nın kararında, konuyla ilgili karar verme niyeti *("animus decidendi")* saptanamamıştır. Yani ortada bir karar olmadığından bu karara karşı da herhangi bir temyiz söz konusu olmayacaktır.

CAS bakış açısına göre "temyiz edilebilir bir karar" ile anlaşılması gerekenin statü ve talimatlarda yazılı istisnaların elenerek hukuki sonuç doğurup doğurmadığının ve kararı veren merciin incelenmesinin gerekli olduğu yönündedir. Bu minvalde, statü ve talimatlarda yazılı istisna olarak sayılmış kararlar ile hukuki sonuç doğurmayan kararlar temyiz edilebilir karar olmayacaktır.

MAVROMATI'ye göre de CAS'ın temyiz edilebilir kararın nitelendirmesi için İsviçre içtihatlarına ve kanunlarına göre hareket ettiği ve temyize konu düşünülebilen bir kararın karar vericisi tarafından nitelendirilmesinin ya da tasvir edilmesinin CAS için belirleyici olmadığı ileri sürülmüş buna dayanak olarak da CAS'ın 23 Aralık 2021 tarihinde vermiş olduğu tek dosyada çözüme kavuşturulmuş iki uyuşmazlıktaki, *CAS*

[750] **RIGOZZI/HASLER,** "Chapter 5", s. 987.
[751] CAS 2018/A/5933, Al-Hilal V-Club v. FIFA, 28 Eylül 2018 tarihli kararın tam İngilizce metni için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/5933.pdf, Erişim Tarihi: 20.12.2023.

2020/A/7590 Macar Kano Federasyonu v. Uluslararası Kano Federasyonu & CAS 2020/A/7591 Rus Kano Federasyonu v. Uluslararası Kano Federasyonu, görüşleri emsal olarak gösterilmektedir[752]. Gerçekten de kararda karar kavramının geniş yorumlanması ve bir federasyonunun kararının ortak bir irade beyanı içermesi gerektiği, bir bildirimin karar olarak nitelendirilebilmesi için bir spor organının belirli bir konuda bağlayıcı karar verme niyeti olması ve kararın muhatapları etkilemesi gerekmektedir[753]. Bu sebeple örneğin federasyonlar tarafından verilen tavsiye niteliğinde bir karar muhatap için etki edici ve onu harekete geçirici bir etki yaratmayacağından temyiz edilebilir bir karar olmayacaktır. Kararın temyiz edilebilmesi için aleyhine karar verilen kişi ya da ilgililerde bir etki yaratması gerekir. Bu durum bahsi geçen CAS içtihadında da açıkça ortaya konulmuştur. Bu vesile ile bu bahsin başında aktardığımız EKŞİ ve ÖZDEMİR KOCASAKAL'ın bu konudaki halen güncel olan görüşlerine biz de katılıyoruz.

cc. Temyiz Öncesi Tüm Hukuki Yolların Tüketilmiş Olması Şartı

CAS nezdinde temyiz tahkim usulüne başvurabilmek için davanın konusu nihai bir karar olmalıdır[754]. Bu nihai karar da iç hukuk yollarının tüketildiği ve o sportif kurum veya kuruluşun verebileceği en son karar olmalıdır[755]. Onlarca sportif kurum ve kuruluş, bu kurum ve kuruluşlar tarafından da yüzbinlerce kararın verildiği düşünüldüğünde hangi kararların nihai olduğu, hangilerinin nihai olmadığını belirlemek oldukça karmaşık gözükebilir. Ancak bunun yanıtını spor statü ve talimatlarında aramak gerekir ve bu düzenlemelerde kararın nihai olduğu açıkça belirtilmediği sürece, bu karara karşı başka bir iç başvuru yolu öngörülüp görülmediği tespit edilmelidir[756]. Başkaca bir iç hukuk yolu yoksa iç hukuk yolları tüketilmiş sayılır. Eğer tahkim anlaşması sportif kurum ve kuruluşun tüm kararlarının temyize tabi olabileceğini belirtmişse, CAS geçici tedbir kararlarını da kapsayacaktır[757].

---

[752] **MAVROMATI,** "Appeal Procedure", s. 21, 65 nolu dipnot.
[753] Kararın İngilizce metni için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/7590,%207591.pdf, Erişim Tarihi: 04.01.2023.
[754] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 209.
[755] **A.g.e.,** s. 209; **EKŞİ**, "Spor Tahkim Hukuku", s. 521-525.
[756] **RIGOZZI/HASLER,** "Chapter 5", s. 990.
[757] **A.g.e.,** s. 990; **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 522.

Kural olarak CAS'ta temyizin konusu nihai kararlardır. Ancak İsviçre hukukunda bunun istisnaları da vardır. Yani bazı durumlarda iç hukuk yollarının tüketilmesi beklenemez. İsviçre Medeni Kanun'u m. 75'in uygulanmasıyla oluşan içtihatlara göre, iç yargı organı yargılamayı kasıtlı olarak geciktiriyorsa veya dava ile ilgilenmeyi göz ardı ediyorsa veya uyuşmazlığa ilişkin tarafsız olamayacağına dair açık yorumlarda bulunursa iç hukuk yolları tüketilmeden de temyize başvurulabilir[758].

Kanaatimizce, buradaki en can alıcı nokta yargılamanın sekteye uğramasının önüne geçilmesinin amaçlanmasıdır. İç hukuk yollarının tüketilmesi kasıtlı olarak engelleniyorsa bu durumda iç hukuk yolları tüketilmeden de CAS'a temyizen başvurulabilmektedir. Nitekim 2010 tarihli bir CAS kararında*, ABAT v. AIBA,* hakem heyeti, iç hukuk yollarına başvurmanın sebebinin ilgili sportif kurum ve kuruluşun kurallarına tam olarak uyulmasını sağlamak ve CAS'a daha fazla başvurulmasının önüne geçmek olduğunu vurgulamış, iç hukuk yolunun haksızlığa uğrayan taraf için kolay ve etkili bir şekilde ulaşılabilir olması gerektiğini ve belirli bir prosedüre erişimin sağlanması gerekliliğine işaret etmiş ve nihayetinde bir spor organının yargı yetkisinin bulunmadığına dair karar vermesinin aylarca sürmesi sebebiyle, yargılamanın sürüncemede bırakılması sebebiyle iç hukuk yolu tam olarak tüketilmeden de temyize başvuran tarafın davayı CAS'a taşımasına izin vermiştir[759].

dd. Temyize Süresinde Başvurma Şartı

CAS'ta temyiz tahkim usulüne başvuru süreye tabidir. Sportif kurum ve kuruluşun statü veya talimatlarında yahut taraflar arasında önceden bir anlaşma yoksa, taraflar kararın kendilerine tebliğinden itibaren yirmi bir gün içinde temyiz tahkim usulüne başvurabilmektedir[760]. Yirmi bir günlük süre, genel kuraldır[761]. O yüzden, kanaatimizce temyiz süresinden emin olabilmek için CAS Kodu'ndaki bu genel kuraldan önce ilgili sportif kurum ve kuruluşun statü veya talimatlarına ya da taraflar

[758] **RIGOZZI/HASLER,** "Arts. R47 – R59", s. 1583.
[759] CAS 2010/A/2243, 2385 & 2411, *"ABAT v. AIBA"*, 3 Ağustos 2011 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2243,%202358,%202385,%202411.pdf, Erişim Tarihi: 21.12.2023.
[760] CAS Kodu m. R 49.
[761] **MAVROMATI,** "Appeal Procedure", s. 21.

arasındaki anlaşmaya bakmak gerekir. Burada herhangi bir düzenleme yoksa CAS Kodu'ndaki yirmi bir günlük temyiz süresi esas alınmalıdır.

Örneğin, FIFA Statüsü 2022 versiyonu m. 57(1): *"FIFA'nın yetkili organları tarafından alınan nihai kararlara ve konfederasyonlar, üye federasyonlar veya ligler tarafından alınan kararlara karşı itirazlar, söz konusu kararın alınmasından itibaren 21 gün içinde CAS'a yapılmalıdır"* şeklinde bir hükümle temyize başvuru süresi yönünden CAS Kodu m. 49 ile örtüşen bir düzenlemeye sahiptir.

Yine örneğin, UEFA Statüsü 2023 versiyonu m. 62 (3)'e göre ise, *"CAS'a temyiz süresi, ilgili kararın tebliğinden itibaren 10 gündür"* diyerek hem CAS Kodu'ndan hem de FIFA Statüsünden farklı bir temyiz süresi belirleme yoluna gitmiştir. Bu sebeple UEFA Statüsünde öngörülen yirmi bir günden farklı süre gereğince UEFA kararlarına karşı yirmi bir gün değil on günlük temyiz süresi dikkate alınacaktır.

Sonuç olarak, temyiz süresi için öncelikle ilgili sportif kurum ve kuruluşun mevzuatlarının taranması, eğer özel bir düzenleme yoksa yirmi bir günlük temyiz süresinin dikkate alınması gereklidir. İsviçre doktrininde temyiz sürelerinin uzayıp uzamayacağı tartışmalıdır. Doktrinde genel kanı, sürelerin uzatılması için yasal gerekçelerin ortadan kalktığı günden itibaren hesaplanan beş günlük sürenin makul bir ek süre olduğu yönündedir[762]. Ancak Covid-19 döneminde, CAS Kodu'nda temyize 5 günlük ek yasal süre getirilmiş, daha sonra da bu süre 10 güne çıkartılarak kalıcı hale gelmiştir.

c. Anti-Doping Dairesi'nin (ADD) Yetkisi

ADD, 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe giren CAS Kodu ile oluşturulmuştur[763]. Ancak ADD'nin kendine has tahkim kuralları mevcuttur. Bu kurallar, 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere CAS Anti-Doping Dairesi Tahkim Kuralları

[762] **Ulrich HAAS,** "The Time Limit for Appeal in Arbitration Proceedings before the Court of Arbitrations for Sport (CAS)", CAS Bulletin 2/2011, s. 17.

[763] **Rafael BRAGGER,** "Die neue Anti-Doping Division des Court of Arbitration for Sport (CAS) und weitere Anderungen im CAS-Code 2019", Herausgeber Causa Sport, 2019, s. 11; 01.01.2019 tarihli Kod'daki değişikliklerin tamamı için bkz: https://www.tas cas.org/fileadmin/user_upload/Amendments_Code_2019__en_.pdf, Erişim Tarihi: 16.11.2023.

("CAS Anti-Doping Division Arbitration Rules") adıyla yürürlüğe girmiştir[764]. O yüzden, uygulaması yenidir. ADD, doping ile ilgili konular için görevlendirilmiştir. ADD'nin doping konusunda görevlendirilmesi ile beraber artık doping ile ilgili uyuşmazlıklar sadece bu daire bünyesinde incelenmeye başlanmıştır[765]. Şartları varsa, artık ADD'den verilen kararlar da İFM'de iptal davasına konu edilebilir.

ADD oluşturulmadan önce IOC, olimpiyat oyunlarında doping ihlallerini karar bağlamak için kendi içinde bir süreç işletiyordu ancak ADD'nin gelmesiyle bu ortadan kalkmıştır[766]. Ayrıca, ADD oluşturulmadan önce dopinge dair sportif kurum ya da kuruluş tarafından verilen kararlar, kararı beğenmeyen tarafça CAS TTD'ye temyiz istemiyle götürülebilmekteydi. Örnek olarak, *Gundel ile Uluslararası Binicilik Federasyonu ("International Equastrian Federation - FEI")* arasındaki 1991 tarihli CAS davası buna emsal olarak gösterilebilir[767]. Elmar GUNDEL, profesyonel bir jokey olarak doping testinin sonucunun pozitif çıkmasıyla yarışmadan diskalifiye edilerek uzaklaştırma ve para cezası alması sonucunda FEI'nin vermiş olduğu aleyhe kararı CAS nezdinde temyiz etmiştir[768]. Yine, ünlü tenisçi Maria SHARAPOVA, Uluslararası Tenis Federasyonuyla *("International Tennis Federation - ITF")* yaşadığı dopinge dair uyuşmazlığa ilişkin ITF tarafından verilmiş kararı temyiz istemiyle CAS TTD'ye taşımıştır[769]. Her iki örnekte de CAS incelemesi esnasında ADD henüz yürürlükte olmadığından kararı CAS TTD bünyesinde verilmiştir.

CAS Kodu'nda yukarıda bahsi geçen 2019 yılında yapılan değişikliklerle birlikte S3, S6, S20, S23 ve S34 maddelerine "CAS Anti-Doping Dairesi" *("CAS Anti-Doping Division")* ibareleri, CAS Kodu'nun m. S12'deki değişikliğiyle de CAS'ın görevleri arasına anti-doping ile ilgili konuların ilk derece ve tek merci olarak incelenmesi eklenmiştir[770].

---

[764] CAS Anti-Doping Tahkim Kuralları 2021 versiyonu için bkz: https://www.tas-cas.org/en/add/arbitration-rules-cas-add.html, Erişim Tarihi: 24.12.2023.
[765] CAS Anti-Doping Tahkim Kuralları m. A1(1)- A2(1).
[766] **BIRREN,** s. 12; **MAVROMATI,** "CAS Anti-Doping and Ad Hoc Divisions", s. 2.
[767] Kararın Fransızca metni için bkz: "TAS 91/53 G.- https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/53.pdf, Erişim Tarihi: 21.11.2023. Kararın İngilizce çevirisi için CAS Digest I, s. 545 ve **Jan PAULSSON,** "Mealey's International Arbitration Report", Vol. 8 Issue 10, Ekim 1993, s. 12.
[768] **STRAUBEL,** s. 1209; **ERTEN**, "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 235.
[769] Karar metni için bkz: CAS Database–CAS 2016/A/4643: http://jurisprudence.tas cas.org/Shared%20Documents/4643.pdf, Erişim Tarihi: 15.05.2022.
[770] CAS Anti-Doping Tahkim Kuralları m. A2.

IOC, Olimpiyat Programlarında Yer Alan Sporların Uluslararası Federasyonları *("Olimpik IF'ler")* ve Dünya Dopingle Mücadele Kurallarını *("World Anti-Doping Code – WADC"*) imzalayan diğer tüm kurum ve kuruluşlar dopingle mücadele ile ilgili uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması amacıyla CAS ADD'ye yetki devretmişlerdir *("delegation of powers")*[771]. WADC imza sahibi tarafları da kendi dopingle mücadele ile ilgili kurallarının ihlal edilip edilmediğine ve ilgilinin bir yaptırıma tabi tutulup tutulmayacağına dair karar verme yetkisini yine CAS ADD'ye devretmiştir[772]. Böylece CAS ADD ilk derece yargılama yapma görevine de sahip olmuştur. CAS ADD'ye yapılabilecek bir başvuru, bir WADC imza tarafı kurum veya kuruluşun Dopingle Mücadele Kanunlarında yer alan bir tahkim maddesi, sözleşme veya özel bir anlaşma nedeniyle ortaya çıkabilir[773].

CAS ADD'nin ilk derece yargılama yetkisi buradan kaynaklanmaktadır. CAS ADD'nin yürürlüğe girmesinin ardından baktığı ilk iki davada da, CAS 2019/ADD/1 – *IOC v. Mikalai Novika*[774]/CAS 2019/ADD/2, IOC v. *Ruslan Nurudinov*[775], CAS, uyuşmazlıklara yetki devri gereğince tek hakemle ilk derece olarak bakmıştır.

CAS ADD aynı zamanda temyiz merci olarak da görevlendirilmiştir. Bu durumda CAS ADD CAS Kodu m. R 48 vd. yer alan temyiz tahkim usul kurallarını uygulayacaktır[776].

d. Ad-Hoc Dairesi'nin (AHD) Yetkisi

Ad-Hoc Dairesi, İDTD, TTD ve ADD gibi daimî dairelere göre geçici bir döneme dair kabul edilir ve özellikle olimpiyat ve bazı şampiyona zamanlarında belirli bir dönem, hızlı ve özel olarak uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmak amacı ile ad hoc tahkim usulünü uygular. AHD CAS Kodu'nu değil, Olimpiyatlar Oyunları için CAS Ad Hoc Bölümü için geçerli Tahkim Kurallarını uygular[777]. Kanaatimizce, Spor

[771] CAS Anti-Doping Tahkim Kuralları m. A1 (1).
[772] CAS Anti-Doping Tahkim Kuralları m. A1 (2).
[773] CAS Anti-Doping Tahkim Kuralları m. A2 (2).
[774] Kararın İngilizce tam metni için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/ADD%201.pdf, Erişim Tarihi: 13.10.2023.
[775] Kararın İngilizce tam metni için bkz: https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/ADD%202.pdf, Erişim Tarihi: 13.10.2023.
[776] CAS Anti-Doping Tahkim Kuralları m. A2 (6).
[777] CAS AHD Tahkim Kuralları için bkz: https://www.tas-cas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html, Erişim Tarihi: 02.01.2024.

hukukunun süratle çözüme kavuşturma özelliğinin en bariz şekilde uygulandığı bir yargılama usulüdür.

AHD yetkisini Ad Hoc Dairesi Tahkim Kuralları m. 1'e atfıyla m. 2'den almaktadır. AHD'nin yetkisi, m.1'de sayılan uyuşmazlıkları ad-hoc tahkim kurallarına göre oluşturulan heyetler aracılığı ile tahkim yolu ile çözüme kavuşturmaktır[778]. AHD, Olimpik Şart m. 61'de yer alan uyuşmazlıklara bakar ve eğer uyuşmazlık Olimpik Şart m. 1'de yer alan uyuşmazlıkların dışındaysa yine de CAS'a sevk edilebilir; ancak böyle bir durumda AHD yetkili olmaz, onun yerine uyuşmazlık İDTD, TTD veya ADD'ye sevk edilmelidir[779].

3. Hakemlerin Kendi Yetkilerine Kendilerinin Karar Vermesi

İsviçre hukukunda PILA hükümleri gereğince hakemlerin yetkili olup olmadıklarına kendileri karar vermektedir[780]. Hatta, aynı taraflar arasında aynı konuda bir devlet mahkemesinde veya başka bir hakem heyetinde görülmekte olan bir dava olup olmadığına bakılmaksızın kendi yetkileri hakkında kendileri karar verirler[781]. Doktrinde Almanca'da *"Kompetenz-Kompetenz"*, İngilizce'de de *"Competence-Competence"* olarak ifade edilen usule göre, hakem heyeti, kendi yetkisi ve tahkim anlaşmasının geçerliliği hakkında kendisi hüküm verebilir[782]. İsviçre'de "*lex arbitri'ye"* dair emredici kurallarının arasında yer alan ilke uluslararası seviyede kabul görmüştür[783]. İsviçre'de hakemlerin yetki kararlarına karşı mahkemelere gidilememesinin sebebi de bu açık ve emredici hükmün bulunmasıdır.

CAS, hakemlerin kendi yetkileri hakkında kendilerinin karar vermesi ilkesini 1 Ocak 2012 tarihinde yürürlüğe giren CAS Kodu m. R 39 ve R 55'te yer alan iki

[778] CAS AHD Tahkim Kuralları m.2 (1).
[779] **RAMONI,** s. 3.
[780] PILA m. 186 (1).
[781] PILA m. 186 (1bis).
[782] **Aysel ÇELİKEL/B. Bahadır ERDEM,** "Milletlerarası Özel Hukuk", Beta Yayınları, İstanbul 2017, s. 793-794; **CAN/TUNA,** s. 361; **AĞIRMAN,** s. 659.
[783] **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1436.

düzenlemeyle tanımıştır[784]. Ancak bu yürürlüğe girmeden önce de CAS içtihatlarında competence-competence ilkesi tanınmaktaydı[785].

CAS, heyetlerinin yetki konusunda kendi yetkisine kendisinin karar verme usulünü benimsemiş olması sebebiyle, CAS hakem heyeti başka herhangi bir mahkemenin ya da merciin onun yetkili olup olmadığına karar vermesine ihtiyaç duymaz[786]. Yetki itirazı yapıldığında CAS Mahkeme Kalemi ya da atanmışsa heyet, tarafları yetki konusunda beyanlarını sunmaları konusunda davet eder ve nihayetinde heyet bir ön kararla ya da esasa ilişkin bir kararla yetki konusunda karar verir[787]. Benzer unsurları ve irtibat içeren davaların CAS nezdinde bir davada birleştirilmesi de *("consolidation")* mümkündür[788].

Bir taraf tahkime cevap süresinde yetkiye itiraz etmez ve uyuşmazlığın esasına girilirse artık bir daha yetki konusunda itiraz edilemeyeceği gibi yetki de kabul edilmiş sayılır. Nitekim İFM'nin ticari bir uyuşmazlıktan kaynaklanan davada hükmettiği bir kararında, hakem heyetinin yetkisine itiraz etmeden veya en azından bu konuda çekince koymadan esasa giren tarafın hakem heyetinin yetkisini kabul etmiş sayılacağına ve daha sonra buna itiraz edemeyeceğine hükmetmiştir[789]. Bu konuda doktrinde de benzer bir görüşün olduğu hatta itirazın bu aşamada yapılmaması durumunda daha sonradan yapılan bir itirazın dürüstlük kuralı gereğince reddedileceği çalışmanın ilk derece olağan tahkim usulleri bölümünde tahkime başvuru ve cevap (bb) başlığı altında dile getirilmiştir. Yine benzer bir doktrin görüşünde de cevap dilekçesi sunan davalının en azından bir ihtiraz-i kayıtla da olsa esasa girilmeden yetkiye itiraz etmesi gerektiği, bundan sonra yapılan itirazın iyi niyet sınırları içerisinde değerlendirilemeyeceği ve bu itirazın yapılmaması sonucu bu tarafın hakem yetkisine itiraz etme hakkını kesin olarak kaybedeceği vurgulanmıştır[790].

---

[784] **A.g.e.,** s. 1436; 1 Ocak 2012 tarihinde yürürlüğe giren CAS Kodu'nun tam metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Code20201220_en_2001.01.pdf, Erişim Tarihi: 22.12.2023.
[785] **NOTH/HAAS,** "Arts. R27-R37", s. 1436.
[786] CAS Kodu m. R 39 (4).
[787] CAS Kodu m. R 39 (5).
[788] CAS Kodu m. R 39 son.
[789] İFM'nin 4A_392/2015 nolu, 10 Aralık 2015 tarihli kararının olaylar ve gerekçeleri için bkz: https://jusmundi.com/en/document/decision/en-b-v-a-decision-of-the-swiss-federal-tribunal-4a-392-2015-thursday-10th-december-2015, Erişim Tarihi: 09.11.2023.
[790] **COCCIA,** s. 8.

Biz bu görüşün ihtiraz-i kayıt ile ilgili olan kısmına katılmıyoruz. CAS tahkiminde yetkiye itirazın ihtiraz-i kayıt yerine ilk cevap dilekçesinde açık ve düzgün bir dille yapılmasının daha garantici bir çözüm olduğunu düşünmekteyiz. İhtiraz-i kayıtın bir itirazın en azından dile getirilmesine fayda sağlayabileceği aşikardır ancak böyle bir kayıtta yetki itirazı açık ve düzgün ifade edilmezse ileride bu ifade üzerinden anlam karışıklığı sebebiyle tartışma yaşanması hali ile karşılaşılabilme riskinin alınmaması gereken bir risk olduğunu düşünmekteyiz.

4. Hakemlerin Yetkisiz Oldukları Halde Yetkili Olduklarına Karar Vermesi veya Hakemlerin Yetkili Oldukları Halde Yetkili Olmadıklarına Karar Vermesi

İlk derece tahkim usulünde hakemlerin vermiş olduğu yetkili ya da yetkisiz olduğuna dair her iki karar için de CAS tahkiminde itiraz edilmesinin mümkün olmasının yanında konu başlığında yer alan her iki nedene ayrı ayrı ya da birlikte dayanarak hakem kararına karşı iptal davası da açılabilir. Ancak İDTD bünyesindeki tahkim yargılamasında hakem veya hakem heyetinin yetkili olabilmesi spor ile ilgili bir uyuşmazlık olması ve CAS tahkim anlaşmasının bulunması şartlarına bağlıdır.

İFM, hakem heyetinin yetkisinin olmadığını tespit ederse hakem kararını iptal eder. Yakın senelerde karara bağlanmış ve Spor hukukunda dönüm noktası anlamında kullanılan *"landmark decision"* veya olağanüstü zafer anlamında kullanılan *"extraordinary victory"* şeklinde nitelendirilen bir İFM kararı bu aşamada örnek olarak verilebilir[791]. CAS'ın kendisini yetkili olarak gördüğü ve uyuşmazlık hakkında hüküm verdiği bir karar sporcu tarafından CAS'ın yetkisinin olmadığına dair bir iptal nedenine dayanılarak İFM'nin önüne taşınmış ve İFM taraflar arasındaki anlaşmanın *"devlet Mahkemelerini açık ve tartışmasız bir biçimde hariç tutmamasından"* dolayı kararı iptal etmiştir[792]. Bu sebeple uyuşmazlığın çözümü için davacının CAS'tan başka bir yargı merciine örneğin Arjantin Federal Mahkemesi'ne başvurabilmesi mümkün

[791] *"Landmark decision"* ifadesi için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/landmark-decision-of-the-swiss-supreme-court-international-arbit, Erişim Tarihi: 01.04.2023; *"Extraordinary victory"* ifadesi için bkz: https://www.mondaq.com/arbitration-dispute-resolution/677378/cas-decision-overturned-by-the-swiss-federal-supreme-court, Erişim Tarihi. 01.04.2023.

[792] İFM'nin 4A_432/2017 sayılı, 22 Ocak 2018 tarihli kararın İngilizce metni için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-432-2017, Erişim Tarihi: 10.10.2023.

olmuştur. Davada Arjantinli bir futbolcunun Arjantin Futbol Federasyonu nezdinde imzalamış olduğu sözleşme tartışılmış ve CAS'ın İngilizce'de *"exclusively"* diye tabir edilen münhasıran yetkili kılınmaması sonucu İFM'nin CAS'ı münhasır yetkili görmemiştir. Ufak ama çok önemli bir ayrıntıyı barındıran, İFM'nin iptal davası sonucunda kararları nadiren iptal etmesi sebebiyle karara bağlandığı dönemde çok ses getiren bir dava olmuştur.

Temyiz tahkim usulünde ise, sportif kurum ve kuruluşun statü, talimat vb. kuralları arasında CAS tahkim şartı olup olmamasına göre farklı iki durum oluşur. CAS tahkim şartının bu kurallar arasında yer almış olması durumunda eğer CAS da kendisini yetkili kabul ederek davaya devam eder ve yargılama sonucunda verdiği karara karşı iptal davası açılırsa davacının başarı şansının çok az olduğu ve İFM'nin bu durumda *"nolens volens"* gereğince sporcunun CAS'ı yetkilendiren tahkim şartını kabul etmekten başka şansının olmadığı yönünde bir karara varması çok büyük olasılıktır. Nitekim doktrinde de böyle bir durumda *"sporcunun tahkim anlaşmasına boyun eğmekten başka bir alternatifinin olmadığı"* görüşü ileri sürülmüştür[793]. Diğer yandan, eğer sportif kurum ve kuruluşun statü, talimat vb. kuralları arasında CAS tahkim şartı yoksa ve buna rağmen CAS hakemleri yetkili olduğuna karar verirse, tarafların ortak iradesiyle CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşmasının varlığı dışında CAS'ın yetkili olduğu düşünülmeyecektir. Kanımızca bu durumda iptal davasında başarı şansı daha yüksek olacaktır. Konu hakkında İFM'nin yaklaşımının da görülebileceği içtihatların incelenmesinin faydalı olduğunu düşünmekteyiz.

İFM bir kararında federasyonların kurallarında CAS'ı yetkilendiren açık bir tahkim şartının olması sebebiyle yetkiye ilişkin iptal nedenine dayanılarak açılan bir iptal davasını reddetmiştir. Dava konusu olayda davacı kulüp, kendi kulüpleri hakkında iflas prosedürü yürütülmesi sebebiyle dava konusunun tahkime elverişli olmadığını ileri sürerek hakemin davaya bakmaya yetkisinin olmadığını iddia etmiştir. Buna karşılık İFM iflas prosedürünün uyuşmazlığın CAS'ın önüne gelmeden sona erdiğini tespit ettiğinden uyuşmazlığın tahkime elverişli olduğuna ve Romanya Futbol Federasyonu'nun statüsünde federasyondan verilmiş bu tipteki CAS kararlarına karşı

[793] **NETZLE,** s. 23.

CAS'ta temyiz yolunun açık olduğuna dair tahkim şartının varlığı sebebiyle iptal davasını reddetmiştir[794].

İFM bazen federasyonların kurallarında açık bir tahkim şartı bulamadığında da hakem kararını iptal edebilir. İFM bir kararında, bir maraton koşucusu sporcunun kendi ulusal federasyonunun statü, talimat vb. kurallarında CAS'ı temyiz incelemesi yapabilmeye yetkili kılan bir tahkim şartı olmaması ve sonradan da sporcu ve ulusal federasyon arasında herhangi bir anlaşma yapılmaması sebebiyle CAS'ın yetkisiz olmasına rağmen yetkili olduğuna karar vermesinden dolayı CAS hakem kararını iptal etmiştir[795].

İFM diğer bir kararında ise, FIFA Organizasyon Komitesi'nin vermiş olduğu karara karşı temyizen CAS'a başvurulması sonucunda CAS'ın bu kararlara karşı temyizin mümkün olmaması sebebiyle kararın temyiz edilebilir olmadığına karar vermesinden sonra kulübün bu karara karşı "CAS'ın yetkili olmasına rağmen yetkisizlik kararı vermiş olduğu" gerekçesine dayanarak açmış olduğu davada, kulübün FIFA'nın bir üyesi olmadığından bahisle iptal ile korunmaya değer bir menfaatinin bulunmaması karşısında, CAS'ın vermiş olduğu yetkisizlik kararını kabul etmiş ve iptal davasını reddetmiştir[796].

Tüm bu bilgiler ışığında konu ile ilgili bulgularımızı ve görüşlerimizi şu şekilde özetleyebiliriz: Öncelikle CAS ilk derece tahkim usulünde bir tahkim davasının görülebilmesi ve yetki tartışmasının önüne geçilebilmesi için taraflar arasında CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşmasında CAS'ın münhasır olarak yetkilendirilmesi zaruridir. İFM, açık ve net ifadelerle münhasırlığı aramaktadır. Bu noktada, yukarıda İDTD yetkisi bahsinde ifade ettiğimiz CAS örnek klozları tavsiye niteliğindedir ve bu tahkim anlaşmalarının aynısının taraflarca sözleşmeye koyma yükümlülüğü yoktur ancak bu alternatif örnek dikkate alındığında CAS'ta gündeme gelebilecek tahkim anlaşmasının geçersizliği itirazlarının önüne geçilebileceği yönündeki tavsiyemizin de önemi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, CAS tahkiminde ilk derece tahkim yargılaması

[794] Karar için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_TAS-CAS_01-2022_.pdf, Erişim Tarihi: 01.03.2023.
[795] İFM'nin 4A_456/2009 sayılı, 3 Mayıs 2010 tarihli kararı çalışmada yukarıda iptal davası genel olarak başlığı altında başka bir yönüyle ele alınmıştır.
[796] Karar için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Bulletin_2019_1.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2023.

ve İFM'de iptal davasında yetki ile ilgili herhangi bir eksiklik gündeme gelmemesi için CAS'ın önermiş olduğu tahkim klozlarının örnek alınmasının gerekliliğini bir kez daha yineliyoruz. Diğer taraftan, sportif kurum ve kuruluşların statü, talimat vb. kuralları içerisinde CAS'ın temyizen yetkili olduğuna dair bir tahkim şartı var ise İFM bu tahkim şartını görmezden gelmemektedir. Bu şartın kabul edildiği bir federasyona üye olanların daha sonradan bu tahkim şartını kabul etmediği ya da aslında kabul etmeden bu tahkim şartına zorlanmış olduğu ve benzeri savunmalar İFM tarafından kabul edilmemektedir. İFM bu minvaldeki savunmalar karşısında, özellikle federasyonlara bağlı takımlar ve sporcular için istikrarlı şekilde, *"ya tahkimin yargı yetkisini kabul edecek ya da arka bahçesinde sporunu yapacaktır veya şampiyonaları televizyondan izleyecektir"* şeklinde *"nolens volens'e"* dayanan görüş belirtmektedir[797].

C. Hakem Heyetinin Talep Edilenden Fazlasına Karar Vermiş Olması, Talep Edilenden Farklı Bir Şeye Hükmetmesi ya da Talep Edilen Konularda Karar Vermemiş Olması

1. Genel Olarak

PILA m. 190 (2) (c), hakemlerin talep edilenden fazlasın karar verme *("ultra petita"),* talep edilenden farklı bir şeye hükmetme *("extra petita")* veya talep edilen konularda karar vermemeleri *("infra petita")* hallerinde taraflara, kararı iptal davası ile İFM önüne taşıyabilmelerine izin vermektedir[798].

İnsan doğası gereği CAS tahkiminde de hakemler taraflarca ileri sürülmüş taleplerden bazıları hakkında hükmünde yer vermeyi unutabileceği gibi bazılarının da ötesine geçerek talep edilenden daha fazlasına karar verebilmektedir. Hatta hakemler bazen talep edilenlerden başka şeye de hükmedebilirler. Ancak bu durumlarda CAS kararları PILA gereğince iptal davasına konu edilebilmektedir.

[797] İFM'nin 4A_600/2020 sayılı, 27 Ocak 2021 tarihli kararında yer alan bu yöndeki görüşü benzer konulardaki istikrarlı görüşüdür. Örneğin yine bkz: İFM'nin 4A_358/2009 sayılı, 6 Kasım 2009 tarihli kararı.
[798] **COCCIA,** s. 12.

Hakemler tahkim anlaşmasıyla ve tarafların talebiyle bağlıdır[799]. Ancak hakemin tarafların netice-i taleplerinden farklı olarak karar vermesi ile hakemin tarafların gerekçelerinden farklı olarak yetkisi gereğince en uygun gerekçeyi seçmesi apayrı şeylerdir. Hem doktrinde hem de İFM içtihatlarında kabul edildiği üzere, hakemler zaman zaman tarafların gerekçelerinden farklı gerekçelerle ya da tarafların ileri sürmediği gerekçelerle karar verebilirler, fakat bu farklı bir durumdur ve böyle bir durumda hakem hukuku re'sen uygulamış *("arbiter novit curia")* olur, talebe bağlılık ilkesi ihlal olmaz[800].

Çalışmanın bu bölümünde hakemlerin talep edilenden fazlasına karar verme, talep edilenden farklı bir şeye hükmetme ve talep edilen konularda karar vermemeleri hakkında hem doktrin hem içtihatlar doğrultusunda ayrı ayrı incelemelerde bulunulacaktır.

2. Talep Edilenden Fazlasına Karar Verme veya Talep Edilenden Farklı Bir Şeye Hükmetme

Hakemler tarafların talep ettiklerinden ya da tahkim anlaşmasında yetkili kılındıkları konulardan daha fazlasına karar veremeyeceği gibi, bundan farklı şeyler hakkında da hükme varamazlar. Bunun aksine verilmiş CAS kararları iptal davasına konu edilebilir.

Doktrinde spor ile ilişkili uyuşmazlıklar açısından *"ultra petitaya"* verilebilecek en bariz örneklerden bir tanesi federasyonun verdiği sportif bir ceza ile karşı karşıya kalan bir sporcunun bu federasyon kararına karşı hakem heyetine başvurması ve hakem heyetinin bu cezayı artırarak karar vermesi gösterilmektedir[801]. CAS özelinde belirtmek gerekirse, böyle bir durumda, CAS hakem heyeti sportif mevzuatın izin verdiği ceza hadleri sınırlarında cezayı düşürebilir ancak herhangi bir talep olmadan cezayı artıramaz[802]. Benzer bir örnek *"extra petitaya"* da verilebilir. Örneğin bir sporcu tarafından bir kulüp aleyhine açılan bir alacak davasında sporcunun

[799] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 301; **ÖZBEK,** s. 1959; **AĞIRMAN,** s. 661-667.
[800] **NETZLE,** s. 23; **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 246'dan naklen: ATF 120 II 172, 175 at 3a; **COCCIA,** s. 12'den naklen: ATF 120 II 172, at 175.
[801] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 384.
[802] **A.g.e.,** s. 384.

alacak talebi yerine CAS'ın sporcu lehine ödüllerin geri verilmesine karar vermesi mümkün değildir.

Sportif uyuşmazlıklarda parasal ihtilaflarda da *"ultra petita"* ortaya çıkabilmektedir[803]. Örneğin, FIFA bünyesinde bulunan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu *("FIFA Dispute Resolution Chamber-DRC")*, bir sporcu ile bir kulüp arasındaki uyuşmazlıkta sporcunun talebi ile birebir uyuşan tutarda kulüp aleyhine 100.000 Avro tazminata hükmettiğinde kulüp de bu kararı CAS nezdinde temyiz etmesi durumda, temyiz incelemesi sonucu CAS, bu tazminatı eğer kulübün de muvafakati yoksa 100.000 Avro üzerine artıramaz. Taraflar arasında tazminatın artırılacağına dair bir anlaşma yoksa hakem heyeti tarafların talebiyle bağlıdır ve re'sen artırım yapamaz.

Ancak İFM bir iptal davası incelemesinde çok ilginç bir karar vermiştir[804]. Federasyonca görevden alınan bir antrenör, bu görevden alınma üzerine federasyona karşı CAS nezdinde dava açmış ve davada 300.000 Sırp Dinarı talep etmiş olmasına rağmen CAS, 300.000 Avro bedele hükmetmiş ve karar federasyonca *"ultra petita"* nedenine dayalı iptal istemli İFM'nin önüne taşınmıştır. İFM, CAS'ın vermiş olduğu kararı, bedelin Euro cinsinden doğru tespit ettiğine dair bir görüş belirterek tespitte de bulunmuştur. Sonuç olarak federasyonun talepten fazlasına hükmedildiğine dair iptal davası reddedilmiştir. Para birimlerinin birbirlerinden farklı değerlere tekabül etmesi sebebiyle talebe bağlılık ilkesinin ötesinde bir karar olması bağlamında eleştirilere açık bir karar olduğunu düşünmekteyiz. CAS'ta ilk davanın açıldığı ve/veya İFM'nin davayı karara bağladığı dönemdeki Sırbistan para birimince 300.000 Euro bedelin 300.000 Sırp Dinarı karşısındaki durumu tespit edilerek matematiksel olarak daha doğru bir karara varılabileceği yönünde kanaate sahibiz.

CAS'ın 2006/A/1046 tarihinde vermiş olduğu bir karar sportif uyuşmazlıklar açısından tam da *"extra petita"* durumuna örnek teşkil edeceğini düşünüyoruz. Bu kararda, *sporcu aleyhine diskalifiye talebi ileri sürülmüş olmasına rağmen, CAS burada kazanılan ödülleri geri alınmasına hükmetmiştir*[805]. Oysa ki diskalifiye ile ödüllerin geri verilmesi birbirlerinden farklı iki taleptir ve bir tarafça talep edilmeyen

---

[803] **Ag.e.,** s. 385.

[804] **COCCIA,** s. 12'den naklen: 4A_654/2011 sayılı 23 Mayıs 2012 tarihli karar; Kararın İngilizce metni için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/sites/default/files/23%20mai%202012%204A%20654%202011.pdf, Erişim Tarihi: 01.11.2023.

[805] **Seda DELİOĞLAN,** "CAS Kararlarının İptali", Hakan UZELTÜRK (Ed.), Spor Hukuku Yazıları, Spor Hukuku Enstitüsü Derneği Yayını, Legal Yayınları, İstanbul 2022, 1. Bası, s. 171.

konuda karar verilmesi talep edilenden başka bir şeye hükmetme olarak kabul edilmelidir.

3. Talep Edilen Konularda Karar Vermeme

Hakemler de hakimler gibi tarafların taleplerine bağlı oldukları için tahkimde talep edilen her konu hakkında menfi ya da müspet bir karara varmalıdırlar. Talep edilen bir konudan hükümde bahsedilmemesi veya bu konunun cevapsız bırakılması PILA uyarınca bir CAS kararının iptaline sebep olabilir.

Nitekim İFM'nin önüne gelen bir iptal davasında, kulüp CAS önündeki yargılamada anlaştığı iki futbolcu için farklı, diğer yedi futbolcu için farklı taleplerde bulunsa da CAS'ın anlaşma sağlanan iki futbolcu için ileri sürülen talepler hakkında herhangi bir karar vermemesinden dolayı, uyuşmazlığın kulüp tarafından İFM önüne taşınmasıyla İFM yaptığı inceleme sonucunda kararı birden fazla gerekçesinin yanında yedi futbolcu hakkında herhangi bir karar verilmemesinden dolayı da iptal etmiştir[806].

CAS hakem heyetleri önlerine gelen uyuşmazlıklarda taraflardan kaynaklanan birbirinden farklı, bazen de garip iddia ve argümanlarla karşılaşmaktadırlar[807]. Aslında belki de çok ufak bir açıklama ya da düzeltme ile giderilebilecek bir konu taraflarca büyütülmekte ve talep edilen konular dışında bir karar verilmiş iddiasıyla İFM önüne taşınabilmektedir. Aşağıdaki İFM kararı buna örnek olarak gösterilebilir.

İFM'nin önüne gelen bir iptal davasında, davacı tarafın davanın reddini talep ettiği, red edilmediğinde de tazminatın 229.725 Avro'yu geçmemesi gerektiği yönünde terditli açtığı davasında CAS'ın 550.000 Avro davacının aleyhine tazminata hükmetmesinden sonra davacı yanın İFM'de açtığı iptal davasında İFM önündeki yargılamada en çok takıldığı nokta 550.000 Avroluk tutarın net mi yoksa brüt bir tazminat tutarı olup olmadığı yönünde olmuştur. CAS kararında 550.000 Avroluk tazminatın net veya brüt olup olmadığına dair bir ibare bulunmamaktadır. Aslında davacı yanın CAS yargılamasında bu konuda bir talebi de yoktur ama böyle bir talep uyuşmazlık İFM önüne taşınırken dile getirilmiştir. Davacının iddiasına göre CAS

[806] İFM'nin 4A_246/2014 tarihli, 15 Temmuz 2015 tarihli kararının İngilizce metni için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/caselist?order=field_judge_translated&sort=asc&page=16, Erişim Tarihi: 01.05.2023.
[807] **NETZLE,** s. 24.

tazminatın net mi, brüt mü olduğunu belirtmediğinden talep edilen bir konuda karar vermemiştir. Ancak İFM tarafından, tazminata ilişkin olarak CAS'taki tahkim sürecinde davacının böyle bir talebinin olmadığı, 550.000 Avroluk tazminatın iyi niyetle yorumlanmasıyla net tutardan başka bir şekilde anlaşılmaması gerektiği tespit edilerek CAS'ın talep edilen bir konuda karar vermediğine dayanarak da açılan davayı bu yönden reddetmiştir.

Doktrin ve bu konudaki CAS ve İFM'nin içtihatları doğrultusundaki bulgularımıza göre CAS'ın bu tipte ufak ve önemsiz sebeplerle İFM'de dava açılmasının önüne geçebilmesi için iki eleme yöntemi vardır. İlki, doktrin tarafından da tavsiye edilen, *"tüm diğer veya başkaca talepler reddedilmiştir"* manasına gelen *"all other or further claims motions are rejected"* şeklinde bir ibarenin hüküm kısmına eklenmesidir[808]. Gerçekten de CAS kararları incelendiğinde, benzer bir yol takip edilerek *"talebim hiç incelenmedi"* itirazını önlemek amacıyla CAS'ın kararlarında en sonda hüküm bölümünde *"diğer tüm talepler reddedilmiştir"* manasına gelen,

"All other motions or prayers for relief are dismissed[809]", veya

"All other and further motions or prayers for relief are dismissed[810]" şeklinde ifadeler yer aldığı görülmektedir. Kanaatimizce bunun nedeni, tarafların talep ettiği konular hakkında *"karar verilmemiş"* ya da *"o talep atlanılmış"* itirazlarının azaltılması ve bu itirazın önüne geçilmek istenmesidir. Emsal kararlar incelendiğinde, CAS hakem ya da hakem heyetlerinin bu ibareleri kullanmayı adet haline getirdiği de görülmektedir. Doktrinde tavsiye edilmiş bu ibarelerin CAS kararlarında sıkça kullanıldığı görülmektedir.

İkinci olarak da PILA'da 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren ek karar hükmü CAS'ın uygulayabileceği eleme yöntemine örnek gösterilebilir. Bu yeni hüküm sayesinde CAS hakemleri başka hiçbir mevzuattan kıyaslama yoluna başvurmadan ek karar konusundaki bu yeni hükümleri uygulayarak "talep hakkında karar verilmediğinde" bu maddeye dayanarak hüküm verilmiş olsa bile hükmün icra

---

[808] **RIGOZZI,** "Challenging Awards", s. 246.

[809] Kararın yayımlanmış metninin hüküm kısmı için bkz. https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3067.pdf, Erişim Tarihi: 11.07.2023. Kararın Türkçe çevirisi için bkz: **Aytekin GÜRBÜZ,** "CAS 2013/A/3067 Malaga CF SAD v. UEFA Kararının Türkçe Çevirisi", Av. Kısmet ERKİNER Armağanı, Spor Hukuku Yazıları, İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s. 255-276.

[810] Kararın yayımlanmış metninin hüküm kısmı için bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_2021-A-8331.pdf, Erişim Tarihi: 11.07.2023.

edilebilir kısmına hem kendileri re'sen hem de tarafların talebi üzerine ek karar ilave edebilecektir kanısındayız. Zira PILA 189a (1) maddesinde açıkça şu şekilde bir ifade yer almaktadır:

"Taraflar aksini kararlaştırmadıkça, taraflardan herhangi biri karar tarihinden itibaren 30 gün içerisinde hakem heyetinden karardaki yazım ve hesap hatalarını düzeltmesini, kararın belirli kısımlarına açıklık getirmesini veya tahkim yargılamasında ileri sürülen ancak hükümde ele alınmayan iddialara ilişkin ek bir hakem kararı vermesini talep edebilir. Aynı süre içinde, hakem heyeti kararı kendi takdiriyle düzeltebilir, açıklığa kavuşturabilir veya tamamlayabilir."

Görüldüğü gibi, maddenin lafzına da uygun hükümde ele alınmayan ama yargılamada ileri sürülmüş talepler hakkında ek karar alınabilmesi tarafların talebiyle de hakemlerin inisiyatifleriyle de re'sen mümkündür. PILA'nın ek karar hakkındaki bu yeni ve açık dille yazılan hükmü sayesinde hem genel olarak İsviçre milletlerarası tahkim hükümlerini öngören uyuşmazlıklar çerçevesindeki yargılamalar açısından hem de CAS özelinde İFM'ye yapılan başvurular açısından başvuruların azalacağı yönünde bir düşünceye sahibiz. Her ne kadar bir iptal davası başvurusunda birden fazla nedene dayanılarak dava ikame edilebiliyor olsa da ek karar müessesesi sayesinde hakemlerin kararlarını fiili olarak tamamlamaları sonrası en azından talep edilen konularda karar vermeme kapsamındaki neden açısından bir azalma söz konusu olabilir. Son olarak belirtmemiz gerekir ki, her ne kadar doktrinde önerilmiş ve CAS tarafından uygulanıyor olsa da hükümde *"diğer tüm talepler reddedilmiştir"* vb. türde ibareleri herhangi bir gerekçe barındırmadığından ideal çözüm yolu olarak görmemekteyiz. Bize göre bu noktada ideal çözüm yolu her talebe karşılık gerekçe gelecek şekilde açıklamalardan sonra talebin spesifik olarak reddedildiğinin söylenmesi olacaktır.

D. Temel Usuli İlkelerin İhlal Edilmiş Olması

1. Genel Olarak

PILA m. 190(2)(d), genel manada "temel usuli ilkelerin ihlalini", PILA m. 182(3)'e dayanarak da özel manada "taraflara eşit davranılma" ve "dinlenilme"

haklarına aykırı bir yargılama yürütülmesini bir iptal sebebi olarak kabul etmiştir. Temel usuli ilkeler ile kastedilen eşit davranılma ve dinlenilme haklarıdır. Bunun çıkış noktası PILA m. 182(3)'te yer alan düzenlemedir. Buna göre:

"Seçilen usul ne olursa olsun, hakem heyeti her durumda tarafların eşit muamele görmesin ve çekişmeli davalarda dinlenilme haklarını güvence altına almalıdır."

İFM yerleşmiş içtihatlarında, bu temel usuli ilkeleri sadece PILA'ya dayandırmakla kalmamış, özellikle dinlenilme hakkının anayasal güvence altında olduğunu vurgulamıştır. İFM'nin bir kararında konu şöyle değerlendirilmiştir: *"PILA m. 190(2)(d) hükmünce, bir tahkim yargılamasında, sadece PILA m. 182(3)'te yer alan zorunlu usul kurallarının ihlali durumunda o kararın iptali söz konusu olabilir. İkinci hükme göre, hakem heyeti özellikle tarafların dinlenilme hakkını güvence altına almalıdır. Bu ayrıca bir anayasal haktır. (BV 18 m. 29(2))*[811]*."*

Doktrinde adil yargılanma hakkı şemsiyesi altında da kabul edilen bu haklar öncelikli olarak genel manada kendi içlerinde *"dilekçe sunma, delillerin toplanmasına katılma ve duruşmalara katılma hakkına sahip olmayı"* içerir[812]. Bu ve buna benzer temel usuli hakların ihlali durumunda yargılamada bunun derhal dile getirilmesi çok önemlidir. Aksi halde ihlal ortadan kalkar ve söz konusu ihlal iptal davasında ileri sürülemez[813].

2. Eşit Davranılma İlkesi

Adil bir yargılama taraflara eşit mesafede olmayı gerektirir. Mahkemelerde olduğu gibi tahkimde de eşit mesafe büyük bir gereksinimdir[814]. Eşit mesafede olma, yargılamada karar verme yetkisini elinde bulunduran hakemin hem eylemlerinde hem de eylemsizliğinde görülmelidir. Bu eylem ya da eylemsizliğin nihai amacı ise taraflar

[811] İFM'nin 4A_678/2015 sayılı, 22 Mart 2016 tarihli kararı.
[812] **NETZLE,** s. 24.
[813] **COCCIA,** s. 13.
[814] **Ali YEŞİLIRMAK,** "Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk, Hakem-Bilirkişilik ve Tahkim: Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Türkiye'de Ticari Hayatın ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi İçin Uyuşmazlıkların Etkin Çözümünde)", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011; **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 315; **ÖZBEK,** s. 1996; **CAN/TUNA,** s. 553.

arasında hakkaniyeti sağlamaktır. Hakkaniyet gereği ise tüm yargılama esnasında taraflar arasında usule dair konularda eşit durulması bir gerekliliktir[815]. Doktrinde bu durum "silahların eşitliği" olarak adlandırılmaktadır[816]. Silahların eşitliği, tahkime taraf olan herkesin arzuladığı bir ilkedir.

Yukarıda PILA m. 182 (3)'de belirttiğimiz gibi seçilen usulün ne olduğu fark etmeksizin tahkimde her aşamada taraflara eşit davranılması gerekmektedir. Doktrindeki görüş de bu yöndedir. AKINCI'ya göre, *"hangi yargılama kuralları uygulanırsa uygulansın, tarafların eşitliği prensibi, yargılama usulüne hâkim olan prensip olacaktır[817]"*. ÖZBEK'e göre, *"Dava yolunda olduğu gibi, tahkim yargılamasında da taraflar, tüm yargılama boyunca eşit hak ve yetkiye sahiptir[818]"*. Yine SELÇUK'a göre, *"bunlar, usuli temele ilkelerdendir ve yargılamanın tamamı bakımından sağlanmış olmalıdır[819]."*

Ancak hakemler de yargılama sonunda bir karara varacaklardır. Bu karar kimi zaman bir tarafı memnun edebileceği gibi diğer tarafı memnun etmeyebilir. Bu yüzden yargılama boyunca hâkim olması gereken eşitliğin sona erdiği bir anın olduğu da unutulmamalıdır. Nitekim İFM, kararlarında, taraflara yargılama boyunca eşit davranılma yükümlülüğünün bittiği anı açık bir şekilde belirtmiştir. Bahsi geçen karara göre: *"Eşit davranılma hakkı, hakem heyetinin yargılamanın tüm aşamalarında taraflara eşit davranmasını gerektirir. Ancak bu duruma, müzakereleri hariç, duruşmaları dahil düşünmek gerekir[820]"* demekle tarafların yargılama sonucuna dair hakemin ya da hakemlerin hükme varmak için tuttukları terazide tarafların eşit olamayacağını, yani hükümde eşitlik sağlanamayacağını dile getirerek bir anlamda eşitliğin sınırını da çizmiştir. Kanımızca bu bitiş anı, eşitlik ilkesinin istisnasının

---

[815] **Ferda Nur GÜVENALP,** "Milletlerarası Tahkimde İddia ve Savunma Hakkının İhlali", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 109; **Jeffrey WAINCYMER,** "Procedure and Evidence in International Arbitration, Wolters Kluwer Law & Business, Kluwer Law International", The Netherlands 2012, s. 16-17; **Musa AYGÜL,** "Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkim Usulüne Uygulanacak Hukuk ve Deliller", On İki Levha Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2014, s. 115.

[816] **GÜVENALP,** s. 109; **AKTEPE ARTIK,** s. 355; **IŞIK,** s. 278; **SELÇUK,** "Hakem Kararlarının İptali", s. 216; Silahların eşitliği konusunda daha detaylı bilgi için şu iki esere bkz: **Emel HANAĞASI,** "Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği", Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2016; **Fahri Gökçen TANER,** "Ceza Muhakemesi Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı Bağlamında Çelişme ve Silahların Eşitliği", Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2019.

[817] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 168.

[818] **ÖZBEK,** s. 1996.

[819] **SELÇUK,** "Hakem Kararlarının İptali", s. 340.

[820] İFM'nin 4A_80/2017 sayılı, 25 Temmuz 2017 tarihli kararı için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2018_01.pdf, Erişim tarihi: 01.04.2023. Aynı konu hakkında yine emsal bir karar olarak bkz: 4A_360/2011 sayılı, 31 Ocak 2012 tarihli.

başladığı an olarak da kabul edilebilir. Hatta İFM'nin bu bitiş anını göstermesi, yargılamada taraflara eşit davranılması gereken süreç ile eşit davranılmasının gerek olmadığı süreç şeklinde iki ayrı dönemin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Hakemler dosya içeriğindeki iddia-karşı iddia, talepler-karşı talapler, deliller, gerekçeler vb. unsurları inceleyerek karara varmak için müzakere yaparlar. Bu müzakere anında hakemlerden eşit olması beklenmez. Çünkü hakem ya da hakemlerin vereceği karar bir tarafı memnun ederken diğer tarafı etmeyebilir. Müzakere anında beklenmemesi gereken bu eşitliğin yargılama anında ise yargılama sona erene kadar istisnasız devam etmesi gerekir.

Çalışmada CAS tahkim usul kuralları detaylı olarak incelenmiştir. CAS Kodu'nda ve diğer CAS mevzuatlarında yer alan usul kurallarının genel itibariyle taraflara eşit davranılma ilkesine uygun kurallar olduğunu düşünmekteyiz. Gerçekten de usul kurallarında yer alan, tarafların karşılıklı verdikleri dilekçe sayıları, delil sunma hakları, tarafların mutabakatına önem verilmesi, taraflara eşit ölçüde söz hakkı verilmesi, tarafların görüşlerinin alınması gibi düzenlemeler eşit davranılma ilkesine önem verildiğini göstermektedir. Ancak bu kuralların eşit davranılma saikiyle hazırlanmış olması tek başına yeterli değildir. Bunun fiili durumda da sağlanması gerekir.

İFM bir kararında taraflara eşit davranılma ilkesinin ayırt edici çok önemli bir yönüne temas etmiştir. Bahsi geçen karara göre, eşit davranılma ilkesinin tarafların yargılamada kullandığı kaynakların aynı olmasını vaat etmeyeceğini, ancak tarafların savunma amacıyla kendi görüşlerini ifade etmenin aynı ölçüde sağlayacağını belirtmiştir[821]. Buna göre tarafların dava hakkında ispata yarar her türlü delil, hukuki görüş ile gerekçe ve yasal dayanakları farklı olabilir. Eşitliğin davayı ispatlamak için kullanılan vasıta ve kaynakların matematiksel eşitliği olarak algılanmaması gerekmektedir. Yani tarafların davalarını kuvvetlendirmek için ortaya koyduğu delilleri eşit olmak zorunda değildir. Bir taraf diğer taraftan savunma konusunda daha becerikli, yetkin ve etkin olabilir. Örneğin bir taraf iddiasını kuvvetlendirmek amacıyla çok güvenilir hukukçudan yazılı hukuki bir görüş almış olabilir ancak diğer taraf savunma argümanlarında böyle bir vasıta kullanmamış olabilir. Yine bir taraf üç

[821] **SPOORENBERG/FRANCHINI,** s. 360'tan alıntılanmıştır: İFM'nin 4A_166/2021 sayılı, 22 Eylül 2021 tarihli kararı.

şahit dinletmek isterken diğer taraf dava hakkında şahit de bulamayabilir. Bu tip durumlarda taraflara eşit davranılmadığı söylenemez.

Matematiksel bir bakış açısıyla taraflar arasında eşitlik sağlanıp sağlanamayacağı meselesi ise doktrinde tartışılmaktadır. COCCIA'ya göre, eşitliği sağlamak için mutlak surette benzer davranmak gerekmemektedir ve örneğin tahkimde davalı savunma için ek süre talep etiğinde, davacı da süresine uyarak savunma yapmışsa bu durumda davalıya ek süre verilmesi eşitliği bozmaz[822]. Yazar burada mutlak bir matematik hesabı aranmaması gerektiği görüşünü ileri sürmektedir. KAPLAN'a göre ise tarafların iddia ve savunmalarını ileri sürmelerinde matematiksel bir eşitlik sağlanmalıdır ve yazara göre örneğin bir tarafa cevap hakkı tanınmışken diğer tarafa bu hakkın tanınmaması ya da bir tarafa tanık dinletme hakkı verilirken diğer tarafa verilmemesi bu eşitliği bozmaktadır[823].

İFM'ye göre ise, davacının dilekçesinin geç verilmesi ama buna karşılık davalının ise süresinde dilekçe vermesi sonucunda her ikisisin de dilekçelerini kabul edilmesi değil, her ikisinin de geç dilekçe vermesi sonucunda birisinin dilekçesinin kabul edilip diğerinin kabul edilmemesi eşit davranılma ilkesine aykırıdır[824].

Bu konudaki görüşümüz ise, davayı ispata yarar vasıtalar ya da kaynaklar bakımından matematiksel bir eşitliğin aranmaması gerektiği, usulün taraflara uygulanmasında ise matematiksel bir denklemde hareket edilmesi gerektiği yönündedir. Belki de bir matematik probleminin kusursuz bir sonucu gibi olmasa da buna yakın bir sonuç elde edilmek amacıyla hareket edilmelidir. Örneğin bir tarafın esasa ilişkin son savunması beş dakika sürebilir ama diğer taraf dört dakikada savunmasını bitirebilir. Burada taraflara eşit davranılmamıştır denmemelidir. Diğer yandan, matematiksel eşitlik açısından bakılması gereken durumlar da olabilir. Taraflardan birine iki ayrı dilekçe hakkı verilmişken diğer tarafa tek dilekçe hakkının tanınması durumunda matematiksel eşitliğin bozulduğu söylenebilir. Hatta yine kanımızca eşit davranılma ilkesinin ihlali sebebiyle iptal kararı verilebilmesi için bu ihlalin hakem kararının verilmesine esaslı şekilde etki etmiş olması da gereklidir. Bu

[822] **COCCIA,** s. 13.
[823] **Yavuz KAPLAN,** "Milletlerarası Tahkimde Usule Aykırılık", Seçkin Yayınları, Ankara 2002, s. 129.
[824] **COCCIA,** s. 13'den İFM'nin 4A.244/2007 sayılı, 22 Ocak 2008 tarihli kararı.

görüşümüze ilişkin açıklamamız ve doktrin görüşünün dinlenilme hakkı incelememizin sonunda yer alacaktır.

3. Dinlenilme Hakkı

Dinlenilme hakkı da eşit davranılma hakkı gibi adil yargılanma hakkı ile yakından ilgilidir. Yine eşit davranılma hakkı gibi, dinlenilme hakkı da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 6'da yer alan adil yargılanma hakkı ile bağdaştırılmış bir haktır[825]. Ayrıca, eşit davranılma hakkı gibi dinlenilme hakkı da PILA m. 182 (3) gereğince İsviçre milletlerarası tahkim hukuku uyarınca hakemlerin riayet etme yükümlülüğü altında olduğu bir haktır ve ihlali durumunda İFM'de iptal davasına konu edilebilir.

İsviçre hukukuna göre dinlenilme hakkı, uyuşmazlığın tarafları olan hem davacı hem de davalı açısından iki ayrı perspektiften bakılarak değerlendirilir. İlki davacı tarafından bakılarak dinlenilme hakkı *("right to be heard")* kapsamında, uyuşmazlık konusu olaylara ilişkin argümanları ve delilleri sunma, duruşmalara katılma ve mahkeme önünde temsil edilme; ikinci olarak da davalı açısından bakılarak karşı çıkma hakkı *("right to contradict")* kapsamında diğer tarafın sunduğu delil ve argümanlara ilişkin görüşlerini ifade etme ve karşı delil sunarak diğer tarafın delillerini çürütme hakkıdır[826]. Kanımızca bu görüş, dinlenilme hakkının yargılamada karşı karşıya bulunan iki ayrı taraf için de geçerli olduğunu göstermek adına isabetli bir bakış açısını ortaya koymaktadır.

Dinlenilme hakkının kapsamı ve hangi hallerin ihlal oluşturacağına dair doktrinde de çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. NETZLE'ye göre, bu hak kapsamınca

---

[825] **Luigi FUMAGALLI,** "The Right to be Heard: What Does It Really Mean? Information to Heal the *'due process paranoai* '", CAS Bulletin 2020 Budapest Seminar October 2019, s. 13; **Ejder YILMAZ,** "Hukuki Dinlenilme Hakkı", Tahkimde Hukuki Dinlenilme Hakkı, İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yayınları-V, On İki Levha Yayıncılık, Ziya AKINCI (Ed.) /Yasin EKMEN (Ed.), 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 2; **Cemile DEMİR GÖKYAYLA,** "Tahkimde Adil Yargılanma Hakkı-Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Kamu Düzeni", İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yayınları-V, On İki Levha Yayıncılık, Ziya AKINCI (Ed.)/Yasin EKMEN (Ed.), 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 66; **Zeynep ALBAYRAKÇI AÇI,** "Hakem Kararlarının Hukuki Dinlenilme Hakkına Riayet Edilmediği Gerekçesiyle İptali", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. CCVII, 2023, Sayı 3, s. 121; **Nagehan OKUMUŞ,** "Türk Tahkim Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkına Riayet Edilmemesi Sebebiyle Hakem Kararlarının İptali", Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXII, Sayı 1-2, 2018, s. 195.

[826] **FUMAGALLI,** s. 18; FUMAGALLI tarafından öne sürülen bu görüş İFM'nin 4P.100/2003 sayılı, 4 Eylül 2003 tarihli kararına dayanılarak ileri sürülmüştür.

taraflar tüm olaylar hakkında yorum yapma, görüşlerini savunabilme, delil ve dilekçe sunabilme, delil toplanmasına katılabilme ve duruşmalarda bulunabilme haklarına sahiptir[827]. FUMAGALLI de dinlenilme hakkı kapsamında kabul edilebilecek ve ihlali halinde iptal davası açılabilecek talepleri sıralama yoluna gitmiştir ve buna göre, süre uzatımına dair talepler, ispata yarar delillere ilişkin talepler, duruşma tarihlerinin belirlenmesine ya da ertelenmesine dair talepler ve hakemlerin re'sen karar vermesi ilkesi *(iura novit curia ya da arbiter novit curia)* kapsamına ilişkin sorular bunun kapsamında gösterilebilmektedir[828]. COCCIA'ya göre de dinlenilme hakkı gereğince taraflar delil ve argüman sunma haklarının garanti altına aldığını, ancak delillerin usulüne uygun olarak sunulmuş olmasına rağmen hakemlerin dinlenilme hakkını ihlal etmeden delilleri incelemeyi reddedebileceğini buna ilişkin olarak da İFM'nin bu konuda bir liste oluşturduğunu ve bu listedekilerin dinlenilme hakkının ihlali kapsamının dışında kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür[829]. Buna göre İFM, *"delilin gerçeği ispatlamaya veya kanaat oluşturmaya elverişli olmaması, ispatlanması gereken olayın tespit edilmiş olması veya konuyla ilgisinin olmaması ve son olarak da hakemlerin delilleri önceden değerlendirerek zaten ikna olduğu ve talep edilen delil tedbirinin sonucunun kanaati değiştirmeyeceği sonucuna varılması"* durumlarında delilleri incelemeyi reddedebilir[830].

CAS da tarafların bu dinlenilme hakları ile ilgili doğrudan ya da dolaylı olarak ileri sürdükleri argümanları dinlemek ve bunlar hakkında karar vermek yükümlülüğündedir[831]. Bunların ihlali CAS kararının İFM tarafından iptal edilebilmesine sebep olabilmektedir. Nitekim İFM, dinlenilme hakkına riayet edilmediğine dair bir CAS kararını 2007 yılında iptal etmiştir. Çalışmada farklı yönleriyle birden fazla dile getirilen "*Guillermo Canas v. ATP Tour"* davası aslında bu yönüyle de bilinmektedir. İFM'ye göre CAS, davacının temel argümanlarından olan iki yıllık doping cezasının ATP için geçerli olan Amerika Birleşik Devletleri Delaware Eyaleti kanunlarına, orantılılık ilkesine ve Avrupa ve Amerikan rekabet hukukuna aykırı olduğuna dair itirazları ele almamıştır. CAS kararının iptal edilme nedenlerinden bir tanesi de bu olmuştur.

---

827 **NETZLE,** s. 24.
828 **FUMAGALLI,** s. 17.
829 **COCCIA,** s. 13-14.
830 **A.g.e.,** s. 13-14'den alıntılanmıştır: İFM'nin 4A_600/2010 sayılı, 17 Mart 2011 tarihli kararı.
831 **FUMAGALLI,** s. 16.

Daha yakın tarihli bir İFM kararında ise mahkeme davacı yanın CAS'ın dinlenilme hakkına riayet etmediği gerekçesiyle ileri sürdüğü iptal talebini reddetmiştir[832]. Kararda İFM, *"CAS dinlenilme hakkına saygı göstermek zorundadır. Dinlenilme hakkı İsviçre Federal Anayasası'nın m. 29 (2)'ye göre de anayasal olarak garanti edilmiş bir haktır. Somut olayda kulüp özellikle 4 Kasım 2019 tarihli dilekçesinde ortaya koyduğu ya da incelenmesini talep ettiği delillerin CAS tarafından kabul edilmediğini ve incelemeye tabi tutulmadığını ileri sürmüştür. Ancak İFM değerlendirmesinde CAS'ın bu talepleri gözardı etmediğini, aksine bilinçli olarak değerlendirmeye tabi tuttuğuna"* kanaat getirmiştir. Emsal kararda bir sporcu ile bir kulüp arasında en çok karşılaşılan uyuşmazlık tiplerinden olan ücret ödeme borcuna ilişkin bir uyuşmazlık dava konusu olmuştur[833].

Yine yakın yıllarda İFM tarafından verilmiş bir kararda, *"dinlenilme hakkının maddi olarak doğru bir kararı garanti etmeyeceğini, somut olayda, davacılar, hakem heyetinin duruşma sırasında verilen ifadeleri yanlış yorumladığını ve bu yorumdan dolayı yanlış sonuçlar çıkardığını ve sonuçta dinlenilme haklarının ihlal edildiğini ileri sürmesine rağmen, tarafların savunmalarının nasıl doğru şekilde anlaşılacağını ve değerlendirileceğini incelemek İFM'nin görevi olmadığı, bu nedenlerle dinlenilme hakkına aykırı bir durum İFM tarafından tespit edilemediği"* dile getirilmiştir. Buna göre, CAS hakem heyetinin dinlenilme hakkına riayet etmemesiyle ileri sürülen deliller ya da yapılan savunmaya itibar etmemesi farklı şeylerdir. Delillerin değerlendirilmesi ve savunmaların hukuki olarak kuvvetli olup olmadığına İFM değil hakem heyeti kanaat getirecektir.

Dinlenilme hakkı konusunda çalışmada edinilen en önemli bulgu belki de İFM'nin yıllar içerisinde dinlenilme hakkına bakış açısının farklılaştığının tespiti olmuştur. Yukarıda verdiğimiz eski ve yeni tarihli emsal kararlar bu yaklaşımı göstermektedir. Önceleri İFM davacı yanın iddialarının bazılarının CAS hakemlerince salt ele alınmaması sebebiyle kararları iptal edebilirken, artık son yıllarda dinlenilme hakkının salt ihlalini değil bu ihlalin kararın verilmesine esaslı şekilde etki etmesi

[832] İFM'nin 4A_438/2020 sayılı, 15 Mart 2021 tarihli karar metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_TAS-CAS_01-2022_.pdf, Erişim Tarihi: 01.03.2023.

[833] Sporcu sözleşmeleri bağlamında uygulamada en çok karşılaşılan uyuşmazlık türünün ücret ödeme borcu olduğuna dair bkz: **Nil KARABAĞ BULUT,** "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2021; Yine profesyonel futbolcu sözleşmelerinde peşinat ve garanti ücret konusunda bkz: **Nil KARABAĞ BULUT,** "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Peşinat Ücretinin ve Garanti Ücretinin Futbolcunun İş Görme Borcunun Karşılığını Oluşturup Oluşturmadığı Sorunu"**,** On iki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 23-64.

şartını aramaktadır. Bu da dinlenilme hakkı sebebiyle açılabilecek davada iptal kararı şansını düşürmektedir. Doktrinde de bu görüş ileri sürülmüştür[834].

Tüm bu incelemeler ışığında İsviçre hukukunda, eşit davranılma ilkesinde olduğu gibi, dinlenilme hakkının ihlaline dayanarak bir CAS hakem kararına karşı İFM tarafından iptal kararı verilebilmesi için ihlalin hakem kararının verilmesine esaslı şekilde etki etmiş olması gereklidir. Hakem kararına etki etmeyen bir dinlenilme hakkının ihlali iddiasına dayanarak açılan bir iptal davasında başarılı olma ihtimali de kanımızca çok düşüktür. Hem eşit davranılma ilkesi hem de dinlenilme hakkı adil yargılanma üst başlığının altında yer aldığından bu düşüncemizin eşit davranılma hakkının ihlalinde de geçerli olduğunu düşünmekteyiz.

Kamu düzenine aykırılık iptal nedenine geçmeden önce, CAS Kodu'nda yapılan yeni bir değişikliğin eşit davranılma ve dinlenilme hakları ile yakından bağlantılı olabileceğini düşündüğümüzden, bu başlığın son kısmında bunu dile getirmek istiyoruz. CAS Kodu'ndaki 01.11.2022 tarihli değişikliklerle temyiz tahkim usul kurallarına, "Dava Yönetimi" *("Case Management")* başlığı altında yeni bir müessese getirilmiştir[835]. Buna göre, TTD'de heyet, varsa usule ilişkin konuları, duruşmanın hazırlanmasını ve delil toplama ile ilgili meseleleri tartışmak için taraflarla bu tür bir *"Dava Yönetimi"* görüşmesi düzenleyecektir[836].

Dava Yönetimi, uygulanmasına çok yeni başlandığından henüz akademik alanda çokça gündeme getirilmemiştir. Hatta çalışma kapsamında bu yeni usule dair tarafımızca herhangi bir emsal karar tespit edilememiştir. Ancak ilerideki uygulamalarında bu konuda emsal kararlar oluşabileceğini düşünmekteyiz. Usulün içeriğine bakıldığında, duruşmaya ve delil toplamaya dair usuli işlemler barındırdığı görülmektedir. Kanımızca bu müessesenin usule dair olması sebebiyle, uygulama aşamasında tarafların dinlenilme ve eşit davranılma haklarına riayet edilmemesi, kararın iptal davasına konu edilebilmesine sebebiyet verebilecek nedenler doğurabilecektir.

---

[834] İFM'nin son yıllarda vermiş olduğu kararlarda hukuki dinlenilme hakkının ihlalinde "karara esaslı şekilde etki etme" şartını aradığına dair görüşler için bkz: **Simon GABRIEL/Andreas SCHREGENBERGER,** "The New Swiss Approach to the Right ot be Heard Balancing Challenging Fairness and Efficiency Concerns", Indian Journal of Arbitration LAw (IJAL), Volume 8, Issue 2, 2020, s. 48 vd.

[835] *"Dava Yönetimi"* ve 01.11.2022 tarihli değişikliklerin tamamının İngilizce metni için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022_amendments__01.11.22_.pdf, Erişim Tarihi: 08.01.2024.

[836] CAS Kodu m. 56 (2).

E. Kamu Düzenine Aykırılık

1. Genel Olarak

Kamu düzenine aykırılık PILA 190 (2) (e)'de yer alan beşinci ve son sırada sayılan iptal nedenidir. Bu hüküm hakem kararının esastan incelenmesine izin veren tek iptal nedenidir[837]. İFM'nin bu iptal nedenine dayanarak açılan davalarda çok zor iptal kararı verdiği ve hatta doktrinde bu nedene dayanılarak açılan bir iptal davasının kazanılma şansının "son derece zayıf olduğu" *("extremely thin")* dile getirilmiştir[838]. Ancak aşağıda inceleneceği üzere kamu düzeninin ihlali sebebiyle İFM tarafından iptal edilen CAS kararları da vardır.

CAS kararları hem usulen hem de esasen kamu düzenine aykırılık teşkil edebilir. Bunlar usule ilişkin kamu düzeni *("procedural public order")* ve esasa ilişkin kamu düzeni *("substantive public order")* olarak adlandırılırlar. İFM'nin kamu düzeni inceleme kapsamını da dikkate alarak kamu düzenine aykırılık aşağıda bu ikili ayrıma tabi tutularak incelenecektir. İFM'nin usule ilişkin kamu düzenine aykırılık sebebiyle ilk defa iptal kararı verdiği *"Benfica Lisboa v. Atletico Madrid & FIFA davası"* ve esasa ilişkin kamu düzenine aykırılık sebebiyle ilk defa iptal ettiği *"Matuzalem & Real Zaragoza v. FIFA davası"* başta olmak üzere inceleme bazı İFM kararlarına ve doktrin görüşlerine de temas edecektir. Ancak en başta kamu düzeni kavramı üzerinde durmanın faydalı olacağını düşünüyoruz.

2. Kamu Düzeni Kavramı

İngilizce'de *"public order"*, Fransızca'da *"ordre public",* Almanca'da ise *"öffentliche Ordnung"* ifadeleriyle anılan kamu düzeni, zamandan zamana, ülkeden ülkeye farklılık gösteren bir kavramdır. Kamu düzeni kavramı her somut olayda durağan bir kavram olarak düşünülmemelidir[839]. Kaldı ki bir davada kamu düzenine aykırılık oluşturmayan bir olay, diğer bir davada farklı koşullar altında kamu düzenine

---

[837] **NETZLE,** s. 24; İsviçre hukukunda esasa ilişkin incelemenin tek istisnasının kamu düzeni sebebi olduğuna dair görüş için ayrıca bkz: **ŞENSÖZ MALKOÇ,** "Hakem Kararlarının İptali", s. 116.
[838] **VAITIEKUNAS,** s. 222.
[839] **Adem ASLAN,** "Tahkim Davalarında Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Kamu Düzeni", Tahkimde Hukuki Dinlenilme Hakkı, İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yayınları-V, On İki Levha Yayıncılık, Ziya AKINCI (Ed.) /Yasin EKMEN (Ed.), 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 35.

aykırı olarak kabul edilebilir[840]. Ayrıca kamu düzeni kavramı iç hukukta da milletlerarası hukukta da farklı algılanmaktadır[841]. Bu sebeple kamu düzeni kavramına yönelik tek bir tanımlama bulunmamaktadır. Ancak hemen belirtmek gerekir ki kamu düzeni, toplumsal barış ve düzeni sağlamak için uygulanmasına önem verilen kurallardan oluşur[842]. Bu kuralların uygulanması kamu düzeninin zedelenmesini, bozulmasını veya ortadan kalkmasını engeller.

Doktrinde kamu düzeni hakkında çeşitli tanımlar yapılmıştır. ZANOBINI'ye göre, *"amme intizamı tabiri, Devletin ve Devlet teşkilatının toplumsal sulh ve düzenin korunması ile ilgili olan her şeyi kapsayan bir kavramdır[843]."* COCCIA'ya göre, *"kamu düzeni milli hukuk sınırlarının ötesine uzanan, her devletin saygı gösterilmesi gereken temel kuralların korunmasına yardımcı olan emniyet supaplarıdır[844]."* AKINCI ve DEMİR GÖKYAYLA'ya göre ise kamu düzenini *"toplumun temel yapısını ve çıkarlarını koruyan kuralların bütünüdür[845]"* şeklinde ifade etmektedir. İç hukuktaki kamu düzeni esas alınarak yapılan bir tanıma göre ise AĞIRMAN *"kamu düzenini; toplumun genel çıkarlarını gözeten, uyulmasında devlet ve toplumun menfaati bulunan, kişilerin uymak zorunda oldukları, kamu hukukundan ve özel hukuktan doğan kurallar bütünü olarak"* tanımlamaktadır[846].

CAS, birbirinden farklı ülkelerin vatandaşlarına ya da yine merkezleri farklı ülkelerde bulunan kurum ya da kuruluşlara tahkim hizmeti vermektedir. Hatta CAS hakemleri de sadece İsviçre vatandaşlığına değil dünyanın çeşitli ülkelerinin vatandaşlığına sahiptir. Kaldı ki hakemlerin ya da tarafların geçmişte aşina oldukları hukuk sistemleri de farklı olabilmektedir. Bu sebeple CAS tahkiminde çok uluslu ve farklı hukuk sistemlerinin bir arada olduğu bir yargılama faaliyeti yapısı oluşmaktadır. Bu yapı zaman zaman bir konu hakkında CAS'ın bakış açısı ya da İFM'nin bakış açısına zıt bir savunmanın oluşabilmesine sebep olabilmektedir. Kamu düzenine

---

[840] **DELİOĞLAN,** s. 174.
[841] **Seden DÜRÜSTKAN,** "Yabancı Hakem Kararlarında Kamu Düzeni Kavramı", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 25, S.1, Mayıs 2023, s. 431.
[842] **Kemal DAYINLARLI,** "Milli-Milletlerarası Kamu Düzeni Tahkime Etkileri ve Sonuçları", Dayınlarlı Hukuk Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2011, s. 6.
[843] **Onur KAPLAN,** "Kamu Düzeni Kavramının Sportif Faaliyetler Yönünden Etkileri (İdare Hukuku Odaklı Bir Analiz)", Yaşar Hukuk Dergisi C.3 S.2 Temmuz 2021, s. 43'ten naklen: **Guido ZANOBINI,** "İdare Hukuku Cilt-I: Umumiyet İtibarile İdari Nizam", Atıf AKGÜÇ (Çev.) /Sahir ERMAN (Çev.), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1945, s. 5.
[844] **COCCIA,** s. 15.
[845] **AKINCI,** "Milletlerarası Tahkim", s. 280; **Cemile DEMİR GÖKYAYLA,** "Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizde Kamu Düzeni, Seçkin Yayınları, Ankara 2001, s. 26
[846] **AĞIRMAN,** s. 688.

aykırılık da böyle konulardan bir tanesidir. Bunun başlıca sebebi hemen üstte belirttiğimiz gibi kamu düzeni kavramının ülkeden ülkeye hatta zamandan zamana değişme ya da farklı algılanabilme özelliğidir. Ancak İFM yargılamaları özelinde kanımızca kamu düzeni kavramından tarafların ya da vekillerinin ne anladığı değil İFM'nin ne anladığı önemlidir.

Kamu düzeni kavramının iç hukuk ve milletlerarası özel hukukta değişik yorumlandığını başlığın girişinde dile getirmiştik. Ancak doktrinde *"milletlerarası kamu düzeni kavramı, iç hukuka nazaran daha dar ve sınırlı"* kabul edilir[847]. İFM görüşü açısından bakılacak olursa, DAYINLARLI'ya göre, *"İFM içtihadında milli ve milletlerarası kamu düzeni ayrımı yapmakla birlikte milletlerarası kamu düzeninin hacmini daha ağır tutmaktadır[848]"*. KARA'ya göre ise, PILA 190 (2) (e)'de yer alan kamu düzeni kavramının *"genel olarak milletlerarası karakter taşıyan bütün tahkim yargılamalarına tatbik edilebileceği için kural olarak İsviçre kamu düzeni şeklinde anlaşılmaya müsait olduğu, ancak İFM'nin bazı kararlarında kamu düzenini İsviçre kamu düzeni gibi tanımladığı bazı kararlarında ise, medeni milletlerde geçerli olan temel ilkeler olarak tanımladığı, son yıllarda ise iki bakış açısından ikincisini tercih ettiği[849]"* öne sürülmüştür.

İFM PILA 190 (2) (e) kapsamında kamu düzeninin iki çeşit olarak kabul etmektedir[850]: (1) Usule ilişkin kamu düzeni, (2) Esasa ilişkin kamu düzeni. Çalışmanın devamında İFM bakış açısı temelinde hem usule ilişkin hem de esasa ilişkin kamu düzeninden ayrı ayrı bahsedilecektir.

3. Usule İlişkin Kamu Düzenine Aykırılık

Usule ilişkin kamu düzeni, kamu düzenini bozan usule ilişkin ihlalleri kapsamaktadır. Ancak PILA'ya göre bütün usule aykırılıklar kamu düzeni kapsamında değildir. Doktrinde PILA m. 190 (2) (a) ve (d) kapsamına girmeyen usule ilişkin

---

847 **A.g.e.,** s. 279; **DAYINLARLI**, "Kamu Düzeni", s. 23'ten naklen: **François KNOEPFKER/Philippe SCHWEIZER,** "Precis de droit internaional prive Suisse", Berne 1990, s. 119.

848 **DAYINLARLI,** "Kamu Düzeni", s. 23.

849 **Doğan KARA,** "İsviçre Federal Mahkemesi Kararları Işığında Spor Tahkim Mahkemesi Kararlarının Kamu Düzenine Aykırılığı Sebebiyle İptali", Terazi Hukuk Dergisi, Vol. 16, No. 183, 2021, s. 2163.

850 İFM kamu düzenine dayanılarak iptal istemli davalarda birçok kararında bu ayrıma yer vermiştir. 4A_548/2019 ve 4A_550/2019 sayılı 29 Nisan 2020 tarihli kararlar buna emsal olarak gösterilebilir.

ihlallerin PILA m. 190 (2) (e) kapsamında usule ilişkin kamu düzeni çerçevesinde değerlendirilebileceği dile getirilmiştir[851].

İFM'ye göre *"usule ilişkin kamu düzeni, temel ve genel kabul gören usul ilkelerinin ihlal edildiği ve bunun sonucundan bir davada adalet duygusuna tahammül edilemez bir şekilde aykırı bir kararın verildiği durumlarda ihlal edilmiş olur.[852]"* Doktrinde iddia ve savunma hakkının engellenmesi, tahkim anlaşmasında devlet makamlarına başvurunun aşırı derece kısıtlanması, hakem kararının gerekçesiz olması ve keyfi hakem kararı yasağına aykırılık gibi usule aykırılıklar usule ilişkin kamu düzenine aykırılıklara örnek olarak sayılmıştır[853].

Kesin hükmün *("res judicata")* göz ardı edilmesi de yine usule aykırılıklardan sayılmaktadır[854] ve buna ayrı bir paragraf açılması gereklidir. Buna göre, herhangi bir başka hakem heyeti ya da mahkemeden benzer bir konu hakkında karar verilmiş olması durumunda bu konu hakkında yeniden hakem heyeti ya da mahkemede çelişkili bir karar verilmesi kamu düzenine aykırıdır. Diğer deyişle, İsviçre hukuku aynı hukuk düzeni içerisinde, aynı taraflar arasında ve aynı konuya ilişkin iki çelişkili icra edilebilir kararı yasaklamaktadır[855]. *"Res Judicata'nın"* İFM tarafından bir CAS kararına karşı da uygulanmasına *"Benfica Lisboa v. Atletico Madrid & FIFA davası"* örnek olarak verilebilir."

Bu dava İFM'nin usule ilişkin kamu düzenine aykırılık sebebiyle ilk defa iptal kararı vermiş olması sebebiyle de Spor hukuku açısından ayrı bir öneme sahiptir[856]. Dava, kamu düzenine aykırı bulunan usulsüzlük olan *"res judicata"* temeline dayanmaktadır. CAS, vermiş olduğu kararda önündeki uyuşmazlığa benzer bir konuda evvelce Zürih Ticaret Mahkemesi'nden verilmiş ve uyuşmazlığı nihai ve kesin olarak çözüme kavuşturan bir kararı göz ardı etmiş ve bu da İFM tarafından usule ilişkin kamu düzenine aykırı bulunmuştur. Davacılar, CAS'ın Zürih Ticaret Mahkemesi'nden verilmiş kararı da işaret eden itirazına itibar etmediği gerekçesiyle CAS kararını İFM

---

851 **NETZLE,** s. 25.

852 **VAITIEKUNAS,** s. 222; **COCCIA,** s. 15; İFM usule ilişkin kamu düzeni hakkındaki bu tanımı kararlarında istikrarlı bir şekilde tekrar etmektedir. Örneğin İFM'nin 4A_548/2019 ve 4A_550/2019 sayılı 29 Nisan 2020 tarihli kararları için bkz: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_TAS_2021-02.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2023.

853 **DAYINLARLI,** "Kamu Düzeni", s. 121-129.

854 **NETZLE,** s. 25; **COCCIA,** s. 15-16; **VAITIEKUNAS,** s. 222.

855 **VAITIEKUNAS,** s. 224.

856 İFM'nin 4A_290/2009 sayılı, 13 Nisan 2010 tarihli kararı için bkz: https://www.swissarbitrationdecisions.com/landmark-decision-of-the-swiss-supreme-court-international-arbit, Erişim Tarihi: 07.12.2023.

önüne taşımış ve dava sonunda başarılı olmuştur. Dava usule ilişkin kamu düzeni sebebiyle iptal edilen bir karar olarak yine *"landmark decision"* (dönüm noktası karar) olarak bilinmektedir.

Doktrinde İsviçre hukukunda *"res judicatanın"* amacının aynı konuya ilişkin çelişkili kararları önlemek olduğundan hareketle İFM tarafından CAS kararını iptal etmek için uygulanması CAS kararlarının İsviçre hukuk düzeninin bir parçası olduğunu ve bu düzene tabi olduğunu gösterdiği ileri sürülmüştür[857]. O yüzden kararın CAS'ın İsviçre yargısı kapsamında kabul edildiğini göstermesi açısından da kıymetli buluyoruz.

Çalışmada bu aşamada İFM'nin istisnai bir inceleme alanı olan esasa ilişkin kamu düzenine aykırılık sebebi incelenecektir.

4. Esasa İlişkin Kamu Düzenine Aykırılık

Usule ilişkin kamu düzenine aykırılık gibi esasa ilişkin kamu düzenine aykırılık da CAS kararlarının iptaline neden olabilmektedir. Bir hakem kararının esasa ilişkin kamu düzenine aykırı olup olmamasına dair inceleme İFM'nin istisnai bir incelemesidir. Çünkü iptal davasında hakem kararlarının usule dair incelenmesi kural; esasa ilişkin incelenmesi ise çok istisnai bir durumdur. Ayrıca usule ilişkin kamu düzeni ile esasa ilişkin kamu düzeni arasında da çok önemli bir fark vardır. Esasa ilişkin kamu düzenine aykırılıkta tahkimin usulen nasıl icra edildiğine değil, kararın sonucu itibariyle icra edilmesi halinde esasa ilişkin kamu düzenini bozup bozmayacağı dikkate alınır. Usule ilişkin kamu düzeni daha çok yargılama anı ile ilgilenirken esasa ilişkin kamu düzeni ise daha çok hükmün sonuçları ile ilgilenir.

İFM'ye göre, hakem kararının *"bazı temel hukuki ilkeleri göz ardı etmesi ve önemli, genel kabul görmüş değerlerle tamamen tutarsız halde gelmesi"* sonucunda esas ilişkin kamu düzeninin ihlali gündeme gelir. İFM'nin görüşü konusunda referans aldığımız bu kararı[858], bir CAS kararının ilk defa esasa ilişkin kamu düzeninin ihlali

---

[857] **VAITIEKUNAS,** s. 226.

[858]https://www.swissarbitrationdecisions.com/landmark-decision-of-the-swiss-supreme-court-internationalarbit#:~:text=(ii)%20The%20Court%20was%20told,of%20the%20Swiss%20Civil%20Code, adresindeki İngilizce çeviri ve ön metninden faydalanılmıştır. Erişim Tarihi: 01.03.2023; İFM'nin 4A_558/2011 sayılı, 27 Mart 2012 tarihli ***"Matuzalem kararı Türkçe Özeti":*** CAS'ın 19.05.2009 tarihinde vermiş olduğu bu kararında iki ayrı dava (CAS 2008/A/1519), (CAS 2008/A/1520) bir arada görülmüştür. *Dava şu geçmişe sahiptir: 2003-2004 futbol sezonunda futbolcu Matuzalem ("Oyuncu")*

İtalyan futbol kulübü Brescia'da profesyonel olarak oynamıştır.20 Haziran 2004 tarihinde oyuncunun Brescia'dan, Ukrayna takımı Shakhtar Donetsk ("Shakhtar") takımına transfer olması konusunda takımlar mutabık kalmış, 26 Haziran 2004 tarihinde de Shakhtar ile bir 1 Haziran 2004 ile 1 Haziran 2009 tarihlerini kapsayan beş yıllık bir profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamıştır. 5 Ekim 2006 yılında sözleşmede "Oyuncunun daire kira bedelini karşılamak amacıyla maaşına 1.500 Avro eklenmek" suretiyle taraflarca değişikliğe gidilmiştir. 1 Nisan 2007'de vergi düzenlemelerini de içeren bir değişikliğe daha gidilmiştir. Oyuncu, Shakhtar'ın merkez orta saha oyuncusudur. 2006-2007 sezonunda takımın yeni kaptanı da olmuştur. 1 Haziran 2007'de İtalyan Kulübü Palermo, oyuncuya ilgi duyduğunu ve 7.000.000 Avro bonservis ödeyebileceğini Shakhtar'a beyan etmiştir. Oyuncu 2 Temmuz 2007'de Shakhtar'a yazılı bir fesih bildirimi ile FIFA Oyuncu Statüsü ve Transfer Talimatı m. 17'ye göre sözleşme ilişkisinin derhal sonlandığını bildirmiştir. CAS'a göre, oyuncunun sözleşmeyi tek taraflı olarak ve zamanından önce herhangi bir haklı sebep olmaksızın feshettiği tartışmasızdır. Shakhtar bunun üzerine 5 Temmuz 2007'de oyuncuya bir faks göndererek; FIFA Talimatları m. 17'nin burada uygulanamayacağını ve sözleşmenin halen yürürlükte olduğunu, başka bir kulüple pazarlığa başlanır ya da sözleşme imzalanırsa FIFA Talimatları m. 17'ye göre disiplin yaptırımları uygulanacağını, 25.000.000 Avro ödenmesi halinde yeni bir kulüple sözleşme imzalayabileceğini, yeni bir kulüple imzalanması halinde de 25.000.000 Avro borçtan sorumlu tutulacağını ihtar etmiştir. 19 Temmuz 2007 tarihinde oyuncu İspanyol Kulübü Real Zaragoza (Zaragoza) ile 3 sezonluk 30 Haziran 2010 tarihine kadar geçerli yeni bir sözleşme imzalamıştır. 19 Temmuz 2007 tarihinde Shakhtar, Zaragoza'ya FIFA Kuralları m. 17.2'ye göre yeni kulübün bu 25.000.000 Avroluk bedeli ödemek zorunda olduğunu, 23 Temmuz 2007 tarihine kadar ödenmezse FIFA Uyuşmazlık Çözum Kurulu'na (FIFA UÇK-FIFA DRC) uyuşmazlığın taşınacağını ihtar eder. 25 Temmuz 2007 tarihinde Shakhtar, FIFA UÇK'ye başvurarak oyuncu ve Zaragoza'dan 25.000.000 Avro bedelin tahsilini talep etmiştir. Buna karşılık oyuncu ve Zaragoza iddiaların reddedilmesini ama tazminat miktarının 3.200.000 avro olarak belirlenebileceğini iddia etmiştir. 2 Kasım 2007 tarihinde FIFA UÇK Shakhtar'ın 6.800.000 Avro tazminat hak ettiği kanaatine varır. 19 Mart 2008 tarihinde Shakhtar CAS TTD'ye başvurarak işbu FIFA UÇK kararını temyiz etmiştir. (CAS 2008/A/1519)-20 Mart 2008 tarihinde de Oyuncu ve Zaragoza da aynı kararı CAS TTD nezdinde temyiz etmiştir. (CAS 2008/A/1520) 18 Eylül 2008 tarihinde dava duruşmalı olarak görülmüştür. Taraflar tamamen sözlü savunma yapmış ve herhangi bir şahit de dinletilmemiştir. CAS Heyeti tarafından FIFA Statüsü m. 60 ff ve CAS Kodu m. R47 ve R57 gereğince CAS'ın yargılama yetkisinin olduğuna kanaat getirilir. CAS 2008/A/1519 ve CAS 2008/A/1520 sayılı temyiz incelemeleri konu, taraf ve hakem heyetlerinin aynı olması ve tarafların kabulü sebepleriyle birlikte yürütülmüştür. Sonuçta, her iki dava da CAS TTD'de birleştirilerek incelenmiştir. CAS davadaki sorunları somut şekilde şöyle tespit etmiştir: Acaba Shakhtar tazminata hak eder mi? Eğer öyleyse tazminatın doğru hesaplanması nasıl yapılacaktır? FIFA UÇK tarafından yapılan hesaplamanın düzeltilmesi için herhangi bir sebep var mıdır? Zaragoza tazminatın ödenmesinden müştereken ve müteselsilen sorumlu mudur? CAS, Oyuncunun Shakhtar lehine tazminat ödemesinden sorumlu olduğu kanaatine varmıştır. CAS'a göre Oyuncu hiçbir geçerli bir sebep göstermeden haksız yere sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetmi-ştir. Shakhtar'ın 25.000.000 Avro tazminat talep ettiğini, Oyuncunun da bunu kabul etmediğini belirten CAS, 19 Mayıs 2009 tarihli kararında, FIFA UÇK tarafından verilen tazminat miktarını artırarak Oyuncu aleyhine 11.858.934 Avro tazminata ve Zaragoza'nın da yeni kulüp olduğundan dolayı bu tazminattan müşterek ve müteselsil olarak sorumlu olduğuna hükmetmiştir. CAS kararı Matuzalem tarafından "kamu düzenine aykırılık" gerekçesiyle iptal istemiyle İFM önüne taşınmıştır. 27 Mart 2012 tarihli kararında İFM, derinlemesine bir kamu düzenine aykırı olup olmama testi uygulamıştır. İFM'nin bu kararı İsviçre içtihat hukukuna göre bir dönüm noktası ("landmark") dava olarak kabul edilir. Kararın büyük ilgi görmesi sonucunda karar derhal İngilizce'ye çevrilmiş ve çalışmada yararlanılan kaynakta da kararın İngilizce metninden faydalanılarak inceleme yapılmıştır. İFM'nin kararı şu şekilde özetlenebilir: Matuzalem 1980 doğum tarihli, Brezilya vatandaşı, karar zamanında da İtalya'nın Lazio takımında futbol oynamaktadır. FIFA, İsviçre hukukuna göre kurulmuş, Zürih'te merkezi olan bir futbol birliğidir. Zaragoza İspanya Futbol Federasyonuna bağlı bir futbol kulübüdür. Matuzalem CAS kararının PILA m. 190(2)(e) uyarınca kamu düzenine aykırılığını ileri sürmüştür. İFM'ye göre PILA m. 190(2)(e) uyarınca kamu düzeninin hem maddi hem de usuli içeriği vardır. Kamu düzeninin ihlali için, o kararın temel yasaları göz ardı etmesi ve sonuç olarak İsviçre'deki hâkim görüşlere göre herhangi bir hukuki düzenin temeli olması gereken önemli, genel kabul görmüş değerlerle tamamen tutarsız hale gelmelidir. Bu ilkeler arasında "pacta sunt servanda kuralı", "hakkın kötüye kullanılması yasağı", "dürüstlük kuralı", "bedelsiz kamulaştırma yasağı", "ayrımcılık yasağı" ve "ehliyetsizleri korunması" yer alır. Dahası, Federal Mahkeme, evvelki bir kararında (4A_370/2007, 21 Şubat 2008 at 5.3.2) zorla çalıştırma yasağı gibi temel hukuk ilkesini dolaylı da olsa ihlal edecek bir

kararın kamu düzenini ihlal edeceğine karar vermiştir. İptali talep edilen bir hakem kararı, yalnız gerekçeleriyle değil, yalnızca sonucu itibariyle kamu düzeniyle çeliştiğinde iptal edilir. Davacı Oyuncu, aleyhine hükmedilen 11.858.934 Avro tutarındaki tazminatı ve 5 Temmuz 2007 tarihinden itibaren işleyen %5 faizini ödeyecek durumda olmadığını, Shakhtar'ın bunu talep etmesi durumunda dünya çapında ve sonsuza kadar bir futbolcu olarak çalışma yasağına tabi tutulacağını ileri sürmüştür. Davacıya göre, Federal Anayasa'nın m. 27 (2) ve uluslararası anlaşmalarla güvence altına alınan meslek özgürlüğünün ağır bir şekilde ihlal edildiğini ve ayrıca İsviçre Medeni Kanunu'nun m.27'de somut bir şekilde yer aldığı üzere kişisel özgürlüğün aşırı derecede kısıtlandığı ortadadır. İFM'ye göre, temel bir hukuk değeri olarak insanın kişiliğinin, hukuk düzenince korunmasını gerektirir. İsviçre'de kişisel özgürlük hakkının güvence altına alınması, fiziksel ve zihinsel bütünlük veya hareket özgürlüğü hakkına ek olarak kişiliğin gelişiminin temel tezahürlerini oluşturan tüm özgürlükleri içeren anayasa yoluyla korunmaktadır. (İsviçre Federal Anayasası m. 10 (2)). Kişiliğin özgürce ortaya çıkması, diğerlerinin yanı sıra, özellikle özgürce bir meslek seçme ve bir mesleki faaliyete serbestçe erişme ve bunları uygulama hakkını içeren anayasal özgürlük hakkı tarafından da garanti edilmektedir. (İsviçre Federal Anayasası m.27 (2)). Kişiliğin özgürce ortaya çıkması, yalnızca devlet tarafından değil, aynı zamanda özel kişiler tarafından da ihlal edilmeye karşı korunur. Burada genel olarak, bir kişinin yasal olarak özgürlüğünden tamamen vazgeçmeyi taahhüt edemeyeceği ve bir kişinin özgürlüğünün kısıtlanmasının sınırları olduğu kabul edilmektedir. İsviçre Federal Anayasası m.27 (2)'de sabit olan ilke, İsviçre'deki hâkim olan görüşe göre herhangi bir yasal düzenin temeli olması gereken, genel kabul görmüş önemli değerler düzenine aittir. Bir sözleşmede yükümlü olan bir kimse, diğer bir kişinin keyfiliğine bırakıldığında, ekonomik özgürlüğünden vazgeçtiğinde veya ekonomik varlığının temellerini tehlikeye atacak ölçüde kısıtladığında, ekonomik özgürlüğün sözleşmeye bağlı olarak kısıtlanması, İsviçre kavramlarına göre İsviçre BK m. 27 (2) anlamında aşırı kabul edilir. Kamu düzeni salt yasadışılıkla özdeşleştirilemez ve kamu düzeninin ihlali, keyfilik yasağının ihlalinden daha kısıtlayıcı bir şekilde değerlendirilecektir. Bir taahhüt, özel hayatın gizliliğinin açık ve ağır bir ihlali teşkil ettiğinde, kamu düzenine aykırı hale gelecek ölçüde aşırı olabilir. Özel hayatın gizliliğinin korunması nedeniyle yasal taahhütlere getirilen sınırlamalar, yalnızca sözleşmesel anlaşmalar için değil, aynı zamanda tüzel kişilerin statüleri ("statutes") ve kararları ("decisions") için de geçerlidir. Bir federasyon tarafından uygulanan ve sadece oyunun doğru seyrini sağlamakla kalmayan, fiilen ilgili kişinin hukuki menfaatlerini etkileyen yaptırımlar, içtihat uyarınca yargı denetimine tabidir. Bu, özellikle bir federasyon tarafından çıkarılan yaptırımların kişisel ekonomik kalkınma hakkını ciddi şekilde etkilediği durumlarda geçerlidir. Böyle bir davada Federal Mahkeme, bir derneğin üyelerini dışlama özgürlüğünün, ilgili meslekte veya ekonomik alanda kamu için referans organı olduğunda, üyelerin mahremiyet haklarıyla sınırlandığına karar vermiştir. Bu gibi durumlarda derneğin bir üyeyi ihraç etme hakkı sadece hakkın kötüye kullanılması açısından incelenmez, ama aynı zamanda, bazı önemli sebeplerin elde olup olmadığını değerlendirmek için mahremiyetin ihlali açısından ilgili menfaatler dengelenmelidir. Bu ilkeler, İsviçre kanunlarına göre kurulmuş ve merkezi İsviçre'de bulunan FIFA gibi, uluslararası sporu düzenleyen dernekler için de geçerlidir. Bu tür spor federasyonları tarafından alınan ve sporu meslek olarak icra eden bireylerin gelişimine büyük zarar veren tedbirler, ancak federasyonun çıkarları özel hayatın gizliliğini ihlal etmeyi haklı kıldığı taktirde yasaldır. Profesyonel bir futbolcu olarak iptal davası açan davacı, Ukrayna Federasyonu, Shakhtar'a karşı sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmiş ve bu nedenle sözleşmesinin hala yürürlükte olduğu bir zamanda onu işe alan futbol kulübüyle ayrı ayrı tazminat ödenmesine karar verilmiştir. Oyuncunun önceki işvereni çoğu devletin bu anlaşmaya taraf olması ve özellikle davacının şu anki ikametgahının İtalya'da bulunması sebepleriyle kararı uygulamak için 10 Haziran 1958 tarihli Tahkim Kararlarının Tanınmasına ve Tenfizine İlişkin New York Anlaşması'ndan yararlanabilir. Federasyon tarafından öngörülen yaptırım, dünya futbol federasyonunun bu şekilde uygulamaya çalıştığı çıkarların, Oyuncu davacının mahremiyetine ağır ihlalini haklı kılmadığı ölçüde de meşru değildir. Futbolcuların çalışanlarına karşı görevlerine uymalarını sağlamaya yönelik soyut amaç, davacının futbolla bağlantılı herhangi bir faaliyet için süresiz ve dünya çapındaki mesleki yasaklama kadar açık bir şekilde daha az ağırlığa sahiptir. FIFA Disiplin Talimatı'nın m. 64 (4)'e dayanan sınırsız mesleki yasaklama tehdidi, davacının mahremiyet haklarına açık ve ciddi bir saldırı teşkil etmekte ve İsviçre Borçlar Kanunu m. 27 (2)'de somutlaşan yasal taahhütlerin temel sınırlarını göz ardı etmektedir. Ödemenin yapılmaması durumunda, iptali istenen karar, iptal talebinde bulunanın yalnızca önceki işvereninin keyfiliğine maruz kalmasına değil, aynı zamanda ekonomik özgürlüğünün dünya futbol federasyonu veya üyelerinin bazı hâkim çıkarları tarafından öyle ağır bir şekilde ihlal edilmesine yol açacaktır ki, ekonomik varlığının temelleri herhangi bir olası gerekçe olmaksızın tehlikeye atılacaktır. 29 Haziran 2011 tarihli CAS tahkim kararı, içerdiği ceza bakımından, mahremiyetin açık ve ağır bir

nedeniyle İFM tarafından iptal edildiği karardır ve karar genel olarak Spor hukukunun özel olarak da İFM'nin çok kıymetli davaları arasına girmiştir. Bu yüzden çalışmada karara ayrı bir önem atfedilmiş ve kararın referans alınan kaynağındaki tüm ayrıntılar mümkün olduğunca Türkçe'ye çevrilerek incelemeye açık hale getirilmiştir.

İFM, Matuzalem kararının gerekçesini ortaya koyarken, *"FIFA'nın veya üyelerinden birinin herhangi bir üstün menfaatinin bulunmadığını ifade etmiştir*[859]*."* Karar, verildiği ilk günden itibaren kamuya mal olmasıyla birlikte oldukça yüksek ses getirmiş mihenk taşı bir davadır. Hatta bu dava kendisinden sonra benzer nedene dayanılarak açılan davalara da ilham olmuştur.

Doktrinde, son yıllarda CAS kararlarına karşı açılan iptal davası sayısını arttığı, bunların çoğunun da esasa ilişkin kamu düzeninin ihlaline yönelik başvurular olduğu, buna neden olarak da *"esasa ilişkin kamu düzeninin belirsiz içeriği"* gösterilmektedir[860]. Bu görüşe katılmakla beraber, bu artışın çoğunun esasa ilişkin kamu düzenine aykırılık nedenine dayandırılmasının kanımızca başka bir nedeni daha vardır. *"Matuzalem kararı"* İFM'nin esasa ilişkin kamu düzenine dayanılarak iptal edilen ilk CAS kararı olması sebebiyle İFM'nin bu nedene dayanarak bir hakem kararını iptal etmeyeceğine dair bir önyargıyı kırmıştır. Bu da benzer nedene dayanmak isteyen başvuruculara cesaretlendirmiş ve başvuru dayanaklarında bu karardan esinlenilmiştir. Ancak bu karar şahsına münhasır bir karardır. Somut şartları ve sonuçlarının kamu düzenine karşı yarattığı Matuzalem kararından esinlenildiğini düşündüğümüz iki iptal davası buna örnek olarak gösterilebilir.

İlk İFM kararı, bir futbolcunun Ukrayna Futbol Federasyonu'nun (FFU) verdiği bir kararla beş yıl süreli men cezası almasının ardından kararın CAS tarafından onanması sonucu bu futbolcunun CAS kararına karşı İFM nezdinde esasa ilişkin kamu düzenine aykırılık sebebine dayanarak açtığı iptal davasına ilişkindir. Bu davanın *"Matuzalem kararı"* sonrası açılmış ve benzer nitelikte savunma yapılmış olması bu karardan esinlenildiğini göstermektedir. Yalnız Matuzalem kararından farklı olarak bu emsal karar içeriğinden anlaşıldığına göre futbolcu şike, teşvik vb. ahlaki yönü de olan

---

şekilde ihlalini içermektedir ve PILA m. 190(2)(e) uyarınca kamu düzenine aykırıdır. Bu nedenlerle, 29 Haziran 2011 tarihli CAS hakem kararının 2-6. Paragrafları iptal edilmelidir. Görüldüğü gibi, İFM, işbu kararında CAS kararını kamu düzenine aykırılıktan dolayı iptal etmiştir.

[859] **Alper Çağrı YILMAZ,** "Spor Tahkim Mahkemesinin Disiplin Yaptırımlarına İlişkin Kamu Düzeni Müdahalesi: İsviçre Federal Mahkemesinin Matuzalem Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.20, S.3, 2016, s. 102.

[860] **VAITIEKUNAS,** s. 227.

ve adil oyunu bozan hareketler sonucunda süreli bir men cezası almıştır. Oysa ki *"Matuzalem kararında"* Matuzalem sözleşmeye dayalı bir uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra önce FIFA sonra da CAS tarafından çok yüksek miktarlarda (yaklaşık on iki milyon Avro'ya yakın) bir tazminat ödeme yanında futbolculuktan da ömür boyu edilmiştir. Bu karar kamu düzenine aykırı görülmüşken emsal gösterdiğimiz süreli men cezası kamu düzenine aykırı görülmemiştir. Bu da kanımızca kamu düzeninin kendine has her somut olayda farklı algılanabilme, değerlendirilebilme ve değişebilme özelliğinden kaynaklanmaktadır.

"Matuzalem kararından" etkilenilerek, hatta bunun açık açık savunmada dile getirildiği diğer bir dava ise UEFA'nın eski Başkanı olan Michel Platini hakkındadır. Bu dava genelde *"Platini davası"* olarak da bilinir. Olayda, FIFA Yargılama Dairesi *("Adjudicatory Chamber")* 2015 yılında Platini hakkında emeklilik planları ve maaş faturaları ile alakalı usulsüz işlemlerinden dolayı 8 yıl boyunca futbolla ilgili herhangi bir faaliyette bulunmasını yasaklama getirmiş, 80.000 İsviçre Frangı da para cezasına hükmetmiştir. Karar Platini tarafından FIFA Temyiz Kurulu'nda temyiz edilmiş ve kurul futbolla ilgili faaliyet yasağını 8 yıldan 6 yıla indirmiş ama para cezasını da aynen onamıştır. FIFA'nın kararı Michel Platini tarafından CAS nezdinde temyiz edilmiş CAS futbolla ilgili faaliyet yasağını 6 yıldan 4 yıla indirmiş ama para cezasını da 60.000 İsviçre Frangı'na düşürmüştür. Bu karar bu sefer Platini tarafından İFM nezdinde esasa ilişkin kamu düzenine aykırılık sebebine de dayanılarak iptal davasına konu edilmiştir. Hatta Platini savunmasında *"Matuzalem kararını"* açık açık emsal olarak göstermiştir. Platini'nin savunmasına göre, Matuzalem'e verilen ömür boyu men cezası ve bunun İFM tarafından iptal edildiği karar, kendisine verilen 4 yıllık cezanın da kaldırılması için bir emsal niteliğindedir. Ancak İFM'ye göre, CAS tahkiminde hakemler, davada bulunan tüm suçlayıcı ve aklayıcı delilleri dikkate almış, 4 yıllık men cezasını belirlerken hiçbir önemli durumu ihmal etmemişlerdir. Bu bağlamda, aktif profesyonel Brezilyalı futbolcu Matuzalem'e verilen 12 milyon Avro'ya yakın tazminatın kısa sürede ödememesi durumunda mesleğini icra etmekten ömür boyu men edilme tehdidi ile Platini'ye verilen ceza arasında bir ölçü bulunmamaktadır. Bu nedenle de dava İFM tarafından reddedilmiştir.

Görüldüğü üzere "Matuzalem kararı" verildiği tarihten itibaren birçok yargılamaya hukuki argüman olmuş ancak esasa ilişkin kamu düzenine aykırılık bağlamında herhangi bir örtüşme şu ana kadar İFM tarafından tespit edilememiştir.

İsviçre hukukunda esasa ilişkin kamu düzenine aykırılıklar konusunda temel ilkelere dahil net bir liste mevcut değildir. İFM'ye göre bunun sebebi, *"bir veya birkaç tanesinin ihmal edilebilme ihtimaline karşılık yadsınamaz bir şekilde bir temel ilkeyi ortaya koymanın zor ve potansiyel olarak da tehlikeli olması*[861]*"* şeklinde vurgulamıştır. Gerçekten de bir hakem kararının sonucu itibariyle birçok temel ilkeye aykırı olma ihtimali vardır. Ancak bu durum somut olaya göre değişkenlik gösterebilir. Bu nedenle İFM'nin bu konuda bir liste oluşturmasından ziyade neyin o listeye giremeyeceğini belirleme yöntemi kanaatimizce de en uygun olan çözüm yoludur.

İptal nedenlerinin ayrıntılı olarak incelenmesi ve CAS kararlarına karşı İFM'nin tutum ve görüşlerinin irdelenmesinin ardından aşağıdaki bölümde CAS kararlarının icrasına yönelik bir araştırma ve inceleme yer alacaktır.

III. CAS Hakem Kararlarının İcrası

Bu bölümde gerek CAS tarafından verilen bir hakem kararının hiçbir hukuki denetime tabi olmadan kesinleşmiş olması, gerekse de CAS hakem kararının İFM'de iptal davası denetiminden geçerek kesinleşmiş olması varsayılarak bir inceleme yer alacaktır. İptal edilmiş CAS kararlarının tanıma ve tenfizi veya yargılamanın iadesi bu bölümde inceleme dışındadır.

Aşağıda, CAS hakem kararlarının genel olarak tanıma ve tenfizinin incelenmesinin ardından özellikle CAS kararlarının Türkiye'de tanınması ve tenfizi konusu irdelenecektir. Bu bölümde konvansiyon veya kanundaki tanıma ve tenfize dair usul kuralları tartışmaya açılmayacak olup CAS hakem kararlarının özellikle verildiği daireye dair Türkiye'de tanıma ve tenfizinde hangi mevzuatın uygulanıp uygulanmayacağının araştırılması amaçlanmaktadır. Bölümün en son kısmında ise görüş ve önerilerimizin bulunduğu değerlendirme kısmı yer alacaktır.

Çalışmanın bütünü açısından da bu bölüm sonunda çalışma hedeflediği tüm konuların incelemesini tamamlayacaktır.

[861] İFM'nin 4A_312/2017 sayılı, 27 Kasım 2017 tarihli kararı.

A. Genel Olarak CAS Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi

Tahkim, devlet yargısından başka bir yargılama alanı oluşturduğundan devletler tarafından sürekli olarak denetlenmek istenir. Günümüzde uluslararası düzenlemelerde ve tahkim ile ilgili kanunlarda devlet yargısının tahkimi denetleme oranı düşürülmüş olsa da bu denetleme bütünüyle sona ermemiştir[862]. Devletler iç tahkimlerinden verilmiş kararlar için yaptığı gibi, başka bir ülkeden verilmiş yabancı hakem kararlarını da denetlemek ya da en azından birtakım kriterlere tabi tutmak isterler. Yabancı bir ülkede verilmiş bir mahkeme kararı gibi yabancı hakem kararları da genellikle başka bir ülkede tanıma ve tenfiz yolundan geçerek tanınır ve icra edilebilir hale gelir. Zaten yabancı bir mahkeme ya da hakem kararının başka bir ülkede tanınmasına ya da tenfizine izin verilmemesi o ülkenin küresel toplumdan uzaklaşması anlamına gelmektedir[863]. Ancak bir hakem kararının başka bir ülkede tanınıp tenfiz edilebilmesi için o kararın hakem kararı vasıflarına sahip olması gerekir. Aynı durum CAS kararları için de geçerlidir.

Çalışmanın ikinci bölümünün hemen başında önce genel manada daha sonra da CAS özelinde hakem kararı kavramı incelenmiştir. Çalışma adına çok önemli bulgu ve tartışmalardan bir tanesi olan İFM'nin 2022 yılının sonlarında verdiği bir kararında, ADD'nin o somut olayda bir disiplin kurulu gibi davrandığı tespiti gibi istisnai durumlar hariç CAS kararları bir hakem kararı olarak kabul edilmektedir. CAS hakem kararları başka bir ülkede de yabancı hakem kararı *("foreign award")* olarak kabul edilir. Bundan dolayı da CAS kararları hakkında da tanıma ve tenfiz yapılabilmektedir. RIGOZZI'ye göre farklı ülke mahkemeleri CAS kararlarını yabancı bir hakem kararı olarak kabul etmekte ve bunlara Amerikan ve İngiliz mahkemelerinin de dahil olduğunu ifade etmiştir[864].

---

[862] **Nuray EKŞİ,** "New York Konvansiyonu'na Göre İptal Edilmiş Hakem Kararlarının Tenfizi", Beta Yayınları, 1. Bası, İstanbul 2009, s. 3.

[863] **Ebru ŞENSÖZ MALKOÇ,** "Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması", Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2012, s. 7.

[864] **Antonio RIGOZZI,** "Enforcement of challenges to CAS awards", Levy Kaufmann-Kohler, 2019, s. 4'e bkz: https://lk-k.com/wp-content/uploads/2019/01/RIGOZZI-CAS-Awards-2019.pdf, Erişim Tarihi: 24.12.2023. RIGOZZI'ye göre, United States District Court, Sothern District of Florida 13 Şubat 2012 tarihli bir kararında CAS kararındaki bedel, bonus ve aracılık ücretine dahil olup da ödenmemiş kısımlar için tazminat ödenmesini, Amerika Birleşik Devletleri kamu düzenine aykırı görmemiştir. Yine Queen's Bench Division, Manchester District Registry (Mercantile Court) 19 Ocak 2016 tarihli kararında CAS hakem kararını, cezai şartların İngiliz hukukuna göre uygulanmamasına rağmen CAS'ın bunları İsviçre hukukuna göre azaltması halinde CAS kararını İngiliz kamu düzenine aykırı bulmamaktadır.

Yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi süreçleri ülkeden ülkeye değişebilen kriterlere tabi olabildiğinden yeknesaklığı sağlamak amacıyla uluslararası ihtiyaçtan doğan 1958 Tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında New York Konvansiyonu[865] *("New York Konvansiyonu-New York Convention")* kabul edilmiştir. Çok geniş kabul görmüş bir konvansiyon olarak New York Konvansiyonu hakem kararları hakkında tanıma ve tenfiz konularını düzenlemiştir[866].

New York Konvansiyonu CAS hakem karalarının İsviçre'den başka bir ülkede tanınması ve tenfizinde de başvurulacak uluslararası kabul görmüş bir metin olma özelliğine de sahiptir[867]. Ancak CAS kararları İsviçre'de yabancı bir hakem kararı olarak kabul edilmediğinden New Yok Konvansiyonu uygulanmaz ve PILA 190 (1) uyarınca CAS hakem kararı derhal icra edilir[868].

B. CAS Hakem Kararlarının Türkiye'de Tanınması ve Tenfizi

1. Genel Olarak

CAS hakem kararlarının İsviçre haricinde başka bir ülkede de tanınması ve tenfizinin mümkün olduğunu hemen üstte belirtmiştik. CAS hakem kararlarının Türkiye'de tanıması ve tenfizi için de kural olarak bu kaide geçerlidir ancak bu konuda hem New York Konvansiyonu'nun hem de 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un *("MÖHUK")* birlikte değerlendirmeye tabi tutulması gereklidir. Ayrıca çeşitli durumlar için "Doğrudan Uygulanabilirlik" yolunun da değerlendirmeye tabi tutulması gereklidir.

Aslında kural olarak CAS hakem kararları hükme bağlandığı anda kesin ve icra edilebilir kararlardır[869]. Ancak CAS kararına karşı iptal davası açılmış ya da açılmamış

---

[865] 1958 Tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında New York Konvansiyonu hakkında bkz: https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/conventions/foreign_arbitral_awards, Erişim Tarihi: 11.12.2023.

[866] **Aurelie Conrad HARI,** "New York Conventions on Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards 1958", Dispute Resolution Clauses in International Contracts A Global Guide, Schulthess Juristische Medien AG, 2013, s. 79; **Zeynep Derya TARMAN,** "İptal Edilmiş Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 90, Eylül-Ekim 2010, s. 124.

[867] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 568; **KÜÇÜKGÜNGÖR**, "Spor Hukuku Uyuşmazlıkları", s. 30-31; **Matteo CARLI,** "Legal and Regulatory update Sports, Sponsorship and Arbitration on: Legal and Regulatory Issues", 2(2009)2 Journal of Sponsorship, s. 394-395; **MITTEN,** s. 17-19.

[868] **GIRSBERGER/VOSER,** "International Arbitration", s. 510.

[869] Örneğin bkz: CAS Kodu m. R46 (3), R59 (4); CAS ADD Tahkim Kuralları m. A21.

olabilir. Açılmışsa CAS kararı iptal edilmiş ya da edilmemiş olabilir. İptal edilmişse iptal edilen CAS kararı hakkında evvelki hukuki statüye dönülmüş olunur[870]. İptal talebi reddedilirse karar kesindir ve icra edilebilmesine yargılamanın iadesi şartları hariç bir engel yoktur.

2. CAS Hakem Kararlarının Türkiye'de Tanıma ve Tenfizinin "1958 Tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında New York Konvansiyonu", "5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunu" ve "Doğrudan Uygulanabilirlik" Açısından İncelenmesi

Bir ülkede yabancı bir hakem kararının tanınma ve tenfizine hangi hükümlerin uygulanacağı sorusunun cevabına ulaşmak için çoğunlukla o ülkenin tanıma ve tenfize dair uluslararası bir konvansiyona üye olup olmadığına, tanıma ve tenfize konu olan hakem kararının verilme yeri sebebiyle hakem kararının yer itibariyle verildiği ülke ile adli yardımlaşmaya dair herhangi bir hukuki ya da ticari ikili bir antlaşma olup olmadığına ve tanıma ve tenfizin yapılacağı ülkenin kendi kanunlarında yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfizine dair hükümler olup olmadığına bakılır.

CAS hakem kararlarının Türkiye'de tanınması New Yok Konvansiyonu ve MÖHUK m. 60-63 arasında yer alan hükümler uyarınca tanıma ve tenfize tabi tutulabilir[871]. CAS hakem kararları için *"lex arbitri"* İsviçre olduğundan ve Türkiye ile İsviçre arasında adli yardımlaşmaya ilişkin herhangi bir ikili bir antlaşma söz konusu olmadığından bu noktada bir incelemeye ihtiyaç duyulmamaktadır[872]. Ancak burada CAS kararları için oluşan özel durumların ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulması gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 90 (5)'e göre, *"usulüne göre yürürülüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir ve milletlerarası andlaşmalar öncelikli olarak uygulanır."* Türkiye New York Konvansiyonu'na 08.05.1991 tarihinde taraf olmuştur ve New York Konvansiyonu da bir milletlerarası

[870] **ÖZDEMİR KOCASAKAL,** "Sportif Uyuşmazlıklar", s. 375'ten naklen: **PINNA/RIGOZZI,** "Chronique II", s. 38 *(PINNA tarafından yapılan karar yorumundan).*
[871] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 596.
[872] **Habil Efe DIRENİSA,** "Spor Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkime İlişkin Güncel Sorunlar ve Gelişmeler", Türk Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5 (2), 2023, s. 687.

andlaşmadır[873]. Bu itibarla New York Konvansiyonu yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfizinde MÖHUK'a göre öncelikli olarak uygulanacaktır[874].

Ancak Türkiye, New York Konvansiyonu'nu imzalarken iki konuda çekince koymuştur: (1) Hakem kararının Konvansiyona taraf olan bir ülkede verilmiş olması, (2) Türk hukukuna göre ticari bir uyuşmazlığa ilişkin olmasıdır[875]. Bu şartların oluşmadığı hallerde talep MÖHUK hükümleri kapsamında değerlendirilecektir[876].

CAS hakem kararlarının Türkiye'de tanıma ve tenfizi bağlamında Türkiye tarafından konulan ilk çekincenin herhangi bir mahsuru yoktur. Çünkü İsviçre de New York Konvansiyonu'na taraftır[877]. Ancak ikinci çekince CAS hakem kararları özelinde düşünüldüğünde tartışmalı bir alandır. Çünkü CAS, spor ile ilgili *("sports related issue")* uyuşmazlığı konu alır.

Türk doktrininde CAS hakem kararlarının Türkiye'de tanınması ve tenfizi şu kapsamda tartışılmaktadır. ERTEN, öncelikli olarak hakem kararının CAS'ın hangi dairesinden verildiğinin dikkate alınması gerektiğini, İDTD'den verilen ve ticari bir uyuşmazlık içermeyen bir CAS hakem kararının MÖHUK'a göre tanıma ve tenfizinin yapılmasının mümkün olduğu, TTD'den verilen kararlara ilişkinse hali hazırdaki mevzuat nedeniyle tanıma ve tenfizin mümkün olmadığı ileri sürülmüştür[878]. EKŞİ, yine CAS hakem kararlarının olağan (ilk derece) tahkim veya temyiz tahkim yolu ile verilebileceği, ulusal yapılardan verilen disipline dair kararlarının temyiz edilmesi söz konusu olduğundan tanıma ve tenfizinin problem çıkartabileceği, ancak sonuç itibariyle CAS temyiz tahkim usulü uyarınca verilen kararlar için herhangi bir tanıma ve tenfize ihtiyaç olmadığı, CAS kararlarının Türkiye'de *"doğrudan, kendiliğinden,*

---

[873] **Nuray EKŞİ,** "New York Konvansiyonu", s. 39-40; **Ahmet Cemal RUHİ,** "1958 Tarihli New York Sözleşmesi Çerçevesinde Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 69-70; **Melis SILACI KORKMAZ,** "New York Konvansiyonu Uyarınca Tahkim Anlaşmasının Geçerliliği ve Ehliyet", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 5; **AĞIRMAN,** s. 889. Türkiye New York Konvansiyonu'nu 8 Mayıs 1991 tarihinde onaylamıştır. Ayrıca bu anlaşma 21002 sayılı 25 Eylül 1991 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Resmî Gazete metnine ulaşmak için: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21002.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2023.

[874] **Ahmet Cemal RUHİ,** "Türk Hukukunda Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 87; **AĞIRMAN,** s. 890. Milletlerarası andlaşmaların kanunlara göre öncelikli olarak uygulandığına dair bkz: **GÖZLER,** "Hukuka Giriş", s. 217-218; **GÜRİZ,** s. 59; **ATAY,** s. 159-162.

[875] **AĞIRMAN,** s. 892-897; **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 247; **SILACI KORKMAZ,** s. 18.

[876] **AĞIRMAN,** s. 890; **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 247.

[877] İsviçre'nin New York Konvansiyonu'na taraf olduğunu gösterir ıslak imza örneklerinin de bulunduğu onaylı konvansiyon örneği için bkz: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/1958nyconvention.pdf, Erişim Tarihi: 28.12.2023.

[878] **ERTEN,** "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", s. 247-249.

otomatik olarak tanındığını ve tenfiz edildiğini, milletlerarası usul hukukunda bu durumlar "doğrudan tanıma" veya "doğrudan tenfiz" müesseseleri olarak anıldığını, genelde milletlerarası antlaşmalardan bulunduğunu, ama bu konuya ilişkin bir antlaşma olmadığını, dolayısıyla CAS kararlarının ayrı bir tanıma veya tenfiz prosedürüne ihtiyaç duyulmadan kendiliğinden Türkiye'de sonuç doğurmasına olanak tanındığı" öne sürülmüştür[879]. DIRENİSA ise, CAS kararını ilgili federasyonun uyguladığını, *TFF bünyesindeki kişilerden CAS'ı tanıdığına ve üyelerinin, kulüplerinin, yetkililerinin ve futbolcularının da CAS kararlarını uymasını temin edeceğine ilişkin taahhütname talep ettiğini"* dile getirmiştir[880].

CAS hakem kararlarının İsviçre dışında tanıma ve tenfize konu edilebilmesi konusunda yabancı doktrininde de çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. MANGAN'a göre, uygulamada CAS kararlarının tenfizinin yapılamadan da otomatik olarak hükümlerinin icra edildiği, disipline dair kararların CAS temyizinden geçerek sabitleştiği durumlarda ülkelerin federasyonlarında bunların icrasına ilişkin zaten hükümler bulunduğu ifade edilmiştir[881]. GARD ise New York Konvansiyonu'nun yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfizine dair usullerinin devletlerin yargı sistemlerinde genelde yavaş bir prosedürle işlediğini, milletlerarası ticari tahkimin aksine, alternatif olarak CAS kararlarının dolaylı (indirect) olarak tanınmasının mümkün olduğu, bunun spor tahkimi açısından bir şans olduğu, doğru işletildiğinde klasik icra işlemlerine de çok büyük bir alternatif oluştuğunu ifade etmiştir[882].

3. Değerlendirmemiz

Tahkimde kazanılan bir dava ne kadar büyük bir başarı olarak kabul edilirse edilsin, aslında bir davada en büyük başarı o kazanılan davanın kararının hükümlerinin icra edilmesidir. Milletlerarası tahkimde zaman zaman hakem kararlarının icra edilmesinde yaşanan zorlukları ortadan kaldırmak üzere kabul edilen New York Konvansiyonu milletlerarası tahkimde kazanılan davanın kararının hükümlerinin icra

[879] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s.597.
[880] **DIRENİSA,** s. 687.
[881] **Mark MANGAN,** "Sports Arbitration: Citius Altius Fortius?", Austrian Arbitration Yearbook 2009, Vienna 2009, s. 313-314.
[882] **Etienne GARD,** "Stepping Outside the New York Convention – Practical Lessons on the Indirect Enforcement of CAS-Awards in Football Matters", Antoine DUVAL (Ed.), Asser International Sports Law Blog, 8 Mart 2018, lütfen bkz: https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/stepping-outside-the-new-york-convention-practical-lessons-on-the-indirect-enforcement-of-cas-awards-in-football-matters, Erişim Tarihi: 04.01.2024.

edilmesinde çok başarılı bir uluslararası antlaşma olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak konvansiyonun CAS hakem kararlarının tanınması ve tenfiz edilmesi açısından da özel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Tanıma ve tenfiz konusunda CAS'ın farklı dairelerince verilmiş hakem kararlarını birbirlerinden ayırarak değerlendirme yapılmasını gerekli buluyoruz. Türkiye'nin New York Konvansiyonu'na koyduğu *"Türk hukukuna göre ticari bir uyuşmazlığa ilişkin olma"* çekincesi CAS'ın ilk derece dairesi olan İDTD'den verilmiş her kararının Türkiye'de New York Konvansiyon hükümleri uyarınca tanıma ve tenfize tabi tutulmasına engeldir. Çünkü CAS tahkimi sadece spor ile ilgili uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmayı hedeflemiştir[883]. Hatta bu, CAS tahkiminin kuruluş amacıdır. Yukarıda İDTD'nin yetkili olabilme şartlarında belirttiğimiz gibi CAS'ın bu daire çerçevesinde yetkili olabilmesi için önüne gelen uyuşmazlığın spor ile ilgili bir uyuşmazlık olması gereklidir. Spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını yeniden tartışmaya açmayacağız ancak yukarıda CAS Kodu'nda bu konuda belirli bir listenin olmadığı ve CAS'ın spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını çok geniş yorumladığı hatta gemi inşaatına konu gemilerin sporda kullanılacağı bağlantısından hareketle CAS'ın bazı örneklerde olduğu gibi yetki alanını genişletmek istediği, yine yakın tarihte doktrinde yapılan bir liste ile spor ile ilgili uyuşmazlık kavramının daha da geniş algılanması gerektiğinin önerildiği çalışmanın ulaştığı tespitlerden de bazıları olmuştur. Ancak pratikte CAS'ın bir uyuşmazlığı spor ile ilgili uyuşmazlık olarak nitelendirmesinin bir CAS hakem kararının New York Konvansiyonu hükümlerince Türkiye'de tanıma ve tenfize tabi olması açısından hiçbir önemi yoktur. CAS İDTD'den verilmiş bir hakem kararının New York Konvansiyonu hükümlerince Türkiye'de tanıma ve tenfizinin yapılabilmesi uyuşmazlığın Türk hukukuna göre ticari bir uyuşmazlık olarak kabul edilmesine bağlıdır. Böyle bir durumda Türk hukukunda ticari uyuşmazlık kavramından ne anlaşılıyorsa ona göre hareket edilecektir. Bunun için de 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m.3 ve m.19 başta olmak üzere Türk hukukunda ticari uyuşmazlık sayılabilecek tüm uyuşmazlıklar dikkate alınmalıdır. Örneğin, bir spor sponsorluğu sözleşmesinden kaynaklanan bir uyuşmazlık Türk hukukuna göre bir ticari uyuşmazlıktır[884]. Ancak aynı uyuşmazlık CAS nezdinde spor

[883] **Massimo COCCIA,** "International Sports Justice: The Court of Arbitration for Sport", Europena Sports Law and Policy Bulletin 1/2013, s. 35.

[884] *"Spor Sponsorluğu"* tabiri doktrinde birçok yazar tarafından kullanılmıştır. Bu konu hakkında daha detaylı bilgi için bkz: **Okay AYDEMİR,** "Spor Sponsorluğu", Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi, Sayı: 2, 2002; **Oktay ÇAKMAK,** "Spor Sponsorluğu Sözleşmesi", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.

ile ilgili bir uyuşmazlık kabul edilebilir veya kabul edilmeyebilir. Kabul edildiği varsayımında, bu CAS hakem kararının New York Konvansiyonu hükümlerince Türkiye'de tanıma ve tenfizinin yapılabilmesi için spor sponsorluğu sözleşmesinin Türk hukukuna göre ticari uyuşmazlık olması yeterlidir. Yoksa CAS'ın bunu bir spor ile ilgili uyuşmazlık olarak nitelendirmesi Türkiye açısından bağlayıcı değildir. Yani CAS İDTD'den verilmiş ve Türk hukukuna göre ticari kabul edilen CAS hakem kararları New York Konvansiyonu'na göre Türkiye'de tanıma ve tenfize tabi olabilecektir. Ancak yine CAS'ın uyuşmazlığı spor ile ilgili görüp görmemesine bağlı olmaksızın CAS hakem kararının ticari bir uyuşmazlık olmasa bile MÖHUK hükümlerince Türkiye'de tanıma ve tenfizinin yapılabilmesi mümkündür.

TTD hakem kararlarına gelince durumun biraz daha farklılaştığını söylemekte fayda vardır. Temyiz tahkim usulünden verilen bir kararın Türkiye'de tanıma ve tenfize tabi olabilmesi için bu uyuşmazlıkta taraflar arasında bir tahkim anlaşmasının bulunmasının ispatlanması gereklidir. EKŞİ'ye göre, *"temyiz tahkim usulü zorunlu tahkimdir ve bu konuda federasyonların statü veya talimatlarında mevcut bir tahkim şartı bile uyuşmazlığın CAS önüne taşınabilmesi için yeterlidir ancak bu tahkim şartının "incorporation" olarak değerlendirilmesi durumunda temyiz tahkim usulünce alınmış bir CAS hakem kararının, başka bir engelin bulunmaması durumunda gerek New York Konvansiyonu gerekse de MÖHUK hükümlerince tanıma ve tenfizinde bir engel olmayacaktır*[885]*"*. Diğer yandan TTD'den verilmiş bir hakem kararının kendiliğinden ve doğrudan tanıma ve tenfizinin yapılıyor olması uygulamanın da yadsınamaz bir gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmada yer alan ve hakkında kendi görüşlerimizi de belirttiğimiz İFM'nin 2022 yılının sonunda vermiş olduğu bir kararında CAS ADD hakkında yaptığı bir nitelendirmenin de bu aşamada son olarak gündeme getirilmesi gerekmektedir. İFM'nin CAS ADD'yi bir sportif kurum ve kuruluşun disiplin kurulu vasfında kabul ettiği bu ve bu türde kararlar bir hakem kararı olmadıkları için ne New York Konvansiyonunca ne de MÖHUK hükümlerince Türkiye'de tanıma ve tenfize tabi olabilecektir.

[885] **EKŞİ,** "Spor Tahkim Hukuku", s. 600-603.

SONUÇ

Spor hukuku genç ve dinamik bir hukuk alanıdır. Kendine has yargılama usul kurallarına sahiptir. Bu usul kuralları devletlerdeki kanun değişikliklerine göre çok daha hızlı ve pratik yöntemlerle değişebilmektedir. CAS özelinde bu değişiklikler ICAS'in bir yönetim kurulu toplantısıyla gerçekleştirilebilmektedir. Bu sebeple Spor hukukuna has mevzuat yakın takip gerektirir. Çalışmada bu zorluk yakından ve sıkı bir takip ile aşılmaya çalışılmıştır. Çalışma boyunca CAS Kodu birden fazla kez değişikliğe uğramış, bazı yeni usuller eklenmiş ve değişmiştir. İrtibatlı gördüğümüz tüm değişikliklere çalışmada ilgili konu çerçevesinde yer verilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada ilk bölümde CAS hakkında genel ve kısa bilgilerin yanında CAS'a gereksinim sebeplerine, CAS'ın durağan özelliklere sahip olmadığına ve dünyada CAS dışında da sportif yargılama faaliyeti yürüten kurumların varlığına işaret edilmiştir. CAS hakkında Türk ve yabancı doktrinde yapılan nitelendirmeler ve tanımlamalar incelenerek tarafımızca CAS'ın tüm özelliklerini barındıran geniş bir tanım önerilmiştir. Bu tanım çalışma kapsamına da ışık tutmuştur.

ICAS, CAS'ın yönetim organıdır ve birçok idari görev üstlenmiştir. Ancak çalışmada ICAS'in CAS tahkiminde yargılama faaliyetlerine müdahil olduğuna yönelik görevleri de tespit edilmiştir. Bu görevler çoğunlukla bizzat ICAS tarafından yürütülürken zaman içinde bu görevler alt komisyonlara devrolmuştur. 01.01.2020 tarihinde yapılan değişikliklerle oluşturulması öngörülen daimî alt komisyonlar buna örnek olarak gösterilebilir. Bu komisyonlardan İtiraz Komisyonu *("Challenge Commission")* hem çalışma konumuz itibariyle hem de üstlendiği görev itibariyle ayrı bir önem arz etmektedir. İtiraz Komisyonu'nun göreve başlaması ile ICAS, önceden herhangi bir alt komisyona ihtiyaç duymadan bizzat yürüttüğü hakeme itiraz başvurusunu inceleme görevini daimî İtiraz Komisyonu'na devretmiştir. Artık CAS tahkiminde hakeme itiraz, gerekçenin öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde direk ICAS'e değil, İtiraz Komisyonu'na yapılabilmektedir.

Çalışmada CAS'a yapılan başvurular hem güncel istatistiksel bilgileriyle hem de çeşitleri itibariyle değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu değerlendirmelere göre, CAS'a yapılan başvurular sonucunda verilen kararların tamamının hakem kararı olmadığı ve iptal davasına da konu edilemeyeceği tespit edilmiştir.

CAS içtihat hukukunun *("cas law")* önemi de çalışmada vurgulanmış, *"lex sportiva"* kavramı için görüşlerimiz ifade edilmiştir. Buna göre, CAS Kodu başta, spora ilişkin yetkili organlarca yürürlüğe konan tüm kuralların *"lex sportiva"* dışında değerlendirilemeyeceği, hem içtihat hukukunun hem de kuralların *"lex sportiva"* içinde kabul edilmesi gerektiği, Anglo-Sakson hukuku temelli aksi görüşlerin *"lex sportiva"* kavramını daraltıcı nitelikte olduğu tarafımızca ifade edilmiştir.

Terminolojik olarak CAS Kodu ve bölümleri hakkında yapılan araştırmalarımızda Türk doktrininde bir birlik olmadığı tespit edilmiş ve bu konuda Kod için *"CAS Kodu"*, CAS Kodu'nun ilk bölümü için *"CAS Organlar Statüsü"* ve nihayetinde ikinci ve son bölüm için *"CAS Tahkim Usul Kuralları"* ifadelerini önermiş bulunmaktayız.

İnceleme konusu itibariyle çalışmada, CAS'ta icra edilen uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden tahkime ağırlık verilmiştir. CAS özelinde tahkim çeşitleri incelememizde CAS bünyesinde zorunlu-ihtiyari ve kurumsal-ad hoc tahkim çeşitlerinin bir arada bulunduğu, CAS'ta yürütülen tahkimin İsviçre milli tahkimi değil, İsviçre milletlerarası tahkimi olarak kabul edildiği görülmüştür.

İçtihatlar, doktrin görüşleri ve sportif kurallara göre CAS tahkiminde, *"nolens volens"* gereği, üyeler bağlı bulundukları sportif kurum ve kuruluşların statü, talimat ve benzeri kurallarında yer alan tahkim şartına mutlaka uymak zorundadır. İFM "*nolens volens"* konusunda istikrarlı olarak benzer ifadeleri kullanmış ve CAS'ta zorunlu tahkimin de varlığını kabul etmiştir. İFM, *"nolens volens gereği sporcu ister beğensin ister beğenmesin federasyonun tahkim şartına boyun eğecektir"* ifadesiyle sporcuların da bağlı bulundukları spor federasyonlarının öngördüğü tahkim şartını zorunlu olarak kabul etmeleri gerektiğini belirtmektedir. Hatta yine çalışmada AİHM'nin ve Amerikan Temyiz Mahkemesi'nin de *"nolens volensi"* kabul ettiğini tespit etmiş bulunmaktayız.

Tahkime elverişlilik konusu tarafımızca hem Türk hukuku hem de İsviçre hukuku bakış açılarıyla değerlendirilmiş, her iki sistemin bu konuda farklı yol takip etmiş olduğu ama sonuç itibariyle büyük ölçüde örtüştüğü tespit edilmiştir. HMK ve MTK'da yer alan *"iki tarafın iradesine tabi olan uyuşmazlıklar"* tabiri ile İsviçre SCPC'de yer alan *"tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlık"*

tabirleri örtüşmesine rağmen İsviçre PILA'da yer alan *"ekonomik bir menfaat içeren uyuşmazlık"* kavramı ise hem MTK ile HMK hem de SCPC'den daha dar bir tahkime elverişlilik kapsamı öngörmektedir. CAS tahkiminde ise tahkime elverişlilik konusunda PILA m. 177 (1)'de yer alan *"ekonomik menfaat içeren bir uyuşmazlık"* kriteri dikkate alınacaktır. Ancak sportif uyuşmazlıkların doğası gereği bazı uyuşmazlıklarda ekonomik menfaatin belirlenmesinin zor olacağı, ekonomik menfaat sonucunun ağır bastığı uyuşmazlıkların tahkime elverişli kabul edileceği hem doktrin hem de içtihatlar doğrultusunda geniş kabul görmüştür. Bu yöntemle uygulamada daha pratik bir sonuç elde edileceğini düşündüğümüzden bu görüş tarafımızca da benimsenmiştir. Ancak CAS kararlarında tahkime elverişlilik konusunda sürekli ve istikrarlı bir inceleme yapılmamaktadır. İFM tahkime elverişlilik konusunda kimi zaman re'sen kimi zaman da tarafların talebiyle harekete geçmektedir. Hatta İFM, tarafların tahkime elverişliliğe itiraz etmemesini de sanki tahkime elverişliliğe ilave bir dayanakmış gibi göstermektedir. Ancak taraflarca ileri sürülse de sürülmese de CAS hakemlerinin en azından CAS'ın yetkisi bölümünde tahkime elverişlilik konusuna yer vermesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu noktada CAS hakem kararlarında CAS yetkisi başlığı altında bir veya birkaç cümleyle veya müstakil bir başlıkta, tahkime elverişlilik incelemesi için *"Arbitrability"* başlığının eklenmesini önermekteyiz.

Çalışmanın devamında CAS tahkim dairelerince uygulanan yargılama usulleri CAS Kodu'ndaki son değişiklikler, doktrin ve içtihatlar doğrultusunda incelemeye tabi tutulmuştur. Usul kurallarının bazıları tarafımızca iptal nedenleri ile direk bağlantılı görülmüştür. Bu yüzden hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile nitelikleri, hakeme itiraz, hakemlerin görevden alınması, hakem değişikliği, hakem seçimi ve yetkiye ilişkin usul kuralları ilgili iptal nedeni başlığı altında incelemeye dahil edilmiştir.

CAS Kodu son dönemlerde birçok değişikliğe uğramıştır. Bununla birlikte birçok yenilik de yürürlüğe girmiştir. CAS tahkiminde son dönemde yürürlüğe giren en önemli yeniliklerden bir tanesinin kuşkusuz e-filing sistemi diye adlandırılan elektronik dava açma sisteminin olduğunu söylemek gerekir. Özellikle yakın teması azaltmak amacıyla, Covid-19 pandemi döneminde önce geçici olarak yürürlüğe sokulmuş, daha sonradan da 01.07.2020 tarihli CAS Kodu değişikleriyle kalıcı hale getirilmiştir.

CAS temyiz tahkim usulüne başvuru usulü ve bu usule işletilen süreler CAS Kodu'nda iki aşamalı olarak öngörüldüğünden uygulamada oldukça karıştırılmaktadır. Çalışmada bu karışıklığın önüne geçilmesi maksadıyla, temyiz başvuru usulünde öngörülmüş süreler için bir formül önerilmiştir. Çeşitli ihtimalleri de düşünerek oluşturulan formül hem bu iki aşamayı hem de süreleri açıkça ortaya koymaktadır. Ancak iki aşamalı da olsa zaman zaman bu süreler bir temyizin yapılmasına yeterli gelmemektedir. Bunu dikkate alan CAS kural koyucuları pandemi dönemindeki değişiklerde önce temyiz için ek beş günlük süre öngörmüş, daha sonra da bu süreyi yeni bir değişiklikle on güne çıkartmıştır. Temyize getirilen bu yeni ek on günlük süre, doktrinde bu konuda yapılan tartışmaları da geride bırakmak adına önemli bir gelişme olmuştur.

Çalışmada CAS'ın İFM tarafından iptal davası çerçevesinde denetlenmesinin yanında AİHM tarafından da özellikle adil yargılanma hakkı çerçevesinde denetlendiği *"Mutu &Pechstein v. İsviçre"* davası örnek gösterilerek vurgulanmıştır. Sonuç itibariyle, bu davanın CAS kural koyucularına tesir ettiği ve CAS'ın aleni yargılama ile ilgili düzenlemelerini gözden geçirdiği ve kurallarını da yumuşattığı tespitinde bulunulmuştur.

CAS'ta hem ilk derece tahkim usulünde hem de temyiz tahkim usulünde öngörülmüş uzlaşma, çalışmanın başında sadece bir iki cümleyle ifade edilecek bir konu olarak düşünülmüşken çalışma esnasında uzlaşma ile elde edilen hakem kararlarının kısa da olsa gündeme getirilmesi ihtiyacını doğmuştur. Uzlaşma sonucu elde edilen kararlarının iptal davasına konu edilip edilemeyeceğine dair bir araştırma yapılmıştır. Araştırma ve elde edilen bulgulara göre, özellikle doktrinde uzlaşma sonucunda alınan kararların sulhe ilişkin kararlar *("consent award")* olarak kabul edildiği görülmüştür. Kanımızca bu kararlar tarafların iradesine dayanan kararlardır ve tahkime elverişli olmayanları hariç bu türde kararlara karara karşı İFM'de iptal davasının açılabilmesi fiilen mümkündür. Ancak bu türde kararların tarafların bilerek ve isteyerek rıza gösterdiği kararlar olması sebebiyle, bu kararlara karşı iptal davası açılması durumunda dava dürüstlük kuralına aykırı kabul edilebileceğinden davanın reddedilebileceği görüşünü benimsemekteyiz.

Çalışmanın ikinci bölümünde, hakem kararlarının hukuki niteliği tartışılmış ve bu konuda doktrinde yer alan görüşlerden hakem kararlarının mahkeme kararları gibi

yargısal kararlardan olduğu görüşünü benimsediğimiz ifade edilmiştir. Hakem kararları hem genel olarak hem de CAS özelinde ayrımlara tabi tutularak incelenmiş ve iptal davasına konu edilebilecek kararların derinlemesine incelenmesi sonrasında İFM'de iptal davasına konu edilebilecekler kararların belirlenmesi açısından "yargılamayı sona erdiren karar" kriterinin uygulanması gerektiği tespit edilmiştir. İsviçre hukukuna göre de nihai, kısmi, ön (ara) ve ek kararlara karşı iptal davası açılabilmektedir.

CAS kararı ifadesi çok geniş bir kapsama işaret etmektedir. Çalışmada bu kapsam ve CAS hakem kararlarının bu kapsam içindeki yeri ortaya konulmak istenmiştir. Buna göre, her CAS hakem kararı CAS kararıdır ancak her CAS kararı bir CAS hakem kararı değildir. Çalışmanın iptal davasına giden yolda esas aldığı karar çeşidi geniş kapsamdaki CAS kararları değil, CAS'ın yargısal olarak verdiği hakem kararlarıdır. Çalışma bu ayrıma işaret etmekte ve bu manada CAS kararlarının ikili bir ayrıma tabi tutularak incelenmesinin gereğini ortaya koymaktadır. ICAS'in İtiraz Komisyonu vasıtasıyla hakemler hakkında vereceği ve yargılamayı etkileyen bir kararı ya da CAS Genel Direktörü'nün CAS hakem kararlarının yayına verilmesi öncesi şekli inceleme yapması gerekirken esasa ilişkin incelemeye taşan fiilleri ve bu konuda aldığı kararlar hakem kararı olmayan, idari karar gibi gözüken ama bir taraftan da hakem kararlarına dolaylı ya da direk tesir eden kararlar ya da filler olarak düşünülmelidir.

Türk ve İsviçre hukuklarında bir hakem kararının içeriğinde bulunması gereken unsurların neler olduğuna dair düzenlemeler bulunsa da çalışmada CAS Kodunda böyle bir liste bulunmadığı tespit edilmiş ve çalışma boyunca incelenmiş çeşitli CAS kararlarının fiziki görünümlerinden esinlenilerek klasik bir CAS kararı içeriği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ancak bu içerik CAS kararları hakkında fikir verme amacıyla örnek olarak hazırlanmış olup başka bir kararda uyuşmazlığın niteliğine, kararların uzunluğuna veya kısalığına göre değişkenlik gösterebilir.

Çalışmada, CAS dairelerinden verilmiş bütün kararlar ayrı ayrı incelemeye tabi tutulmuştur. Ancak hem yeni oluşu hem de çalışmanın yapıldığı döneme denk gelen bir zamanda vermiş olduğu bir kararının İFM tarafından iptal edilmesi sebebiyle Anti-Doping Dairesi'ne ayrı ve özel bir önem atfetmek gerekmektedir. 2022 yılının son aylarında, çalışmada da bahsi geçen bir iptal davasında, İFM tarafından CAS ADD hakkında verilen bir kararda çok önemli bir nitelendirme yapılmıştır. Bu karara göre

İFM, CAS ADD'yi bir tahkim mahkemesi olarak değil bir disiplin kurulu olarak görmüş ve nitelendirmiştir. Bu karar sonrası CAS ADD'nin verdiği kararların bir hakem kararı olup olmadığına dair şüpheler ortaya çıkmış olsa da CAS ADD'nin verdiği yargısal kararların bir hakem kararı olduğu ve bu hakem kararlarının da İFM'de iptal davasına konu edilebildiği fikrimiz değişmemiştir. Her ne kadar İFM tarafından böyle bir karar verilmiş olsa da CAS ADD'nin bütün kararlarının hakem kararı olmadığı söylenmemelidir. Ancak bundan sonra ADD kararlarının iptal davasına konu edildiği incelemelerde İFM'nin ADD kararının bir hakem kararı olup olmadığına dair bir değerlendirmeyi incelemenin en başında yapacağı kuşkusuzdur.

İsviçre hukukunda 1 Ocak 2021 tarihinde çeşitli kanunlarda bazı değişiklikler yapılmış ve birtakım yenilikler de yürürlüğe girmiştir. Çalışmada incelenen konularla irtibatlı görülen değişiklik ve yenilikler mümkün olduğunca çalışmaya dahil edilmeye çalışılmıştır. Çalışma konusu itibariyle en önemli gördüğümüz yeniliklerden biri şüphesiz ek kararlara ilişkin olanıdır. 1 Ocak 2021 tarihinde PILA'ya 189a maddesinin eklenmesiyle artık PILA da ek karar düzenlemesine kavuşmuştur. Ek karar müessesesinin PILA'da özel ve yeni bir hüküm konularak düzenlenmesi sebebiyle İsviçre'de milletlerarası tahkimde hakem kararlarına yönelik olarak artık bu açık hükme dayanılarak ek karar talep edilebilecektir. Bu yeni düzenleme, ek karar hakkında yasal bir boşluk olduğuna dair doktrinde yapılan tartışmaları da sona erdirecek nitelikte bir gelişmedir. Diğer yandan bu gelişmeyi, özellikle hakemlerin kararlarında yer vermeyi unutabileceği ufak eksikliklere ya da matematiksel küçük hatalara dayanılarak açılabilecek iptal davalarının önüne geçilmesi adına da oldukça yerinde bir yenilik olarak da görmekteyiz.

1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren diğer önemli bir yenilik de iptal davası açma süresinin PILA m. 190'a yeni ve dördüncü bir bent ile eklenmesi olmuştur. Aslında CAS Kodu'nda iptal davasının 30 gün içinde açılabileceğine ilişkin bir hüküm bu değişiklik öncesinde mevcuttur. Hatta BGG iç tahkim maddelerinde de 30 günü içeren açık bir hüküm vardır ve bu hüküm geçmişte PILA kapsamına giren milletlerarası hakem kararları için de uygulanmaktaydı. Ancak PILA m. 190'a eklenen bu dördüncü bent ile beraber ile her üç mevzuat da birbirleriyle uyumlu hale gelmiştir. 1 Ocak 2021 tarihinde PILA hükümlerinde yapılan en önemli değişikliklerden bir diğeri ise, hakem kararlarına karşı yargılamanın iadesi yolunun açık bir hükümle

düzenlenmiş olmasıdır. Bu yeni hükmün yürürlüğe girmesinden önce bu kanun boşluğu BGG'de yer alan iç tahkim hükümleri ve İFM içtihatlarıyla giderilmeye çalışılıyordu. Ancak PILA'ya da artık bu konuda açık bir hüküm getirilmiştir.

Çalışmanın özgün yanlarından bir tanesi de CAS yargılaması ve İFM'de iptal davası özelinde, Türkiye'de bulunan çeşitli sportif merciler tarafından verilen kararların CAS yargılamasından geçerek İFM'de iptal davasına konu edilip edilemeyeceğine dair inceleme ve bulgular içermesidir. Çalışmada bu konu derinlemesine incelemeye tabi tutulduğundan sonuç olarak GSB Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların gerek Anayasa m. 59 (3) gereğince gerekse de CAS Kodu m. R47'ye uygun bir tahkim şartının bulunmayışı ve tahkimin bu alanda Türkiye'de zorunlu tahkim olarak kabul edilmesi sebepleriyle CAS nezdinde temyize konu edilmesinin hukuken mümkün olmadığını düşünmekteyiz. Ayrıca *"lex fori"* gereği ve GSB Tahkim Kurulu'ndan verilen kararların İFM'de hakem kararı olarak kabul edilemeyeceği düşüncesinden hareketle bu tür kararların İFM'de iptal davasına konu edilebilmesinin hiçbir hukuki dayanağının olamayacağı kanısındayız. TFF Tahkim Kurulu kararları da yine TFF Statüsü m. 64 (1) açık hükmü gereğince CAS'ta temyize tabi olamayacağı gibi, benzer nedenlerle İFM'de iptal davasına konu da edilemeyecektir. Ancak bu noktada yine çalışma zamanına denk gelen bir dönemde yürürlüğe giren çok önemli bir noktanın bu aşamada ifade edilmesi gerekmektedir. TFF Tahkim Kurulu'nun kararlarına karşı HMK'nın tahkim ile ilgili hükümlerine dayanılarak iptal davası açılıp açılamayacağı doktrinde yıllardır tartışmalıdır. Bu konuda ağırlıktaki görüş iptal davasının açılabileceği yönündeydi. Ancak 26.04.2022 tarihinde 7405 sayılı kanun m. 6'ya getirilen bir yenilikle artık TFF Tahkim Kurulu'nun futbolun disiplinine veya yönetimine dair kararları hariç HMK hükümlerine dayanılarak iptal davası açılabileceğine dair açık bir hüküm yürürlüğe girmiştir. Böylelikle bu konuda doktrinde yer alan tartışmalar da sona ermiştir. Diğer yandan, TFF Tahkim Kurulu kararlarının geleneksel manada bir hakem kararı olup olmadığının yargısal boyutta veya doktrinde de tartışılması gerektiği kanaatindeyiz. Düşüncemize göre, TFF Tahkim Kurulu'nun TFF bünyesinde bulunması ve sabit bir kurul halinde karar veriyor olması karşısında başta konunun hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı açısından tartışmaya açık olması sebebiyle bu kurulun gerçek bir tahkim mahkemesi kabul edilip edilmeyeceğinin irdelenmesi gerekmektedir. Kanaatimizce kanun hükmüyle kararlarına karşı iptal davası yolunun açılmış olması TFF Tahkim

Kurulu'nun hakem kararı verdiği anlamına gelmemektedir. Ancak sorunun mahkeme içtihatlarıyla çözümleneceğini düşünmekteyiz. Mahkemeler bu noktada TFF Tahkim Kurulu kararlarının bir hakem kararı olup olmadığını inceledikten sonra verdiği kararların hakem kararı olarak kabul edilmesi durumunda kararlarını iptal nedenleri çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutacaktır.

İsviçre milletlerarası tahkim hukukuna göre iptal nedenleri sınırlı sayıda ve beş tane öngörülmüş olup sırasıyla PILA m. 190 (2)'de sayılmıştır. Çalışmada bütün iptal nedenleri ilgili usul kuralları, kanuni düzenlemeler, doktrin görüşleri ve içtihatlar doğrultusunda ayrıntılı olarak incelenmiştir. Burada da iptal nedenleri konusunda başlıca sonuçları ifade etmek isteriz.

PILA m. 190 (2) (a)'da düzenlenen ilk iptal nedeni hakem seçiminde veya hakem heyeti oluşumunda usule aykırı davranılmış olmasıdır. Çalışmada bu iptal nedeni başlığı altında öncelikle iptal nedeniyle yakın bağlantılı gördüğümüz CAS tahkim usul kuralları kendine yer bulmuştur. Bu usul kurallarına uyulmamış olması CAS hakem kararının iptaline sebep olmaktadır. Usul kurallarını burada yinelemeyeceğiz ancak bu iptal nedeninin ana eksende hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı çerçevesinde değerlendirilmekte olduğunu belirtmemiz gerekir. Bu çerçevenin kapsamına giren çeşitli alt başlıklar incelememizde yer almıştır. Bunlar hakem sayısının usule aykırı olarak belirlenmesi, hakemlerin taraflarla veya avukatlarla yakın ilişki içinde olmaları ve bir hakemin aynı kişilerce birden fazla kez seçilmesi şeklinde sıralanabilir. Elde ettiğimiz tespite göre, İFM bu tip konulara dar bir yorumla yaklaşmakta ve hakem kararlarını subjektif iddialar karşısında iptal etmeme eğiliminde hareket etmektedir. Ancak konuyla alakalı CAS Kodu'nda eksik bir düzenleme olarak gördüğümüz bir noktayı bu aşamada dile getirmemizde fayda görmekteyiz. Özellikle CAS Kodu m. R33'te yer alan bağımsızlık konusunda hakemlere getirilen bildirim yükümlülüğünün tarafsızlık konusunda düzenlenmemiş olması çalışma içerisinde tarafımızca eleştirilmiş ve bu konuda açık bir hükmün konulması ile eksikliğin giderilmesi önerilmiştir.

PILA m. 190 (2) (b)'de düzenlenen ikinci iptal nedeni ise, hakem heyetinin yetki konusunda yanlış karar vermesidir. Bu iptal nedeni başlığı altında da CAS Kodu'nda direk ilgili gördüğümüz özellikle yetkiye ilişkin usul kuralları öncelikli olarak incelenmiştir. Bu iptal nedenine göre hakemlerin yetkili olduklarında

yetkisizlik kararı vermeleri ya da yetkisiz oldukları halde yetkiliymiş gibi karar vermeleri de iptal nedeni kapsamında değerlendirilmektedir. İsviçre hukukuna göre de CAS Koduna göre de hakemler kendi yetkili olup olmadıklarına kendileri karar vermektedir. Bu konuda herhangi bir devlet mahkemesi denetimine ihtiyaç duyulmamaktadır. CAS Kodu sistemine göre de hakemlerin yetkili olabilmeleri ve tahkim usullerinin uygulanabilmesi bazı şartlara bağlıdır. Konusuna göre ayrılmış dairelerin şartları mevcut olmalıdır ki hakemler yetkili olsun ve o daire için özel olarak öngörülmüş usul kuralları uygulanabilsin. İlk derece tahkim usulünün uygulanabilmesi için İDTD'nin yetkili olabilmesi gerekmektedir. Bunun için de uyuşmazlığın spor ile ilgili olmasının yanında geçerli ve CAS'ı münhasıran yetkilendiren bir tahkim anlaşmasının bulunması gerekmektedir. Hemen belirtmek gerekir ki CAS, spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını oldukça geniş yorumlamaktadır. Bunun birçok nedeni olabilir ancak en önemli nedenlerinden bir tanesinin CAS'ın yargı çevresini olabildiğince genişletmek istemesinden kaynaklandığını düşünmekteyiz. Çünkü çalışmada da tartışılan ve tarafların CAS'ı münhasıran yetkilendirmediği bir davada *("Ezeqiuel Matias Schelotto davası")* bile CAS kendisini yetkili görmüş ama yetkili olmamasına rağmen yetkiliymiş gibi karar vermesinden dolayı İFM bu kararı iptal etmiştir. Temyiz tahkim usulünde ise TTD'nin yetkili olabilmesi yine çeşitli şartlara bağlıdır ve bu şartlar çalışmada detaylı olarak ele alınmıştır. ADD ve AHD yetki şartları da yine incelememiz kapsamında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu aşamada yetki konusunda çok önemli gördüğümüz bir noktanın dile getirilmesinde fayda olduğunu düşünmekteyiz. CAS tahkiminde yetkiye itiraz tahkime cevap süresi içinde yargılamanın başlarında sürülmelidir. Bu aşamada ileri sürülmeyen bir yetki itirazı yargılamanın ileriki aşamalarında ileri sürülemeyeceği gibi iptal davasında da dinlenilmeyecektir. Çalışmada incelediğimiz doktrin görüşlerinde bu konuda en azından bu süre içerisinde bir ihtiraz-i kayıt ileri sürülmesi gerektiği ifade edilmişse de kanaatimizce ileride ortaya çıkabilecek yorum farklarını ve belirsizliği önlemek adına yetkiye itiraz niyeti varsa ihtiraz-i kayıt yerine cevap dilekçesinde açık ve düzgün bir dille yetkiye itiraz yapılmalıdır. Yoksa hakemlerin yetkisine itiraz hakkının kaybolacağı aşikardır.

PILA m. 190 (2) (c)'de üçüncü iptal nedeni olarak "ultra petita" (hakemlerin talepten fazlasına karar vermesi), "extra petita" (hakemlerin talep edilenden farklı bir şeye hükmetmesi) ve "infra petita" (hakemlerin talep edilen konularda karar

vermemesi) durumları öngörülmüştür. Çalışmada her üç hal de detaylı olarak incelenmiştir ancak bu iptal sebebi açısından şu konunun tarafımızca dile getirilmesinde fayda vardır. Çalışmada evvelce de belirttiğimiz gibi CAS hakem kararları hem fiziki hem de içerik yönünden incelenmiş ve tarafımızca CAS sistematiğine uygun belirli başlıklar değerlendirmeye alınmıştır. Bunlar arasında hüküm kısmı da vardır. Ancak CAS kararlarında hüküm kısmında diğer tüm taleplerin reddedildiğine dair ibarelerin sorunlu olduğunu düşünmekteyiz. Çalışmada da dile getirdiğimiz gibi bu kısma kalıplaşmış ibareler yerine taraflarca talep edilip İFM tarafından reddedilen taleplerin ne olduğunun açık açık yazılması gerektiğini düşünmekteyiz.

PILA m. 190 (2) (d)'de ise ana başlıkta temel usuli ilkelerin; alt başlığında ise PILA m. 182 (3)'e dayanılarak eşit davranılma ve dinlenilme haklarının ihlali iptal nedenleri olarak sayılmıştır. En başta belirtmek isteriz ki, İsviçre hukukuna göre bu hakların korunması sadece PILA ile değil İsviçre Federal Anayasası gereğince de sağlanmaktadır. İFM kararlarında bu, istikrarlı bir şekilde vurgulanmaktadır. Ayrıca yine bu haklar adil yargılanma hakkı kapsamında da değerlendirilmektedir. İFM'ye göre, eşit davranılma, tarafların yargılamada kullandığı kaynakların eşit olması değil, tarafların eşit ölçüde kendilerini ifade etmesini sağlamak manasına gelmektedir. Matematiksel bir eşitliği sağlamanın gerekip gerekmediği de doktrinde tartışılmaktadır. Bu konudaki görüşümüze göre, yargılamanın bazı aşamalarında matematiksel eşitliğin sağlanması gerekirken bazı aşamalarında ise matematiksel eşitliği sağlamaya çalışmanın gerekmediği yönündedir. Buna örnek olarak da tarafların birinin savunmasını üç dakikada bitirmiş olması karşısında karşı tarafın dört dakikada bitirmiş olmasında matematiksel eşitlik aranmamalıyken, bir tarafa iki dilekçe hakkı tanınmışken diğer tarafa da iki dilekçe hakkı verilmesinde matematiksel eşitlik aranmalıdır. Dinlenilme hakkı konusunda İFM yıllar içerisinde farklılaşan bir yaklaşıma sahip olmuştur. Çalışmada elde edilen bulguya göre, İFM eski tarihli kararlarında CAS hakemlerinin sadece ileri sürülen iddiayı ele almamasına dayanarak iptal kararı verebilirken şu anda dinlenilmeyen iddianın hakem kararının sonucuna esaslı şekilde etki etmesini aramaktadır. Bu iptal başlığı altında son olarak değinmek istediğimiz konu ise yine çalışma dönemine denk gelen bir zamanda CAS Kodu'na 01.11.2022 tarihinde yürürlüğe giren versiyonuyla eklenen "Dava Yönetimi" usulüdür. Bu usul çalışma esnasında yürürlüğe girdiğinden başta düşünülmemiş ama

yürürlüğe girmesi ile çalışma kapsamına dahil edilmiştir. Bu usulün temel usuli prensiplerin ihlali iptal nedeniyle yakın ilişkilerinin olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü dava yönetimi düzenlemesi duruşmaya ve delil toplamaya ilişkin usuli işlemeleri barındırdığından bu usuli işlemlerin ileride ihlal edilmesi durumunda gündeme gelecek iptal nedeninin de PILA m. 190 (2) (d) altında düşünülebileceği kanısındayız.

PILA m. 190 (2) (e)'de beşinci ve son iptal nedeni kamu düzeni olarak düzenlenmiştir. Kanaatimize göre bu iptal nedeninin üç temel özelliği vardır. İlki, İFM'nin hakem kararları hakkında esasa ilişkin inceleme yapmasına izin verildiği tek iptal nedeni olması; ikincisi milli hukukta ve milletlerarası hukukta farklı yorumlanabilmesi ve üçüncüsü de usule ilişkin kamu düzeni ve esasa ilişkin kamu düzeni olarak ikiye ayrılmasıdır. İsviçre'de usule ilişkin kamu düzeni, PILA m. 190 (2) (a) ve (d) kapsamına girmeyen tüm usule aykırılıkları kapsamına almaktadır. Örneğin PILA m. 190 (a) ve (d)'nin kapsamına girmeyen *"res judicata"* usule ilişkin kamu düzenine aykırı kabul edilmektedir. Usule ilişkin kamu düzeni ile esasa ilişkin kamu düzeninin çok temel bir farkı mevcuttur. Buna göre, usule ilişkin kamu düzeni yargılama esnasında kamu düzeninin ihlal edilmesi, esasa ilişkin kamu düzeninin ise karar verildikten sonra o kararın kamu düzenini ihlal etmesi olarak kabul edilmektedir. Çalışmada hem usule ilişkin kamu düzenine dair hem de usule ilişkin kamu düzenine dair doktrin görüşleri, içtihatlar ve düzenlemeler ayrıntılı olarak incelenmeye çalışılmıştır. Konu hakkında son olarak eklemek gerekir ki, çalışmamızın elde ettiği en önemli bulgulardan bir tanesi de *"Matıuzalem kararına"* salt İFM tarafından verilmiş bir iptal kararı olarak bakılmaması gerektiği, bu kararın kendisinden sonra kamu düzeni iddiası ile İFM'ye başvuranlar tarafından başyapıt bir emsal olarak kullanılmak istendiğinin de dikkate alınması gerektiğidir. Çalışmada buna yönelik somut emsal kararlar da incelemeye tabi tutulmuştur.

Çalışmanın son bölümünde CAS hakem kararlarının icrası konusu işlenmiş ve çalışma amacına ulaşarak nihayete ermiştir. Son bölümde genel olarak hakem kararlarının tanınması ve tenfizi ifade edildikten sonra CAS hakem kararlarının özellikle Türkiye'de tanınması ve tenfizi üzerinde durulmuştur. Çalışmanın en son başlığında konu değerlendirmelerimiz doğrultusunda ayrıntılı bir şekilde dile getirilmişse de şu bulgularımızı dile getirmek isteriz. Tanıma ve tenfiz konusunda CAS'ın farklı dairelerince verilmiş hakem kararlarını birbirlerinden ayırarak

değerlendirme yapılmasını gerekli buluyoruz. Türkiye'de CAS kararlarının tanınması ve tenfizi açısından; İDTD'den verilmiş bir karar için, New York Konvansiyonu hükümlerince Türkiye'de tanıma ve tenfizinin yapılabilmesi CAS'ın bir uyuşmazlığı spor ile ilgili uyuşmazlık olarak nitelendirmesinin öneminden ziyade bir hakem kararının konusu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre ticari bir uyuşmazlık olarak kabul edilmesine önem arz etmektedir. Böyle bir durumda Türk hukukunda CAS'ın uyuşmazlığı spor ile ilgili görüp görmemesine bağlı olmaksızın CAS hakem kararının ticari bir uyuşmazlık olmasa bile MÖHUK hükümlerince Türkiye'de tanıma ve tenfizinin yapılabilmesi mümkündür. TTD'den verilmiş bir hakem kararı konusunda ise kendiliğinden ve doğrudan tanıma ve tenfizinin yapılıyor olması uygulamanın da yadsınamaz bir gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

Basılı Kaynaklar

AĞIRMAN Doğan: "Milli & Milletlerarası Tahkim" Adalet Yayınevi, Birinci Baskı, Ankara 2022.

AKINCI Ziya: "Milletlerarası Tahkim", Vedat Kitapçılık, 4. Baskı, İstanbul 2016. ("Milletlerarası Tahkim")

AKINCI Ziya: "Yargıtay Kararları Işığında Tahkim Şartının Geçerliliği", Tahkim Antlaşması, Hatice ÖZDEMİR KOCASAKAL (Ed.) /BALKAR Süheyla (Ed.), On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2020. ("Tahkim Şartı")

AKTEPE ARTIK Sezin: "Medeni Usul Hukukunda Hakem Kararlarının İptal Sebepleri (HMK m. 439)", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2023.

AKTÜRK Bora: "Del Bosque ve Diğerleri/Beşiktaş Kararı Çevirisi", İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı, Mayıs 2007, s. 239-269.

AKYILDIZ Ali: "Sporda Zorunlu Tahkimin Sorunsal Yapısı ve Sözleşmesel Uyuşmazlıklar, Av. Türker Arslan Armağanı, Türkiye Barolar Birliği, 2021, s.57-80.

ALANGOYA H. Yavuz: "Medeni Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi", Fakülteler Matbaası, İstanbul 1973.

ALANGOYA H. Yavuz /

YILDIRIM M. Kâmil/

DEREN-YILDIRIM Nevhis: "Medeni Usul Hukuku Esasları", Alkım Yayınevi, 4. Basım, İstanbul 2004.

ALBAYRAKÇI AÇI Zeynep: "Hakem Kararlarının Hukuki Dinlenilme Hakkına Riayet Edilmediği Gerekçesiyle İptali", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. CCVII, 2023, Sayı 3, s. 115-140.

ALTAY İsmail: "Sporda Uyuşmazlıkların Alternatif Çözümü ve Türk Futbolunda Tahkim", Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM) Yayın No:3, Spor Hukuku Tezleri, 2007, s. 1-68.

ANSLEY C. Christine: "International Athletic Dispute Resolution: Tarnishing the Olympic Dream", The University of Arizona Libraries, 12 Ariz. J. Int'l & Comp. L. 277 (1995), s. 277-302.

ARSLAN Ramazan/

TANRIVER Süha: "Yargı Örgütü Hukuku", Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2001.

ASLAN Adem: "Tahkim Davalarında Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Kamu Düzeni", Tahkimde Hukuki Dinlenilme Hakkı, İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yayınları-V, On İki Levha Yayıncılık, Ziya AKINCI (Ed.) /Yasin EKMEN (Ed.), 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 21-48.

ATALI Murat: "Medeni Usul Hukuku", AKKAYA Tolga (Ed.), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2287, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1284, Eskişehir 2018.

ATALI Murat /

ERMENEK İbrahim /

ERDOĞAN Ersin: "Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı", Yetkin Yayınları, 1. Bası, Ankara 2018.

ATAY Ender Ethem: "Hukuk Başlangıcı", Gazi Kitabevi, Ankara 2014.

AYGÜL Musa: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkim Usulüne Uygulanacak Hukuk ve Deliller", On İki Levha Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2014.

ATEŞ Merve: "CAS Tahkim Dosya No: Ad Hoc Daire (O.G Salt Lake City) 2002/001, Prusis ve Letonya Olimpiyat Komitesi (LOC)/ Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), 5 Şubat 2002 tarihli kararının Çevirisi", Spor Yargı Kararları, Kısmet ERKİNER (Ed.), Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM) Yayın No:4, s. 255-261.

AYDEMİR Fatih: "Tahkim Sözleşmesinin Kaynakları, Tanımı, Hukuki Niteliği ve Yapılış Türleri", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2017.

AYDOĞAN Aykut: "Milletlerarası Ticari Tahkim Kanunu Kapsamında Cereyan Eden Tahkim Usulü", İstanbul 2003.

BAĞLAN Aysu Melis: "Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye'deki Durum", Seçkin Yayıncılık, Dördüncü Baskı, Ankara 2021.

BALCI Muharrem: "İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim", Danışman Yayınları, İstanbul 1999.

BALKAR BOZKURT Süheyla: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakemlerin Bağımsızlık Yükümlülüğü", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2016.

BAŞARAN Halil Rahman: "Uluslararası Tahkim", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2014.

BATUM Süheyl / YILMAZ Didem / KÖYBAŞI Serkan: "Anayasa Hukuku Temel Kavramlar ve Genel Esaslar", On İki Levha Yayıncılık, 1. Bası, İstanbul 2021.

BEFFA Luca: "Challenge of International Arbitration Awards in Switzerland for Lack of Independence and/or Impartiality of an Arbitrator- Is it time to Change the Approach?", ASA Bulletin, Volume 29, Number 3, 2011, s. 598-606.

BEFFA Luca/ DUCREY Olivier: "Review of the 2016 Case Law of the Swiss Federal Tribunal Concerning Sports Arbitration", Causa Sport, 4/2017, s. 319-324.

BELGESAY M. Reşit: "Hakem Kararlarının Hukuki Mahiyeti", Tahkim IV. Ticaret Banka Hukuku Haftası, Bildiriler-Tartışmalar, 29 Kasım-4 Aralık 1965, s. 43-60.

BERGER Bernhard/

KELLERHALS Franz: "Remedies Against the Decision on the Challenge", International and Domestic Arbitration in Switzerland, Stampfli Verlag AG, 4th Edition, 2021.

BERSAGEL Annie: "Is There a Stare Decisis Doctrine in the Court of Arbitration for Sport? An Analysis of Published Awards for Anti-Doping Disputes in Track Field, Volume 13, Issue 2, 2012, Pepperdine Dispute Resolution Law Journal, s. 189-213.

BESSON Sebastien/

LAUBER-THOMMESEN Nina: "Awards Article 33", in Swiss Rules of International Arbitration, Tobias ZUBERBÜHLER (Ed.)/Christoph MÜLLER (Ed.)/Philipp HABEGGER (Ed.), 3rd Edition, Schulthess Juristische Medien AG, s. 445-454.

BIRREN Genevieve F. E.: An Analysis of the Results of Court of Arbitration for Sport Doping Awards Involving Athletes between 1994 and 2008, University of Mexico, UNM Digital Repository, Health, Exercise and Sport Sciences ETDs, New Mexico 2018.

BITTING Melissa R.: "Mandatory, Binding Arbitration for Olympic Athletes: Is the Process Better or Worse for "Job Security"?", Florida State University Law Review, Vol. 25, Iss 3, 1998, s. 655-678.

BİLGİNOĞLU Nurettin Emre: "Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü", Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2015.

BLACKABY Nigel/

PARTASIDES Constantine/

REDFERN Alan/

HUNTER J. Martin H.: "Redfern and Hunter on International Arbitration", Oxford University Press, 1st Edition, New York 2009.

BLACKSHAW Ian S.: "Settling Sports Disputes by CAS Mediation", CAS Bulletin, 1/2014, s. 25-30.

BLACKSHAW Ian S.: "The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Setting Disputes Effectively With in the Family Of Sport, Entertainment Law,", 2C., S.2, London 2003, s. 61-83.

BLESSING Marc: "The New International Law in Switzerland: A Significant Step Forwards Liberalism", Journal of International Arbitration, Kluwer Law International 5 J. Int'l Arb. 9 (1988), s. 9-88.

BOOG Christopher/

BAUER Sebastian Coulon: "Legal status of CAS anti-doping division must be assessed cas-by-case (Swiss Superme Court)", Practical Law Arbitraiton, Schellenberg Wittmer Ltd, Switzerland, 2023.

BOOG Christopher: "The Laws Governing Interim Measures in International Arbitration", European Law Publishers in Confllict of Laws in International Arbitration, Franco FERRARI (Ed.) /Stefan KRÖLL(Ed.), Munich 2011.

BORN Gary B.: "International Arbitration: Law and Practice", (Kluwer Law International BV), Wolters Kluwer, Law & Business, The Netherlands 2012.

BOSTANCI Yalçın/

ÇETİNEL Tunahan: "Temel Tahkim Hukuku Bilgisi", Yetkin Yayınları, Ankara 2023.

BOZER Ali: "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda ve Milletlerarası Tahkim Kanununda Hakem Kararlarına İlişkin Bozma Sebepleri Hakkında Düşünceler", Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara 2008.

BRAGGER Rafael: "Die neue Anti-Doping Division des Court of Arbitration for Sport (CAS) und weitere Anderungen im CAS-Code 2019", Herausgeber Causa Sport, 2019, s. 11-20.

BUDAK Ali Cem/

KARAASLAN Varol: "Medeni Usul Hukuku", Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2018.

BURGER C.J.: "Taking Sports Out Of The Courts: Alternative Dispute Resolution and the International Court of Arbitration for Sport", Journal of Legal Aspects of Sport, Volume 10, Number 2, Spring/Summer 2000, s. 123-128.

CAN Hacı /

TUNA Ekin: "Milletlerarası Tahkim Hukuku", Seçkin Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara 2021.

CANBELDEK AKIN Özlem: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakem Kararlarının İptalinde İrade Serbestisinin Sınırları", İstanbul Hukuk Mecmuası, 78 (3), 2020, s. 1323-1349.

CARDUCCI Guido: "The New Swiss International and Domestic Arbitration Law, Sport and CAS Arbitration", CAS Bulletin, 2020/1, s. 7-22.

CARLI Matteo: "Legal and Regulatory update Sports, Sponsorship and Arbitration: Legal and Regulatory Issues, 2(2009)2 Journal of Sponsorship s.394-395.

CASINI Lorenzo: "The Making of a Lex Sportiva by the Court of Arbitration for Sports", German Law Journal, Volume 12, Issue 5: Beyond Dispute: International Judicial Institutions as Lawmakers, s. 1317-1340.

CHAMPION JR. Walter T.: "Sports Law: Cases, Documents and Materials", Aspen Publishers, New York 2005.

CHANDRA Sudhansuhu: "Doctrine of Seperability", UPBIL/2013/55327, Vol 6, Issue 5 January 2019, s. 46-50.

CHAZOURNES Laurence Boisson de/

COUTURIER Segolene: "CAS Procedures and Their Efficiency", CAS Bulletin, 2019/2, s. 7-17.

CHOW Daniel C.K./

SCHOENBAUM Thomas J.: "International Business Transactions Problems, Cases and Materials", Aspen Publishers, New York 2005.

COCCIA Massimo: "International Sports Justice: The Court of Arbitration for Sport", Europena Sports Law and Policy Bulletin 1/2013.

COCCIA Massimo: "The Jurisprudence of the Swiss Federal Tribunal on challenges against CAS awards, CAS Bulletin, 2/2013, s. 2-17. ("Challenges against CAS awards")

COULSON Cf. R.: "An American Critique of the IBA's Ethics for International Arbitrators, im Journal of International Arbitration, 1987, vol. 4 n.2, 103.

CROWELL Michael: "Functus Officio", UNC School of Government, University of North Carolina at Chapel Hill, July 2014, s. 1-8.

ÇAKMAK Oktay: "Spor Sponsorluğu Sözleşmeleri", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2019.

ÇELİKEL Aysel,

ERDEM B. Bahadır: "Milletlerarası Özel Hukuk", Beta Yayınları, İstanbul 2017.

ÇOLAKOĞLU Tekin/

TURAN E. Esra: "Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimler", ESOSDER, Cilt:08, Sayı:27, 2009, s. 323-335.

DAROĞLU Doğuş: "Tahkime Elverişlilik Doktrini", Altınbaş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

DAYINLARLI Kemal: "International Arbitration", Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara 2010. ("International Arbitration")

DAYINLARLI Kemal: "Milli-Milletlerarası Kamu Düzeni Tahkime Etkileri ve Sonuçları", Dayınlarlı Hukuk Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2011. ("Kamu Düzeni")

DELİOĞLAN Seda: "CAS Kararlarının İptali", Hakan UZELTÜRK (Ed.), Spor Hukuku Yazıları, Spor Hukuku Enstitüsü Derneği Yayını, Legal Yayınları, 1. Bası, İstanbul, 2022, s. 163-182.

DEMİR GÖKYAYLA Cemile: "Milletlerarası Tahkimde Ad Hoc Tahkim ve Kurumsal Tahkim", Uğur Alacakaptan'a Armağan, C.II, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008.

DEMİR GÖKYAYLA Cemile: "Tahkimde Adil Yargılanma Hakkı-Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Kamu Düzeni", İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yayınları-V, On İki Levha Yayıncılık, Ziya AKINCI (Ed.)/Yasin EKMEN (Ed.), 1. Baskı, İstanbul 2022.

DEMİR GÖKYAYLA Cemile: "Ticari Uyuşmazlıklarda Türk Mahkemelerinin Milletlerarası Yetkisi", Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul 2021.

DEMİR GÖKYAYLA Cemile: "Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizde Kamu Düzeni, Seçkin Yayınları, Ankara 2001.

DIRENİSA Habil Efe: "Spor Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkime İlişkin Güncel Sorunlar ve Gelişmeler", Türk Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5 (2), 2023, s. 666-709.

DOWNIE Rachelle: "Improving the Performance of Sport's Ultimate Umpire: Reforming the Governance of the Court of Arbitration for Sport", Melbourne Journal of International Law, Vol 12, 2011.

DUVAL Antoine: "Time to Go Public? The Need for Transparency at the Court of Arbitration", Asser Institute Centre for International & European Law, Research Paper Series, 2020.

DÜRÜSTKAN Seden: "Yabancı Hakem Kararlarında Kamu Düzeni Kavramı", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 25, S.1, Mayıs 2023, s. 421-451.

EHLE Bernd/

LALIVE Guillaume Tattevin: "CAS", in Arbitration in 57 Jurisdictions Worldwide, Gerhard WEGEN (Ed.)/Stephen WILSKE (Ed.), Published by Getting the Deal Through, Law Business Research Ltd, London 2012, s. 6-9.

EKŞİ Nuray: "Hukuk Muhakemeleri Kanununda Tahkim (6100 sayılı HMK m. 407-444)", Beta Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul 2013. ("HMK")

EKŞİ Nuray: "Milletlerarası Tahkim Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Cilt:23, Sayı:1-2, 2003, s. 295-338. ("Milletlerarası Tahkim Kanunu")

EKŞİ Nuray: "Milletlerarası Ticaret Hukuku", Beta Yayıncılık, 2. Bası, İstanbul 2015. ("Milletlerarası Ticaret Hukuku")

EKŞİ Nuray: "Spor Tahkim Hukuku", Beta Yayıncılık, 1. Bası, İstanbul 2015. ("Spor Tahkim Hukuku")

EKŞİ Nuray: "Tahkim Öncesi Uyuşmazlık Çözüm Usulleri ve Bu Usuller Tüketilmeden Tahkime Başvurulmasının Sonuçları", Beta Yayınları, İstanbul 2015. ("Tahkim Öncesi")

EKŞİ Nuray: "Türkiye'de Kurumsal Tahkim", Beta Yayıncılık, Birinci Baskı, İstanbul 2020. ("Türkiye'de Kurumsal Tahkim")

EKŞİ Nuray: "Anayasa Mahkemesi'nin TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbolla İlgili Sözleşmelerde Zorunlu Tahkim Yetkisinin Anayasaya Aykırılığına İlişkin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 139-164. ("AYM")

EKŞİ Nuray: "New York Konvansiyonuna Göre İptal Edilmiş Hakem Kararlarının Tenfizi", Beta Yayıncılık, 1. Bası, İstanbul 2009. ("New York Konvansiyonu")

ERCAN İlgen: "Futbol ve Tahkim", İstanbul Barosu Dergisi, Spor Hukuku Özel Sayısı-3, 2007, s. 143-184.

ERDAL Tarkan: "Spor Hukukunda Uzman Arabuluculuk", Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı, Optimist Yayın, Nezih DAĞDEVİREN (Ed.) /Şebnem AKİPEK ÖCAL (Ed.), 2020.

ERDAL Tarkan: "Anayasa Mahkemesi Sonrası Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yapısı ve İşleyişi Üzerine, Av. Türker Arslan Armağanı, Türkiye Barolar Birliği, 2021, s. 349-363.

ERDEM Ercüment: "Milletlerarası Ticaret Hukuku", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.

ERDOĞAN Ersin: "Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi", Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2020.

ERDOĞAN Feyiz: "Uluslararası Hukuk ve Tahkim", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.

ERKİNER Kısmet: "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S. 2010 Değişikliklerini İçeren Açıklamalı İngilizce – Türkçe Mevzuatı", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2010. ("CAS 2010")

ERKİNER Kısmet: "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S. Açıklamalı İngilizce Türkçe Mevzuatı", Nobel Yayın Dağıtım, 1. Basım, Ankara 2006. ("CAS 2006")

ERKİNER Kısmet: "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi "C. A. S." Yargılama Çeşitleri ve Usulleri" in Spor Hukuku Dersleri, Kısmet ERKİNER (Ed.) /Ali SOYSÜREN (Ed.), Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi (SHAUM) Yayın No:2, 29. Bölüm, 2007, s. 463-520. ("CAS Yargılama Çeşitleri ve Usulleri")

ERTAŞ Şeref/

PETEK Hasan: "Spor Hukuku", Yetkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara 2017.

ERTEN Rıfat: "Milletlerarası Özel Hukukta Spor", Adalet Yayınevi, Ankara 2007. ("Milletlerarası Özel Hukukta Spor")

ERTEN Rıfat: "Spor Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim ve Türk Futbol Tahkiminde Güncel Gelişmeler", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 123-137. ("Futbol Tahkimi")

ESEN Emre: "Uluslararası Ticari Tahkimde Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Teşmili", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul 2008.

ESENDAL Nihan: "Uluslararası Spor Uyuşmazlıklarının Tahkim Yolu ile Çözümü" Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Uluslararası Özel Hukuk) Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.

EYÜBOĞLU Ceren: "Türk Hukukunda Tahkim Anlaşmasının Geçerliliği", Ankara Barosu Dergisi, 2017/3, s. 227-241.

FOSTER Ken: "Lex Sportiva and Lex Ludica: The Court of Arbitraiton for Sport's Jurisprudence, Entertainment and Sports Law Journal, 2006, s. 1-14.

FOUCHARD Philippe/

GAILLARD Emmanuel/

GOLDMAN Berthold: "Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration, Emmanuel GAILLARD (Ed.)/John SAVAGE (Ed.), Kluwer International, The Netherlands 1999.

FUENTES Franz Stirnimann /

MARGUERAT Jean: "Switzerland-A favorable Seat of Arbitration for Foreign Antitrust Claims", Expert Guides, Thought Leadership From Our Experts, Published: 14/10/2016.

FUMAGALLI Luigi: "The Right to be Heard: What Does It Really Mean? Information to Heal the *'due process paranoai"*", CAS Bulletin 2020 Budapest Seminar October 2019, s. 13-24.

GABRIEL Simon/

SCHREGENBERGER Andreas: "The New Swiss Approach to the Right ot be Heard Balancing Challenging Fairness and Efficiency Concerns", Indian Journal of Arbitration Law (IJAL), Volume 8, Issue 2, 2020.

GARD Etienne: "Stepping Outside the New York Convention – Practical Lessons on the Indirect Enforcement of CAS-Awards in Football Matters", Antoine DUVAL (Ed.), Asser International Sports Law Blog, 8 Mart 2018.

GERÇEKER Hasan: "Spor Hukuku, Spor Tahkim Kurulları, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu", Seçkin Yayınları, Birinci Baskı, Ankara 2016.

GESINGER Elliott/

FROSSARD Viviane: "Challenge and Revision of the Award", in Gabrielle KAUFMANN-KOHLER (Ed.) /Blaise STUCKI (Ed.), International Arbitration in Switzerland: A Handbook for Practitioners, The Hague: Kluwer Law International/Schulthess, 2004.

GIRSBERGER Daniel /

VOSER Nathalie: "Chapter 7 The Award", in International Arbitration Comparative and Swiss Perspectives,Schulthess Juristische Medien AG, Fourth Extended Edition, 2021, s. 423-441. ("Chapter 7 The Award")

GIRSBERGER Daniel /

VOSER Nathalie: "Sports Arbitration", in International Arbitration Comparative and Swiss Perspectives,Schulthess Juristische Medien AG, Fourth Extended Edition, 2021, s. 613-623. ("Sports Arbitration")

GOH Chui Ling/

ANDERSON Jack: "The Credibility of the Court of Arbitration for Sport", Harvard Journal of Sports & Entertainment Law, Vol: 3, 2022, s. 233-264.

GÖZLER Kemal: "Hukuka Giriş", Ekim Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2023. ("Hukuka Giriş")

GÖZLER Kemal: "Res Iudicata'nın Türkçesi Üzerine", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 56, Sayı 2, 2007, s. 45-61. ("Res Iudicata")

GRAVING Richard J.: "The International Commercial Arbitration Institutions: How Good A Job Are They Doing?", American University Internartional Law Review, Vol. 4, Issue 2, 2011, s. 319-376.

GUBI Jason: The Olympic Binding Arbitration Clause and the Court of Arbitration for Sport: An Analysis of Due Process Concerns, Fordham Intellectual Property, Media and Enviromental Law Journal, Vol. 18, Num. 4, Book 4, Article 4, 2008, s. 997-1024.

GÜLLÜOĞLU ALTUN

Yasemin: "Arabuluculuk Sürecine Genel Bakış", Arabuluculuk Zirvesi II, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 15-18.

GÜLLÜOĞLU ALTUN

Yasemin/

BİLEN Elif: "Tahkim Sözleşmesi", Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Cilt:13, Sayı 29, 2021, 173-226.

GÜLŞEN Recep: "Spor Hukuku", Adalet Yayınevi, 2. Baskı., Ankara 2013.

GÜMAN Nihat: "Anayasa Mahkemesinin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yargı Yetkisine Etkisi Üzerine Düşünceler", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 165-188.

GÜRBÜZ Aytekin: "CAS 2013/A/3067 Malaga CF SAD v. UEFA Kararının Türkçe Çevirisi", Av. Kısmet ERKİNER Armağanı, Spor Hukuku Yazıları, İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s. 255-276.

GÜRBÜZ Aytekin: "CAS (Spor Tahkim Mahkemesi) Arabuluculuk Kuralları (Mediation Rules) Çevirisi", Hakan UZELTÜRK (Ed.), Spor Hukuku Yazıları, Spor Hukuku Enstitüsü Derneği Yayını, Legal Yayınları, 1. Bası, İstanbul 2022, s. 93-103.

GÜRBÜZ Aytekin: "Spor Tahkim Mahkemesi'nin (CAS) İsminde Yer Alan "Tahkim" ve "Mahkeme" Kavramlarının İncelenmesi ve Spor Tahkim Mahkemesi'nde Uygulanan Tahkim ile Geleneksel Tahkimin Karşılaştırılması", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 22, Sayı 48, 2023, s. 921-941.

GÜRİZ Adnan: "Hukuk Başlangıcı", Siyasal Kitabevi, 20. Baskı, Ankara 2022.

GÜVENALP Ferda Nur: "Milletlerarası Tahkimde İddia ve Savunma Hakkının İhlali", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2018.

HAAS Ulrich: "Die (neue) ZPO unde die Sportschiedsgerichttsbarkeit", in Association Suisse de L'Arbitrage (ASA) Bulletin, 2012, Volume 30, Issue 2, s.312-348. ("Sportschiedsgerichttsbarkeit")

HAAS Ulrich: "Football Disputes between Players and Clubes Before the CAS, in, Sport Governance, Football Disputes, doping and CAS Arbitration", 2nd CAS & FSA Conference Lausanne 2008, Colloquium, Bernasconi M. (Ed.)/Rigozzi A. (Ed.), Editions Weblaw, Berne 2009, s. 215-246. ("Football Disputes")

HAAS Ulrich: "The Time Limit for Appeal in Arbitration Proceedings before the Court of Arbitration for Sport (CAS)", CAS Bulletin, 2/2011, s. 3-18. ("Time")

HAAS Ulrich /

MARTENS Dirk-Reiner: "Sport", München 2004.

HANAĞASI Emel: "Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği", Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2016.

HARI Aurelie Conrad: "New York Conventions on Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards 1958", Dispute Resolution Clauses in International Contracts A Global Guide, Schulthess Juristische Medien AG, 2013.

HEISKANEN Veijo/

HALONEN Laura: "Post-Award Remedies (Litigating International Investment Disputes: A Practitioner's Guide, Leiden 2014.

HENDEM Burcu: Tahkime Elverişliliğin İtiraz Üzerine İncelenmesine İlişkin Bazı Değerlendirmeler (HMK m. 422/1), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 72(3), 2023, s. 1359-1388.

HENDEL Clifford J.: "Jurisdiction of the CAS-The Basics", ABA Section of International Law, International Arbitration Insights: CAS & *Lex Sportiva,* 2017 Vol. I(I), s. 12-16.

HOSKING James M.: "Non-Signatories and International Arbitration in the United States: the Quest for Consent", Arbitration International, Volume 20, Number 3, s. 287-303.

HOSKING James M.: "The Third Party Non-Signatory's Ability to Compel in International Commercial Arbitration: Doing Justice Without Destroying Consent", Pepperdine Dispute Resolution Law Journal, Volume 4, 2004, s. 569-587.

HUYSAL Burak: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik", Vedat Kitapçılık, 1. Basım, İstanbul 2020.

IŞIK Serpil: "MTK ve HMK Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2022.

JERMINI Cesare /

BERNARDONI Nicola: "Domestic Arbitraiton under the New Swiss Code of Civil Procedure-Part II", Manuel ARROYO (Ed.) in Arbitration in Switzerland: The Practitioner's Guide, Kluwer Law International, Alphen ann den Rjin, The Netherlands 2013, s. 17-23.

KALAFATOĞLU Mehmet Polat: "Milletlerarası Tahkim Kanunu Uyarınca İptal Davası Açma Hakkından Feragat", İstanbul Üniversitesi, Public and Private International Law Bulletin, 38 (2), 2018, s. 339-368.

KALPSÜZ Turgut: "İnşaat Sözleşmelerinde Tahkimin Genel Esasları, İnşaat Sözleşmeleri", (Yönetici-İşletmeci-Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer, 18-19 Mart 1996, Ankara 1996.

KALPSÜZ Turgut: "Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir mi? (II), Taslaklar-Tartışmalar-Öneriler, Abant: 25-28.09.1997-06.06.1998, BTHAE, Ankara 1999, s. 3-324. ("Yasal Bir Düzenleme")

KALPSÜZ Turgut: "Türk Hakem Kararı Kavramı", Bildiriler-Tartışmalar, BATİDER, II. Tahkim Haftası, Ankara, 25-26 Kasım 1983.

KALPSÜZ Turgut: "Türkiye'de Milletlerarası Tahkim", 2. Basım, Ankara 2010.

KANE Diane: "Twenty Years On: En Evaluation of the Court of Arbitration for Sport", Melbourne Journal of International Law 2003, Vol 4, s. 1-25.

KAPLAN Onur: "Kamu Düzeni Kavramının Sportif Faaliyetler Yönünden Etkileri (İdare Hukuku Odaklı Bir Analiz)", Yaşar Hukuk Dergisi C.3 S.2 Temmuz 2021, s. 35-83.

KAPLAN Yavuz: "Milletlerarası Tahkimde Usule Aykırılık", Seçkin Yayınları, Ankara 2002.

KARA Doğan: "İsviçre Federal Mahkemesi Kararları Işığında Spor Tahkim Mahkemesi Kararlarının Kamu Düzenine Aykırılığı Sebebiyle İptali", Terazi Hukuk Dergisi, Vol. 16, No. 183, 2021, s. 216-2171.

KARABAĞ BULUT Nil: "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Peşinat Ücretinin ve Garanti Ücretinin Futbolcunun İş Görme Borcunun Karşılığını Oluşturup Oluşturmadığı Sorunu"**,** On iki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 2, s. 23-64.

KARABAĞ BULUT Nil: "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2021.

KARAN Hakan: "Milletlerarası Ticari Tahkimin Hukuki Mahiyeti ve Bu Alandaki Kanunlaştırmalara Etkisi, Prof. Dr. Mahmut Tevfik BİRSEL'e Armağan, İzmir 2001, s. 201-230.

KARANFİL Tarık Ziya: "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Haksız Olarak Feshedilmesi ve Sportif Cezalar", Adalet Yayınevi, Ankara 2022.

KAUFMAN Stephen A.: "Issues in International Sports Arbitration", B.U. Int'lL.J., 1995, vol. 13, Issue 2, 1995, s. 527-545.

KAUFMANN-KOHLER Gabrielle/

RIGOZZI Antonio: "Arbitrage International, Droit et Pratique a la lumiere de la LDIP", Editions Weblaw, Berne 2006, Schulthess, Zurich/Bale/Geneve, 2006.

KAUFMAN-KOHLER Gabreille/

BARTSCH Philippe: "The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport", in, The Court of Arbitraiton for Sport 1984-2004, Ian S. BLACKSHAW (Ed.) /Robert C.R. SIEKMANN(Ed.)/Janwillem SOEK, T.M.C. Asser Press, The Hague, The Netherlands 2006, s. 69-99.

KAYALI Didem: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakemlerin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.

KAYALI Ömer Faruk: "Tahkim Yargılamasında Ara ve Nihai Hakem Kararları", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2022.

KILIÇ Fatih Oğuz Han: "Milletlerarası Tahkim Anlaşması", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret Hukuku ve AB Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, 2015.

KNOEPFKER François/

SCHWEIZER Philippe: "Precis de droit internaional prive Suisse, Berne 1990.

KOCASAKAL Ümit: "Spor Hukukunun Özellikleri Çerçevesinde Tahkim Yargılaması ve Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu", İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı, Mayıs 2007, s. 41-56.

KOÇAK Talat Emre: "Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007.

KRAHE Christian: **"**The appeals procedure before the CAS, in The Court of Arbitration for Sport 1984-2004", Ian S. BLACKSHAW (Ed.) /Robert C.R. SIEKMANN(Ed.) / Janwillem SOEK(Ed.), T.M.C. Asser Press, The Hague, The Netherlands 2006.

KUNZ Catherine A.: "Waiver of Right to Challenge an International Atbitral Award is not Incompitable With ECHR: Tabbane v. Switzerland", European International Arbitration Review, JurisNet, 2016, s. 125-132.

KURU Baki: "İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku", Legal Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2016.

KURU Baki/

ARSLAN Ramazan/

YILMAZ Ejder: "Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı", Yetkin Yayınları, 24. Basım, Ankara 2011.

KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan: **"**Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2004, s. 1-32. ("Spor Hukuku Uyuşmazlıkları")

KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan: "Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemlerinin Benimsenme Sebepleri", Türkiye Futbol Federasyonu Tam Saha Dergisi, Sayı 24, Ekim 2006, s. 39-52. ("Tahkim")

LALIVE P./

POUDRET J.F./

REYMOND C.: "Le droit de l'arbitrage interne et international en Suisse", Lausanne 1989, n° 4 ad Article 180 LDIP.

LALIVE P.: "Sur l'impartialite de L'arbitre international en Suisse", in La Semaine Judiciaire, 1990, vol. 112, s. 362-371.

LOQUIN Eric: "Sport et droit international privé, in, Lamy Droit du sport 2003, Mai 2003, Environnement du spectacle sportif", Environnement juridique et economi-que, Etude 186. ("Sport et droit international privé")

LÜHMANN Tobias B.: "Die Rechtskraft des Schiedsspruchs im deutschen und US-amerikanischen Recht: Zugleich ein Beitrag zur Bedeutung des Parteiwillens für die Bestimmung der Schiedsspruchswir-kungen, in Veröffentlichungen zum Verfahrensrecht; Herausgegeben von Rolf Stürner; Band 109, Tübingen, Mohr Siebeck, 2014.

MANGAN Mark: "Sports Arbitration: Citius Altius Fortius?", Austrian Arbitration Yearbook 2009, Vienna 2009, s. 313-314.

MAVROMATI Despina: "An Overview of the Appeal Procedure before the CAS", CAS Bulletin, 2023/01, s. 14-29. ("Appeal Procedure")

MAVROMATI Despina: "Language of Procedure Before CAS: practice, creiteria and impact of the language on the outcome of the case", CAS Bulletin, 1/2012, s. 39-48.

MAVROMATI Despina: "Mediation of sports-related disputes: facts, statistics and prospects for CAS mediation procedures", CAS Bulletin, 2015/2, s. 24-30.

MAVROMATI Despina: "Res judicata in sports disputes and decisions rendered by sports federations in Switzerland", CAS Bulletin 2015/1, s. 40-52.

MAVROMATI Despina/

REEB Matthieu: "The Court of Arbitration for Sport: Commentary, Cases and Materials", Kluwer Law International, 2015.

McLAREN Richard H.: "Introducing the Court of Arbitraiton for Sport: The Ad Hoc Division at the Olympic Games", Marquette Aports Law Review, Volume 12, Issue 1 Fall, Article 20, s. 515-542. ("The Ad Hoc Division")

McLAREN Richard H.: "Sports Law Arbitraiton by CAS: is it the Same as International Arbitration?", Pepperdine University Law Review, Volume 29, Issue 1, Article 7, 2001, s. 101-114. ("Sports Law Arbitraiton by CAS")

MISTELIS Loukas A./

LEW Julian D. M.: "Pervaise Problems in International Arbitration", The Netherlands: Kluwer Law International, 2006.

MITTEN Matthew J.: "The Court of Arbitration for Sport and its Global Jurisprudence: International Legal Pluralism in a World Without National Boundaries", Ohio State Journal on Dispute Resolution, Volume 30, Issue 1, 2014, s. 1-44.

MÜLLER Christoph/

PEARSON Sabrina: "Article 190/1-2", in Swiss Case Law in International, 3rd Revised Edition, Schulthess Editions Romandes, 2019, s. 315-336. ("Article 190/1-2")

MÜLLER Christoph/

PEARSON Sabrina: "Article 191/1-7", in Swiss Case Law in International, 3rd Revised Edition, Schulthess Editions Romandes, 2019, s. 467-491. ("Article 191/1-7")

MÜLLER Christoph/

PEARSON Sabrina: "Article 192", in Swiss Case Law in International, 3rd Revised Edition, Schulthess Editions Romandes, 2019, s. 599-617. ("Article 192")

NAFZIGER James A.R.: "Arbitration of Rights and Obligations in the International Sports Arena", Valparaiso University Law Review, Volume 35, Number 2, in Symposium on Dispute Resolution in Sports, s. 358-377. ("Arbitration")

NAFZIGER James A.R.: "International Sports Law", Transnational Publishers, Inc, 2. Edition, Ardsley, New York 2004. ("International Sports Law")

NAFZIGER James A.R.: "The Future of International Sports Law", Willamette Law Review 42-4, 8/31/2006, s. 875 vd. ("The Future Sports Law")

NAFZIGER James A.R.: "Globalizing Sports Law", Marquette Sports Law Review, Volume 9, Issue 2 Spring, Article 2, s. 225-238. ("Globalizing Sports Law")

NAMLI Mert: "Türk ve Fransız Medeni Usul Hukuku'nda Yargılamanın Yenilenmesi", Beta Yayınları, İstanbul 2014.

NETZLE Stephen: "Appeals Against Arbitral Awards by the CAS", CAS Bulletin 2/2011, s. 19-26.

NOMER Ergin: "Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizinde Hakem Mahkemesinin Bağımsızlığı", MHB, 1984 (4) (1), s.29-31.

NOMER Ergin /

EKŞİ Nuray /

ÖZTEKİN GELGEL Günseli: "Milletlerarası Tahkim Hukuku-Cilt I", Beta Yayınları, 5. Bası, İstanbul 2016.

NOTH Michael/

HAAS Ulrich: "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part II: Commentary on the CAS Procedural Rules – Arts. R27-R37", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO), Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1433-1485. ("Arts. R27-R37")

NOTH Michael/

HAAS Ulrich: "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part II: Commentary on the CAS Procedural Rules – Arts. R38-R46", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO), Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1506-1568. ("Arts. R38-R46")

OKAY Aydemir: "Spor Sponsorluğu", Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi, Sayı: 2, 2002, s. 49-56.

OKUMUŞ Nagehan: "Türk Tahkim Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkına Riayet Edilmemesi Sebebiyle Hakem Kararlarının İptali", Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXII, Sayı 1-2, 2018, s.191-208.

ORHAN Ümit: "Profesyonel Futbol Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulama Sorunları", Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2013.

ORHAN Ümit/

ÖZKURT Emin: "Spor Hukuku", Adalet Yayınevi, Ankara 2023.

ÖKSÜZOĞLU Hilal Tuğba: "Türkiye'de Deniz Ticareti Tahkim Merkezi Kurulması Üzerine Düşünceler", İstanbul Üniversitesi Yayınevi, Public and Private International Law Bulletin, 38(2), 2018.

ÖZBAY İbrahim: "Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Teşkil Etmesi", Prof. Dr. Ergun ÖNEN'e Armağan, İstanbul 2003.

ÖZBAY İbrahim/

ERDEM Murat: "Hakem Kararlarının Tavzihi, Düzeltilmesi ve Tamamlanması (HMK m. 437)", Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2013/2.

ÖZBAY İbrahim/

KORUCU Yavuz: "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Tahkim", Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

ÖZBEK Mustafa Serdar: "Tahkim Hukuku-Cilt-II", Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2022.

ÖZBEK Mustafa Serdar: "Tahkim Yargılamasında Hakem Kararı", Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, Haziran 2019, s. 117-198.

ÖZCAN Cem: "Spor Tahkim Mahkemesi'nin Kuruluşu ve İşleyişi", İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 1(3), s. 151-170.

ÖZDEMİR KOCASAKAL

Hatice: "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Pecshtein Kararı Çerçevesinde CAS'ın Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı", Prof. Dr. Cemal Şanlı'ya Armağan, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, Public and Private International Law Bulletin, 40(1), s. 79-123. ("Pecshtein Kararı")

ÖZDEMİR KOCASAKAL

Hatice: "Sözleşmesel Uyuşmazlıklarda TFF Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Yargı Yoluna Başvurulabileceğine Dair Yargıtay Kararları Üzerine, Av. Türker Arslan Armağanı, Türkiye Barolar Birliği, 2021, s.349-363. ("TFF Tahkim")

ÖZDEMİR KOCASAKAL

Hatice: "Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)", Vedat Kitapçılık, 1. Bası, İstanbul 2013. ("Sportif Uyuşmazlıklar")

ÖZEKES Muhammet: "Adalet Bakanlığı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısında İç Tahkim (m. 411-418) Paneli", 23 Mart 2007, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2007.

ÖZSUNAY Ergun: "Uluslararası Ticari Tahkimde Hakem Kararı", İstanbul Ticaret Odası, Uluslararası Ticari Tahkimde Kurumsal Tahkimin Güncel Sorunları, Yayın No: 2004-16, C: 78, S:1.

ÖZTÜRK Burak K.: "İdarenin Denetlenmesinde Zorunlu Tahkim Yolu", Zabunoğlu Armağanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 2011.

PAK Gürkan: "Spor Uyuşmazlıklarında Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Yargılama Usulü", Seçkin Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara 2023.

PANAGIOTOPOULOS Dimitrios: "Court of Arbitration for Sports", Villanova University Charles Widger School of Law, Jeffery S. Moorad Sports Law Journal, 49 (1999), s. 49-77.

PATOCCHI Paolo M.: "Justice by Specialists: Advantages and Risks (Real and Perceived)", ASA Special Series No:41, Elliott GEISINGER (Ed.)/Elena TRABALDO (Ed.)/de MESTRAL (Ed.), 2015, s. 31-57.

PAULSSON Jan: "Mealey's International Arbitration Report", Vol. 8 Issue 10, Ekim 1993.

PEKCANITEZ Hakan: "Medeni Usul Hukuku- Cilt I", On İki Levha Yayıncılık, 15. Bası, İstanbul 2017.

PEKCANITEZ Hakan / ATALAY Oğuz / ÖZEKES Muhammet: "Medeni Usül Hukuku", On İki Levha Yayıncılık, 11. Bası, İstanbul 2023.

PEKCANITEZ Hakan/ YEŞİLIRMAK Ali: "Pekcanıtez Usul – Medeni Usul Hukuku", 3. Cilt, 15. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.

PERRUCHOUD Matthieu: "Application of Swiss Law and Influence of Swiss Protection of Legal Personality in International Sport: A Necessity to Ensure Equality of Treatment Among Competitors?", The International Sports Law Journal, Volume: 23, 2023, s. 340-356.

PIETRO Domenico Di: "The Ad Hoc Division of the Court of Arbitration for Sport at the Athens 2004 Olympic Games – An Overview, The International Sports Articles Law Journal, 2005/3-4, s. 23-27.

PINNA Andrea: "The Trials and Tribulations of the Court of Arbitration for Sport Contribution to the Study, Sports Law Journal, CMS Derks Star Busmann Cases and Faces, KNHB, Robert SIEKMANN (Ed.)/Janwilliem SOAK (Ed.), The Europeean Union and sport: Legal and Policy Documents, 2005/1-2.

POYRAZ Bedriye İclal: "Milletlerarası Ticari Uyuşmazlıkların Tahkim Yolu ile Çözümü", Ticaret Hukuku Monografileri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.

RAMONI Claude: "CAS Arbitraiton at the Occasion of the Olympic Games – Jurisdictional Issues / I-III, in New Developments in International Commercial Arbitration 2022, Christoph MULLER (Ed.) /Sebastian BESSON (Ed.)/Antonio RIGOZZI (Ed.), Stampfli Verlag AG, 2022, s. 97-125.

REEB Matthieu: "The Court of Arbitration for Sport: History and Operation", Matthieu REEB (Ed.), in Digest of CAS Awards III (2001-2003) (2004), s. xxvii-xxxiii.

REEB Matthieu: L'activité juridictionnelle des organisations sportives dans la recherche de la justice, in, Justice et injustice dans le sport, Neuchâtel, Ed. CTES, 2004, s. 71-82. ("L'activité juridictionnelle")

REEB Matthieu: Le rôle du Tribunal Arbitral du Sport (TAS), in, Sport und Recht, Zürich, Basel, Schulthess, 2004, s. 125-136. ("Le rôle du TAS")

REILLY Louise: Introduction to the Court of Arbitration for Sports (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes, University of Missouri School of Law Scholarship Repository, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2012, Iss. 1 (2012), Art. 5, s. 63-81.

REUBEN Richard C.: "And the Winner is … Arbitrators to Resolve Disputes as They Arise at Olympics, American Bar Association Journal, April, 1996, p.20.

RIGOZZI Antonio: "Available Remedies against CAS Awards in Sports Governance, Football Disputes, Doping and CAS Arbitration, 2nd CAS&FSA Conference Lausanne 2008, Colloquium, Bernasconi M. (Ed)- Rigozzi A. (Ed.), Editions Weblaw, Berne 2009, s.95-153. ("Available Remedies")

RIGOZZI Antonio: **"**Challenging Awards of the Court of Arbitration for Sport, Journal of International Dispute Settlement", Vol. 1, No. 1, 2010, s. 217-265. ("Challenging Awards")

RIGOZZI Antonio: "Enforcement of challenges to CAS awards", Levy Kaufmann-Kohler, 2019. ("Enforcement")

RIGOZZI Antonio: "L'arbitrage international en matière de sport", Helbing&Lichtenhahn, 2005 ("L'arbitrage").

RIGOZZI Antonio: Le cours contre les sentences du Tribunal arbitral du sport (TAS), Anwalts, Revue de I'Avocat, 2008/V, s. 216-222 ("Le cours").

RIGOZZI Antonio: "Provisional Measures in CAS Arbitrations", in, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. BLACKSHAW (Ed.)/Robert C.R. SIEKMANN (Ed.)/Janwilliem SOEK (Ed.), T.M.C. Asser Press, The Hague, The Netherlands 2006, s. 216-234. ("Provisional Measures")

RIGOZZI Antonio: "The Recent Revision of the Code of sports-related Arbitration (CAS Code), in Just Letter", 13 September 2010, s. 1-10. ("Recent Revision")

RIGOZZI Antonio/

HASLER Erika: "Chapter 5: Sports Arbitration under thr CAS Rules", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO) Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2013, s. 935-1083. ("Chapter 5")

RIGOZZI Antonio/

HASLER Erika/

NOTH Michael: "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part I: Introduction to the CAS Code", in Arbitration in Switzerland-The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO), Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1419-1433. ("Introduction to the CAS Code")

RIGOZZI Antonio/

HASLER Erika: "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part II: Commentary on the CAS Procedural Rules – Art. R37", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO) Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1486-1505. ("Art. R37")

RIGOZZI Antonio/

HASLER Erika: "Chapter 15: Sports Arbitration under the CAS Rules – Part II: Commentary on the CAS Procedural Rules – Arts. R47-R59", in Arbitration in Switzerland - The Practioner's Guide, (Ed:Manuel ARROYO) Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rijn, 2018, s. 1569-1701. ("Arts. R47-R59")

RIGOZZI Antonio/

BESSON Sebastian/

McAULIFFE William: "International Sports Arbitration", The European, Middle Eastern and African Arbitration Review 2016, s. 1-7.

ROBLES Lucas Ferre de: "Applicable Law in Sport-related Disputes and the influence of Swiss Law", published in Pinto Ruiz & del Valle, 2015, s. 1-2

ROCHEFOUCAULD De La: "L'indépendance des arbitres devant le TAS", CAS Bulletin, 2011/2, s. 27-34.

ROCHAT Jean-Philippe: "Arbitrage juridictionnel en matière de sport, Considérations relatives à la pratique du Tribunal Arbitral du Sport (TAS)", in, Conférence Sport et Droit du 11 septembre 2002, Sport und Recht-Droit et sport, Bern, Schweizerisc-her Anwaltsverband, 2003, s. 53-77. ("Arbitrage juridictionnel")

ROCHAT Jean-Philippe: "Tribunal Arbitral du Sport: Quelle procédure pour quel li-tige?", in, Arbitration of Sports-Related Disputes, L'arbitrage des litiges liés au sport, ASA Special Series No:11, November 1998, A Collection of Reports and Materials, Delivered at the Swiss Arbitration Association, Court of Arbitration for Sport Conference held in Lausanne on January 16, 1998, s. 11-23. ("Tribunal Arbitral du Sport'")

ROCHAT Jean-Philippe/

CUENDET Sophie: "Ce que les parties devraient savoir lorsqu'elles procédent devant le TAS: questions pratiques choisies, in, The Pro-ceedings before the Court of Arbitration for Sport", CAS&FSA/SAV Conférence Lausanne, 2006, Ed. A.Rigozzi/ M.Bernasconi, Editions Weblaw, Berne 2007, s 45-83.

RUHİ Ahmet Cemal: "1958 Tarihli New York Sözleşmesi Çerçevesinde Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2019.

RUHİ Ahmet Cemal: "Türk Hukukunda Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023.

SAMUEL Adam/

GEARHART Richard: "Sporting Arbitration and the International Olympic Committee's Court of Arbitration for Sport", Journal of International Arbitration, 1989, Volume 6, Issue 4, s. 39-53.

SARISÖZEN M. Serhat: "Medeni Usul Hukukunda Hakem Yargılaması", Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 2005.

SCHERER Matthias: "Switzerland", in Arbitration Guide International Arbitration Committee,, Updated January 2018, s. 1-23.

SCHERER Matthias/

HEISKANEN Veijo/

MOSS Sam: "Domestic Review of Investment Treaty Arbitrations: The Swiss Experience", Wolters Kluwer Law & Business, Kluwer Law International ASA Bulletin 1/2009, s. 256-279.

SCHMİDT Felix: "Der Schiedsspruch", SchiedsVZ, 2013, s. 32-41. ("Schiedsspruch")

SCHWAAR Gilbert: "Tribunal Arbitral du Sport, Une instituion pour le reglement par l'arbitrage des litiges dans le domaine sportif", in, Chapitres Choisis du droit du sport, Etudes et Recherches du GISS (Groupe Interfacultaire des Sciences du Sport), Editions Medicine et Hygiene, Geneve 1993, s. 59-64.

SEBÜK Tahir: "Hakem ve Hakem Bilirkişi ve Kanuni Hakem Kararlarının Mukayesesi ve Tahkim Şartı", Tahkim IV. Ticaret Banka Hukuku Haftası, Bildiriler-Tartışmalar, 29 Kasım-4 Aralık 1965, s. 63-79.

SEGESSER Georg von/

BOOG Christopher: "Chapter 6: Interim Measures", Elliott GEISINGER (Ed.)/NAthalie VOSER (Ed.)/Angelina M. PETTI (Ass. Ed.), in International Arbitration in Switzerland A Handbook for Practitioners, Wolters Kluwer Law & Business, Alphen aan den Rjin, The Netherlands 2013, s. 107-129.

SELÇUK Seyhan: "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası", TBB Dergisi, 2019/140, s. 115-140.

SELÇUK Seyhan: "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hakem Kararlarının İptali", Yetkin Yayınları, Ankara 2018. ("Hakem Kararlarının İptali")

SILACI KORKMAZ Melis: "New York Konvansiyonu Uyarınca Tahkim Anlaşmasının Geçerliliği ve Ehliyet, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2020.

SPOORENBERG Frank/

FRANCHINI Daniela: "Annotiations and Summaries of the Swiss Federal Supreme Court Issued in 2020 and 2021 Concerning International Arbitration", UTTDER, 2022, Cilt 11, Sayı 2, s. 341-362.

STRAUBEL Michael: "Enhancing the Performance of the Doping Court: How the Court of Arbitration for Sport Can Do Its Job Better", Loyola University Chicago Law Journal, Volume 36, Issue 4, Article 4, s. 1203-1272.

ŞAHİN Onur: "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü", On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2016.

ŞANLI Cemal/

ESEN Emre/

ATAMAN FİGANMEŞE İnci: "Milletlerarası Özel Hukuk", Vedat Kitapçılık, 5. Bası, İstanbul 2016.

ŞANLI Cemal: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk", Ankara 1989. ("Milletlerarası Ticari Tahkim")

ŞANLI Cemal: "Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlık Çözüm Yolları", Beta Yayıncılık, Sekizinci Baskı, İstanbul 2023. ("Uluslararası Ticari Akitler")

ŞENSÖZ MALKOÇ Ebru: "Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda Hakem Kararlarına Karşı Başvurulacak Kanun Yolları Hakem Kararlarının İptali", Eylül 2004. ("Hakem Kararlarının İptali")

ŞENSÖZ MALKOÇ Ebru: "Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması", Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 2012. ("Yabancı Kararlar")

ŞENSÖZ MALKOÇ Ebru/

DEĞİRMENCİOĞLU Müge: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hibrit Tahkim Klozlarının Geçerliliği", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 27, Sayı 1, 1 Haziran 2021, s. 593-641.

ŞİT Banu: "Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", İmaj Yayıncılık, Ankara 2005.

TANER Fahri Gökçen: "Ceza Muhakemesi Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı Bağlamında Çelişme ve Silahların Eşitliği", Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2019.

TANÖR Bülent /

YÜZBAŞIOĞLU Necmi: "1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku", Beta Yayıncılık, 21. Bası, İstanbul 2023.

TANRIVER Süha: "Medeni Usul Hukuku", Cilt II, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.

TANRIVER Süha /

ARSLAN Ramazan: **"**Yargı Örgütü Hukuku Ders Kitabı", 2. Basım, Ankara 2001.

TARMAN Zeynep Derya: **"**İptal Edilmiş Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 90, Eylül-Ekim 2010, s. 123-138.

TEMEL Abdullah Sencer: "CAS (Court of Arbitration for Sport", in Different Approaches to Sport Sciences, Chapter 2, June 2020, s. 13-36.

THIELEMANN Kendall: "The Court of Arbitration for Sport: Where are the Sidelines to its Authority?", The University of North Carolina School of Law, North Carolina Journal of International Law, Volume 45, Number 4, Article 3, 2019, s. 47-68.

TUNA Ekin: "Milletlerarası Ticari Tahkim Hukukunda İptal Davası", Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

TUTUMLU Mehmet Akif: "Kuram ve Uygulama Açısından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Yeni ve Değişik Hükümlerinin Yorumu", Seçkin Yayınları, Ankara 2012.

ULUKUŞ BULUT Şaziye Tuba: "MTK ile Karşılaştırmalı Olarak HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali", Yetkin Yayınları, Ankara 2018.

UMAR Bilge: "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi", Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2014.

UZ Abdullah: "Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kurulları ve Kararlarının Hukuki Niteliği Üzerine", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011/1, Sayı: 13, s. 241-296.

ÜÇIŞIK Fehim: "Spor Hukuku", Ötüken Neşriyat, İstanbul 2017.

VAITIEKUNAS Andrew: "The Court of Arbitration for Sport: Law-Making and the Question of Independence", Sport unde Recht, Oliver ARTER (Ed.) /Margareta BADDELEY (Ed.), Stampfli Verlag AG, 2014.

VETTER Mainrad: "The CAS – An Arbitral Institution with its Seat in Switzerland", Bond University Faculty of Law Sports Law eJournal, 2008, s. Abstract.

VIKTOROVA Natalia: "Annulment of Arbitral Awards on Investment Disputes Between States and Foreign Investors", Czech Yearbook of Arbitraiton, Lexlata, Volume VIII, The Hague, The Netherlands 2018, s. 297-312.

VLAHNA Kastriote/

KRASNIQI Drita/

KRASNIQI Bletrona/

VLAHNA Dafina: "Arbitration and the Importance of the Arbitration Agreement", European Journal of Educational & Social Sciences, Vol. 5, Issue 2, 2020, s.159-169.

WAINCYMER Jeffrey: "Procedure and Evidence in International Arbitration", Wolters Kluwer Law & Business, Kluwer Law International, The Netherlands, 2012.

WYLER Rémy: "La convention d'arbitrage en droit du sport", Revue de droit suisse, Neu Folge, Band 116, 1997, L.Halbband, Band 138 der gesamten Folge, s. 45-61.

YENER KESKİN Cansu: "Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Kurulması ve Etkisi", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.

YEŞİLIRMAK Ali: "Adalet Bakanlığı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısında İç Tahkim (m. 411-418) Paneli", 23 Mart 2007, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2007.

YEŞİLIRMAK Ali: "Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk, Hakem-Bilirkişilik ve Tahkim: Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Türkiye'de Ticari Hayatın ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi İçin Uyuşmazlıkların Etkin Çözümünde)", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011.

YEŞİLOVA Bilgehan: "Milletlerarası Ticari Tahkimde Nihai Karardan Önce Mahkemelerin Yardımı ve Denetimi, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir 2008.

YILMAZ Alper Çağrı: "Spor Tahkim Mahkemesinin Disiplin Yaptırımlarına İlişkin Kamu Düzeni Müdahalesi: İsviçre Federal Mahkemesinin Matuzalem Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.20, S.3, 2016, s.87-104.

YILMAZ Ejder: "Hukuki Dinlenilme Hakkı", Tahkimde Hukuki Dinlenilme Hakkı, İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yayınları-V, On İki Levha Yayıncılık, Ziya AKINCI (Ed.) /Yasin EKMEN (Ed.), 1. Baskı, İstanbul 2022.

YÜKSEL Saadet: "Anayasa Mahkemesi'nin 2018 Yılında Verdiği Spora İlişkin Kararlarının Özetleri", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, Cilt 1 Sayı 1, s. 197-208.

ZANOBINI Guido: "İdare Hukuku Cilt-I: Umumiyet İtibarile İdari Nizam", Atıf AKGÜÇ (Çev.) /Sahir ERMAN (Çev.), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1945.

İnternet Kaynakları

İnternet Sitelerinde Yayınlanmış Eserler:

-Nuray EKŞİ, "CAS Dışında Başlıca Spor Tahkim Merkezleri", Legal Blog, 24.01.2023;

https://legal.com.tr/blog/genel/cas-disinda-baslica-spor-tahkim-merkezleri/

("Spor Tahkim Merkezleri")

-Franz Stirnimann FUENTES/Jean MARGUERAT, "Switzerland-A favorable Seat of Arbitration for Foreign Antitrust Claims", Expert Guides, Thought Leadership From Our Experts, Published: 14/10/2016, FRORIEP;

https://www.froriep.com/wpcontent/uploads/ExpertGuidesSwitzerlandaFavoraleseatofarbitrationforforeignantitrustclaims..pdf

-Lucas Ferre de ROBLES, "Applicable Law in Sport-related Disputes and the influence of Swiss Law", published in Pinto Ruiz & del Valle, 2015;

https://pintoruizdelvalle.com/images/actualidad/prensa/pdfs/2015_applicable_LFDR.pdf

-Kemal DAYINLARLI, UNIDROIT ilkeleri;

https://www.dayinlarli.gen.tr/wp-content/uploads /2018/03/unidroitilkeleri .pdf

("UNIDROIT")

-Michael CROWELL, "Functus Officio", UNC School of Government, University of North Carolina at Chapel Hill, July 2014;
https://www.sog.unc.edu/sites/default/files/additional_files/Functus%20officio%20website%20July%2014.pdf

-Christopher BOOG/Sebastian Coulon BAUER, "Legal status of CAS anti-doping division must be assessed cas-by-case (Swiss Supreme Court)", Practical Law Arbitraiton, Schellenberg Wittmer Ltd, Switzerland;

https://www.swlegal.com/media/filer_public/52/9e/529ed4f1-c08e-417d-a2c5-7a26500b5db0/230125_christopher_boog_sebastian_coulon_bauer_legal_status_of_cas_anti-doping_division_decisions_must_be_assessed_case-by-case.pdf

-Decisions of the Swiss Federal Supreme Court, Kluwer Arbitration Blog, ASA Bulletin, Vol. 36, Issue 2 (June 2018) Matthias Scherer (Ed.), 08.03.2023;
https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2018/08/18/the-contents-of-the-asa-bulletin-volume-36-issue-2-june-2018/?output=pdf

-Catherine A. KUNZ, "Waiver of Right to Challenge an International Atbitral Award is not Incompitable With ECHR: *Tabbane v. Switzerland*", European International Arbitration Review, JurisNet, 2016;

https://www.lalive.law/wp-content/uploads/2019/10/EIAR-Vol_5_No_1-14-Tabbane_Case_Note-Kunz.pdf

-Hansjörg STUTZER, "Multiple Appointments of an Arbitrator: Does the Swiss Federal Supreme Court Really See No Limit?", in November 2012; https://thouvenin.com/publication/multiple-appointments-of-an-arbitrator-does-the-swiss-federal-supreme-court-really-see-no-limit/

-Hansjörg STUTZER/Michael BÖSCH/Raphael F. MEİER/Kevin BAGGENSTOS, "Arbitration Newsletter Switzerland: Eine weitere Entscheidung im FIFA-Gate: Gibt es Grenzen bei Mehrfachernenbungen eines Schiedsrichters in CAS Verfahren?", 20 April 2022;

https://thouvenin.com/publication/arbitration-newsletter-switzerland-eine-weitere-entscheidung-im-fifa-gate-gibt-es-grenzen-bei-mehrfachernennungen-eines-schiedsrichters-in-cas-verfahren/

- Despina MAVROMATI, "The Rules Governing the CAS Anti-Doping and Ad Hoc Divisions at the Olympic Games", s.1-15;

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2816482

("CAS Anti-Doping and Ad Hoc Divisions")

Elektronik Kaynaklar:

-Spor ile İlişkili Tahkim Kodu, (Code of Sports-related Arbitration);

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2023__EN_.pdf

-History of the CAS ("CAS'ın Tarihçesi");

https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html

-CAS'a yapılan ilk başvuru;

https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1.pdf

-Uluslararası Spor Tahkim Konseyi'nin (ICAS) Kurulmasına İlişkin Antlaşma ("Agreement Concerning the Constitution of the International Council of Arbitration for Sport-Paris Agreement");

https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html

-TMOK;

https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Biz-Kimiz/8/1,TMOK

-TMOK Tüzüğü;

https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/523527_TMOK_TUZUK_2021.pdf

-Güncel CAS başvuru istatistiği;

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2022.pdf

-CAS karar veri tabanı ("database");

https://www.tas-cas.org/en/jurisprudence/archive.html

-01.02.2023 tarihli CAS Kodu;

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2023__EN_.pdf

-1994 yılındaki reform;

https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html

-Nolens Volens tabiri;

https://www.merriam-webster.com/dictionary/nolens%20volens

-ATP Kuralları;

https://www.atptour.com/en/corporate/rulebook

-PILA;

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/en

-İsviçre Medeni Usul Kanunu;

https://fedlex.data.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/2010/262/20230101/en/pdf-a/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-2010-262-20230101-en-pdf-a-1.pdf

-Arbitration Rules Applicable to the CAS Ad Hoc Division for the Olympic Games (Olimpiyat Oyunları);

https://www.tascas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Arbitration_Rules_Olympic_Games_July2021.pdf

-E-filing sistemi;

https://www.tas-cas.org/en/e-filing/e-filing.html

-Zamanaşımı Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin Avrupa Konvansiyonu;

https://rm.coe.int/16800730b5

-CAS ADD Tahkim Kuralları;

https://www.tas-cas.org/en/add/arbitration-rules-cas-add.html

-Olimpik Şart;

https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/ENOlympic-Charter.pdf

-CAS Arabuluculuk Kuralları;

https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html

-SCPC;

https://sjwz.ch/_files/ZPO_110101.pdf

-İsviçre Federal Mahkeme Kanunu'nu (İFMK-BGG);

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2006/218/de

-İsviçre Konfederasyonu Federal Anayasası;

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1999/404/en

-PILA'nın Almanca metni;

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/de,

-2006 değişiklikleriyle UNCITRAL Model Kanun metni;

https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/1909955_e_ebook.pdf

-1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine Dair New York Konvansiyonu;

https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/new-york-convention-e.pdf

-5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu;

https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5894.pdf

-10.08.2018 tarihli 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ni içeren 30474 sayılı RG;

https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf

-3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu;

https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3289&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

-TFF Tahkim Kurulu talimatı;

https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Tahkim-Kurulu-Talimati.pdf

-TFF Statüsü;

https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf

-TMOK;

https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Biz-Kimiz/8/1

-TMOK tüzüğü;

https://olimpiyatkomitesi.org.tr/ Upload/Menu/523527_TMOK_TUZUK_2021.pdf

-IBA Kılavuz İlkeleri 2014;

https://www.international-arbitration-attorney.com/wp-content/uploads/2018/02/IBA-Guidelines-on-Conflict-of-Interest-NOV-2014-FULL.pdf

-CAS tahkim klozları;

https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html

-CAS tahkimi için sözleşme içinde kararlaştırılabilecek tahkim anlaşması;

https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html

-Uyuşmazlığın sonradan ortaya çıkması durumunda CAS'ın önerdiği müstakil tahkim anlaşması;

https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html

-FIFA Statüsü'nün 2022 versiyonu;

https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf

-UEFA Statüsü'nün 2021 versiyonu;

https://documents.uefa.com/v/u/OsXl2S7PUiUKy7gCop4Q5w

-FIFA Disiplin Talimatının 2023 versiyonu;

https://digitalhub.fifa.com/m/59dca8ae619101cf/original/FIFA-Disciplinary-Code-2023.pdf

Kararlar

-TAS 86/1 HC X sayılı, 30 Ocak 1987 tarihli kararı

-TAS 91/53 G sayılı, 15 Ocak 1992 tarihli kararı

-CAS 2002/O/372 sayılı, 18 Aralık 2003 tarihli kararı

-CAS 2006/A/1155 sayılı, 22 Şubat 2007 tarihli kararı

-CAS 2010/A/2243sayılı, 3 Ağustos 2011 tarihli kararı

-CAS 2013/A/3067 sayılı, 8 Ekim 2013 tarihli, "Málaga CF SAD v. Union des Associations Européennes de Football (UEFA)" kararı

-CAS 2016/A/4643 sayılı, 30 Eylül 2016 tarihli, "Maria Sharapova v. International Tennis Federation (ITF)" kararı

-CAS 2018/A/5933 sayılı, 28 Eylül 2018 tarihli, "Al-Hilal V-Club v. FIFA" kararı

-CAS 2019/ADD/1 sayılı, 20 Mayıs 2019 tarihli, "International Olympic Committee (IOC) v. Mikalai Novikau" kararı

-CAS 2019/ADD/2 sayılı, 21 Mayıs 2019 tarihli, "International Olympic Committee (IOC) v. Ruslan Nurudinov" kararı

-CAS 2019/O/6152 sayılı, 18 Ekim 2019 tarihli, "IAAF v. Russian Athletics Federation (RUSAF) & Anna Nazarova-Klyashtornaya" kararı.

-CAS 2019/A/6636 sayılı, 3 Ağustos 2020 tarihli, "BC Arsenal v. Russian Basketball Federation (RBF)" kararı

-CAS 2019/A/6380 sayılı, 10 Ekim 2020 tarihli kararı

-CAS 2020/A/7590 sayılı, 23 Aralık 2021 tarihli, "Hungarian Canoe Federation (HCF) v. International Canoe Federation (ICF) & CAS 2020/A/7591 Russian Canoe Federation (RCF) v. ICF" kararı

-CAS 2021/A/8321 sayılı, 27 Nisan 2022 tarihli,"Yeni Malatyaspor FK v. Jody Lukoki" kararı

-CAS 2022/A/8758 ve

2022/A/8759 sayılı, 29 Ağustos 2022 tarihli kararları

-CAS 2022/ADD/48 sayılı, 6 Eylül 2022 tarihli kararı

-CAS 2022/A/8592 sayılı, 17 Nisan 2023 tarihli, "USD Lavagnese 1919 v. Fédération Internationale de Football Association (FIFA)" kararı

-CAS 2021/A/8331 sayılı, 25 Nisan 2023 tarihli, "Victor Piturca v. Romanian Football Federation & U Craiova 1948 SA" kararı

-CAS 2022/A/9325 sayılı, 25 Nisan 2023 tarihli, "Al Merrikh Sport Club v. Khartoum Local Football Association & Sudan Football Association" kararı

-CAS 2023/O/9370 sayılı, 24 Temmuz 2023 tarihli, "Professional Football Agents Association (PROFAA) v. FIFA" kararı

-CAS ad hoc Division (OG Beijing) 22/007 kararı

-İFM'nin 4P.172/2006 sayılı, 22 Mart 2007 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_370/2007 sayılı, 21 Şubat 2008 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_210/2008 sayılı, 29 Ekim 2008 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_456/2009 sayılı, 3 Mayıs 2010 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_290/2009 sayılı, 13 Nisan 2010 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_458/2009 sayılı, 10 Haziran 2010 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_420/2010 sayılı, 3 Ocak 2011 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_46/2011 sayılı, 16 Mayıs 2011 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_530/2011 sayılı, 3 Ekim 2011 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_214/2011 sayılı, 18 Ekim 2011 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_558/2011 sayılı, 27 Mart 2012 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_654/2011 sayılı, 23 Mayıs 2012 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_240/2012 sayılı, 20 Ağustos 2012 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_620/2012 sayılı, 29 Mayıs 2013 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_282/2013 sayılı, 13 Kasım 2013 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_490/2013 sayılı, 28 Ocak 2014 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_446/2014 sayılı, 4 Kasım 2014 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_609/2014 sayılı, 20 Şubat 2015 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_246/2014 sayılı, 15 Temmuz 2015 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_596/2015 sayılı, 3 Aralık 2015 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_392/2015 sayılı, 10 Aralık 2015 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_520/2015 sayılı, 16 Aralık 2015 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_510/2015 sayılı, 8 Mart 2016 tarihli bir kararı

-İFM'nin 4A_524/2016 sayılı, 20 Eylül 2016 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_80/2017 sayılı, 25 Temmuz 2017 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_432/2017 sayılı, 22 Ocak 2018 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_560/2018 sayılı, 16 Kasım 2018 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_548/2019 ve

4A_550/2019 sayılı, 29 Nisan 2020 tarihli kararları

-İFM'nin 4A_600/2020 sayılı, 27 Ocak 2021 tarihli kararı

-İFM'nin 5A_910/2019 sayılı, 1 Mart 2021 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_200/2021 sayılı, 21 Temmuz 2021 tarihli kararı

-İFM'nin 4A_438/2020 sayılı, 15 Mart 2021 tarihli karar

-İFM'nin 4A_200/2021 sayılı, 21 Temmuz 2021 A. v. B & C

- İFM'nin 4A_232/2022 sayılı, 22 Aralık 2022 tarihli kararı

-AİHM, Mutu & Pechstein v. İsviçre, 02.10.2018, Başvuru no. 40575/10 ve 67474/10,

-Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun E. 2007/78, K. 2007/110 sayılı, 16.11.2007 tarihli kararı

- Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun E. 2007/99, K. 2008/10 sayılı, 25.01.2008 tarihli kararı

-Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun E. 2008/20, K. 2008/35 sayılı, 10.04.2008 tarihli kararı